

DOMBÓVÁRI EVANGÉLIKUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

Cím: 7200 Dombóvár, Hunyadi János tér 23. • Telefon: +36-74-566-011 • E-mail: evangelikus@apok.hu • OM-azonosító: 203592 •
Számlaszám: 11600006-00000000-99151638 • Adószám: 19342069-1-17

evangelikus-dombovar.edu.hu

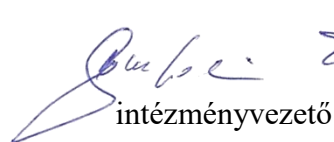
Kelt: Dombóvár, 2022. 05. 27.
Iktatószám: E166/2022/I/9
Ügyintéző: Szenyériné Szabolcska Julianna
Tárgy: Pedagógiai program

DOMBÓVÁRI EVANGÉLIKUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

(OM azonosító: 203592)

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Dombóvár, 2022. szeptember 1.

intézményvezető

Tartalomjegyzék

1. Bevezető.....	7
2. A Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola szervezeti felépítése.....	7
3. A Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola az alapadatok tükrében.....	8
3.1. Az intézmény alaptevékenysége	9
4. Pedagógiai hitvallásunk.....	11
5. Küldetésnyilatkozatunk.....	12
6. Az intézmény nevelési programja.....	14
6.1. Pedagógiai alapelveink, értékeink, célkitűzéseink és feladataink.....	14
6.1.1. Pedagógiai alapelveink, értékeink, célkitűzéseink és feladataink az alapfokú művészetoktatásban.....	18
6.1.2. Az egyes művészeti ágak cél- és feladatrendszere az alapfokú művészetoktatásban.....	19
6.1.2.1. A zeneművészeti ág cél- és feladatrendszere.....	19
6.1.2.2. A táncművészeti ág cél- és feladatrendszere.....	20
6.1.2.3. A szín- és bábművészeti ág cél- és feladatrendszere.....	20
6.2. Kiemelt nevelési feladataink.....	21
6.2.1. Kompetencia alapú nevelés-oktatás feladatai.....	21
6.2.1.1. Kompetencia alapú nevelés az iskolában.....	21
6.2.1.2. Kompetencia alapú nevelés az alapfokú művészetoktatásban.....	22
6.2.1.3. EFOP 3.2.3. tartalmainak beépítése a nevelő-oktató munkába.....	24
6.2.1.4. Az EFOP-3.3.5 projekt tematikus tartalmainak beépítése a nevelő-oktató munkába.....	25
6.2.2. Személyiségfejlesztéssel, közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladataink.....	26
6.2.2.1. Személyiség- és közösségfejlesztés az iskolában.....	26
6.2.2.2. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az alapfokú művészetoktatásban.....	28
6.2.3. A személyiség- és a közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységformák és azok szinterei.....	29
6.2.3.1. Az iskolai élet tevékenységformái, szinterei.....	29
6.2.3.2. Az iskolai élet tevékenységformái, szinterei az alapfokú művészetoktatásban.....	32
6.2.4. Ifjúságvédelmmel kapcsolatos feladatok.....	33
6.2.4.1. Intézményünk ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatai.....	33
6.2.4.2. Ifjúságvédelmet megvalósító elemek.....	34
6.2.5. Az együttműködés és a kapcsolattartás formái a szülők, a tanulók, a pedagógusok és az intézmény partnerei között.....	34
6.2.5.1. Az iskola kapcsolatai.....	35
6.2.5.2. Az együttműködés formái az alapfokú művészetoktatásban.....	37
6.2.5.3. A székhelyintézmény és a tagintézmény pedagógusai közötti kapcsolat.....	37
6.2.5.4. Az intézmény külső kapcsolatai.....	38
6.3. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai.....	39
6.3.1. A pedagógusok helyi intézményi feladatai.....	39
6.3.2. Osztályfőnöki feladatok.....	40
6.3.3. Napközis nevelői feladatok.....	41
6.3.4. Gyógypedagógus feladatai.....	41

6.3.5.	Az alapfokú művészeti iskola pedagógusainak különös feladatai.....	41
6.4.	Kiemelt figyelmet igénylő tanulók.....	43
6.4.1.	Tehetség-, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek.....	43
6.4.1.1.	A tehetséggondozással kapcsolatos tevékenységünk a tanórák keretében.....	43
6.4.1.2.	A tehetséggondozással kapcsolatos tevékenységünk a tanórán kívül.....	43
6.4.1.3.	Pályaválasztási tevékenységünk.....	44
6.4.1.4.	A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység az alapfokú művészetoktatásban.....	44
6.4.2.	A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program.....	46
6.4.2.1.	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdők.....	46
6.4.2.2.	Sajátos nevelési igényű tanulók.....	47
6.4.2.3.	A sajátos nevelési igényű gyermekek, diákok fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek.....	58
6.4.2.4.	A felzárkóztatás sikeressége érdekében elvárásaink az intézmény pedagógusaival szemben.....	59
6.4.3.	Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.....	60
6.4.3.1.	Szociális hátrányokat előidőző tényezők.....	61
6.4.3.2.	Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformák intézményünkben.....	62
6.5.	Tanulók részvétele az intézményi döntési folyamatban.....	63
6.5.1.	Az iskolai Diákönkormányzat működési területei.....	63
6.5.2.	Működési feladatok a székhely iskolában.....	63
6.6.	A tanulmányok alatti vizsgák.....	63
6.6.1.	Osztályozó vizsga.....	63
6.6.2.	Különbözeti vizsga.....	64
6.6.3.	Pótló vizsga.....	64
6.6.4.	Javítóvizsga.....	64
6.6.5.	A tanulmányok alatti vizsgák szabályai.....	64
6.6.5.1.	Írásbeli vizsga.....	64
6.6.5.2.	Szóbeli vizsga.....	65
6.6.5.3.	Gyakorlati vizsga.....	66
6.6.6.	A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei.....	66
6.6.7.	A tanulmányok alatti és állami vizsgák rendje az alapfokú művészetoktatásban.....	66
6.7.	Iskolaváltásra, a tanulók felvételére és átvételére vonatkozó rendelkezések.....	66
6.8.	Az iskola esélyegyenlőséget szolgáló intézkedései.....	67
6.8.1.	Általános célok.....	67
6.8.2.	A kulcskompetenciák fejlesztése.....	68
6.8.3.	A befogadó, esélyegyenlőséget és hozzáférést biztosító nevelés-oktatás megteremtése.....	68
6.8.4.	A pedagógiai szükségletek kielégítése.....	68
6.8.5.	Az intézményi munka fejlesztő értékelése.....	68
6.8.6.	Az életviteli kompetenciákhoz kapcsolódó szükségletek.....	68
6.8.7.	A diákokra vonatkozó általános célok.....	69
6.8.8.	Pedagógusokra vonatkozó általános célok.....	69
6.9.	Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv.....	69
6.10.	Az intézmény egészségnevelési programja – az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok.....	70
6.10.1.	Az iskola egészségnevelési programja.....	70
6.10.1.1.	Követelmények.....	70
6.10.1.2.	Az egészségnevelés megvalósításának szinterei.....	71
6.10.1.3.	Egészségnevelési módszerek.....	71

6.10.1.4.	Résztevők, erőforrások.....	71
6.10.1.5.	Az egészségnevelési program területei az általános iskolában	72
6.11.	Az intézmény környezeti nevelési programja	75
6.11.1.	A környezet értelmezése.....	75
6.11.2.	Általános célok, értékek a környezeti nevelésben	75
6.11.2.1.	Az intézmény környezettudatos nevelésben gyökerező hitvallása	75
6.11.2.2.	Hosszú távú öko- és pedagógiai célok	76
6.11.2.3.	A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése.....	76
6.11.2.4.	Konkrét célok és feladatok.....	76
6.11.2.5.	Tanulásszervezési és tartalmi keretek	77
7.	Az intézmény általános iskolai helyi tanterve.....	80
7.1.	A nevelő és oktató munka szakaszai.....	80
7.2.	A választott kerettanterv megnevezése és az intézmény oktatásai kínálata.....	80
7.2.1.	Speciális ének-zene tanterv szerint haladó osztályok.....	81
7.2.2.	Német nyelvoktató nemzetiségi nevelés-oktatás.....	82
7.2.3.	Speciális matematika, informatika, angol tanterv szerint haladó osztály.....	84
7.2.4.	Általános tanterv szerint haladó osztály	84
7.3.	Az általános iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező, a kötelezően választandó és választható tanórai foglalkozások, valamint azok óraszámai.....	85
7.4.	A mindennapos testnevelés megvalósításának rendje.....	95
7.5.	A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai	95
7.6.	A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának szabályai	96
7.6.1.	Általános szabályok.....	96
7.6.2.	Az iskolában alkalmazott sajátos módszerek	97
7.6.2.1.	Erdei iskola.....	97
7.6.2.2.	Terepgyakorlat, témanap	98
7.6.2.3.	Tanulmányi- és osztálykirándulások.....	98
7.6.2.4.	Múzeumi-, könyvtári foglalkozások	99
7.6.2.5.	Tehetséggondozás	99
7.6.2.6.	Felzárkóztatás.....	99
7.6.2.7.	Csillagösvény projekt.....	99
7.7.	Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei, figyelembe véve a tankönyvek térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségét.....	100
7.8.	A csoportbontás elvei a székhely általános iskolában.....	101
7.9.	A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei	101
7.10.	Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének rendje, az ellenőrzések és értékelések formái.....	102
7.10.1.	A tanulmányi munka ellenőrzése és értékelése	102
7.10.1.1.	Bemeneti mérés	103
7.10.1.2.	Folyamatellenőrzés.....	103
7.10.1.3.	A kompetenciamérés eredményeinek javítása érdekében hozott iskolai intézkedések	104
7.10.1.4.	Tantárgyi vizsga élő idegen nyelvből a székhely iskolában	106
7.10.1.5.	DSD I vizsga	108
7.10.1.6.	Szöveges értékelés az általános iskola alsó tagozatán	111
7.10.1.7.	Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya	114
7.10.2.	A tanulói magatartás és szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei.....	114
7.11.	A jutalmazás elvei és formái	116
7.11.1.	Az iskola által adományozott díjak	117

7.11.1.1.	Év diákja.....	117
7.11.1.2.	Géniusz díj.....	117
7.11.1.3.	Év sportolója	117
7.11.1.4.	Év kórusénekese	117
7.12.	A büntetések formái	118
7.13.	Az otthoni, napközis és tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai.....	118
7.14.	Az egész napos iskolára vonatkozó intézményi szabályok	119
8.	Az intézmény alapfokú művészeti iskolájának helyi tanterve	120
8.1.	A nevelő-oktató munka szakaszai az alapfokú művészeti iskolában	120
8.2.	A választott kerettanterv megnevezése	120
8.3.	A képzés struktúrája (az egyes évfolyamokon tanított tantárgyak, kötelező és választható tanórai foglalkozások, valamint azok óraszámai, óraterve).....	121
8.3.1.	Zeneművészeti ág (kötelező, kötelezően választható és választható tárgyak, óratervek).....	121
8.3.1.1.	Hangszeres tanszakok – egyéni képzés	121
8.3.1.2.	Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés	123
8.3.2.	Táncművészeti ág kötelező, kötelezően választható és választható tárgyai ...	125
8.3.3.	Szín- és bábművészeti ág kötelező, kötelezően választható és választható tárgyai	126
8.4.	Az egyes tanszakok, ezen belül az egyes tantárgyak általános fejlesztési követelményei.....	127
8.4.1.	Fafúvós tanszak	127
8.4.1.1.	Furulya	127
8.4.1.2.	Fuvola.....	128
8.4.1.3.	Klarinét.....	128
8.4.1.4.	Szaxofon.....	129
8.4.1.5.	Oboa	130
8.4.1.6.	Fagott.....	131
8.4.2.	Rézfúvós tanszak	131
8.4.2.1.	Trombita	131
8.4.2.2.	Vadászkürt.....	132
8.4.2.3.	Harsona, tenorkürt, baritonkürt	133
8.4.2.4.	Tuba.....	134
8.4.3.	Akkordikus tanszak	135
8.4.3.1.	Ütőhangszer.....	135
8.4.3.2.	Gitár.....	135
8.4.4.	Billentyűs tanszak.....	136
8.4.4.1.	Zongora	136
8.4.4.2.	Orgona.....	137
8.4.5.	Vonós tanszak.....	138
8.4.5.1.	Hegedű	138
8.4.5.2.	Brácsa	139
8.4.5.3.	Gordonka.....	140
8.4.6.	Zeneismeret tanszak	141
8.4.6.1.	Szolfézs kötelező tárgy.....	141
8.4.6.2.	Szolfézs főtárgy.....	142
8.4.6.3.	Zenetörténet-zeneirodalom.....	143
8.4.7.	Kamarazene tanszak	143
8.4.7.1.	Kamarazene	143
8.4.7.2.	Zenekar	145
8.4.7.3.	Kórus	146
8.4.8.	Táncművészeti ág – társastánc tanszak	147
8.4.8.1.	Társastánc	147

8.4.8.2.	Társastánc történet.....	147
8.4.8.3.	Viselkedéskultúra.....	147
8.4.9.	Szín- és bábművészeti ág – színjáték tanszak	147
8.4.9.1.	Dráma és színjáték	147
8.4.9.2.	Beszéd és vers	148
8.4.9.3.	Mozgás és tánc	148
8.4.9.4.	Színházismeret	148
8.4.9.5.	Zene és ének	149
8.5.	Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszköz kiválasztásának elvei	149
8.6.	A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei.....	150
8.6.1.	Csoportbontások	150
8.6.2.	Egyéb foglalkozások.....	150
8.7.	A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban, vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módjai, a tanuló jutalmazásával összefüggő, valamint szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek	151
8.7.1.	A tanuló teljesítményének és szorgalmának értékelése írásban és gyakorlatban 151	
8.7.2.	A tanév végi jutalmazás formái	154
8.7.3.	Egyéb szabályok	155
8.8.	A művészeti alapvizsga és művészeti záróvizsga követelményei és témakörei	155
8.8.1.	Zeneművészeti ág	155
8.8.2.	Táncművészeti ág	158
8.8.3.	Szín- és bábművészeti ág.....	159
8.9.	A tantervi tartalmakat érintő speciális helyi szabályozás.....	160
9.	Mellékletek.....	172
9.1.	Csillagösvény projekt.....	172
9.2.	Intézményi digitális fejlesztési terv.....	193
9.3.	Általános iskola tantárgyankénti helyi tantervei	207
9.4.	Az intézmény alapfokú művészeti iskola helyi tantervének melléklete	209
9.5.	A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei...	210
10.	Záró rendelkezések.....	316
10.1.	A pedagógiai programmal kapcsolatos intézkedések.....	316
10.1.1.	Érvényesség	316
10.1.2.	Felülvizsgálat.....	316
10.1.3.	Nyilvánosság	316
11.	Legitimációs záradék.....	317

1. Bevezető

A nevelési-oktatási intézmény pedagógiai, szakmai munkájának „tükre”, legfontosabb alapidokumentuma és alapköve a **nevelési- pedagógiai programja**, amelyben a köznevelési intézmény nevelőtestülete megfogalmazza pedagógiai alapelveit és céljait, s melynek ismeretében a szülők iskolát tudnak választani gyermekük számára köznevelési rendszerünk palettájáról.

A köznevelési törvény részletesen szabályozza, hogy a köznevelési intézmények pedagógiai programjának milyen kötelező elemeket kell tartalmaznia, a nevelés mely területeire kell részletes szabályt alkotnia.

Mivel nevelési-oktatási intézményünk többcélú, közös igazgatású köznevelési intézményként működik, így a törvény által előírt kötelezettségünknél fogva egy olyan **egységes pedagógiai programot** kellett megalkotnunk, amely **egységes szerkezetben** tartalmazza az általános- és az alapfokú művészeti iskola nevelési és pedagógiai elképzelését.

2022. szeptemberétől a Magyarországi Evangélikus Egyház oktatási intézményeként működünk tovább, vállalva ezáltal a felekezeti elkötelezettséget, azonban az ökumenizmust szem előtt tartva, más keresztyén egyházak felé is nyitottak vagyunk. Evangélikus iskolánkban az oktató-nevelő munka során célunk az egyedi evangélikus jelleg megvalósítása, a keresztyén nevelés hagyományainak követése.

Lehetőséget kínálunk azon hívő és nem hívő családoknak egyaránt, akik gyermekeik számára a magas színvonalú tudás mellett a keresztyén szellemben folyó nevelést is szeretnék biztosítani.

Nyitottak vagyunk minden jó szándékú, építő kritikára, javaslatra, melyeket partnereink a jobbítás érdekében fogalmaznak meg. Készek vagyunk a közös gondolkodásra, az együtt munkálkodásra, és ha kell, a pedagógiai elképzeléseink módosítására is annak érdekében, hogy az élet változó elvárásainak megfelelhessünk.

2. A Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola szervezeti felépítése

A Magyarországi Evangélikus Egyház részeként működő Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola többcélú, közös igazgatású köznevelési intézmény.

Az intézmény **székhelye** Dombóváron, a Hunyadi János tér 23. szám alatt található, ahol egy 8 évfolyamos általános iskola működik. Itt van az intézmény élén álló magasabb vezetőnek a munkahelye. Integrált intézményünkben **alapfokú művészeti iskola** is működik, ahol az érdeklődő diákok művészeti nevelése folyik 3 művészeti ágban: **zeneművészet, táncművészet, szín- és bábművészet**. Az általános iskola és a művészeti iskola egy közös udvaron helyezkedik el, így a tanulók iskolák közötti átjárása a tanórák között biztonságosan megvalósítható.

Az intézmény élén álló **intézményvezető** munkáját az **igazgatótanács** segíti. A többcélú intézmény vezetője egyben a székhelyintézmény intézményvezetője is. A művészetoktatási tagintézmény szakmai tekintetben önállóan működik. A tagintézmény szakmai munkáját egy tagintézmény-vezető szervezi.

3. A Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola az alapadatok tükrében

Az intézmény neve és címe:

Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
(idegen nyelvű neve: Evangelische Grundschule und Kunstschule Dombovar)
7200 Dombóvár Hunyadi tér 23.
OM azonosítója: 203592

Az intézmény alapítója és fenntartója:

Alapító szerv neve: Magyarországi Evangélikus Egyház
Alapító székhelye: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Alapítás éve: 2022
Alapításról szóló határozat száma: Országos Presbitérium 66/2022.(V.12.) évi határozata
Fenntartó neve: Magyarországi Evangélikus Egyház
Fenntartó székhelye: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Az intézmény felügyelete:

Felügyeleti szerv: Magyarországi Evangélikus Egyház (1085 Budapest, Üllői út 24.)
A Magyarországi Evangélikus Egyház az intézmény feletti szakmai, törvényességi és gazdasági felügyeletet az egyházi törvényben meghatározottak szerint látja el.

Az intézmény típusa:

Többcélú, közös igazgatású köznevelési intézmény, melyben általános iskola, alapfokú művészeti iskola működik. Az intézmény vallási, világnézeti tekintetben elkötelezett intézményként működik.

Az intézmény székhelye: 7200 Dombóvár, Hunyadi tér 23.

Tagintézmény megnevezése és telephelyei:

- **Tagintézmény hivatalos neve:**
Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola **Alapfokú Művészeti Iskolája**
Ügyviteli telephelye: 7200 Dombóvár, Bezerédj utca 2/b.,
Tagintézmény telephelyei:
  - ✓ 7200 Dombóvár, Fő utca 42-44.
  - ✓ 7361 Kaposzsekcső, Táncsics utca 22.

A nappali rendszerű képzésben résztvevő felvehető gyermekek, tanulók száma:

- **Általános iskolában összesen:** 600 tanuló
- **Alapfokú művészetoktatásban összesen:** 540 tanuló
  - Zeneművészeti ágban: 380 fő
    - Dombóvár, Bezerédj utca 2./b. 240 fő
    - Dombóvár, Fő utca 42/44.: 100 fő
    - Kaposzsekcső, Táncsics u. 22.: 40 fő
  - Táncművészeti ágban (Dombóvár, Bezerédj utca 2./b.): 70 fő
  - Színművészet-bábművészet ágban: 90 fő
    - Dombóvár, Bezerédj utca 2./b.: 60 fő
    - Dombóvár, Fő utca 42/44.: 30 fő

3.1. Az intézmény alaptevékenysége

7200 Dombóvár, Hunyadi tér 23.

- általános iskolai nevelés-oktatás
  - ✓ nappali rendszerű
  - ✓ alsó tagozat, felső tagozat
  - ✓ 1 évfolyamtól 8 évfolyamig
  - ✓ a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése- oktatása (mozgásszervi fogyatékos, beszéd fogyatékos, halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdők, értelmi fogyatékos - érzékszervi fogyatékos – hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos)
  - ✓ emelt szintű oktatás – ének-zene tantárgyból
- nemzetiséghez tartozók általános iskolai nevelése-oktatása
  - ✓ nappali rendszerű
  - ✓ alsó tagozat, felső tagozat
  - ✓ 1 évfolyamtól 8 évfolyamig
  - ✓ nemzetiségi nevelés-oktatás (nyelvoktató nemzetiségi nevelés-oktatás (német))
  - ✓ a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése- oktatása (mozgásszervi fogyatékos, beszéd fogyatékos, halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdők, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos)
- egész napos iskola (1-4. évfolyamon)
- egyéb foglalkozások:
  - ✓ napközi
  - ✓ tanulószoba
- iskolai könyvtár:
  - ✓ iskolai/kollégiumi könyvtár
- mindennapos testnevelés biztosításának módja:
  - ✓ saját tornaterem
- a testnevelés órák keretében megvalósított úszásoktatás módja:
  - ✓ együttműködésben, megállapodás alapján

7200 Dombóvár, Bezerédi utca 2/b

- alapfokú művészetoktatásnappali rendszerű
  - ✓ a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése- oktatása (mozgásszervi fogyatékos, beszéd fogyatékos, halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdők, értelmi fogyatékos -, érzékszervi fogyatékos – hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos)
  - ✓ zeneművészeti ág: akkordikus tanszak, billentyűs tanszak, fafúvós tanszak, kamarazene tanszak, rézfúvós tanszak, vonós tanszak, zeneismeret tanszak
táncművészeti ág: társastánc tanszakszín- és bábművészeti ág színjáték tanszak
évfolyamok száma: 12

7361 Kaposszekcső, Táncsics u. 22.

- alapfokú művészetoktatás
  - ✓ nappali rendszerű
  - ✓ a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése- oktatása (mozgásszervi fogyatékos, beszéd fogyatékos, halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb

pszichés fejlődés zavarral küzdők, értelmi fogyatékos -, érzékszervi fogyatékos – hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos)

- ✓ zeneművészeti ág: akkordikus tanszak, billentyűs tanszak, fafűvós tanszak, kamarazene tanszak, rézfűvós tanszak, vonós tanszak, zeneismeret tanszak évfolyamok száma: 12

7200 Dombóvár, Fő utca 42-44.

- alapfokú művészetoktatás
  - ✓ nappali rendszerű
  - ✓ a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése- oktatása (mozgásszervi fogyatékos, beszédfogyatékos, halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdők, értelmi fogyatékos -, érzékszervi fogyatékos – hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos)
  - ✓ zeneművészeti ág: akkordikus tanszak, billentyűs tanszak, fafűvós tanszak, kamarazene tanszak, rézfűvós tanszak, vonós tanszak, zeneismeret tanszakszín- és bábművészeti ág (új tanszakok: színjáték tanszak)12 évfolyam: 2 előképző, 6 alapfok, 4 továbbképző

Az intézmény alaptevékenységén belül:

- Személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató oktatást folytat.
- A fenntartó által jóváhagyott pedagógiai programja szerint speciális illetve **emelt szintű oktatást** is végezhet, a fenntartó által engedélyezett óraszám keret intézmény által szabadon felhasználható részének átcsoportosításával.
- **Integrált nevelés** keretében szükség esetén biztosítja **az általános iskolában:**
  - ✓ a többi tanulóval együtt nevelhető, azon különleges bánásmódot igénylő tanuló nevelését-oktatását, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján *mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő sajátos nevelési igényű tanuló*
  - ✓ **a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló** nevelését-oktatását

Az intézmény alaptevékenységén kívül:

A felsoroltakon kívül a köznevelésről szóló törvény szerint egyéb térítési és tandíjas tevékenység szervezésére jogosult.

Az intézmény vállalkozási tevékenységet folytathat.

4. Pedagógiai hitvallásunk

"Mire való az iskola? Az iskola arra való, hogy az ember megtanuljon tanulni, hogy felébredjen tudásvágya, megismerje a jól végzett munka örömét, megízlelje az alkotás izgalmát, megtanulja szeretni, amit csinál, és megtalálja azt a munkát, amit szeretni fog."

(Szent-Györgyi Albert)

Napjainkban a nevelési-oktatási intézményeinkbe kerülő gyermekek, tanulók nagyon eltérő családi háttérrel rendelkeznek, egymástól nagyon eltérő tudással, motivációval lépnek be a köznevelés rendszerébe. A gyermekek, diákok egy jelentős része az átlagnál gyorsabban tanul, motivált, míg egy részük nehezen kezelhető, motiválatlanabb, hátrányos helyzetű, a szülői házból kevesebb támogatást kap.

Annak érdekében, hogy ezeket a személyiségjegyekben és szociokulturális téren eltérő életkörülményeket eredményesen áthidalhassuk, hogy valamennyi gyermek és diák sikeresen, értelmileg-érzelmileg gazdagodva léphessen ki intézményünk kapuján, **általános és egyetemes érvényű elveket** kell a gyakorlatban egységesen megvalósítanunk.

Ezek az alábbiakban foglalhatók össze:

- **Egységesség:**

Intézményi szinten egységes nevelési elvek, egységes program alapján kell dolgoznunk, minden pedagógusnak azonos, az evangélikus etikai normákon nyugvó értékrendet kell követnie.

A gyermekek, tanulók esetében a komplexitásra kell törekednünk. Egyszerre akarunk tanítani és nevelni, egyszerre akarunk hatni az érzelmi és az értelmi intelligenciára, az egész személyiséget akarjuk fejleszteni. Törekszünk a diákok problémamegoldó képességének fejlesztésére, a teljesítményképes tudás megszerzésének biztosítására.

- **Tudatosság:**

Akkor tudunk jó nevelési programot megvalósítani, pedagógiai munkánk akkor lesz igazán eredményes, ha tudatosan, a ránk bízott gyermekek és diákok képességeinek, készségeinek ismeretében alakítjuk ki programunkat, határozzuk meg a kitűzött cél elérésének ütemét.

- **Differenciált, személyre szabott nevelés és oktatás:**

Mindenkit a saját képességeihez mérten kell vizsgálni, ennek ismeretében differenciáltan, egyénre, személyre szabottan kell meghatározni az elérendő szint mértékét, az oda vezető út során alkalmazott módszereket és eszközöket, és az erre fordított idő mértékét.

A pedagógiai munkánk során arra kell törekednünk, hogy a diákok közti különbséget csökkentjük, de nem a kiemelkedők visszafogásával, hanem a lemaradók segítségével, felzárkózó attitűd kialakításával.

- **Motiválás:**

Motiváció nélkül nincs előrelépés. A sikeres motiváció feltétele a gyermek, tanuló személyiségének ismerete, így igazán egyénre szabottan kell azt kialakítani.

Soha nem lehet egyetlen motivációra építkezni, szükség van a többirányú, komplex módszerek alkalmazására. Hisszük, hogy hosszú távon a pozitív motiváció hoz nagyobb eredményt.

- **Tolerancia, másság elfogadása és elfogadtatása:**

Integrált nevelési-oktatási rendszerünkben, a befogadó intézményi környezet megteremtése során kiemelt feladatunk a másság elfogadása és elfogadtatása.

- **Kiszámíthatóság, következetesség:**

A tanítási – tanulási folyamat akkor lesz eredményes, ha a kitűzött célt következetesen igyekszünk megvalósítani, ha a ránk bízott gyermekek és tanulók érzik, hogy nap, mint nap azonos elvek szerint dolgozunk, hogy valamennyi diákhoz egyformán viszonyulunk, kiszámítható a tanár-diák kapcsolat, hogy következetesen azonos munkáért azonos elbírálás és értékelés jár.

Az egyén következetessége meghatározza a nevelőtestület következetes munkáját, s az intézmény vezetésének következetessége hat az egész intézmény arculatára.

▪ **Rendszeresség, fokozatosság:**

A pedagógiai munka alapja, a nevelés egyik alappillére, hogy az elsajátítandó ismereteket fokozatosan, lépésről-lépésre – az adott életkori sajátosságok figyelembe vételével –, megfelelő időben sajátíttassuk el a gyerekekkel, diákokkal, s hogy rendszeresen, sokszínű ismétléssel segítsük az ismeretek mélyebb bevéődését.

▪ **Hitelesség, szakszerűség:**

A pedagógus legnagyobb kritikusa a rábízott gyermek, tanuló. Csak akkor várhatjuk el, hogy kövessenek bennünket, hogy bízzanak bennünk, hogy megvalósítsák közös elképzeléseinket, ha emberként és pedagógusként egyaránt felnézhetnek ránk, ha nem kell csalódnunk bennünk, ha példamutatóan éljük hétköznapijainkat, ha megbizonyosodhatnak szakmai hozzáértésünkről, ha minden tekintetben hitelesek tudunk maradni előttük.

▪ **Személyes példamutatás:**

Az egyik legerősebb motiváció a személyes példamutatás. A gyerekek a legelső tapasztalataikat a családban, az óvodában, az iskolában szerzik. Testi, lelki, erkölcsi fejlesztésüket pozitív példa mutatóval, a keresztyén értékekkel összhangban végezzük. Így mintául szolgálunk számukra fejlődésük során. Csak akkor lehet eredményes a nevelési folyamat, ha a gyerekek személyes tapasztalata összhangban áll a szülők és pedagógusok megnyilatkozásaival (cselekedeteinkkel és tetteinkkel).

▪ **Az egyenrangúság elve:**

Valljuk, hogy az eredményes pedagógiai munka feltétele, hogy a demokratizmus jegyében partnerként tekintsünk tanítványainkra.

Nem leereszkedni kell hozzájuk, hanem fel kell emelni őket magunkhoz, hogy érezzék, meghallgatjuk és elfogadjuk véleményüket, hogy figyelembe vesszük kritikáikat, s közösen keressük problémáinkra a mindenki számára elfogadható megoldást.

▪ **A múltból tanulva élni a jelent, s tervezni a jövőt:**

Nem gondoljuk, hogy ez a pedagógiai program - nevelési terv, valamint helyi tanterv -, minden elemében hibátlan, és a későbbiekben nem szorul korrigálásra.

Az intézmény működése során felszínre kerülnek azok a kérdések, amelyeken módosítanunk kell, s amelyek ismeretében újrafogalmazhatjuk pedagógiai elképzeléseinket. Ezzel együtt hisszük, hogy a múlt tapasztalataiból tanulva folyamatosan finomíthatjuk programunkat.

5. Küldetésnyilatkozatunk

„Azért vagyok pedagógus, hogy a természetnek nyers gyémántját szép vigyázattal csiszoljam kristályba.”

(Németh László)

Iskolánk küldetése, hogy a keresztyén emberképből kiindulva a teljes személyt megszólítsuk.

Olyan intézményt kívánunk működtetni, amely minden diák számára biztonságos, a méretei, kiterjedése ellenére barátságos, a múlt értékeit megőrző, a személyiséget fejlesztő, az egész életen át tartó tanulás megalapozását biztosító nevelési-oktatási intézmény.

Olyan iskolát, ahol világos szabályok között együtt dolgozik felnőtt és diák, akik kreativitásra, fejlődésre és emberségre ösztönzik egymást, ahol a tudás, az egymásért való tenni akarás, a többre és jobbra vágyás, a szeretet még értéknek számít a mindenkit körülvevő eldologiasodó világban.

Olyan többcélú nevelési-oktatási intézményt akarunk, amely mind a székhelyen, mind a tagintézményben azonos minőségű és eredményes szolgáltatást nyújt.

Pedagógiai programunk helyi tantervét a törvényi előírásoknak megfelelően alakítottuk ki. A tantervek, a követelmények, az alkalmazott módszerek, a mérési eszközök egymást erősítik. Pedagógiai programunk megvalósítása érdekében a székhely és a tagintézmény dolgozói szorosan együttműködnek.

6. Az intézmény nevelési programja

6.1. Pedagógiai alapelveink, értékeink, célkitűzéseink és feladataink

Az általunk megfogalmazott alapelvek általános, normatív jellegű irányelvek, amelyekkel nevelési-oktatási tapasztalatainkra alapozva szeretnénk biztosítani a nevelés eredményességét. Iránymutatóul szolgálnak számunkra a nevelés-oktatás komplex folyamatában.

- Mint a Magyarországi Evangélikus Egyház fenntartásában működő iskolának, alapelvünk az **evangélikus nevelés**.

Célunk, hogy a keresztyény és az egyetemes emberi értékek közvetítésével szociálisan érzékeny, eredményes életvezetést folytató keresztyény felnőtté váljanak diákjaink.

Ehhez a következő **feladatok** megvalósítását tartjuk szükségesnek:

- A gyermekek ismerjék meg a Bibliát, az Egyház tanításait. A nevelés során a tanulók sajátítsák el a keresztyény etika és értékrend szabályait, azok tükröződjenek magatartásukban
- Neveljük szeretettel tanítványainkat, tanítsuk őket a segítségre szorulóknak támogatására, toleranciára, a békés együttélésre a másfépp gondolkodókkal.
- A tanulók sajátítsák el az Evangélikus Egyház hagyományait, szokásait, vegyenek részt az iskolai és a felekezetüknek megfelelő egyházi programokon.

Eszközök:

- Áhítat hétfőn reggelenként
- Hittan órák minden tanulónak a felekezetének megfelelően, heti két órában, felmenő rendszerben
- Istentiszteletek városunk evangélikus templomában a következő alkalmakkor:
  - Tanévnyitó és tanévzáró istentisztelet
  - Reformáció napja
  - Karácsonyi istentisztelet
  - Vízkereszt
  - Húsvéti istentisztelet
  - Krisztus mennybemenetele
  - Pünkösdi istentisztelet
- Tanári és tanulói csendes-nap lelkészünk szervezésében
- Egyéb, az Evangélikus Egyház által szervezett programok

Eljárás:

Küldetésünk, hogy a ránk bízott gyermekeket a családokkal összefogva felkészítsük egyéni élethivatásukra, segítsük, hogy otthonra leljenek a teremtett világban. Munkálkodjunk azon, hogy szilárd erkölcsű felnőttekké válhassanak.

- **Gyermekközpontú nevelés**

Nevelésünk fontos alapelve a gyermekközpontúság, melynek során törekedni kell a testi- és érzelmi biztonság megteremtésére, a gyermekek emberi méltóságának tiszteletben tartására. Fontos, hogy minden tanuló érezze jól magát az iskolában.

Intézményünk **célja** olyan nevelési-oktatási rendszer működtetése, amely lehetővé teszi a gyermekek sajátosságainak, egyéni fejlődési ütemének megfelelő, differenciált, személyre

szabott fejlesztését, a kompetencia alapú nevelés és oktatás megvalósítását, a képességek kibontakoztatását és fejlesztését.

Feladatunk, hogy kiemelt figyelmet fordítsunk a hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő és a sajátos nevelési igényű gyerekek és tanulók integrált nevelésére és oktatására, az ehhez szükséges inkluzív környezet megteremtésére. Fontos, hogy ez a befogadó pedagógiai szemlélet és gyakorlat jellemezze minden tagintézményünket, hogy a pedagógiai munkánk során kiemelt szerepet kapjon a toleráns magatartásra nevelés, a másság elfogadtatása.

Eszközök:

- A pedagógusok nevelő személyisége
- Motiváló tanulási környezet szervezése
- Házi rend
- Diákönkormányzat (DÖK) munkája
- Egyéni foglalkozások szervezése
- Szakkörök; közös programok szervezése

Eljárás:

Arra törekszünk, hogy diákjaink önmagukhoz képest folyamatosan fejlődjenek, érdeklődő, motiválható felnőtté váljanak.

▪ **Nemzeti kultúránk tisztelete.**

Nevelési rendszerünkben fontos szerepet kap a nemzeti értékek, a helytörténeti és az iskolai hagyományok őrzése, ápolása. Népünk kulturális örökségének, jellemző sajátosságainak, értékeinek, a hazánk földrajzának, irodalmának, történelmének, megismerése, a természeti értékeinek védelme. A világ magyarságának, és különösen a Kárpát-medence kultúrájának tisztelete.

Célunk, hogy tanulóink sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat a tevékenységeket, amelyek az otthonhoz, a lakóhelyhez, a szülőföldhöz és a hazához való azonosuláshoz vezetnek.

Feladatunk, a nemzettudat kialakítása, a hazaszeretet elmélyítése. Diákjaink ismerjék meg szűkebb környezetük történelmét, hagyományait olyan közösségi tevékenységformák keretében, melyek a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlődését is elősegítik.

Eszközeink:

- Nemzeti ünnepeinkhez kapcsolódó rendezvényeink
- Hazánk jelképeinek megismerése
- Téma napok, tanulmányi kirándulások

Eljárás:

A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése. Hisszük és valljuk, hogy a folyamatosan változó világ ellenére léteznek egyetemes emberi értékek, amelyekre stabil tudás építhető. Ezeket kell kialakítanunk és erősíteniünk valamennyi diákunkban.

▪ **Európai azonosságtudat**

Fontos alapelvnek tartjuk az európai azonosságtudat kialakítását. Rendelkezzenek tanulóink az Európai Unió történetének, alkotmányának, intézményrendszerének alapfokú ismeretével,

hogy diákként és felnőttként tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel. Alakuljon ki bennük az európaiság eszméje.

Célunk, hogy a diákjaink ismerjék meg az európai kultúra legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másosság iránt.

Feladatunk, hogy tanulóinkat olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal gazdagítsuk, amelyekkel magyarságtudatukat megőrizve megtalálják helyüket az európai nyitott társadalmakban. Az élő idegen nyelvek beszédközpontú oktatásával teremtsünk lehetőséget tanulóink számára, hogy később európai polgárként megfelelően tudjanak kommunikálni.

Eszközeink:

- Osztályfőnöki órákon az EU-tagsággal kapcsolatos ismeretek, megbeszélése
- Az EU-s ismeretek beépítése a különböző tantárgyak témáiba
- Idegen nyelvi órákon a kommunikációs kompetenciák fejlesztése
- Iskolán kívüli programok szervezése.

Eljárás: Megismerik tanulóink az életkori sajátosságaiknak megfelelő uniós ismereteket, valamint fejlesztjük idegen nyelvi kommunikációs készségüket.

▪ **Környezettudatos nevelés**

Kiemelt alapelvnek tartjuk, hogy olyan gyerekeket neveljünk, akik környezettudatosan élnek, akik tisztában vannak napjaink globális környezeti problémáival, és a fenntartható fejlődés érdekében maguk is mindent megtesznek saját mikrokörnyezetükért.

Intézményünk környezeti nevelésének **célja**, hogy a következő generációk egy új szemléletet sajátítsanak el, és már kisgyermekkorától kezdve egy környezettudatosabb világnézetet és gondolkodásmódot képviseljenek. Szeretnénk, ha a tanulóinkat a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartás és életvitel jellemezné. Megértenék a globális és lokális gondok összefüggéseit.

Feladatunk az a motiváció kialakítása, mely alapjául szolgál a környezettel kapcsolatos normák, értékek és attitűdök megfelelő kialakításához. Ezáltal a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás válna meghatározóvá a tanulók számára.

Eszközeink:

- A tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztése
- A környezettudatos nevelés értékei, szempontjai minden tantárgy tananyagában megjelennek
- Mindennapos környezeti szokások kialakítása az iskolában – szelektív hulladékgyűjtés, figyelem felhívása az energia és vízfogyasztásra
Személyes példamutatás a környezetkímélő, takarékos magatartás és életvitel terén.
- Ökoiskolai programok
  - Jeles napok
  - Erdei iskolai programjaink megvalósítása
  - Kirándulások, témanapok, táborok
  - Lakóhely természeti értékeinek megismerése, védelme.

Eljárás:

Biztosítjuk a környezeti neveléssel a környezet megvédéséhez szükséges tudást, készséget, értékrendszert és elkötelezettséget. Ezzel kialakul diákjainkban egy új környezettel kapcsolatos

viselkedésminta. A környezeti problémák megoldásának leghatékonyabb módja a belső motiváltságon alapuló tevékenység, mert az egyén ezáltal mindig környezet-kímélően fog cselekedni.

▪ **Művészeti nevelés**

A művészet, annak sokszínűsége, az egyén teljes fejlődéséhez vezető átfogó nevelés alapvető eleme. Hiszünk a művészeti nevelés által erősített készségek, értékek és viselkedés személyiségformáló erejében, ami elősegíti a tanulók személyiségének sokoldalú kibontakozását. A kreativitás, az együttműködés és a fantáziadús problémamegoldás fejlesztik a rugalmasságot, elősegítik a kulturális sokszínűség és a véleménynyilvánítás szabadságának megbecsülését.

Célunk a művészi kifejezőkészségek megalapozása, a harmonikus személyiségfejlesztés, az értő befogadóvá, közönséggé nevelés. A gyermekekben az önálló értékrend, értékítélet kialakítása. Az ének-zene oktatással többek között az a célunk, hogy fejlesszük a gyerekek esztétikai érzékenységét, nyitottságát és igényességét a zene iránt, hogy a gyerekek szeressék a zenét, és mindenki a maga képességei szerint művelője is legyen a zenének. Tudják kifejezni magukat a zenében, ezáltal örömteli sikereket is érjenek el.

Az alapfokú művészetoktatás a művészi kifejezőképességeket alapozza meg, illetve felkészít a szakirányú továbbtanulásra. Ezen tevékenységeken belül célkitűzésünk a tagintézményünkkel érintkezésbe kerülő növendékek számára olyan élmény- és tevékenységközpontú szabadidős elfoglaltságok nyújtása, melyek életüket teljesebbé, színesebbé, gazdagabbá teszik a jelenben és a jövőben egyaránt.

Feladataink:

Érdekes, motiváló, problémamegoldó feladatok meghatározása, a feladatmegoldást segítő eszközpark kialakítása és folyamatos fejlesztése A művészeti nevelés eredményeit a városi rendezvények műsoraiban is gyümölcsoztetjük.

Eszközök:

- karácsonyi és évközi koncertek
- színházi előadások
- tanulói kiállítások az aulában
- néptánc oktatása
- hagyományörző és kézművesnapok (Márton nap, advent, farsang, húsvét)
- Zenei világnap programja

Eljárás:

A művészeti neveléssel gazdagítjuk tanulóink érzelmi életét, segítjük kibontakozni tehetségüket. Diákjaink váljanak olyan emberekké, akiktől nem idegen a művészet, mert személyes élményeiken keresztül átélük a művészi alkotás folyamatának szépségét. A műalkotások befogadása, értelmezése az egyén lelki érését, gazdagodását szolgálja, fejleszti.

▪ **Digitális kultúra**

Az általános társadalmi modernizáció és az életmód átalakulása ma már megkívánja, hogy az iskolában valamennyi diák legalább felhasználói szinten ismerje és használja az informatikai eszközöket. Birtokolja az online elérhető tartalmak tudatos használatának képességét, a digitális írástudást, az információs technológiák ismeretét.

A **célunk** a tanulók digitális kultúrájának fejlesztése, annak elérése, hogy a tanulók magabiztosan használják az infokommunikációs eszközöket, valamint azoknak a digitális

kompetenciáknak a kibontakoztatása, melyek révén képesek lesznek az információ keresésére, szelektálására a tanulás és ismeretszerzés során.

Feladat:

- Az információs és kommunikációs kultúra fejlesztése
- A web alapú tanulás alkalmazása, feltételeinek megteremtése.
- A kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztése
- Az anyanyelv tudatos és igényes használatának fejlesztése
- Az idegen nyelvű, illetve a különböző kultúrák közötti információcsere szerepének tudatosítása
- A különböző az elektronikus médiumokban való eligazodás megtanítása
- IKT eszközhasználat biztosítása minden tanórához

Eszköz:

- IKT eszközök használata tanítási órákon
- Az egyéni tanulás és a gyűjtőmunkák készítése során a digitális lehetőségek támogatása
- Hatékony problémamegoldás informatikai eszközök, online platformok és applikációk segítségével.

Eljárás:

Tanulóinknál kialakítjuk a digitális kultúra értékteremtő használatának képességét, az információs írástudást, az infokommunikációs eszközök és online elérhető tartalmak tudatos használatát.

6.1.1. Pedagógiai alapelveink, értékeink, célkitűzéseink és feladataink az alapfokú művészetoktatásban

Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a követelmények teljesítésével történő képesség- és személyiségfejlesztésen van. A művészetoktatás a készség és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.

Nevelő-oktató munkánk eszközei, eljárásai:

- A kulcskompetenciák fejlesztésén alapuló eljárások alkalmazása,
- az életkori sajátosságokat figyelembe vevő követelmények és tevékenységek, a játékközpontú nevelő-oktató módszerek és az iskolai oktatás közötti átmenetet megkönnyítő pedagógiai eszközök alkalmazása,
- differenciálás, az egyéni nevelési-oktatói igényeket figyelembe vevő módszerek alkalmazása,
- a művészi készségek fejlesztése mellett az egyetemes emberi értékek közvetítését elősegítő módszerek alkalmazása,
- a különböző művészeti ágak művelése és a közismereti oktatás közötti transzfer hatás kiaknázását erősítő eljárások alkalmazása,
- tehetséggondozó eljárások alkalmazása,
- a közösségfejlesztést elősegítő eljárások alkalmazása.

Mindezek érdekében:

- nevelési eljárások: minta, példa, példakövetés, utánzás, magyarázat, megfigyelés, gyakorlás,
- egyéni utak bejárásának lehetővé tétele,

- a különböző művészeti ágak módszereinek átvétele, átjárhatóság biztosítása a művészeti ágak között,
- koncertek, előadások, konferenciák, hangverseny-látogatások, versenyek, találkozók, nyári táborok szervezése és lebonyolítása,
- tehetséggondozó programok szervezése és lebonyolítása (részvétel pályázati programokon, együttműködés művészeti szakgimnáziumokkal, versenyezettés),
- a kamarazene és a zenekari muzsikálás elősegítése a lehető legfiatalabb életkortól,
- gondolkodásfejlesztő eszközök: összefüggések önálló felfedezésére nevelés, az asszociációs gondolkodás fejlesztése,
- ösztönző eszközök: megerősítés, dicséret, biztatás, előadások, hangversenyek, jutalmazás,

6.1.2. Az egyes művészeti ágak cél- és feladatrendszere az alapfokú művészetoktatásban

6.1.2.1. A zeneművészeti ág cél- és feladatrendszere

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

Lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására, az önálló ismeretszerzés képességére, a hagyományos és az új típusú kultúrák közvetítő eszközök alkalmazásával.

A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel. Kiemelten fejleszti a közösséggel való együttműködés képességét, az érzelmi és társas intelligenciát.

Feladata:

- A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.
- A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).
- A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése.
- A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.
- Rendszeres zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.
- A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A kortárs zene befogadására nevelés.
- A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
- Az értékes zene megszerettetése. A tanulók zenei ízlésének formálása.
- A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.

- Tehetséggondozás.
- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
- A tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.
- Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.
- Az amatőr zenekarokban, kamaragyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.
- Cserekapcsolatok létesítése hazai és - lehetőség szerint - külföldi zeneoktatási intézményekkel.

6.1.2.2. A táncművészeti ág cél- és feladatrendszere

A társastánc tanzak célja, hogy törekedjen a társastánc minél teljesebb megismertetésére, megszerettetésére, értékeinek megvédésére. Sajátos eszközeivel segítse a tanulók személyiségének formálását. Késztesse a tanulót hatékony, önálló tanulásra, a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén.

Feladata, hogy ismertesse meg a tanulóval:

- a társastánc alapjait,
- technikai elemeit,
- a mozgás kapcsolatát a zenével,
- a kombinációk és etűdök, koreográfiák megfelelő kivitelezését.

Alakítsa ki a tanulóban:

- a rendszeres munka természetes igényét,
- a megfelelő munkafegyelmet,
- az esztétikai érzéket,
- az önkontroll alkalmazását.

Fejlessze a tanuló:

- fizikai állóképességét,
- tánc iránti szeretetét,
- ritmusérzékét,
- technikai tudását,
- koncentrációképességét,
- tér- és formaérzékét,
- stílusérzékét,
- előadói készségét.

Ösztönözze a tanuló:

- a társastáncal kapcsolatos események, bemutatók megtekintésére, elemzésére,
- a viselkedéskultúra alapszabályainak és magatartásformáinak alkalmazására a mindennapi - életben és a társas érintkezésben,
- a táncművészeti előadások látogatására,
- a televízió táncos műsorainak figyelemmel kísérésére.

Tudatosítsa a tanulóban, hogy a tánc tanulása fejleszti:

- akaratát,
- ízlését,
- állóképességét,
- mozgáskoordinációját,
- alkalmazkodóképességét,
- személyiségét.

6.1.2.3. A szín- és bábművészeti ág cél- és feladatrendszere

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi-bábszínházi nevelés - figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait

- lehetőséget biztosít a színművészet-bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására és fejlesztésére, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, illetve felkészít a művészeti alapvizsgára és záróvizsgára.

A képzés lehetővé teszi mindkét területen:

- A tanulók számára önmaguk tudatos megfigyelését.
- Az önértékelést annak érdekében, hogy képessé váljanak saját eredményeik felismerésére és azok színházi munka során történő alkalmazására.
- Az önkifejezést, a közös alkotómunka örömteli együttlétének megtapasztalását.
- Az élet más területein elsajátított tanulói ismeretek, készségek, attitűdök színjátékban való alkalmazását.
- Drámával és színházzal kapcsolatos tanulói aktív szókincs bővítését.
- Színházi előadások egyéni vagy csoportos készítését, illetve mások által bemutatott produkciók megtekintését, értelmezését.

A színművészet területén különösen:

- Változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt.
- Az alapvető dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban.
- A színházi-drámai formával való kísérletezést, a színpadi megjelenítés jellemzőinek megismerését.
- A színjáték kulturális hagyományainak megismerését.
- A színjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását.

6.2. Kiemelt nevelési feladataink

6.2.1. Kompetencia alapú nevelés-oktatás feladatai

6.2.1.1. *Kompetencia alapú nevelés az iskolában*

A kompetencia alapú oktatás alapelvei:

- Gyermekközpontúság
- Gyakorlatközpontúság és alkalmazható tudás
- Tudás – és képességfejlesztés helyes arányának megtalálása
- Képesség- és személyiségfejlesztés
- Új típusú tanári attitűd, módszertani gazdagság, sokszínűség
- Tevékenységközpontú tanítási-tanulási gyakorlat
- Differenciált fejlesztés és esélyegyenlőség
- Fokozatosság és folyamatosság
- Valóságos tanulási környezet
- Multikulturális tartalmak
- Interkulturális nevelés

Tevékenységi formák:

- Kooperatív tanulás
- Differenciált foglalkozás/tanulásszervezés
- Projekt módszer alkalmazása
- Témahét szervezése
- Problémaalapú oktatás
- Egyéb tanulási technikák alkalmazása
- Drámapedagógia
- Önálló tanulás módszerének kialakítása

- Tanulói differenciálás heterogén csoportban
- Szövegértő olvasás fejlesztése, olvasási problémák kezelése
- Kooperatív módszertanra épülő együttműködés csoportban
- Hatékony tanuló megismerési technikák

Értékelés:

- Csoport értékelés beemelése
- Kooperatív munka értékelése
- Heti értékelés alkalmazása

Ellenőrzés, értékelés módjai:

- Otthoni munka
- Önértékelés
- Társak értékelése

Kompetenciaalapú oktatásban alkalmazott módszertani elemek:

- Játék
- Projekt módszer
- Problémaközpontú tanítás
- Cselekvésből kiinduló gondolkodás
- Felfedezettős tanulás
- Megértésen alapuló fejlesztés
- Alkalmazásképes tudás

A kompetencia alapú iskolai oktatás során az alábbi feladatokat kell megvalósítanunk:

- Az élmény és az öröm hozzákapsolása a tanítási-tanulási folyamathoz – az aktív részvétel lehetőségének biztosítása, valamint az egyéni érdeklődés és haladási ütem figyelembe vétele.
- Az önálló tanulási képesség kialakítása – az információszerzés és rendszerezés teljes tanulási időszakot végig kísérő gyakorlása, valamint a birtokolt ismeretelemek egyre magasabb szinten történő integrálása.
- Az elvont iskolai tudáselemek következetes összekapcsolása a diákok napi tapasztalataival és az életkoruknak megfelelő gyakorlati feladatokkal.
- A képességek differenciált fejlesztése, a tehetség kibontakoztatása és a tanulásban lemaradtak segítése, a segítség feltételeinek megteremtése.
- Az anyanyelvi kultúra fejlesztése az iskolai élet minden területén.
- Az idegen nyelvi tudás gyakorlati alkalmazására minél több lehetőséget biztosítani.
- Az informatika és a média eszközök használatának fejlesztése, és eredményeinek alkalmazása minél több tanórán és foglalkozáson.
- A sportoláshoz, egészségmegőrzéshez, környezetvédelemhez biztosítani a tárgyi feltételeket. Az egészség- és életmódnevelésre több tantárgy keretén belül is nagy hangsúlyt kell fordítani.
- Az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges képességek fejlesztése. Az alapvető társadalmi és gazdasági kérdésekkel több tantárgy keretében is foglalkozni kell.

6.2.1.2. Kompetencia alapú nevelés az alapfokú művészetoktatásban

Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia:

- Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat.

Szakmai kompetencia:

- A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).

- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.
- A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése. Személyes kompetencia
- Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.

Társas kompetencia:

- Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.
- Esélyegyenlőség.

Módszertani kompetencia:

- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A kortárs zene befogadására nevelés.
- A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
- A társzművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- Tehetséggondozás.
- Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás.
- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

Kiemelt kompetenciák a társastánc területén:**Szakmai kompetenciák:**

- A mozgás és a zene kapcsolatának kialakítása, összhangja.
- A helyes testtartás, a tudatos légzés megismerése.
- A társastánc alapjainak, technikai elemeinek ismerete.
- A kombinációk, etűdök, koreográfiák kivitelezése.
- A képességek (a ritmusérzék, a tér- és formaérzék, a stílusérzék, előadói készség, koncentrálóképeség) fejlesztése.
- A viselkedéskultúra alapszabályainak és magatartásformáinak elsajátítása, alkalmazása.
- Az idegen szavak, kifejezések kiejtése, alkalmazása.
- A táncok történeti háttérének ismerete.
- A historikus táncok ismerete.

Személyes kompetenciák:

- Az esztétikai érzék fejlesztése.
- A tánc iránti szeretetet mélyítése.
- Lelkiismeret, önfegyelem, önkontroll kialakítása.
- A fizikai és lelki állóképesség fejlesztése.
- Az értelmi és érzelmi intelligencia szintjének emelése.
- A múlt és jelen értékeinek befogadására nevelés.

Társas kompetenciák

- A közösségi magatartás (közös alkotás öröme, alkalmazkodás, kapcsolatteremtés, aktív szerepvállalás, a társak elfogadása, tiszteletben tartása) formáinak kialakítása, gyakorlati alkalmazása.
- A táncos partnerkapcsolat kialakítása.
- Csoportos bemutatásnál a figyelmes együttműködésre nevelés.

- A táncművészetek iránti érdeklődés felkeltése.
- A környezet megóvásának fontossága.
- Az egymás megsegítése és saját egészségünk megóvása iránti igény kialakítása.

Módszerkompetenciák:

- A nyitottságra, az ismeretek befogására nevelés.
- A tanulás tanulása (a rendszeres és igényes munkára, a hatékony, önálló gyakorlásra nevelés).
- Művészi önkifejezés fejlesztése.
- Az esztétikai érzék fejlesztése a táncelőadások rendszeres látogatásával, táncelemzéssel.
- A kiemelkedő alkotók megismerése a hazai és nemzetközi társastáncmozgalomban.
- Az elsajátított viselkedéskultúra gyakorlati alkalmazása.
- Tehetség gondozás, a tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

Kiemelt kompetenciák a színművészet területén:

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges.

Szakmai kompetenciák:

- Színházi alapfogalmak/szakkifejezések alkalmazása.
- Drámai/színházi konvenciók alkalmazása.
- Meghatározó történeti és kortárs színházi stílusok felismerése.
- A színházi műfajok felismerése.
- A szöveg- és előadáselemzés meghatározó szempontjainak, a színészi alkotómunka fázisainak, főbb összetevőinek megismerése, alkalmazása.
- Drámai szövegek értő - színészi szempontokat figyelembe vevő – olvasása.
- Különböző színészi technikák megismerése és alkalmazása.
- Színházi improvizáció.
- Karakterábrázolás nyelvi, beszédtechnikai, illetve mozgásos eszközökkel.
- Előadásban (játékban) szerepek megformálása.
- A rendezői instrukciók mentén végzett munka.
- Más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazása a szerepalkotás során.
- Színházi előadások elemzése, értékelése.

Személyes kompetenciák: önállóság, döntésképeség, érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság, mozgáskoordináció, fejlődőképesség, önfejlesztés.

Társas kompetenciák: kapcsolatteremtő készség, kezdeményezőkészség, empátikus készség, tolerancia, kommunikációs rugalmasság, adekvát metakommunikáció, konfliktusmegoldó készség.

Módszerkompetenciák: kreativitás, ötletgazdagság, problémamegoldás, figyelem összpontosítás, helyzetfelismerés, kritikus gondolkodás.

6.2.1.3. EFOP 3.2.3. tartalmainak beépítése a nevelő-oktató munkába

Iskolánk székhely intézménye a 2018-2019. tanévben a „Digitális környezet a köznevelésben” című EFOP 3.2.3 pályázat keretében a matematikai kompetencia sokoldalú fejlesztése érdekében **LEGO eszközökkel, LEGO robottal támogatott matematika oktatást vezet be** 3 tanulócsoporthoz: az 1. évfolyamon 2 osztályban; az 5. évfolyamon az emelt matematikát tanuló csoportban.

A pedagógiai program melléklete tartalmazza az intézmény digitális fejlesztési tervét.

A projekt során megismert új módszertani elemek és jó gyakorlatok a jövőben beépítésre kerülnek az intézmény helyi tantervébe.

6.2.1.4. Az EFOP-3.3.5 projekt tematikus tartalmainak beépítése a nevelő-oktató munkába

Az intézmény a 2017-2018. tanévben és a 2018-2019. tanévben részt vett az Oktatási Hivatal által kidolgozott tematikus programok kísérleti megvalósításában. Ezt követően a 2020/2021. tanévben is folytattuk a program megvalósítását.

2018 és 2019 júniusának 3-4. hetében a székhelyintézmény bentlakásos tematikus programokat valósít meg az EFOP-3.3.5-17-2017-00022 projekt keretében.

Érintett évfolyamok:

bentlakásos programok esetében: 5. évfolyam.

napközis programok esetében: 1-7.évfolyamok

Alkalmazott témamodul:

- Környezetvédelem, természetismeret
- Művészeti nevelés
- Nemzeti és kulturális identitás – Hagyományörzés, anyanyelvápolás (csak a bentlakásos)

A projekt során megismert új módszertani elemek és jó gyakorlatok a jövőben beépítésre kerülnek az intézmény helyi tantervébe.

A 2020/2021. tanévben a „Csodaszarvas Iskolai Közösségi Program” címen valósítunk meg pályázatot: a székhelyintézményben bentlakásos és napközis tematikus programokat 5 csoportban.

Korszerű pedagógiai módszerek alkalmazását segítő iskolai közösségi programelemek

Célok:

A konstruktív és értékközpontú nevelés, az egész életen át tartó tanulás iskolai megalapozása, az alapkészségek és kulcskompetenciák fejlesztése, a köznevelés hátránykompenzációs szerepének erősítése és az iskolai lemorzsolódás csökkentése.

- A lemorzsolódás megelőzése, tanulói eredményesség érdekében a tanulást támogató pedagógiai módszerek, élménypedagógiai elemek alkalmazása a tanulás-tanítás folyamatában tanórán és tanórai foglalkozásokon kívül.
- A projekt elemek alkalmazása az iskolai nevelés-oktatás folyamatában az esélyegyenlőség szempontjait figyelembe véve a tanulók személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához, segítve a tanulók szellemi és testi fejlődését.
- A tanév során anyanyelvi- és viselkedéskultúra fejlesztését támogató programok, az egészségnevelési, mozgásfejlesztő és a környezeti nevelési programsorozatok megvalósítása.
- A non-formális és informális keretek között, nyitott nevelési-tanulási környezetben megvalósuló programok erősítése az esélyegyenlőség a hátránykompenzáció érdekében.

Feladatok:

- énkép, önismeret,
- hon-és népismeret
- közösségfejlesztés
- környezettudatosság, fenntarthatóság
- művészeti nevelés,
- művészeti eszközökkel történő nevelés
- a tanulás tanítása,

- testi és lelki egészség,
- felkészülés a felnőtt szerepekre, család szerepe
- testmozgás fejlesztése minden színterén az oktatásnak
- nyitott tanulási-nevelési környezetben megvalósuló programok a társadalmi együttműködés erősítéséhez
- integrált oktatás megvalósítása

A gyakorlati tapasztalatszerzésen alapuló foglalkozások számának növelése a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozásokon.

6.2.2. Személyiségfejlesztéssel, közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladataink

A **személyiségfejlesztés általános célja** a minden emberben benne rejlő fejlődési lehetőségek minél teljesebb megvalósulásának, a gyermeki, tanulói személyiség teljes kibontakozásának a segítése.

Intézményünk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata, hogy a gyermekek, tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze.

Intézményünkön belül gondjainkra bízott gyermekek komplex személyiségfejlesztését végezzük, és azonos értékeket közvetítünk, csak életkoronként eltérő módszereket alkalmazva tesszük ezt.

6.2.2.1. Személyiség- és közösségfejlesztés az iskolában

A tanulói személyiség és közösség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka az iskolákban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, **személyes kapcsolata** révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

Az iskola nevelői a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartják a tanulók **motiválását, a tanulói aktivitás** biztosítását és a **differenciálást**.

A motiválás célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a diákokat tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartjuk.

A személyiségfejlesztés legfontosabb területei:

- **Erkölcsei nevelés:** az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása, és meggyőződéssé alakítása.
- **Értelmi nevelés:** az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása.
- **A közösségi, társas kapcsolatokra felkészítő nevelés:** az emberi együttélés szabályainak megismertetése. Az emberi kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása. A kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása. A tanulók ön- és társértékelési kompetenciájának kialakítása, fejlesztése. A szociális készségek fejlesztése, a tanulói együttműködés különböző formáinak alkalmazása - páros és csoportmunka, projektmunka, otthoni egyéni feladatok vállalása. A felelősségvállalás megalapozása az együttműködésre épülő kooperatív csoportmunkában.
- **Érzelmi nevelés:** a gyermekek, diákok közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek kialakítása.
- **Akarati nevelés:** az önismeret, a személyiség kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése. A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.

- **Környezeti nevelés:** olyan emberek nevelése, akik a természetes és a társadalmi környezet szépségeire nyitottak, ezeket értékelni tudják, képesek a természettel harmonikusan együtt élni, életvitelük és életvezetésük környezet-harmonikus. Feladatunk olyan környezet megteremtése, ahol a gyermekek, diákok kifejleszthetik, gyakorolhatják a fenntartható fejlődés társadalmi, gazdasági és környezeti dimenzióiban, a társadalmi folyamatokban részt vevő állampolgári viselkedést.
- **Egészséges életmódra nevelés:** a gyermekek, tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése. Az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.
- **Munkára nevelés:** az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása. A gyermekek, tanulók önellátásra és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása.
- **Nemzeti nevelés:** a szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése.
- **Állampolgári nevelés:** alapvető állampolgári jogok, és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre.

A gyermekek és tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása intézményünk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

A közösség az emberi együttélés legmagasabb rendű formája. Az egyes személyek beilleszkedését nemcsak személyiségtulajdonságaik, hanem társas helyzetük határozza meg.

A **közösségfejlesztés** az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti. A gyermekeink és diákjaink személyisége, természete is döntően az elsődleges csoportokban (gyermekcsoport, osztály, napközi) formálódik. A csoport közvetítésével veszi át az egyén a társadalmi értékrendet, és követi az elfogadott viselkedésmintákat.

A közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

1. A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.

Feladat: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.

2. A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében.

Feladat: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz - a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró; önmagát értékelni és irányítani képes személyiséggé válásig.

3. Az önkormányzás képességének kialakítása.

Feladat: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréseért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

4. A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.

Feladat: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez, a szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

5. A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.

Feladat: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

6.2.2.2. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az alapfokú művészetoktatásban

Az alapfokú művészeti oktatás-nevelés a teljes emberré válást (az értelmi és érzelmi nevelés közötti összhangot), a közösségformálást, a szociokulturális hátrányok csökkentését, a kulcskompetenciák fejlesztését, a világ komplex befogadását, az önkifejezést és örömet jelentő alkotás lehetőségét, a tehetséggondozást segíti elő.

A különböző művészeti területekkel összefüggő gyakorlati tevékenységek, kreatív feladatok által az ismeretek élményszerűvé, a tanulók sajátjaivá válnak, segítik a mélyebb megismerést, és fejlesztik a kreativitást. A művészetekkel való foglalkozás hozzájárul az észlelés érzékenységének, a kifejezés árnyaltságának fejlesztéséhez.

A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerű tapasztalatokon keresztül ismerhetik meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, valamint a szín- és bábművészetben ötvöződnek.

Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás az egyik legértékesebb emberi alapképesség.

A művészeti nevelés megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az alkotómunka iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén az eredményesség összetevői.

A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarati, az alkotó-alakító cselekvőképesség fejlesztéséhez.

A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót segíti abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja önmagát, megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődését.

Az alapfokú művészetoktatásban növendékeink személyiségének és ezzel együtt személyes, szociális és esztétikai-művészeti kompetenciáinak fejlesztése az egyéni órák adta lehetőségeknek köszönhetően maximálisan megvalósítható.

Iskolánkban a művészeti ágakból adódóan csoportos órák is vannak. Ebből következően a növendékeknek számos alkalommal van lehetőségük közös produkciókkal közönség elé állni. Ezen alkalmakkor kidomborodik a tanulók egymásrautaltsága, a csoport sikere az egyéni produkciókon is múlik. Ez mindenképpen fokozza a közösségérzést, a közösségért való munkálkodást is. A művészeti képzés során végzett közös zenélés, tánc és drámajáték az alkotás öröme által, mind-mind közösség- és személyiségfejlesztő hatással bír.

A foglalkozások, előadások során a tanulók élményszerűen tapasztalják meg a művészeti stílusok, irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, melyek a zeneművészetben, a szín- és a táncművészetben ötvöződnek

A tanulók esztétikai szemlélete, kommunikációs képessége formálódik. A fellépések biztosításával olyan pozitív élményekhez jutnak, melyek alakítják emberi tulajdonságaikat és fejlesztik az eredményes szereplés összetevőit.

A tanítás során használt eszközök tiszteletével fejlődik a növendékek figyelme és fegyelme, kötelességtudata, valamint a rendszeresség és pontosság iránti igénye.

Fejlődik az akarati alkotó-alakító cselekvőképességük, identitásuk, erősödik a közösséghez való kötődés, ennek érdekében több kamaracsoportot, zenekart működtetünk.

6.2.3. A személyiség- és a közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységformák és azok szinterei

6.2.3.1. Az iskolai élet tevékenységformái, szinterei

A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

A tanulói személyiség- és közösségfejlesztés elsődleges és **legfontosabb szintere** a hosszabb tanítási-tanulási folyamatba illeszkedő **tanítási óra**.

Itt nyílik legnagyobb lehetőségünk arra, hogy szilárd alapokat biztosítsunk tanulóinknak az alapkészségek elsajátítására, a kompetencia fejlesztésére. Itt van lehetőségünk a diákok érdeklődésének felkeltésére, a kreatív gondolkodás és cselekvés kialakítására, ezért fontos a tanórák maximális határfokának, kihasználtságának biztosítása.

A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezünk azokat a módszereket (projekt, kooperatív technikák) és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó aktivitását biztosítják.

A tanítási órán a követelményeket, módszereket, eszközöket és eljárásokat a diákok életkorához igazodóan kell meghatározni.

Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a differenciálás, vagyis az, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez.

Az átlagnál érdeklődőbb tanulók ismereteit - érdeklődési körüknek megfelelően- tanórán kívüli foglalkozás keretében mélyíthetjük tovább, melynek szintén kiemelt szerepe van az egyén személyiség- és közösségfejlődésében, biztosítják a pihenést, a kikapcsolódást; a művelődés másfajta lehetőségét kínálják; szórakoztatnak, játékos lehetőséget biztosítanak. Intézményünkben ezek a tevékenységek az alábbiak:

- **napközis** foglalkozás

Az általános iskolában alsó tagozaton **egész napos** munkarendben folyik a tanítás.

Az 5-8. évfolyamon igény szerint biztosítjuk a délutáni időszakban a diákjaink ellátását.

A délutáni foglalkozás felkészít a következő tanítási nap óráira (differenciált segítségnyújtás), közösségi, nevelési feladatokat lát el, nevelési célzatú szabadidős tevékenységekkel fejleszti a tanulók készségeit, képességeit, fokozottabb ellenőrzést biztosít, segít a felzárkóztatásban, tehetséggondozásban.

- **szakkörök, diákkörök**

A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziak, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról - a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével - minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt. Szakkör vezetését olyan felnőtt is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója. Az egyes tanévre szóló szakköri kínálatot az iskola éves munkaterve részletezi. Az anyagigényes szakkörök pályázatot nyújthatnak be a költségek fedezésére.

- **diákönkormányzat**
Az általános iskolában működő diákönkormányzat az iskolai demokrácia sajátos formája. A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőjére, a tanulók tanórán kívüli szabadidős tevékenységének segítésére jön létre.
- **osztálykeretben megvalósuló tevékenységek**
  - **tanulópárok, tanulócsoportok** kialakítása – akik egymást segítik a tanulásban
  - **osztályhagyományok** (névnap, születésnap, teadélután, mikulás, séta, kirándulás, színházlátogatás, osztálykönyvtár, faliújság)
  - **felelősi tisztségek** (osztálytitkár, hetes, tantárgyi felelősök)
- **erdei iskola**
A nevelési és a tantervi követelmények teljesítését (4-6. évfolyamon) segítik a táborszerű módon, az iskola falain kívül szervezett, több napon keresztül tartó erdei iskolai foglalkozások, melyeken főleg egy-egy tantárgyi téma feldolgozása történik. Az erdei iskolai foglalkozásokon való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.
- **témanap**
Természeti környezetben megvalósuló tanulásszervezési forma. Az osztályok minden tanévben 2 témanapot szervezhetnek.
- **témahét**
A tananyag komplex elsajátításának egyik formája, mely során az adott tárgykört a diákok 3-5 tanítási napon, iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között, változatos tevékenység típusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel. Az évfolyam szintű tanulásszervezés a hagyományostól eltérő csoportalkotási módokat is lehetővé tesz.
- **tanulmányi kirándulások**
Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente tanulmányi kirándulást szervezhetnek. A tanulmányi kiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülők fedezik. Az épített és természeti környezetünk megismerése mellett a pályorientációs ismeretek kerülnek előtérbe.
- **külföldi kirándulás**
A külföldi társintézményekkel történő cserekapcsolat, illetve az iskolában idegen nyelvi környezetbe szervezett tábor révén valósul meg. Ezek az év közben megvalósuló kirándulásokon a részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülők fedezik. Célja elsősorban az idegen nyelv gyakorlása.
- **iskolai tábor**
Az iskola nevelői nyáron szerveznek kulturált kikapcsolódási lehetőséget az iskola tanulóinak az országhatáron belül. Ezek általában egyhetesek, a részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülők fedezik.
- **ÖKO-tábor (székhely iskola)**
A diák és a felnőtt ÖKO munkacsoport közös programja. Környezetvédelmi feladatok szervezése, elvégzése történik.
- **hangversenyek, bemutatók:**
A székhelyintézményben az *ének-zenét emelt óraszámú tanulóknak* rendszeres fellépései, hangversenyei, és területi, valamint országos szintű, egyéni és kórus versenyei a tehetségfejlesztésen túl a közösségi élet minden területét is eredményesen fejleszti. Az *alapfokú művészetoktatásban* a tanulók fejlődését segítik a rendszeres tanszaki hangversenyek, melyeket az iskolában havonta, és az iskolai szintű rendezvények, melyeket évi 4-5 alkalommal szervezünk. A legtehetősebb tanulókat az iskolán kívüli

versenyeken való részvételre is felkészítjük. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a szaktanárok végzik.

- **kulturális rendezvények, iskolai ünnepélyek, hagyományörző tevékenységek**

Az intézmény évtizedekre visszatekintő hagyományainak ápolása, új hagyományok megteremtése része a közösségformálásnak is.

A gyermekek és diákok gyakran részt vesznek a városi/községi rendezvényeken, ünnepségeken is, így ezen tevékenységeken keresztül beilleszkedhetnek a város/falu közösségébe és lehetőségük nyílik a közösség szokásrendjének gyakorlására.

- **szabadidős foglalkozások**

A szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. ún. kezdeményezett szabadidős foglalkozások, csoportközi foglalkozások az egész napos munkarendben, túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdelutánok, táncos rendezvények stb.). A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

- **etika / hit- és erkölcstan tantárgy**

Az iskolában a területileg illetékes bejegyzett egyházak a hit- és erkölcstan oktatáson túl, igény szerint fakultatív **hit- és vallásoktatást** szervezhetnek az intézmény vezetésével egyeztetett, órarendhez igazított időpontban.

- **iskolai sportkör**

Az iskolai sportkörnek az iskola minden tanulója tagja. Az iskolai sportkör a mindennapos testnevelés keretében a testnevelés órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

- **iskolai könyvtár**

A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.

- Intézményünk a 2019/2020-as tanévtől csatlakozott a Jobb Veled a Világ Alapítvány által hirdetett pályázathoz, a „**Boldog Iskola**” programhoz. A cím egy tanévre szól, mely minden évben megújítható. A Boldogságóra 10 hónapos program, mely a pozitív pszichológia eredményeire épül. Lényege a boldogságra, pozitív életszemléletre való képesség fejlesztése.

- A 2019/2020-as tanévtől részt veszünk a **Lázár Ervin Programban (LEP)**. A nemzeti identitás erősítését célzó programokról szóló 1042/2019. (II. 18.) Korm. határozat alapján:

„A Kormány

1. egyetért azzal, hogy az ezeréves magyar kultúra a jelen állampolgárainak és a jövő nemzedékeinek művelődése, önkifejezése és nemzeti identitása, valamint Magyarország kulturális fennmaradása szempontjából fundamentális jelentőségű érték, ennél fogva kiteljesítése az állam kiemelt felelőssége;

2. az 1. pontban meghatározott kultúrstratégiai célhoz kapcsolódóan létrehozza a Lázár Ervin Programot, amely szociális helyzetétől és lakóhelyétől függetlenül minden, az 1–8. évfolyamon tanuló általános iskolai diák részére tanévenként egyszeri alkalommal ingyenesen biztosítja a színházi, tánc- és cirkuszi előadások, komolyzenei hangversenyek, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyei látogatásának élményét;”

6.2.3.2. Az iskolai élet tevékenységformái, szinterei az alapfokú művészetoktatásban

Az **alapfokú művészetoktatás tanszakain** lehetőség nyílik a művészetek iránti elkötelezettség erősítésére, a tehetséggondozásra, a személyiségfejlesztésre, a közösségi összetartozás erősítésére.

Az alapfokú művészetoktatás mindhárom ágazatáról (zene-, táncművészet, valamint szín- és bábművészet) elmondható, hogy fő arculata az életkori sajátosságokat, az egyéni képességeket maximálisan figyelembe vevő kompetenciafejlesztés, illetve a tehetséggondozás.

Tagintézményünk különböző szakjain pedagógusaink az egyéni órától, a kis csoportos foglalkozásokon át a nagyobb lélekszámú csoportokig a legkülönbözőbb kihívásokkal kell, hogy szembenézzenek.

Az egyes ágazatokra jellemző tanítási formák:

Zeneművészet:

- **Egyéni órák:** hangszeres főtanzakos növendékek számára. A tagozaton heti kétszer 30, B tagozaton heti kétszer 45, második hangszeres növendékek számára heti egyszer 30 perc keretén belül. A főtárgy tanár a növendékekkel meghitt, bensőséges kapcsolatba kerülve, képességeit, egyéniségét, habitusát megismerve a helyi tanterv keretein belül maradván egyéni haladást diktálhat. A kompetenciák, a tehetség kibontakoztatására ez a tanítási forma kiemelkedően alkalmas.

- **Kiscsoportos foglalkozások:**

Kamarazenei foglalkozások (2-től maximum 9 főig), heti kétszer 45 perc. A hangszer-együttes tagjai számára a kamarazene tanár képességeiknek megfelelő darabokat válogatva készíti fel őket a szereplésekre, megmérettetésekre (megyei, regionális, országos és nemzetközi találkozók, versenyek). A csoport tagjai egymást ösztönzik, közös érdeklődési körük, céljaik miatt barátságok szövődhetnek. A növendékek megtapasztalhatják, milyen felemelő érzés, mikor közös cél érdekében együtt dolgoznak, és a munka meghozza gyümölcsét, legyen az akár a tanár dicsérő szava, akár a közönség elismerő tapsa, akár egy találkozón, vagy versenyen elért helyezés, díj. Ezáltal a növendékek szociális kompetenciáinak fejlesztése kiemelt szerephez jut.

Szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom órák (az alapfokú művészetoktatásban is lehetőség nyílik csoportbontásra), heti kétszer 45 perc. A csoportbontás adta lehetőségeket kihasználva az egyes évfolyamokon egymással párhuzamosan több osztály is működhet. B tagozaton a tananyag szerves részét képezik a szakközépiskolai felvételi feladatsorai, valamint a felvételire való célirányos felkészítés. Az újszerű tanulásszervezési eljárások alkalmazása által a tanulók művészeti-esztétikai, valamint szociális kompetenciáinak fejlesztése kerül kiemelten fókuszpontba.

- **Nagycsoportos foglalkozások:**

Zenekari órák, heti kétszer 45 perc. Tagintézményünkben két fúvószenekar működik, tevékenységük szervesen épül egymásra. A fiatalabb korosztályt magába foglaló „Tücsökzenekar” feladata a növendékek bevezetése a zenekari muzsikálás alapjaiba, a figyelemmegosztó képesség, a lapról olvasás fejlesztése, valamint az utánpótlás kinevelése a Dombóvári Ifjúsági Fúvószenekar számára. A Dombóvári Ifjúsági Fúvószenekar jelenleg közel 50 lélekszámú, tagintézményünk jelenlegi és hajdani növendékeit egyaránt tagjai között tudhatja. Büszkék vagyunk arra, hogy a tanulók számára a szabadidő eltöltésének eme kulturált, egyéniség- és közösségfejlesztés szempontjából egyaránt kiemelkedő, rendkívüli módját tudjuk biztosítani.

Táncművészet, társastánc

- csoportos foglalkozás
- egyéni fejlesztés
- pármunka

Szín- és bábművészet

- csoportos foglalkozás
- egyéni fejlesztés
- újszerű tanulásszervezési eljárások alkalmazása: kooperáció, differenciálás.

Az iskolai élet egyéb, tanórán kívüli tevékenységformái:

- szereplések, fellépések, növendékhangversenyek, zenekari koncertek
- iskolai ünnepélyek, hagyományos iskolai rendezvények
- találkozók, versenyek
- koncert- és színházlátogatás
- nyári táborok

A szinte mindenre kiterjedő iskolai tevékenység mellett azonban a diákok személyiség- és közösségfejlődésére még számtalan iskolán kívüli tényező hat: lakókörnyezet, baráti kör, média, internet.

A gyermekek és diákok személyiségfejlődését a fentiekén túl alapvetően meghatározza a családi környezet. Ennek a nélkülözhetetlen közösségnek a megismerése mindennél fontosabb az osztályfőnökök, a tanítók/tanárok és a gyermekekkel kapcsolatba kerülő nevelők számára.

Napjainkban egyre több az olyan család, amely sok negatív mintát mutat a gyermeknek, így az egészséges személyiség kialakításának folyamatában a korábbiaknál még nagyobb szerep hárul a nevelési-oktatási intézményekre.

6.2.4. Ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A megváltozott, romló gazdasági környezetünknek köszönhetően a szülők és családok egy jelentős része kerül egyre nehezebb helyzetbe, gyermekeik kiszolgáltatottsága nő. A családok szociális-egzisztenciális elbizonytalanodása évről évre több feladatot ró a köznevelési intézményekre, növelve ezzel az iskola feladatait a gyermek- és ifjúságvédelem területén is.

Hatékony gyermek- és ifjúságvédelem csak hatékony prevencióval érhető el. Az intézmény gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenységének fő feladata - melyben minden pedagógus közreműködik - a gyermek problémáinak felismerése, az okok feltárása, annak minél hatékonyabb kezelése, megelőzve ezzel súlyosabbá válásukat.

Intézményünk székhelyén és a tagintézményben a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátása az osztályfőnökök és a lehetőségekhez igazodóan ifjúságvédelmi felelős, pedagógiai asszisztens feladata, akik kiemelten foglalkoznak a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekekkel. Az ő feladatuk ezen munka megszervezése és összehangolása.

6.2.4.1. Intézményünk ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatai

- a tanév gyermek- és ifjúságvédelmi feladatainak ütemezése
- a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett gyerekek, tanulók feltérképezése
- a hátrányos helyzet okainak feltárása
- a gyerekek, tanulók hátrányos helyzetének csökkentése
- a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése
- a veszélyeztetett gyerekek, tanulók fejlődésének-, a változások figyelemmel kísérése
- a külső szakemberekkel való kapcsolattartás, szükség esetén bevonásuk a család, a gyermek, tanulók megsegítésébe
- a szülők, a pedagógusok tájékoztatása a segítő intézményekről, szakemberekről, programokról, lehetőségekről
- családlátogatások (szükség szerint), rendszeres kapcsolattartás a családdal, a szülőkkel

- az anyagi hátrány enyhítése érdekében a szociális támogatási lehetőségekről a szülők tájékoztatása, esetenként ruha- és játékgyűjtés szervezése
- ösztöndíj-programokban való részvétellel segíteni a rászoruló tanulmányait – pl. Útravaló

6.2.4.2. Ifjúságvédelmet megvalósító elemek

Intézményünk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják az ifjúságvédelem céljainak megvalósítását:

- a felzárkóztató foglalkozások
- a tehetséggondozó foglalkozások
- a differenciált oktatás
- a pályaválasztás segítése
- a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek)
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése
- a családi életre történő nevelés
- az iskolai étkezési lehetőségek
- az egészségügyi szűrővizsgálatok
- a tanulók szabadidejének szervezése
- a szülőkkel való együttműködés
- tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról

A gyermekek, tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetése érdekében intézményünk az alábbi hivatalokkal, szervezetekkel működik közre:

- nevelési tanácsadó
- gyermekjóléti szolgálat
- családsegítő szolgálat
- polgármesteri hivatal
- gyermekorvos, védőnő
- Nemzeti Népegészségügyi Központ
- gyermek ideggondozó
- pszichológus
- a rendőrség ifjúsági felelőse
- minden olyan szervezet, amely az adott helyzetben segítséget nyújthat a gyermek- és ifjúságvédelemben
- továbbá a gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal

6.2.5. Az együttműködés és a kapcsolattartás formái a szülők, a tanulók, a pedagógusok és az intézmény partnerei között

Intézményünk nevelő-oktató munkája csak akkor lehet eredményes, ha a partnereinkkel megfelelő kapcsolatot építünk ki. Munkánkhoz nélkülözhetetlen a szülők, a családok együttműködése és segítsége annak érdekében, hogy gyermekük sikeres legyen az iskolai tevékenységekben, hogy eredményeket érjen el.

Intézményünk összetettsége és nagysága miatt a pedagógiai munkánk csak akkor válhat gördülékennyé, ha az intézményen belüli kapcsolattartásnak és információ-áramlásnak is kidolgozzuk a helyi csatornáit, valamint partnerkapcsolatot építünk és ápolunk azokkal az intézményekkel és szervezetekkel, akikkel munkakapcsolatban állunk gyermekeink és diákjaink nevelése-oktatása érdekében.

6.2.5.1. Az iskola kapcsolatai

A tanulók személyiségének harmonikus fejlesztése a nevelés két alapvető közösségének, a család (szülő) és az iskola (pedagógusok) koordinált aktív együttműködése során lehetséges. Az együttműködés alapja a gyermek iránt érzett közös nevelési felelősség, amit összehangolt pedagógiai tevékenységgel, egymás kölcsönös támogatásával valósíthatunk meg.

A közös munka feltétele a kölcsönös bizalom és tájékoztatás, az őszinteség. A munka eredménye pedig nem más, mint az együttműködő, a fejlődő gyermeki személyiség.

Intézményünk minden dolgozója fontosnak tartja a párbeszédet, az együttműködést az intézményünket választó szülőkkel és gyermekekkel. Ennek érdekében olyan fórumokat szükséges teremteni és biztosítani, hogy közös ügyünk érdekében mindenki megtalálja a magának kedvezőt, ahol kontaktust teremthet a közös célért, a fejlődő gyermekért.

A tanulói közösségek kapcsolattartásának szinterei

- az osztályközösségek és tanulócsoportok
- diákkörök
- diákközgyűlés
- diákönkormányzat

6.2.5.1.1. A tanulók véleménynyilvánításának, a tanulók rendszeres tájékoztatásának rendje és formái

- A diákok a köznevelési törvényben megfogalmazott kérdésekben nyilváníthatnak véleményt, gyakorolhatják egyetértési jogukat.
- A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola vezetésével, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel.

A **tanulók tájékoztatásának, a pedagógusok – diákok kapcsolattartásának** számos fórumát igénybe vesszük annak érdekében, hogy minden diák az őt érintő kérdésekben maradéktalanul hozzá jusson az iskolai információkhoz, s hogy a tanár – diák viszony harmonikusan alakuljon.

- A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, illetve az aktuális feladatokról a az intézmény vezetője, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják.
- Az intézmény vezetője legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, diákgyűléseken valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén egyeztet az ifjúsággal és annak képviselőivel.
- A diákönkormányzat vezetője havonta egyszer összehívott diákönkormányzat vezetőségének ülésén és a diákönkormányzat faliújságján keresztül informálja a tanulókat az őket érintő ügyekben.
- Az osztályfőnökök folyamatosan tájékoztatják diákjaikat az osztályfőnöki órákon.
- A tanulókat az érdemjegyeikről, a fejlődésükről, az egyéni haladásukról a szaktanárok folyamatosan tájékoztatják.

Az iskolai tájékoztatás egyéb formái

- iskolai faliújságon, honlapon történő hirdetés
- szóbeli hirdetés
- Elektronikus napóba beírt információ
- iskolai körlevél kiadása
- iskolai rendezvényeken tájékoztatás
- rendkívüli iskolagyűlés összehívása szünetben
- évfolyamgyűlés
- diákgyűlés

A szülői közösség kapcsolattartásának szinterei

A tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan tájékoztatják. A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról az intézmény / tagintézmény vezetője, vagy helyettese és az osztályfőnökök tájékoztatják: az intézményvezető/tagintézményvezető az iskolai szintű szülői értekezleten; az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein.

1. Szülői értekezlet

Feladata:

- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása
  - a szülők tájékoztatása
    - az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről
    - az iskola házirendjéről
    - az országos és a helyi köznevelési-politika alakulásáról, változásairól
    - a helyi tanterv követelményeiről
    - az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról
    - saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról
    - a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről
    - az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról
  - a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola vezetőségének
- Az osztályfőnökök élhetnek a rendkívüli szülői értekezlet összehívásának lehetőségével.

2. Fogadóóra

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal.

3. Írásbeli tájékoztató

Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

A szülői értekezletek, a fogadóórák időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.

A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az intézmény / tagintézmény vezetőjével, nevelőtestületével.

4. Családlátogatás

Feladata a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében.

5. Nyílt tanítási nap

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munkába, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről. A leendő elsősök szülei is részt vehetnek az iskolai nyílt napokon tájékozódás céljából. A témahét tevékenységeibe a szülőket minél nagyobb számban bevonjuk.

6. Rendezvények, ünnepélyek (pl. szülők-nevelők bálja; farsang; anyák napja; ballagás)

Ezek az események lehetővé teszik, hogy a szülők és a pedagógusok kötetlenebb formában is megismerhessék egymást.

7. Intézményünk honlapja

Intézményünk nyitott, s arra törekszik, hogy munkánkat megismerje a külvilág. Ma már nem elég csak jól dolgozni, de lehetőséget kell arra is teremteni, hogy munkánkat megismerhessék a partnereink is, és véleményt formálhassanak róla. Ennek egyik eszköze a honlapunk.

A szülő részéről az együttműködés akkor nyilvánul meg, ha

- részt vesz a számára biztosított fórumokon
- véleményét őszintén feltárja
- nevelési helyzetek elemzése során segít abban, hogy közös megoldást találjon az eset elemzőjével
- őszintén feltárja a családi nevelésben jelentkező nehézségeket
- érdeklődő, segítő szándékú a hozzáállása azon a fórumon, amelyen részt vesz
- a vállalt tisztségével kapcsolatos feladatokat ellátja
- szponzori segítséget nyújt az iskolának (alapítványi befizetés, részvétel a szülők közösségének munkájában)

Eredménytelen minden együttműködési kezdeményezés, ha nem tudjuk partnernek megnyerni az ifjúságot és szüleiket, akiért a fórumokat biztosítani kívánjuk.

6.2.5.2. Az együttműködés formái az alapfokú művészetoktatásban**Az iskola szoros szakmai kapcsolatot tart fenn:**

- a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetségével
- hazánk művészeti szakgimnáziumaival, illetve művészeti képzést kínáló felsőoktatási intézményeivel
- régiónk alapfokú művészeti iskolával

A kapcsolattartás formái:

- közös rendezvények
- évközi meghallgatások
- hospitálások
- kölcsönös tájékoztatás az aktuális eseményekről

Városunk egyéb szervezeteivel:

- önkormányzat
- civil szervezetek
- a gazdasági élet szereplői
- Tinódi Ház Nkft
- a köznevelés egyéb szereplői

A tanulók és a pedagógusok együttműködésének fórumai:

- A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, illetve az aktuális feladatokról a főtárgyi szaktanár folyamatosan tájékoztatja.
- A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan – szóban, illetve a tájékoztatófüzetben keresztül írásban – tájékoztatják.

Nyílt héten, valamint a nyílt vizsgákon a szülők betekintést nyernek az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, személyesen megismerhetik a tanítási órák lefolyását, tájékozódhatnak közvetlenül gyermekük iskolai életéről.

Iskolai rendezvények, bemutatók, hangversenyek (tanszaki hangversenyek, fűvószenekari koncertek, félévi vizsgakoncertek), fellépések, nyári táborok alkalmával lehetőség nyílik kötetlen beszélgetésekre pedagógusok és szülők között.

A kapcsolattartás elektronikus formái: a székely intézmény honlapján, a tagintézmény közösségi hírportálján, illetve közvetlenül email formájában.

6.2.5.3. A székhelyintézmény és a tagintézmény pedagógusai közötti kapcsolat

Az intézmény gördülékeny működésének alapfeltétele a székhely- és a tagintézmény közötti szoros kapcsolattartás. A kapcsolattartás fő elve a kölcsönös előnyökre való törekvés.

A kapcsolattartás a mindennapokban a **személyes megjelenésen alapul**, hisz a székhely általános iskola és a művészeti iskola épülete habár 2 külön utcában fekszik, de egy közös udvarra nyílik.

Az egész intézményt érintő témákban az általános iskola és a művészeti iskola nevelőtestülete **közös nevelési- és szakmai értekezleteket** tart.

Az intézmény pedagógusainak kapcsolattartásában kiemelt szerepe van a hetente tartott **vezetői értekezletnek**, amely a székhely általános iskola és a művészetoktatási tagintézmény munkájának összehangolásában vállal fontos feladatot.

A vezetői értekezletet az intézményvezető hívja össze és vezeti. Az értekezleten részt vesz: intézményvezető; intézményvezető-helyettesek; tagintézmény-vezető.

A vezetők itt adnak tájékoztatást a székhelyen és a tagintézményben folyó eseményekről. Megtervezik a következő hét feladatait, amihez felelősöket és határidőket rendelnek. A vezetői értekezleten hozott döntésekről azt követően tájékoztatják a tagintézmény, ill. az általános iskola alsó- és felső tagozaton tanító pedagógusait.

6.2.5.4. *Az intézmény külső kapcsolatai*

Intézményünk az eredményes szakmai működés érdekében rendszeres munkakapcsolatot tart a következő intézményekkel, szervezetekkel.

- Az intézményünk rendszeres kapcsolatban áll **a fenntartóval**, a Magyarországi Evangélikus Egyházzal és annak Országos Irodájával, valamint az intézmény munkáját segítő **Igazgatótanáccsal**.
- Jó kapcsolatunkat továbbra is ápoljuk korábbi fenntartó **önkormányzatokkal**.
- Rendszeres kapcsolatot tartunk **a dombóvári és a járási nevelési-oktatási intézményekkel**.
- Az intézményünk rendszeres kapcsolatot tart az **Intézményi Tanáccsal**. A kapcsolattartásért felelős személy az intézményvezető.
- Intézményünkben nemzeti, etnikai kisebbségi iskolai oktatás folyik, így szoros kapcsolatot tartunk fenn **a Német Kisebbségi Önkormányzattal és a Cigány Kisebbségi Önkormányzattal**. Meghívjuk őket hagyományörző ünnepeinkre és részt veszünk programjaikon.
- **Tolna Megyei EGYMI Móra Ferenc Általános Iskolai Telephelye** és a Tolna Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Dombóvári Tagintézményének gyógytestnevelői és logopédusai látják el intézményünkben a szakszolgálati feladatokat.
- **Tolna Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Dombóvári Tagintézménye**: iskolaérettségi, fejlettség mérő vizsgálatok elvégzése, gyerekek, diákok egyéni fejlesztése, fejlesztési tanácsadás szülőknek, pedagógusoknak, tanulók első szakértői vizsgálatának kérése, BTMN megállapítása a tanulók felülvizsgálata
- **Tolna Megyei Pedagógiai Szakszolgálat székhelyintézménye**: SNI megállapítása a tanulók felülvizsgálata, szakmailag segítik a fejlesztő, rehabilitációs célú foglalkozásainkat
- **Budapesti Vakok Intézete** - szükség esetén
- Az iskola egészségügyi ellátást biztosító **egészségügyi szolgálat orvosai és a védőnői** rendszeres egészségügyi szűrővizsgálatokat végeznek az iskolákban. Ellátják az iskolaorvosi, iskolavédőnői teendőket.
Az egészségügyi szolgálat biztosítása megállapodások révén történik.
- A **„Kapaszkodó” Szociális és Gyermejköltségi Alapszolgáltató Központ** a gyermekek, diákok nevelését segíti. A Szolgálat részt vállal azon speciális problémák – pl.: a gyermekek **veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése** - kezelésében, amelyet intézményünk önmagában már nem tud megoldani. Egymás munkájának összehangolása

- érdekében a rendszeres információ csere, látogatások, szakmai programokon kölcsönös részvétel, közös munkacsoportban tevékenykedés jellemzi a kapcsolatunkat.
- A szociokulturálisan hátrányos helyzetű gyermekek, diákok higiénia fejlesztése érdekében kapcsolatot tartunk a **Nemzeti Népegészségügyi Központtal**.
  - A bűnmegelőzés érdekében a **Dombóvári Rendőrkapitányság ifjúságvédelmi felelősével** tartunk rendszeres kapcsolatot.
  - A város közművelődési intézményeit az iskolás tanulók szívesen és rendszeresen látogatják. A **Városi Könyvtár és a Dombóvári Művelődési Ház** programjait rendszeresen keresik fel akár intézményi szervezésben, akár önállóan, vagy szüleikkel.
  - Az intézményben / tagintézményben működő **alapítványokkal, egyesületekkel** továbbra is rendszeres kapcsolatot tartunk. Szakmai és anyagi támogatásuk hozzájárul az intézményi tehetséggondozáshoz, hátrányos helyzetűek támogatásához.
  - A **pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel** (Pedagógiai Oktatási Központ Kaposvár) eredményes és rendszeres az együttműködésünk, továbbképzéseken, rendezvényeken való részvétel a leggyakoribb kapcsolattartási forma.
  - A **Munkaügyi Központ** szolgáltatásainak igénybe vételével segítjük végzős tanulóink pályaválasztását.
  - Intézményünk a megfelelő intézményi kép kialakítása érdekében, a tanulók és pedagógusok eredményes munkájának ismertetésére folyamatos kapcsolatot ápol a településeken működő **médiákkal**.

6.3. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

6.3.1. A pedagógusok helyi intézményi feladatai

- Az általa tanított tantárgyak alapos szakmai ismerete
- A tantárgyain belüli folyamatos szakmai önfejlesztés
- Az intézményi pályázatokban való aktív közreműködés
- Az oktatásra vonatkozó jogszabályok ismeretével kapcsolatban folyamatos ismeretfrissítés
- A pontos, precíz munka
- Nevelő-oktató munkája során figyelembe veszi a tanuló egyéni képességét, fejlődésének ütemét, szociális, kulturális helyzetét, fejlettségét, sajátos nevelési igényét
- Elsajátíttatja a tanulóval a közösségi együttműködés magatartási szabályait és törekszik annak betartására
- Megbízhatóság, felelősségvállalás, döntési képesség
- Tanítványai világnézeti, lelkiismereti, vagy politikai meggyőződésének tiszteletben tartása
- A tanuló és a szülő emberi méltóságának, jogainak tiszteletben tartása
- Köteles a rábízott intézményi ügyek titkosságát megőrizni, az adatok kezelése és továbbítása csak az intézményvezető felhatalmazása alapján az iratkezelési szabályzat keretei között történhet
- Munkaköri kötelezettségét az intézményi SZMSZ, munkaterv, a szaktárgyi útmutatók, valamint az intézményvezető útmutatásai adják.
- Minden tanév első óráján a tanulókkal ismerteti a tantárgy követelményrendszerét, saját értékelési rendszerét, a hiányzások és mulasztások következményeit, a pótlási és javítási lehetőségeket.
- A tanítási órán minőségi munkát köteles végezni, szervezni, ellenőrizni, értékelni. Felelősséggel tartozik a pontos órakezdésért és befejezésért.
- Helyettesítést, tanítási órán kívüli teendőket, a munkakörével kapcsolatos további ügyviteli munkát, az intézményvezető vagy közvetlen felettese utasítása alapján látja el.

- Távolmaradása esetén legalább 30 perccel a munkakezdés előtt értesíti felettesét és gondoskodik arról, hogy a tananyag, a tankönyv, a szaktanterem kulcsa a helyettesítő nevelő rendelkezésére álljon.
- Jogszáby által meghatározott időszakonként és módon szakmai továbbképzésen vesz részt.
- A munkájához kapcsolódó adminisztrációs feladatokat határidőre elvégzi.
- Közreműködik az iskolai programok szervezésében, lebonyolításában.
- Részt vesz a szülői értekezleteken és a fogadóórákon. Szükség esetén egyéni fogadóórát tart.
- Együttműködik az iskola vezetésével, kollegáival, az ifjúságvédelmi felelőssel.
- Nevelő-oktató munkáját tervszerűen végzi, tanmenet illetve foglalkozási terv alapján dolgozik. A tanmenetet az intézményvezető által meghatározott időpontban közvetlen felettesének jóváhagyásra bemutatja. A tanmenet alapján halad a szaktárgyak tanításában. Elmaradás esetén konzultál a munkaközösség vezetővel, és annak tanácsai, valamint az intézményvezető utasítása szerint módosítja azt.
- Az óráközi szünetben a tanulók felügyeletét, illetve a következő tanóra előkészítésével összefüggő feladatokat látja el.
- A tanulók részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, baleset esetén megteszi a szükséges intézkedéseket.
- Betartja a pedagógus etikai és szolgálati titoktartás követelményeit.
- Személyi adataiban történő változásokat időben jelentenie kell az intézményvezetőnek.
- Felelős az intézmény berendezési tárgyainak, a foglalkozásain használt eszközök állagának megőrzéséért.

6.3.2. Osztályfőnöki feladatok

- Osztálya közösségének felelős vezetője.
- Alaposan ismerje meg tanítványainak személyiségét, kísérje figyelemmel a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét, fordítson különös gondot a hátrányos helyzetű tanulók segítésére, az iskola pedagógiai elvei szerint nevelje osztályának tanulóit.
- Az osztályközösségre vonatkozóan elkészíti az osztályfőnöki tanmenetét.
- Együttműködik, összehangolja és segíti az osztályban tanító pedagógusok munkáját, hospitál óráikon. Észrevételeit és az esetleges problémáit az érintett nevelőkkel megbeszéli. Kapcsolatot tart fenn az osztály szülői munkaközösségével, a napközis nevelővel, a tanulók életét, tanulmányait segítő személyekkel (pl. GYIV, pszichológus, stb.).
- Aktív kapcsolatot épít ki és tart fenn a szülőkkel, a nevelőszülőkkel: szülői értekezletet, fogadóórát tart, indokolt esetben családot látogat, Tájékoztatja a szülőket a tanulók magatartásáról és általános tanulmányi munkájáról, megszervezi az osztály-szülői munkaközösséget és segíti munkáját.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, valamint közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében (pl.: erdei iskola, tanulmányi kirándulás, teadélután, színházlátogatás, osztályterem díszítése).
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, s az ezzel kapcsolatos észrevételeit, javaslatait a tanártársai elé terjeszti.
- Határidőre elvégzi az osztályfőnöki megbízatással járó adminisztrációs teendőket (az elektronikus napló naprakész vezetése, félévi és év végi statisztikák, továbbtanulással, gyámüggyel kapcsolatos tennivalók, stb.).
- Tanulói ügyekben aktív kapcsolatot tart az iskolatitkárral, gyermekvédelmi felelőssel.
- Segíti a tanulók pályaválasztását, pályaaorientációját, azok személyiségének ismeretében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, segélyezésére, kitüntetésére (a tanulók, kollégák

véleményét figyelembe véve).

- Mint osztályfőnök saját hatáskörben az SZMSZ -ben felruházott jogainál fogva indokolt esetben 3 nap távollétet engedélyezhet és igazolhat osztálya tanulóinak.

6.3.3. Napközis nevelői feladatok

- A napközis csoportba tartozó tanulók tanórák után iskolában töltött idejének célszerű, hasznos, intenzív fejlesztő foglalkozásokkal való kitöltése.
- Nevelőmunkáját foglalkozási tervben rögzített módon tudatosan tervezi, nagy gondot fordít a tanulók változatos foglalkoztatására.
- Csoportja számára heti tervet készít; foglalkozásait a napközis munkaterv szerint szervezi.
- Legfontosabb feladata a tanulók másnapi felkészülésének biztosítása; az önálló tanulás feltételeinek megteremtése, módszereinek megtanítása és a szükség szerinti segítségnyújtás.
- Gondoskodik arról, hogy a gyerekek írásbeli házi feladataikat maradéktalanul elkészítsék. Ezt mennyiségileg minden esetben; minőségileg lehetőség szerint ellenőrzi.
- A rászorulókat a megadott időkeretek között korrepetálja; vagy segítségüket tanulócsoporthoz szervezésével biztosítja.
- Együttműködik a csoportját tanító nevelőkkel.
- Az adott időkeretek szabta lehetőségek szerint csoportja számára színvonalas kulturális, sport, játék és munkafoglalkozásokat szervez.
- Csoportját a tanítási órák befejezése után az ebédlőbe kíséri, ott gondoskodik a kulturált étkezési viselkedésről, a személyi higiénia szabályainak betartásáról és a tanulók fegyelmezett viselkedéséről.
- Ebéd után kötetlen szabadidőben biztosítja a tanulók mozgását, kikapcsolódását, rossz idő esetén a tanteremben, jó idő esetén pedig a szabad levegőn.

6.3.4. Gyógypedagógus feladatai

- Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeknél egyaránt intézi a felülvizsgálatok és új vizsgálatok megírását, iktatását, időpontok követését.
- A statisztika erre irányuló részét kitölti.
- Rendezi a szakvéleményeket.
- Figyelemmel kíséri minden fejlesztést igénylő tanuló szükséges óraszámát
- Megírja az egyéni fejlesztési terveket
- Rendszeresen vezeti az egyéni fejlesztő naplót (anyag, hiányzás jelölése)
- Napi kapcsolatot tart a tanítókkal, tanárokkal
- Rendszeres kapcsolatot tart az alábbi intézményekkel:
  - Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, Szekszárd
  - Nevelési Tanácsadó, Dombóvár
  - Logopédia, Dombóvár
  - Gyermek Ideggondozó, Dombóvár

6.3.5. Az alapfokú művészeti iskola pedagógusainak különös feladatai

Főtárgy tanár:

- A főtárgy tanár a hozzá járó növendékek csoportjának felelős vezetője,
- rendszeres kapcsolatot tart növendékeinek kötelező tárgy (szolfézs, zenetörténet, zenekar, kamarazene, stb.) tanáraival, észrevételeit, tapasztalatait rendszeresen megbeszéli velük,

- alaposan ismeri tanítványai személyiségét, figyelemmel kíséri a tanulók közismereti tanulmányi előmenetelét, kapcsolatot tart a növendék osztályfőnökével, különös gondot fordít a hátrányos helyzetű tanulók segítésére,
- feladata a növendékek tananyaggal (kotta, könyv, hangzó, ill. digitális tananyag) való ellátásának megszervezése, segítése,
- feladata az iskolai rend szerint, a kötelező, ill. választható tárgyakra való jelentkezés rendjének ismertetése, segítése, a részvétel figyelemmel kísérése,
- bár osztályfőnöki tanmenetet nem készít, de egyéni hangszeres képzési forma esetén az ő feladata valamennyi növendéke számára a féléves tervezett anyag elkészítése,
- feladata közös foglalkozások (növendékhangverseny, kiállítás, színművészeti, ill. táncművészeti bemutató) szervezése, vezetése,
- aktív kapcsolatot épít ki és tart fenn a szülőkkel, a nevelőszülőkkel: szülői értekezletet, fogadóórát tart, indokolt esetben családot látogat,
- kapcsolatot tart fenn a közismereti iskolával,
- ellátja az adminisztratív feladatokat (a Kréta felület naprakész vezetése, foglalkozási naplók kitöltése és vezetése, tájékoztató füzet kitöltése, folyamatos vezetése, bizonyítvány, törzslap kitöltése, összeolvasása, stb.),
- tájékoztatja a szülőket a tanulók általános tanulmányi munkájáról,
- tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, valamint közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében (iskolai szintű hangversenyek, ünnepségek, projektek, stb.),
- javaslatot tesz növendékei tanév végi jutalmazására (oklevél, emléklap, tárgyjutalom, az év alapfokú művészeti iskolai tanulója),
- tanulói ügyekben aktív kapcsolatot tart fent az iskolatitkárral.

Tanszakvezető:

- A felelősségi körébe tartozó tanszak/tanszakok szakmai munkájának koordinálása a kialakított egységes pedagógiai követelményrendszer működtetése, megvalósítása (vizsgakövetelmények, a haladás követelményeinek egységes rendszere) érdekében a tudásmegosztás elősegítése érdekében a felelősségi körébe tartozó tanszak/tanszakok pedagógusai számára műhelymunkák szervezése és lebonyolítása,
- óralátogatás, elemző-értékelő megbeszélések szervezése,
- félévi vizsgaelőadások és év végi vizsgák ütemezésének kialakítása, vizsgalátogatás, részvétel az értékelésben,
- növendékhangversenyek, előadások időbeni ütemezésének elkészítése, hangversenylátogatás, részvétel a koncerteket követő elemző-értékelő megbeszéléseken,
- az intézményi szintű rendezvények szervezésében és lebonyolításában való aktív közreműködés,
- a közművelődési feladatok ellátásával kapcsolatban aktív szervezői és lebonyolítói munka ellátása,
- aktív közreműködés a pedagógiai-szakmai ellenőrzéssel összefüggő feladatok ellátásában,
- a tagintézmény kapcsolatrendszerét erősítő feladatokban való aktív közreműködés,
- pályázati programokkal kapcsolatos feladatok ellátása.

6.4. Kiemelt figyelmet igénylő tanulók

6.4.1. Tehetség-, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Köznevelési intézményünk legfontosabb feladata, hogy ellássa azokat a nevelési-oktatási feladatokat, amelyeket a jogszabályok ránk rónak, s amit a partnereink elvárnak tőlünk. Ebben a rendszerben törekednünk kell azonban arra, hogy ne csak az átlagos gyermekeknek és diákoknak tudjunk megfelelni, ne csak azok képességeihez és előzetes ismereteihez igazodva alakítsuk ki a fejlesztő programjainkat és a tanterveinket, hanem az átlagtól eltérő gyermekek és tanulók részére is megfelelő nevelési-oktatási környezetet alakítsunk ki.

Két ilyen csoporttal kell számolnunk a pedagógiai programunk kidolgozásakor: *az átlagnál tehetségesebbek* és *a lemaradók*, a tanulási kudarcnak kitett tanulók. Mindkét csoportra ki kell dolgoznunk egy olyan intézményi programot, amely a differenciált, egyénre szabott nevelés és oktatás jégében az ő sikeres előre haladásukat is segíti.

Hisszük, hogy minden gyermek rendelkezik olyan képességgel, ami eltér az átlagtól, minden gyermek tehetséges valamiben, csak meg kell azt találni. Annak érdekében, hogy **a tudásalapú társadalmat** a jövőben is meg tudjuk valósítani, az iskolának kiemelt feladata van a tehetséggondozás területén is.

Az iskola **feladata** minden gyermekben, diákban az értéket, a tehetséget felfedezni, kibontakoztatni. Fontos feladatunk továbbá az, hogy **önálló ismeretszerzésre**, az állandó **önművelés igényének**, készségének és képességének kialakítására neveljük diákjainkat.

Intézményünkben **a tehetséggondozás** alapvetően **két szinten** jelenik meg:

- tanórán végzett tevékenység
- tanórán kívüli (szabadidőben is végezhető) tehetséggondozás

6.4.1.1. A tehetséggondozással kapcsolatos tevékenységünk a tanórák keretében

- a nem kötelező tanórai foglalkozásokra fordítható órakeret terhére (az intézmény éves költségvetésének ismeretében) törekszünk biztosítani **a csoportbontásokat** idegen nyelvből, matematikából, informatikából, magyar nyelv és irodalomból
- az egyéni képességekhez igazodó, **differenciált tanórai foglalkozások** (tanulás) megszervezése, kooperatív tanulás, projekt módszer alkalmazása
- a differenciált tanórai munka keretében felkészítjük a tehetséges diákokat **a tanulmányi versenyekre**
- a tanórákon lehetőséget biztosítunk a gyorsabban haladó, tehetséges diákoknak arra, hogy **kiegészítő feladatokat** oldjanak meg, **kutatómunkát** végezzenek, **kisbeszámolót** készítsenek, és azt bemutassák társaiknak
- igyekszünk minél több **IKT eszközt** bevonni a tanórai munkába, törekszünk a számítógéppel támogatott oktatás elterjesztésére, sőt szorgalmazzuk, hogy minél több diák használja ezeket az eszközöket az önálló tanulásában is
- az alapfokú művészetoktatásban a kiemelkedően tehetséges növendékeket a „B” tagozatra irányítjuk

6.4.1.2. A tehetséggondozással kapcsolatos tevékenységünk a tanórán kívül

A tanórán kívüli-, a szabadidőben végzett tevékenységekkel olyan diákok képességfejlesztését is segíthetjük, akik a tanórán kevesebb sikerrel – esetleg gyakori kudarcélménnyel – veszik az akadályokat. Ezzel párhuzamosan a tanórán kívüli tevékenységek olyan kiemelkedő képességekre, esetleg kiemelkedő tehetségekre irányíthatják a figyelmünket,

melyeket tanórai keretek között nem biztos, hogy felfedezünk. A tanórán kívüli tevékenységek során arra is lehetőségünk nyílik, hogy az így felismert tehetségekkel kiemelten foglalkozzunk.

Ezek a tanórán kívüli tevékenységek kiváló teret nyújtanak arra, hogy tanulóink is felismerjék kiemelkedő képességüket, s érdeklődési körüknek megfelelően, a saját tempójukban és igényüknek megfelelően a legtöbbet hozzák ki magukból.

A tehetséggondozás tanórán kívüli színterei:

- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek egyéni vagy csoportos használata
- iskolai sportkörök, tömegsport
- szakkörök
- az intézményen belül szerveződő természetjáró kirándulások, táborok
- versenyek, vetélkedők
- három hetet meghaladó projekt
- témahét
- szabadidős foglalkozások (színház, hangversenyek, túrák)
- továbbtanulás segítése, tanácsadással, előkészítő foglalkozásokkal
- visszaküldő, levelezős szaktantárgyi versenyek megszervezése, lebonyolítása
- kulturális programok, versenyek megszervezése, lebonyolítása
- művészeti pályázatokra való felkészítés, részvétel
- az osztályok heti időkeretének terhére egyéni foglalkozásokat szervezünk
- az intézményben működő alapítványok felkarolják és támogatják a tehetséges gyermekeket és tanulókat is – a kiemelkedő versenyeredményekkel rendelkező tanulókat jutalmazzák
- Helytörténeti Gyűjtemény módszertani foglalkozásai

6.4.1.3. Pályaválasztási tevékenységünk

Ahhoz, hogy a diák jól válasszon pályát, ismernie kell önmagát, a képességeit. A helyes **önismeret** kialakításában az iskolának fontos szerepe van, de legalább ilyen fontos az is, hogy **segítse a tanulóit a pályaválasztásban.**

Mindezek érdekében kiemelt figyelmet fordítunk tanulóink pályaeorientációjára, a sikeres pályaválasztás elősegítésére. Arra törekszünk, hogy iskoláinkban végzetek többsége megállja helyét a választott szakmákban, iskolákban. Célunk, hogy a szülővel közösen megtaláljuk azt az utat, amely megfelel a tanuló egyéni képességeinek, érdeklődésének és tudásának.

A sikeres pályaválasztás érdekében **több iskolai „fórumon”**, az iskola pedagógusainak bevonásával rendezünk és kezdeményezünk beszélgetést a diákokkal és szüleikkel a továbbtanulás általános és az egyénre szabott kérdéseiről (osztályfőnöki óra, szülői értekezlet, diákönkormányzat). Az **iskola hirdető fórumain** tájékoztatjuk a diákokat a továbbtanulás kérdéseiről (faliújság, honlap, iskolaújság).

Az intézmény színteret nyújt arra, hogy más intézmények (fogadó iskolák) bemutatkozhatnak diákjaink és szüleik előtt, és ismertethessék továbbtanulási kínálataikat. Ezen túl szervezett, vagy önszerveződő csoportok formájában lehetőséget biztosítunk a pályaválasztás előtt álló tanulóinknak arra, hogy **más intézmény nyílt napjait**, szakmai kiállításait felkeresve információkat gyűjtsenek a választásukhoz.

6.4.1.4. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység az alapfokú művészetoktatásban

„A tehetség valamely adottságnak, képességnek vagy képesség együttesnek kimagasló szintje, a feladatok iránti erős elkötelezettség és a magas kreativitás kölcsönhatása.” (Pedagógiai szakkifejezések 1997) A tehetség kibontásában rendkívül fontos az információ

felvétele és kezelése, a problémaérzékenység és a megoldásra való törekvés, valamint a kompetencia, tehát a hatékonyság, ügyesség érzése valamely területen.

A tehetséggondozásnak ma többféle módja létezik: az elkülönítés (speciális tanfolyamok, osztályok, csoportok, műhelyek kialakítása), a gyorsítás (a kiemelkedően tehetséges tanulók esetén a tanulási szakaszok lerövidítése), továbbá a dúsítás (egy-egy téma mélyebb feldolgozása). Az alapfokú művészetoktatás keretein belül mindhárom módra lehetőség nyílik.

A fent említett módszerek a művészetoktatásban az alábbiakban jelenhetnek meg:

- **Elkülönítés:** speciális céllal (például a művészeti pályára felkészítő osztályok, B tagozatos szolfézs csoport, stb.).
- **Gyorsítás:** intézményünkben lehetőség nyílik a kiemelkedően teljesítő növendékek számára több év tananyagából összevont vizsga tételére.
- **Dúsítás:** a tananyag feldolgozásának ütemét a szaktanár szabja meg a növendék egyéni képességeinek tükrében. Így szükség szerint lehetőség nyílik bizonyos területek elmélyültebb tanulmányozására, a feldolgozáshoz nélkülözhetetlen plusz feladatok elvégzésére is. Tanulmányi versenyekre történő felkészüléskor a verseny kötelező- és szabadon választott anyagának feldolgozása mind a pedagógus, mind a diák részéről megköveteli a dúsítás adta lehetőségek kiaknázását.

A kreativitás „alkotásra való képesség; az ember teremtő, újat létrehozó, a meglévőt javítani akaró szándéka, képessége; megnyilvánul tevékenységében, annak produktumaiban, valamint a magatartásában és életvitelben egyaránt; igen komplex jelenség.” /Pedagógiai szakkifejezések 1997/

A kreatív ember főbb jellemzői Cropley nyomán: változásra törekvés, merészség, impulzivitás, hajlam a fegyelmezetlenségre, nyitottság az új elképzelések iránt, nonkonformizmus, rugalmas reakció az új helyzetekre.

A kreativitás kialakulását: a hibáktól való félelem csökkentésével, a bizalom légkörével és a játékos helyzetek teremtésével segíthetjük elő.

Fontosnak tartjuk, hogy nem kizárólag a kiemelkedően tehetséges tanulók képességfejlesztését vállaltuk, hiszen a kevésbé tehetséges tanulók képességeinek kibontását is feladatul tűztük magunk elé.

Az alapfokú művészetoktatás alapfeladata tehát a tehetséggondozás. Az iskolánkban folyó művészeti nevelés minden tevékenysége a fenti cél megvalósulását kell, hogy segítse.

A tantárgyi programokat eleve úgy állítottuk össze, hogy az alapvetően szolgálja, biztosítsa a személyiségfejlődést, a tehetségkibontást, tehetségápolást. Olyan tantárgyi programokat készítettünk, melyben komoly szellemi megalapozásra épül fel a művészi képességfejlesztés. A tehetséggondozást teszik lehetővé a törvény által biztosított egyéni, kis- és nagycsoportos foglalkozások, az intézmény által biztosított személyi és tárgyi feltételek.

Intézményünkben megvalósuló tehetséggondozó munkában kiemelt szerepet kapnak az évente több alkalommal megrendezésre kerülő növendékhangversenyek, színjátszó és táncos bemutatók, a rendszeres fellépések a városi rendezvényeken, a megyei és országos találkozók, fesztiválok, versenyeken, a nyári zenekari táborok, intenzív táncos hetek és a sajátos jutalmazási-elismerési rendszer.

Művésztanáraink részt vesznek a tanulók versenyekre, továbbtanulásra való felkészítésében.

B tagozatos növendékeink számára legjobb tudásunk szerint minden lehetőséget megadunk a pályára való felkészüléshez.

Iskolánk nagyterme, valamint városunk Művelődési Házának színházterme kiváló színteret biztosít növendékeink számára tudásuk bemutatásához.

A tehetséggondozás érdekében igény és létszám függvényében, minden érdeklődési igényt ki kívánunk elégíteni.

Az Ifjúság Zenei Neveléséért Alapítvány anyagilag is segíti alapfokú művészeti iskolánkban az oktatás feltételeinek javítását, a különböző versenyek, vetélkedők, szabadidős tevékenységek, táborok, tanulmányutak megvalósulását, a tehetséges tanulók anyagi támogatását.

Iskolánk fúvószenekarainak munkáját a Dombóvári Ifjúsági Fúvószenekar Közhasznú Egyesület is segíti pályázatírással, nyári táborok szervezésével, a fejlődéshez elengedhetetlen anyagi és tárgyi eszközök biztosításával.

6.4.2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

Napjainkban egyre több olyan diákkal találkozunk a pedagógiai munkánk során, akik az iskolai életükben tanulási kudarccal küzdenek.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók esetében nagyon fontos a probléma mielőbbi felismerése, mert így időben el lehet kezdeni a fejlesztő foglalkozásokat. Ennek jegyében intézményünk minden pedagógusának feladata, hogy amennyiben tartós tanulási problémát tapasztal diákjai körében, azt jelezze az intézmény vezetése, ill. az intézményben dolgozó gyógy-, vagy fejlesztő pedagógusnak.

Intézményünk a tanulási kudarcnak kitett tanulók köréből többféle típusú és súlyossági fokú gyermek nevelését oktatását vállalja fel. Ezek a következők:

- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdők (BTMN)
- sajátos nevelési igényű tanulók (SNI)
  - mozgásszervi,
  - érzékszervi,
  - értelmi vagy
  - beszéd fogyatékos,
  - több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
  - autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavar (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavar) (2011. évi CXC. törvény 4. § (23.))

6.4.2.1. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdők

„Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.” (2011. évi CXC. törvény 4. § (3.))

- Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg.”(2011. évi CXC. törvény 47. § (8))
- „A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság véleménye alapján az intézményvezető mentesíti az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szóveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő.”(2011. évi CXC. törvény 56. § (1))
- Ellátáshoz szükséges szakember: fejlesztő pedagógus vagy gyógypedagógus, akik a megfelelő szakemberekkel (pszichológus, logopédus, stb.) együttműködve segítik a tanítókat, tanárokat munkájukat, s a gyermek fejlődését.

6.4.2.2. Sajátos nevelési igényű tanulók

A tanulási kudarcnak kitett tanulók nem csak a *tanulási nehézséggel küzdők* köréből kerülnek ki, de ide tartozik a *sajátos nevelési igényű gyermekek és tanulók* egy része is.

A 2011. évi CXC. törvény 4. § 25.pontja értelmében sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

„A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.”(2011. évi CXC. törvény 47. § (1))

Abban a kérdésben, hogy a gyermek, tanuló **sajátos nevelési igényű**, a **tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság** dönt. A bizottság írásbeli szakvéleményében tesz javaslatot arra, hogy a gyermeknek, tanulónak milyen fejlesztő foglalkozásokat kell biztosítani, s milyen felmentéseket, kedvezményeket javasol.

A nevelési-oktatási intézményt a szülő választja ki a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság, illetve az országos szakértői és rehabilitációs tevékenységet végző bizottság szakértői véleménye alapján.

Intézményünk a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését **integrált** keretek között valósítja meg. Ezek a tanulók a többi társukkal egy osztályközösségben tanulnak. A gyermek egyéni fejlődése és fejlesztetősége érdekében választhatjuk a részleges integráció formáját is.

A sajátos nevelési igényű gyermekek és tanulók esetében is az alapvető pedagógiai célunk az, hogy SNI-s és nem SNI-s gyermekeket, diákokat együtt neveljünk. Nevelő-oktató munkánkat úgy szerveztük meg, hogy az minden tanulót **a kirekesztés, a másság címkeje nélkül**, individuális sajátosságainak megfelelően fejlesszen. Olyan **befogadó, inkluzív közösség** kialakítására törekszünk, amely megtanulja elfogadni, kezelni a „másságot” és a segítségnyújtás módjait.

A **habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások heti óraszámát** a köznevelési törvényben előírtaknak megfelelően, évfolyamonként és a fogyatékoság típusa alapján határozzuk meg. Ezen túl figyelembe vesszük a szakértői bizottság javaslatait is (pl. *többletidő biztosítása, írásbeli helyett szóbeli ellenőrzés, szóbeli helyett írásbeli ellenőrzés alkalmazása, stb.*).

Az integrált nevelés csak a különböző szakemberek tervezett és tudatos együttműködése keretében lehetséges.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység céljai és feladatai:

- A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékoságból, az autizmusból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
- A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- A habilitációs, rehabilitációs tevékenységeket a sérülés jellegének megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus végzi

- A szakvélemény alapján egyéni fejlesztési tervet készít, ami a tanuló különleges igényeire épül és egyedi képességeinek fokozatos kibontakozását szolgálja
- A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet törvényileg meghatározott órakeretben végezzük.
- Az iskolapedagógus szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít
- Az integrált nevelésben/oktatásban résztvevő pedagógusok együttműködnek egymással (team)
- A pedagógus a gyógypedagógus iránymutatásait beépíti a pedagógiai folyamatba
- A gyógypedagógus figyelembe veszi a pedagógus tapasztalatait

A rehabilitációs foglalkozások kapcsán alkalmazott eljárások:

- A tanév kezdetekor a sajátos nevelési igényű diákok megismerése, tanulási akadályozottságuk mértékének és jellemzőinek feltérképezése.
- A tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság által kiállított szakértői vélemények, az abban megfogalmazott javaslatok megismerése.
- A szakértői bizottság által megjelölt fejlesztendő területeket alapul véve, valamennyi tanuló esetében egyéni sajátosságaikhoz és fejlődési ütemükhöz igazodó egyéni fejlesztési tervet készítünk, amely alapján szervezzük a rehabilitációs foglalkozásokat.
- A tanulók maximum kilenc fős csoportokban vesznek részt rehabilitációs foglalkozásokon. Súlyosabb probléma esetén kisebb létszámú csoport kialakítása szükséges.
- A rehabilitációs, fejlesztő foglalkozások számának meghatározása a köznevelési törvény 6. melléklete tartalmazza.
- A gyógypedagógus bármikor segítséget nyújt, ha ezt a szaktanár, vagy a tanuló igényli (tanítási órákon, dolgozatíráskor, esetmegbeszéléskor).

Az integráció sikerességét befolyásoló tényezők:

A szülő részéről:

- elfogadó magatartás
- reális helyzetértékelés
- tájékozottság a gyermek fogyatékoságával kapcsolatban (ismerje a gyermek személyiségét, állapotát, a szükséges beavatkozásokat, kezeléseket)
- fegyelmezettség (kezelés, veszélyeztetettséggel kapcsolatban és nevelési kérdésekben)
- együttműködési készség a pedagógusokkal, szakorvossal.

A pedagógusok részéről:

- empatikus hozzáállás
- speciális pedagógiai felkészültség
- innovatív készség
- plusz munka vállalása
- gyermek- és szakmaszeretet
- a tanuló beilleszkedésének segítése
- a közösség felkészítése, a tanuló fogadására

Az iskola részéről:

- gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus alkalmazása
- igény szerint logopédus és pszichológus alkalmazása
- a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet kialakítása, a rehabilitációs, rehabilitációs szempontok érvényesítése (órakeret, szakember biztosítása, differenciált fejlesztés és követelménytámasztás)
- magas szintű pedagógiai képességekkel és kompetenciákkal rendelkező pedagógusok közreműködése
- ennek érdekében továbbképzések szervezése a pedagógusok részére
- a tárgyi feltételek megteremtése: taneszközök, speciális segédeszközök biztosítása, akadálymentes környezet kialakítása (láthatóság, tájékozódás segítése)

- sérülés specifikus módszerek, terápiák, a tanítás-tanulást segítő speciális eszközök alkalmazása
- kapcsolattartás a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával

6.4.2.2.1. Sajátos nevelési igényű diákok integrált nevelése, oktatása az iskolában

Intézményünk tanulóinak fizikai, pszichikai, mentális fejlettsége, kulturális sajátosságai, hozott értékei eltérőek. Társadalmi beilleszkedésük, esélyegyenlőségük feltételeinek megteremtését intézményünk fontosnak tartja, különösen az önelfogadást, mások elfogadását, toleráns magatartás kialakítását, társadalmi normák elsajátítását.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált keretek között megvalósuló nevelésének, oktatásának megszervezését, a szocializációt segítő folyamatok biztosítását, a biztonságot nyújtó, elfogadó, befogadó környezet kialakítását kívánjuk tagiskoláinkban megvalósítani. A hozzánk érkező tanulók között egyre nagyobb számban fordulnak elő tanulási nehézséggel, tanulási zavarokkal küzdő, esetenként tanulási akadályozottsággal bíró tanulók. Esetenként felkeresnek bennünket olyan szülők is, akiknek gyermeke testi, vagy érzékszervi fogyatékkal él.

Ezek a megnövekedett igények készítetnek bennünket arra, hogy a sajátos nevelési igényű diákok körén belül többféle fogyatékosági típusra is kidolgozzuk pedagógiai programunkat, felvállaljuk az ilyen diákok nevelését-oktatását, s mindehhez megteremtjük a tárgyi és személyi feltételeket.

Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról rendelkezik. „E törvény célja a fogyatékos személyek jogainak, a jogok érvényesítési eszközeinek meghatározása, továbbá a fogyatékos személyek számára nyújtandó komplex rehabilitáció szabályozása, és mindezek eredményeként a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének, önálló életvitelének és a társadalmi életben való aktív részvételének biztosítása.”(1998. évi XXVI. törvény 1.§.)

A 2.§ (5) bekezdése kimondja, hogy az ”állam köteles gondoskodni a fogyatékos személyeket megillető jogok érvényesítéséről, a fogyatékos személyek hátrányait kompenzáló intézményrendszer működtetéséről a nemzetgazdaság mindenkori lehetőségeivel összhangban.”

Fogadás vagy befogadás

„A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.”(2011. évi CXCV. törvény 47. § (1))

A befogadás elhatározás kérdése. A tantestület döntésével az intézményvezető és a tantestület felelősséget vállal. A közös döntés azonban nem jelenti azt, hogy a feladatokból mindenki egyenlő részt vállal, mivel a tanuló nem találkozik minden pedagógussal.

Az együttnevelés vállalása jelentős önfejlődést gerjeszt az ép gyerekek közösségében és a pedagógus közösségben is, amelynek eredménye, hogy az integráció vállalása véletlenszerű próbálkozásból tudatosan választott úttá válik, a fogyatékos gyermek sajátos nevelési igényével egy idő után egyáltalán nem lóg ki sorból.

A sajátos nevelési igényű tanulók számára hatalmas húzóerőt jelent, ha egy osztályba járhatnak testi-, érzékszervi- és intellektus tekintetében egészséges társakkal. Az ép tanulók az együttnevelődés során egész életükre kiható, meghatározó humán értékek és viszonylatok kifejlődésével, elfogadásával és felértékelésével gazdagodnak.

Minél kisebb életkorban találkozik az egészséges gyermek sérülttel, annál könnyebben alkalmazkodik a helyzethez. Természetessé válik az elfogadás, a tolerancia és észrevétlenül épül ki bennük a segítőkészség.

6.4.2.2.2. *Intézményünk általános iskolájában integrált nevelés keretében megjelenő fogyatékosági típusok*

A. Testi fogyatékoság - mozgáskorlátozottság

Azokat a személyeket, akiknek tartási és mozgásfunkciójukban tartós és visszafordíthatatlan állapotváltozás következett be valamilyen sérülés következtében, vagy esetleg ezek a funkciók már születéstől fogva hiányoznak, mozgáskorlátozottak nevezük. A köznevelési törvény a mozgáskorlátozott helyett a mozgásszervi fogyatékos kifejezést használja.

Segédeszközök:

- Minden esetben helyi megoldásokat kell találni a mozgáskorlátozott gyermek **szállítására**.
- Az intézménybe való **bejutásnak** is megvannak az eszközei: rámpa, esetleg lépcsőlift, kapaszkodó a lépcső mellett.
- Az épület akkor akadálymentes, ha mindenütt vannak **kapaszkodók** a mosdóban, az étkezőben, enyhe lejtő a lépcsőknél. A fali fogasok magassága megfelelő.
- Fontos az **asztal és a szék** megválasztása.
- A szék megfelelő mélységű és magasságú **ülőfelülete**, a háttámla segíti a biztonságos ültetést.
- **Speciális íróeszközt** kell használni (vastagabb, háromszögű, különböző markolatú íróeszközök). További lehetőség még a ceruza szivacsabdába helyezése vagy speciális fogantyú használata. Minden esetben javasolt írásalátét, továbbá puha ceruza használata.
- A füzet és könyv alá helyezünk **csúszásgátló fóliát**. Az akaratlan mozgások esetén ennek használata megakadályozza az elcsúszást, a leesést.
- A tanulónak meg kell tanulnia írni, de a későbbiekben, különösen állapotától függően át lehet térni a gépirásra, a **számítógépen** történő írásra. Ehhez és más megoldásokhoz a későbbiekben felsorolt módszertani központban kaphatnak módszertani segítséget a pedagógusok.

A pedagógiai rehabilitáció tevékenységformái:

- A mozgáskorlátozott tanuló sikeres integrált oktatásához szakmai team működtetése szükséges. Ebben együtt dolgozik az osztályfőnök, a szomatopedagógus, a gyógypedagógus, a pedagógiai asszisztens, időszakosan az iskolaorvos, a pszichológus, a szociális munkás és természetesen a tanuló szülője.
- Súlyos mozgásállapotú tanuló befogadásakor a pedagógiai asszisztens az, aki az egész nap folyamán a tanító és a mozgáskorlátozott tanuló segítségére van. Segíthet a mindennapi tanítás során is, de alapvetően a gondozás a feladata.
- A befogadó iskola pedagógusa, az osztályfőnök van a legközvetlenebb kapcsolatban a mozgáskorlátozott tanulóval, ezért az ő szemlélete sokat segít az integráció sikerében.
- A mozgáskorlátozott tanuló társadalmi beilleszkedését akkor segíti igazán az iskolai integráció, ha a saját állapotához képest a lehető legnagyobb önállóságra neveli. Az iskolai nevelés, oktatás során ezt mindig szem előtt tartjuk, ennek figyelembevételével adjuk meg a szükséges segítséget.
- A létszámok kialakításánál tekintetbe kell venni, hogy a mozgáskorlátozott gyermeknek nagyobb hely kell, hogy az eszközeit használja, elhelyezze.

B. Érzékszervi fogyatékos

a. látási fogyatékos

A látási fogyatékos (a gyengénlátás, az aliglátás és a vakság) fogalma szemészeti, gyógypedagógiai, szociális és professzionális szempontú kategória. A látássérülés mértéke a látásmaradvány szemészeti adatai alapján határozható meg.

Látási fogyatékos az a tanuló, akinek látásmaradványa két szemén, korrekcióval – a teljes látáshoz viszonyítottan (amelyet 100%-nak tekintünk) – 33% alatti, illetve látótere 10 fokos, vagy annál szűkebb.

A gyengénlátó tanulók látásélessége 0,1 felett van. Az aliglátók látják a nagyobb tárgyakat, súlyosabb esetben csupán a fényt érzékelik. Segédeszközzel képesek olvasni, írni (pl. távcsőszemüveg, nagyító, olvasókészülék). Ebben az esetben a tanulók a vizualitás elsődlegessége mellett különböző mértékben támaszkodnak a hallási (auditív) és a tapintó típusú (taktilis) információkra is. Ebbe a csoportba sorolható minden gyengénlátó gyermek és az aliglátó tanulók egy része.

Vak az, aki nem érzékeli a fényt sem.

A súlyosan aliglátó és a vak tanulókat elsősorban a tapintásos és a hallási információszerzés jellemzi. Maradék látásuk még segédeszköz igénybevételével sem teszi lehetővé a síkírást-olvasást.

A pedagógiai rehabilitáció tevékenységformái:

- A pedagógiai munkában a megmaradt funkciókra (auditív figyelem, memória) támaszkodhatunk – azokat fejleszteni, a hiányzókat kompenzálni kell.
- Előfordul, hogy a látássérült tanulóknak szükségük van a látó osztálytárs segítségére.
- Minden látássérült számára veszélytelen sport az úszás.
- A vakok szívesen csörgölabdáznak, bicikliznek tandemmel, síelnek is. A gyengénlátók számára ajánlható a gimnasztika, az atlétika, különböző labdajátékok
- A fejlesztéssel, a tanári munka szervezésével kapcsolatban tanácsokat ad az utazótanár.

Segédeszközök:

- A vak tanulók oktatása, nevelése folyamán alkalmazkodni kell a sajátos információszerzési módhoz (Braille-írógép, saját laptop).
- Bizonyos tantárgyak anyagát át kell alakítani számukra.
- A vak tanuló pontírásos tankönyveket, adaptált munkafüzeteket használ.
- Az eredményesség érdekében lehetőséget kell teremtenünk a minél több érzékszervvel (hallással, tapintással, szaglással) történő információszerzésre.
- Vannak olyan eszközök, amelyeket célzottan nekik fejlesztettek ki, de sok eszközt átalakítva, adaptálva tettek számukra használhatóvá. Ilyen például a domború, tapintható kép.
- Minden tantárgy számos speciális, „vakos” szemléltető- és segédeszközt alkalmaz. A matematika tanításához az abakuszt, tapintható vonalakat rajzoló körzőt, törtdobozt, egyéb tapintható szemléltető- és mérőeszközöket, hang-, illetve pontírású kijelzővel ellátott kalkulátorokat használnak. A kémiai kötéseket, molekulaszervezeteket is lehet ábrázolni tapintható formában. A kreatív pedagógus maga is kitalálhat egyedi megoldásokat.

Nevelési cél: beilleszkedés az ép társak közösségébe. A pedagógus sokat tehet a beilleszkedés sikeréért. Ebben segít az önállóságra nevelés és a tanulóknak reális, pozitív énkép kialakítása. Szükségük van a szokásosnál intenzívebb és hatékonyabb motivációra, hangulati elemekre.

b. hallási fogyatékos

Az emberi hallásérzékelés meghatározott magasság- és hangerőtartományok közötti levegőrezgéseket képes felfogni. A hangmagasság a rezgésszámtól függ, mértékegysége a hertz (jele: Hz), a hangerősség mértékegysége a decibel (dB).

A kategorizálás alapja a különböző frekvenciákon mért átlagos hallásveszteség.

- 25–40 dB hallásveszteség – enyhe,
- 40–60 dB hallásveszteség – közepes,
- 60–90 dB hallásveszteség – súlyos nagyothallás,
- 90–110 dB hallásveszteség – a siketséggel határos átmeneti sávba tartozik,
- 110 dB feletti hallásveszteség siketséget jelent.

A pedagógiai rehabilitáció tevékenységformái:

- Beszédértés, hangképzés, szókincs, szövegértés fejlesztése
- Habilitációjuk során nem nélkülözhetik a logopédiai segítséget
- A pedagógiai munkában a megmaradt funkciókra (vizuális figyelem) támaszkodhatunk – azokat fejleszteni, a hiányzókat kompenzálni kell.

Segédeszközök, stratégiák:

- hallókészülék lehetővé teszi, hogy a hallássérültek is elsősorban hallásuk révén fogják fel a beszédet, és így a szájról olvasás kiegészítő szerepet kap.
- Nagyothalló tanítványunknak olyan helyet keressünk az osztályban, ahonnan többnyire szemből látja a magyarázó tanárt – ez fontos a szájról olvasás lehetőségének megtartása miatt.
- a pedagógus minden fontos információt felír a táblára, amit a hallássérült tanuló is lemásol;
- a tanári közléseket a hallássérült padszomszédja lejegyzzi, majd füzetét odaadja lemásolni;
- a tanári utasítás vagy feladat ismétlését kéri a tanuló;
- tanulópár-rendszert alakítanak ki az osztályban.

Nevelési cél:

Társadalmi integrációra való törekvés. Az ép társak között reális önértékelés alakul ki. Megtanulnak alkalmazkodni a szokásokhoz.

c. A beszéd fogyatékos

A köznevelésben kizárólag azt a gyermeket, tanulót tekintjük beszéd fogyatékosnak, akiről az Országos Beszédvizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság által kiadott szakvélemény ezt kimondja.

Beszéd fogyatékosnak tekinthető az a tanuló, akinél veleszületett (születés előtt kialakult) vagy szerzett (születés közben, közvetlenül születés után gyermek- vagy felnőtt korban kialakult) idegrendszeri működési zavarok és környezeti hatások következtében jelentős mértékű a beszédbeli akadályozottság.

Ha a beszédhiba, illetve a beszéd fogyatékos az iskolás kor kezdetére tartósan fennmarad, a tanuló a folyamatos gyógypedagógiai (logopédiai) ellátásra szorul, amelyet integrált oktatás esetén ambuláns logopédiai szakszolgálat keretében lehet biztosítani.

A beszéd a kommunikáció egy fajtája, elvesztése vagy sérülése rendkívül érzékenyen érinti az embert.

Általában mindenkit, akinek valamilyen beszédzavara van, azt a köznyelvben beszédhibásnak nevezzük, függetlenül annak súlyosságától. A beszédhiba nem más, mint a beszédfejlődési zavar enyhe formája, amely a minél korábbi életkorban nyújtott szakszerű segítségadással javítható

Ezzel ellentétben a beszédfigyatekosság a beszédfejlődési zavar súlyos formája, amely csak intenzív és szakszerű segítségnyújtással javítható.

Segédeszközök:

- Hangoztató-elemző, illetve a diszlexia-prevenációs olvasástanítási módszerek
- A köznevelési törvény azon lehetősége, hogy a tanulók egyéni továbbhaladási ütemben sajátíthassák el a tantárgyakat.
- Az első évfolyam két év alatt történő teljesítése.
- A művészeti oktatás, valamint a testnevelés és a sport jól szolgálják a fejlesztés másik nagy területének, a téri orientáció – mozgás – ritmus beszédkoordináció követelményeinek megvalósítását
- Hosszabb begyakorlási, érési szakaszokat kell tervezni az írás és olvasás elsajátítása során.
- Az élő idegen nyelv tanítása beszédfigyatekos tanulók esetében felelősségteljes döntést igényel. Figyelembe kell venni ugyanis, hogy a beszédfigyatekosok e műveltségi területtől való megfosztása a gyermeket gyakorlatilag kizárhatja a későbbi felsőoktatásból, beszűkítve ezzel életterét. A követelmények teljesítése alóli mentesítés helyett a módszerek változtatását (pl. dadogók esetében az írásbeliség, diszlexiás tanulóknál pedig az auditív módszerek elsőbbségét) érdemes biztosítani.

A pedagógiai rehabilitáció tevékenységformái:

- Logopédiai egyéni és csoportos terápia (komplex művészeti terápia; RIT terápia; a fonémahallás fejlesztése; grafomotoros és vizuomotoros koordináció).
- Kommunikációs tréningek.
- Bábterápia.
- Drámaterápiás foglalkozások.

A beszéd technikai és tartalmi fejlesztése a logopédiai terápia keretében valósul meg. Súlyos beszédhibásoknál egyéni intenzív fejlesztés javasolt.

C. Részképeség zavarok

A tanulási zavarok általános, összefoglaló kifejezés, a különböző képességdeficitekre vonatkozik. A figyelmi funkciókban, beszédképesség, olvasási, írási és számolási készségek elsajátításának, alkalmazásának akadályozottsága. Megállapítását a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság végzi, melynek szakvéleménye alapján a tanuló sajtós nevelési igényűnek számít.

Részképeség zavarok jellemző tünetei:

- Az iskolai teljesítmények jelentős mértékű, tartós, vagy időszakos eltérései egy, vagy akár több területen.
- Normál, vagy csak kissé csökkent intelligenciaszint (IQ 75-80 felett).
- Körülírható, viszonylag elszigetelt, pszichikus teljesítmény- kiesések és eltérések.
- Hajlam az „alulteljesítésre”.

A részképeség-zavarok alapvetően nehezítik az iskolai tanulás során az olvasás, az írás és / vagy a matematika elsajátítását.

A *BNO-10 (a betegségek és az egészséggel kapcsolatos problémák nemzetközi statisztikai osztályozása)* a különböző betegségek, kórfolyamatok, fizikai és pszichikai zavarok osztályozására és meghatározására használt rendszer, melyben kódokkal jelölik az egyes betegségeket, zavarokat.

A pszichés (lelki) fejlődés zavarai (F80-F89)” kategóriában **F81**-es kódszámmal definiáljuk az **iskolai teljesítmény specifikus fejlődési rendellenességeit**. Ezek olyan zavarok, melyben a készségek megszerzésének a normális menete válik zavarttá. Ez nem egyszerűen a tanulási lehetőség hiányának, mentális retardációnak, szerzett idegrendszeri traumának vagy betegségnek a következménye.

Alkategóriái:

- meghatározott olvasási zavar (diszlexia)
- az írás zavara (diszgráfia)
- az aritmetikai készségek zavara (diszkalkulia)
- az iskolai készségek kevert zavara

A felsorolt négy területen tanulási zavarral küzdő tanulók számára intézményünk biztosítja a sérülés specifikus rehabilitációs foglalkozásokat, a diagnózison alapuló kiscsoportos és egyéni fejlesztést.

a. Diszlexia: Olvasás zavarai, nehézségei, rendellenességei.

BNO: F81.0 - Meghatározott olvasási zavar: Az olvasási készség fejlődésének szignifikáns és meghatározott romlása. Az olvasáshoz szükséges részfeladatok: szófelismerés, orális olvasási készség, olvasásértési készség elsajátítása - mind sérült.

Főbb tünetei:

- A hang és betűk közötti asszociációk nehezen alakulnak, gyakori betűtévesztések vannak.
  - Nehezített a betűk összeolvasása.
  - Felcseréli a betűk sorrendjét, az olvasás irányát.
  - Betűket vagy szótagokat hagy ki, illetve told be.
  - Nehezített a szavak ismertetőjegyek alapján való azonosítása.
  - Hosszú szavakat nehezen olvas.
  - Gyakoriak a szótorzítások.
- Az olvasás tempója lassú.
- A szövegértés akadályozott.

Fejlesztési feladataink:

- Diszlexia reedukáció alkalmazása logopédus szakmai segítségével és irányításával.
- Vizuális és auditív percepció fejlesztése.
- Beszédfejlesztés.
- Szókincsbővítés.
- Nyelvi kifejezőkészség javítása.
- Szövegértés és helyesírás javítása.
- Hangos és néma értő olvasás fejlesztése.
- Hallott és olvasott szöveg megértésének segítése.
- Lényegkiemelés technikájának elsajátítása.
- Felzárkóztatás.

b. Diszgráfia: Az írás, helyesírás zavarai

BNO: F81.1 - Az írás zavara: A diszgráfia a legszembetűnőbb specifikus és szignifikáns sérülés a helyesírási készség fejlődésében, miközben az olvasás meghatározott zavara nem észlelhető, és nem magyarázható mentális visszamaradottsággal, látászavarral vagy nem megfelelő iskoláztatással. A szóbeli és írásbeli helyesírás, betűzés egyaránt érintett.

A diszgráfiának két csoportját különböztethetjük meg. Az írás nehézsége lehet alaki (specifikus írási rendellenesség) és tartalmi (specifikus helyesírási rendellenesség).

Főbb tünetei:

- Helyesírási hibák.
- Fonetikai hibák.
- Vizuális hibák.
- Betűk felcserélése.
- Betoldási és kihagyási hibák.
- Sorozathibák.
- „Értelmetlen” hibák.
- Rossz ceruzafogás.

- A látási memória zavara.
- Térbeli elhelyezés zavara.
- Az írás folyamatosságának zavara.

Fejlesztési feladataink:

- Alaklátás, a rész egész viszony helyes felismerésének javítása.
- Formaészlelés, az alak forma nagyság differenciált megkülönböztetésének javítása.
- Térészlelés javítása, térirányok felismerésének és megkülönböztetésének elősegítése.
- Betűtévesztési hibák korrigálása.
- A testséma, ismerete térbeli relációk gyakorlása.
- Finommotorika javítása, szem kéz koordináció fejlesztése.

c. Diszkalkulia: Számolási zavar

BNO: F81.2 - Az aritmetikai készségek zavara: Aritmetikai készségek károsodása alakul ki. A zavar vonatkozik az olyan alapvető feladatokra, mint az összeadás, kivonás, szorzás, osztás.

Főbb tünetei:

- Számolás hibái.
- Globális mennyiségfogalma nem alakult ki kevés elemszámnál sem.
- Helyiérték hibái vagy a számok sorrendjének felcserélése.
- Számok térbeli elképzelésének, a számsorok rendjének hibái.
- Műveletekben jelentkező gondok.
- Mennyiség-számnév egyeztetésének nehézségei.
- Gondolkodási műveletek problémái.
- Számemlékezet zavarai.

Fejlesztési feladataink:

- Feladattartás, figyelemkoncentráció fejlesztése.
- Vizuális és auditív figyelem és emlékezet fejlesztése.
- Szókinccs terjedelme, nyelvi kifejezőkészség fejlesztése.
- Gondolkodási műveletek gyakorlása.
- Szövegben előforduló grammatikai struktúrák analizálása-szintetizálása.
- A biztos számfogalmi körök meglétének segítése.
- Különböző matematikai fogalmak passzív és aktív használata.
- Szöveg és számemlékezet fejlesztése.
- Különböző logikai összefüggések felismertetése.
- Analógiai gondolkodás aktivizálása.
- Szöveges feladatok megoldási képességének javítása, konkrétól az elvontig.
- Matematika tantárgy feladatainak megértetése.
- Önbizalom erősítése.

d. Iskolai készségek kevert zavara: A részképesség zavar nem feltétlenül vezet tanulási zavarokhoz vagy akadályozottsághoz. Lehetséges, hogy megmarad a tanulási gyengeség szintjén. A részképesség-zavar kiteljesedése az iskolában a kulturtechnikák elsajátításának nehézségében nyilvánul meg.

Főbb tünetei:

- Percepció zavara (a vizuális, auditív, taktilis, kinesztéziás, helyzet-, mozgásérzékelés a vesztibuláris modalitások felfogásának nehézsége), melynek következménye formák, arányok két-három dimenzióban való elhelyezése, irányok, konstanciák észlelési nehézsége.
- Beszédszerveződés, nyelvi készség zavara (beszédmegértés, szerialitás, szimbólumképzés, szó- és jelentésszociáció, artikuláció, motoros programozás, beszéd – nyelvi integráció, szókinccs akadályozottsága).

- Az emlékezet gyengesége, így az emlékezet működésének egyenetlensége, a verbális megőrzési, felidézési folyamatok diszszonanciája, a memória különböző fajtáinak sérülése.
- A lateralitás és / vagy saját testen és a térben való tájékozódás akadályozottsága, a tanulás folyamatát nehezítő keresztezett, kevert laterális dominancia, mivel a saját testen való orientáció és térbeli-időbeli tájékozódásnak a sorrendiség őrzésének, az irány síkbeli észlelésének és tartásának az alapja.
- A mozgáskoordináció, a finommozgás zavara.

Fejlesztési feladataink:

- Differenciált vizuális észlelés fejlesztése.
  - Formaészlelés.
  - Gestalt-észlelés (alaklátás).
  - Térbeli helyzet felfogása, térészlelés fejlesztése.
  - Vizuális információk sorba rendezése.
  - A testséma fejlesztése.
- Differenciált auditív észlelés fejlesztése.
  - Hangok megkülönböztetése.
  - Adott hangok kiemelése.
  - A hangok egymásutánosságának felismerése.
  - Hangcsoportok egysége.
- Koordinált mozgás, motoros fejlődés elősegítése.
- Látott, hallott, illetve más módon észlelt információk összekapcsolásának elősegítése.
- Rövid idejű vizuális, verbális memória javítása.
- Gondolkodási műveletek fejlesztése.
- Szándékos figyelem erősítése.

D. A tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos tanulók:

Tanulási akadályozottságról akkor beszélhetünk, ha a tanulás jelentős mértékű korlátozottsága átfogó, súlyos és tartós magatartási és teljesítménybeli eltérésekhez vezet.

Tanulásban akadályozottnak számítanak azok a gyermekek és fiatalok, akiknél

- fejlődésbeli hiányosságok,
- a központi idegrendszer sérülése,
- vagy szocio-kulturális depriváció miatt bekövetkező csökkent intelligenciateljesítmények az iskolai tanulást oly mértékben befolyásolják, hogy a tananyag felfogása, tárolása és feldolgozása nem az életkornak megfelelő szinten történik.

A tanulásban akadályozott gyermek részére minden esetben hosszantartó fejlesztő intézkedésekre, terápiás eljárásokra van szükség. Ezt a feladatot **gyógypedagógusok** végzik elsősorban, de munkájukat **más szakemberek is segítik** (szakorvosok, iskolapszichológus, szociálpedagógus, fejlesztő terapeuták).

A tanulásban akadályozottság BNO orvosi kódja **F70**. A tanulásban akadályozott gyerekek intelligenciájának értéke 50-70 IQ között található.

A rehabilitációs foglalkozások célja a sérült funkciók korrigálása vagy kompenzálása, eszköztudás fejlesztése, önálló életvezetésre felkészítés, szociális képességek fejlesztése. ezeknél a tanulóknál azt a célt szolgálják, hogy minden tanulónál sérülésétől függően a sérült képességek javuljanak, eredeti egészséges állapotba, vagy ahhoz közeli állapotba visszakerüljenek.

A tanulásban akadályozott gyermekek fő jellemzői:

- Személyiségük fejlődési zavara, akadályozottsága az idegrendszer enyhe, különféle eredetű, örökölt vagy korai életkorban szerzett sérülésével és / vagy funkciózavarával függ össze.
- Tanulási helyzetekben megfigyelhető jellemzők a téri tájékozódás, a finommotorika, a figyelemkoncentráció, a bonyolultabb gondolkodási folyamatok, a kommunikáció, valamint a szociális alkalmazkodás fejlődésének eltérései.
- A tanulási akadályozottság megmutatkozik a különböző képességek fejlődésének lelassulásában, zavaraiiban. A következő területeken lehet tapasztalni ezeket a rendellenességeket:
  - A kognitív képességek területén észlelési folyamatok (vizuális és auditív észlelés), emlékezés (rövid és hosszú távú), figyelemkoncentráció, logikai műveletek, problémalátás és megoldás hiányosságai.
  - Motoros és orientációs képességek területén egyensúlyérzékelés, nagy- és finommozgás, térbeli és időbeli tájékozódás hibái.
  - Emocionális és szociális képességek területén tanulási motivációk, önértékelés, értékrend, tanulási viselkedés problémái, hiányosságai.
  - A kommunikációs képességek területén beszédértés, szókincs, szóbeli közlés, hangképzés, grammatika, szövegalkotás, metakommunikáció hiányosságai.

Az integrált oktatás módja:

- Az általános iskola, egységes iskola 1-8. évfolyamain maximum 2-3 tanulásban akadályozott tanulót integrálunk be egy-egy osztályba, törekszünk teljes integráció megvalósítására. Ez azt jelenti, hogy a tanulók az oktatási időszak egész ideje alatt együtt tanulnak az osztály többi tanulóival. Az ismeretszerzés, oktatás módszerei azonban mások, alkalmazkodnak a tanulásban akadályozott tanulók általános és egyedi jellemzőihez.
- A gyermek egyéni képességei, fejleszthetősége érdekében, valamint az intézményben kialakult hagyományok és lehetőségek alapján lehet a részleges integráció lehetőségét is választani. Ez azt jelenti, hogy a kulturtechnikák elsajátítása egyéni vagy kiscsoportos formában történik. Ez különösen indokolt az alapozó szakaszban (1-6. évfolyam). Ennek az időszaknak fő célja a tanulóhoz szükséges pszichikus funkciók fejlesztése. Ebben a szakaszban nagyobb hangsúlyt kap a tanulási, viselkedési, magatartási szokások kialakítása.
- Az integráció megvalósításának egyik fő színtere az osztály, ahol a tanulók társaikkal együtt vesznek részt az oktatásban. Az osztályokban tanító pedagógusok a tanulásban akadályozott tanulókkal egyéni bánásmóddal differenciált feladatadással, személyre szóló differenciált módszerekkel foglalkoznak. Biztosítják számukra a minél több érzékszerven keresztül megtapasztalható ismereteket, a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzést, a sokrétű gyakorlást.
- Az osztályban tanító pedagógusok a tanítás tanulás folyamatában arra törekednek, hogy a tanulásban akadályozott tanulóknál az értelmi sérülésekből eredő hátrányaik csökkenjenek. A tanulási nehézségek enyhítése céljából, valamint az ismeretátadás és képességfejlesztés céljából a tanórákon a következő szempontok érvényesülésére törekednek:
  - lassabb ütemű, kis lépésekben történő haladás
  - következetesség, hézag nélkülség az ismeretek elsajátításában
  - szemléletesség, szemléltetés kiemelt szerepe
  - cselekvéssel, tevékenységgel egybekötött ismeretelsajátítás
  - differenciálás, egyéni adottságokhoz való
  - gyakori és intenzív ismétlés
  - változatos gyakorlás

- a megismerő tevékenység, a különböző kognitív képességek (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodási műveletek) fejlesztése minden tantárgy keretében
- Az oktatáson kívül a nevelés területén is egyéni bánásmódot alkalmaznak a tanulóknál. Segítik őket a társadalmi normák, együttélés szabályainak elsajátításában, az egymáshoz való alkalmazkodás megtanulásában, érzelmeik leereagálásában. Ezzel segítik a tanulók társadalmi beilleszkedését, a hétköznapi életre való felkészítését.
- A pedagógusok osztályban végzett munkáját szakemberekből álló team segíti (gyógypedagógus, logopédus, mentálhigiénés szakember, pszichológus).
- Ellátásukhoz szükséges szakember: gyógypedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos tanár.

Fejlesztési feladataink:

- a megismerő tevékenység (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás) fejlesztése; az akaratlagos cselekvés szabályozására való képesség kialakítása
- az érzelmi-akarat szféra alakítása, kommunikációs készség fejlesztése a beszéd formai és tartalmi oldalának formálásával
- harmonikus személyiség kialakítása
- a fizikum és pszichikum együttes fejlesztése a céltudatos feladat és munkavégzés
- az alapvető pszichikus funkciók, képességek fejlesztése
- a kognitív képességek területén a vizuális és auditív észlelés javítása
- a rövid- és hosszú távú emlékezés, a bevésés, felidézés fejlesztése
- figyelemkoncentráció, feladattartás erősítése
- gondolkodási műveletek gyakorlása, logikai összefüggések felfedeztetése, problémalátás fejlesztése, analógiai gondolkodás alakítása
- motoros és orientációs képesség fejlesztése, egyensúlyérzékelés, nagy- és finommozgások, térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése
- emocionális és szociális képességek területén a tanulási motivációk, motiválhatóság alakítása
- kommunikációs képességek területén a beszédértés, szókincs, szóbeli közlés, grammatikai szerkezetek, szövegalkotás, önkifejezés képességének fejlesztése

6.4.2.2.3. A tanulási kudarcnak kitétt tanulók felzárkóztatását segítő program az Alapfokú Művészeti Iskolában

Tagintézményünk az oktatásban való részvételből nem zárja ki az SNI-s és egyéb más, fogyatékkal élő tanulókat. Számukra egyéni felzárkóztató programot biztosít, melynek időkeret-egysége heti 2x45 perc. Ennek beosztása a tanuló teherbírásának és fejlettségi szintjének megfelelően, a szülőkkel konzultálva történik.

6.4.2.3. A sajátos nevelési igényű gyermekek, diákok fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek

A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók integrált nevelésében a csoportban, az osztályokban dolgozó **pedagógusok** felelősségteljes munkája biztosítja a gyermekek fejlődését. Rendszeres **továbbképzéseket** szervezünk annak érdekében, hogy pedagógusainkat megismertessük a legújabb pedagógiai módszerekkel, tanulásszervezési technikákkal.

A rehabilitációs foglalkozások megvalósításához főállású **gyógypedagógussal, fejlesztő pedagógusokkal** rendelkezünk.

Ezen kívül **külső szakemberek** segítségét is igénybe vesszük a speciális fejlesztő feladatok ellátásához (logopédus, gyógytestnevelő), valamint az egyéni szükségleteknek megfelelő

szakember bevonásával látunk el (pszichológus, mentálhigiénés szakember, utazó gyógypedagógus).

A rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokhoz rendelkezünk a szükséges **tárgyi feltételekkel**: szakkönyvek, munkáltató füzetek, fejlesztő feladatlapok, képességfejlesztő játékok, hanganyagok, memóriakártyák, stb.

A kicsoportos fejlesztő foglalkozásokat külön, erre a célra kialakított termekben végezzük.

Az osztályokban zajló pedagógiai munkát, a tanulókhöz alkalmazkodó oktatást segítik az informatikai és audiovizuális eszközök, melyekkel intézményünk megfelelően ellátott. (számítógépek, laptopok, projektorok, CD-s magnók).

Külső kapcsolataink:

- Tolna Megyei EGYMI Móra Ferenc Általános Iskolai Telephelye
- Tolna Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Dombóvári Tagintézménye
- Tolna Megyei Pedagógiai Szakszolgálat székhelyintézménye
- Duráczky József Óvoda, Általános Iskola, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat, Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézmény, Diák- és Gyermekotthon, Szakértői és Rehabilitációs Bizottság – Kaposvár
- Napsugár Pedagógiai Szakszolgálat, Óvoda, Fejlesztő Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény
- Vakok Intézete - Budapest
- Gyengénlátók Általános Iskolája, Módszertani Intézménye és Diákotthona - Budapest
- Mozgásjavító Általános Iskola, Módszertani Intézmény és Diákotthon - Budapest
- Reménység Napközi Otthon - Dombóvár
- „Segítő kéz” Alapszolgáltató Intézmény

6.4.2.4. A felzárkóztatás sikeressége érdekében elvárásaink az intézmény pedagógusaival szemben

6.4.2.4.1. Pedagógussal szembeni elvárások

- ismerje fel, ha a diáknak tanulási nehézségei vannak, és kérjen segítséget a gyógypedagógustól
- alkalmazza a differenciáltan nevelés-oktatás módszereit
- az alapozó időszak megnyújtása; az óvodában megkezdett fejlesztések folytatása: területi és módszertani szempontból (alapozó modulok)
- az érzékszervi tapasztalásra épülő tanulás a kezdő és az alapozó szakaszban
- kooperatív csoportmunka alkalmazása heterogén csoportban – az egymástól való tanulás biztosítása
- a verbális és vizuális információhordozók együttes alkalmazása a tanítás folyamán
- tevékenységközpontú pedagógiai módszerek, eljárások alkalmazása
- az önértékelés és csoportértékelés alkalmazása
- hatékony tanuló megismerési technikák alkalmazása.
- pedagógiai munkáját az egyéni bánásmód jellemezze
- értékelésnél vegye figyelembe a tanulók eltérő képességeit, haladási ütemét
- a teljesítmény mérésénél, az értékelésnél – a szakvéleményben megfogalmazottak alapján adjon többlet időt a hátránnyal küzdőknek, vagy azt a módszert alkalmazza, ami a diák számára előnyösebb, és ahogy jobban ki tudja fejteni ismereteit (írásbeli / szóbeli feleltetés)
- toleráns magatartásra, a másság, különbözőség elfogadására nevelje tanítványait
- munkájában érvényesüljön a türelmesség elve

6.4.2.4.2. Osztályfőnökkel szembeni elvárások

- az ilyen tanuló szüleivel gyakrabban tartsa a kapcsolatot, velük figyelmesen és tapintatosan foglalkozzon
- a személyiségi jogok tiszteletben tartásával tájékoztassa a diákokot nevelő kollégákat a tanuló problémáiról
- szükség esetén forduljon szakemberhez a tanuló ügyében, a szakellátás folyamatát kísérelje figyelemmel
- a pályaválasztásnál vegye figyelembe a tanuló problémáit
- szükség esetén a tanuló iskolai magatartásáról, teljesítményéről írásban adjon véleményt

6.4.2.4.3. Gyógypedagógussal szembeni elvárások

- kövesse figyelemmel a gyermek fejlődését
- rendszeresen konzultáljon a gyermeket tanító pedagógusokkal
- tartson tájékoztatót az intézmény többi pedagógusának
- koordinálja a rehabilitációs foglalkozásokon részt vevő más szakemberek munkáját
- közvetlenül foglalkozzon a gyerekekkel olyan területen, ami csak az ő szaktudásával oldható meg
- készítsen egyéni fejlesztési tervet

6.4.2.4.4. Iskolavezetéssel szembeni elvárások

- növelje az egyéni foglalkozásokra szánt időkeretet
- amennyiben a szakvélemény indokolja, az intézményvezető mentesítse az értékelés és minősítés alól, vagy részére az egyéni adottságokhoz, fejlettségéhez igazodó továbbhaladást engedélyezze
- szakirányú tanfolyamok, továbbképzések szervezése
- szükség esetén külső szakemberek bevonása a fejlesztő munkába (gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, stb.)
- az aktuális helyzet megismerése alapján a segítő, fejlesztő eljárások kidolgozása, elindítása
- a megelőzés érdekében az intézménynek együtt kell működni (pl. óvónőkkel és az óvodában dolgozó fejlesztő pedagógussal, akik jelezhetik azokat a tüneteket, amik tanulási problémákhoz vezethetnek az iskolában)
- szoros együttműködés a nevelési tanácsadóval és a tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottsággal

6.4.3. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 67/A. § definiálja a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fogalmát az alábbiak szerint.

„(1) Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására

jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.”

Napjainkban folyamatosan növekszik a hátrányos helyzetű, valamint a veszélyeztetett tanulók aránya.

A *gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról* szóló törvény szerint a **veszélyeztetettség** olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult - állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

A hátrányos helyzetű, vagy veszélyeztetett gyermek, diák értelmi képessége nem tér el az átlagtól, csak a környezeti tényezők gátolják eredményességében.

6.4.3.1. Szociális hátrányokat előidőző tényezők

Családi mikrokörnyezet

- családi, gazdasági helyzetből adódó lakásviszonyok
- sokszor az alapvető higiénés feltételek sincsenek biztosítva
- a gyerekek szocializációjához szükséges alapfeltételek közül hiányzik a családi biztonság, a rendszeres törődés, a gondoskodás, a védettség
- alacsony az egy főre jutó jövedelem
- munkanélküliség
- a társadalmi mobilitás hiánya
- kulturális helyzet (szülők alacsony iskolai végzettsége, a kultúra megbecsülésének hiánya)
- a család magatartása (helytelen nevelési módszerek, kevés közös élmény)
- a családi környezet nem megfelelően szocializáló hatású
- a család erkölcsi magatartása
- tartós betegség a családban

Családi házon kívüli környezet

- utca, lakóközvet negatív hatása
- helytelen viszony, kifogásolható magatartású gyermekcsoportok, baráti kör

Iskolai környezet

- a tanulók értékelésének módszerei
- a tanulók nem megfelelő helyzete a különböző közösségekben

Csonka családban felnövő gyermekek

- elvált szülők, árva, félárva gyermekek

Az iskola alapvető **feladata**, hogy ezeket a problémákat mielőbb feltárja. A hátránnyal küzdő gyermekeket, tanulókat differenciált fejlesztéssel kiemelten segítse az előre haladásban, tegyen meg mindent a hátrány mérséklésére, vagy az esetleges felszámolására. A problémák feltárását folyamatosan kell végezni.

A szeptemberi tanévkezdéstől kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermekek rendszeres étkezésére. De a hátrányos helyzetű tanulók részére biztosítani kell olyan délutáni foglalkozásokat is, amelyek segítenek lemaradásaik felszámolásában, az esélyegyenlőség biztosításában, s abban, hogy eredményesen készülhessenek fel a továbbtanulásra.

6.4.3.2. Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformák intézményünkben

- a diákok fejlesztésében a differenciált egyéni bánásmód érvényesül
- integrált pedagógiai rendszer egyes elemeinek alkalmazása
- tanulást segítő módszerek alkalmazása: kooperatív technikák, drámapedagógia, projektmódszer, moduláris oktatási rendszer
- egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
- kis létszámú fejlesztő csoportok működtetése
- felzárkóztató foglalkozások biztosítása
- gyógytestnevelés biztosítása
- az általános iskola alsó tagozatán az egész napos nevelés és oktatás megszervezése
- az általános iskola felső tagozatán 5.évfolyamon kötelezően, 6. évfolyamtól igény szerint napközis foglalkozások szervezése – a szülők és diákok motiválása annak érdekében, hogy felső tagozaton is részt vegyen a tanuló a napközis ellátásban.
- a továbbtanulás, elhelyezkedés irányítása, segítése mentortanárok bevonásával
- pályaaorientációs tevékenységek szervezése a dombóvári munkaügyi központ segítségével
- pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon annak érdekében, hogy a hátrányos helyzetű diákok is részt tudjanak venni iskolai kirándulásokon, táborozásban
- minden diák számára az állam **ingyenes tankönyvellátást** biztosít
- a kedvezményezettek részére kedvezményes, vagy ingyenes étkezés biztosítása
- a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, diákok fejlesztésébe szükség szerint vonjunk be más szakembereket, szervezeteket
- a veszélyeztetett csoportok számára drog- és bűnmegelőzési programok szervezése a Dombóvári Rendőrkapitányság és más szervek bevonásával
- a gyermekjóléti szolgálat, a polgármesteri hivatalok segítségének igénybevétele, annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő gyermekek és tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek
- rendszeres kapcsolattartásra törekszünk a szülőkkel annak érdekében, hogy a gyermekek, diákok érdekében megnyerjük támogatásukat, együttműködésüket
- a szülőket bevonjuk az intézményi programjainkba
- a szülők felvilágosítása a lehetséges kedvezményekről, a szociális hátrányok mérséklésére szolgáló támogatási lehetőségekről
- szükség esetén családlátogatások keretében segítjük a gyermekek, tanulók szociális helyzetének feltárását
- az intézmény szoros kapcsolatot tart az iskolaszékkal, a szülői szervezetekkel, melyek anyagilag is támogatja a rászoruló gyerekeket
- az intézményben működő alapítványok is anyagi támogatást biztosítanak a rászorulóknak – hozzájárulnak a tanulmányi kirándulásokhoz, az alapfokú művészetoktatásban tanuló diákok utazásaihoz, koncertjeik megszervezéséhez, hangszerek vásárlásához, a kiemelkedő diákok díjazásához
- Csillagösvény projektbe bevonás

6.5. Tanulók részvétele az intézményi döntési folyamatban

6.5.1. Az iskolai Diákönkormányzat működési területei

Minden tanév elején az osztályok megválasztják a diák önkormányzati képviselőjüket, akik az iskolai Diákönkormányzat tagjai lesznek, ott tisztséget viselhetnek.

Alakuló ülésen éves munkatervet fogalmaznak meg és fogadnak el, tisztségviselőket választanak. Ez a program- és ülésterv tartalmazza havi lebontásban, mikor, mit szervez a DÖK önállóan vagy részterületet megvalósítva felelősökkel együtt.

A diákönkormányzat véleményezi a Pedagógiai Programot.

Az éves munkatervben a szabadon felhasználható tanítási napok közül egynek, a Diáknapnak a teljes programját szervezi és irányítja.

6.5.2. Működési feladatok a székhely iskolában

A Diákönkormányzat további önálló rendezvényeket szervez az elfogadott munkaterv alapján: Gólyaavató, Diák Party.

Társul és segíti a sikeres lebonyolítást a hulladékgyűjtésnél, illetve farsangkor.

Tanév végén jelölteket gyűjt az Év Diákja, az Év Géniusza és az Év Sportolója címre, rangsort állít és javasolja a tantestületnek elfogadásra.

6.6. A tanulmányok alatti vizsgák

Az intézmény tanulmányok alatti vizsgát *a nemzeti köznevelési törvényben és a 20/2012. EMMI rendeletben* foglaltak alapján szervez.

A tanulmányok alatti vizsga fajtái:

- osztályozó vizsga
- különbözeti vizsga
- javítóvizsga
- pótló vizsga

A tanulmányok alatti vizsgák lehetséges vizsgarészei:

- írásbeli és/vagy
- szóbeli és/vagy
- gyakorlati

A vizsgarészek kiválasztása a vizsgáztató szaktanár joga és feladata. A diákot azonban a vizsga kiírásáról szóló határozat meghozatalával egy időben tájékoztatni kell arról, hogy milyen típusú vizsgára / vizsgákra kell készülnie.

Vizsgára utaláskor a tanulót tájékoztatni kell arról, hogy milyen tananyagból köteles számot adni az adott vizsgán.

Az iskolákban az alábbi tanulmányok alatti vizsga szervezhető:

6.6.1. Osztályozó vizsga

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,

- a jogszabályokban meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

6.6.2. Különbözeti vizsga

Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja. Ha a tanuló más iskolából érkezik intézményünkbe és az általa tanult tantárgyak nem feleltethetők meg az iskolánk helyi tantervében rögzítettekkel, akkor a tanulónak különbözeti vizsgát kell tennie.

A jelentkezéssel egyidejűleg az iskola jelzi azokat a tanulmányi követelményeket, amelyeknek a tanulmányok folytatásához meg kell felelnie. Ezek a követelmények lehetnek **adott tantárgyra vagy korábban nem tanult tantárgyra vonatkozók.**

A **székhely intézményben** az a tanuló, aki át kíván jelentkezni az adott évfolyamon belül mási helyi tanterv szerint haladó osztályba (*német nyelvoktató nemzetiségi nevelés-oktatás*), különbözeti vizsga letételével léphet át a „tagozatok” között. Különbözeti vizsgát abból a tárgyból kell tenni, amit korábban nem, vagy alacsonyabb szinten tanult.

A különbözeti vizsgára tanévenként legalább két vizsgaidőszakot kell kijelölni.

6.6.3. Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására. Az intézményvezető hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

6.6.4. Javítóvizsga

Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha

- a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola intézményvezetője által meghatározott időpontban, augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet.

6.6.5. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai

6.6.5.1. Írásbeli vizsga

Írásbeli vizsga során egy tanteremben több tantárgyból, vagy különböző évfolyamokról érkező tanuló részére szervezhető vizsga. Minden tanteremben az intézményvezető által kijelölt vizsgabizottság végzi a vizsgáztatást. A vizsgázó diáknak a vizsgán ünneplő viseletben kell megjelennie.

A vizsga kezdetekor a vizsgálónök megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait (rendelkezésre álló vizsgaidő; az értékelés ponthatárai, a használható segédeszközök), majd kiosztja az írásbeli vizsga feladatsorát. A vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató tanár alakítja ki.

Az írásbeli vizsgán csak az iskola hosszú bélyegzőjével ellátott lapokon, feladatlapokon lehet dolgozni.

Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő diákoknál – ha a szakértői bizottság erre javaslatot tett – itt is biztosítani kell a többletidőt, ill. a plusz eszközhasználatot.

Egy vizsganapon egy tanuló részére **legfeljebb három írásbeli vizsga** szervezhető. A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani. A pótló vizsga - szükség esetén újabb pihenőidő beiktatásával - harmadik vizsgaként is megszervezhető.

Az írásbeli vizsga értékelése:

Az írásbeli vizsga lezárását követően a vizsgáztató tanár kijavítja a dolgozatot. A dolgozatot feladatait kötelező pontozni. A dolgozat eredménye az alábbi ponthatárok mentén alakul.

Teljesítmény	Érdemjegy
0% - 35%	elégtelen
36% - 50%	elégséges
51% - 70%	közepes
71% - 85%	jó
86% - 100%	jeles

Nem egész százalékos eredmények elérése esetén a kerekítés általános szabályait kell alkalmazni.

6.6.5.2. Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga az intézményvezető által kijelölt vizsgabizottság előtt tehető.

A vizsgázó diákot az intézmény vezetése előzetesen vizsgabizottsághoz rendeli. A vizsgázónak a vizsgán ünneplő viseletben, a vizsga előtt tíz perccel meg kell jelennie. A vizsgateremben egyidejűleg legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhat.

A vizsgázó tanulónak a szóbeli tétel kihúzása után felkészülési időt kell biztosítani. A felkészülés során az iskola által biztosított, fejlődés bélyegzővel lepecsételt lapokat használhatja a tétel kidolgozásához.

A szóbeli felelet maximális időtartama nem haladhatja meg a 15 percet. A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, miután a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte vagy a tétel kifejtésében elakadt. Ha a tanuló a kihúzott tételről teljes tájékoztatlanyságot mutat, egyszer póttétel húzásra jogosult. Ez esetben a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján kell kialakítani úgy, hogy az elért pontszámot meg kell felezni és egész pontra fel kell kerekíteni, majd az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani.

Ha a vizsgázó a feleletét befejezte, a következő tantárgyból történő tételhúzás előtt legalább 15 perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgatermet elhagyhatja.

Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő diákoknál – ha a szakértői bizottság erre javaslatot tett – itt is biztosítani kell a többletidőt, a plusz eszközhasználatot.

Egy vizsganapon egy vizsgázó számára **legfeljebb három szóbeli vizsgát** lehet tartani.

6.6.5.3. Gyakorlati vizsga

Gyakorlati vizsga az alábbi tantárgyakból szervezhető az általános iskolában:

- testnevelés
- ének-zene
- vizuális kultúra
- technika és tervezés
- digitális kultúra

A gyakorlati vizsga az intézményvezető által kijelölt vizsgabizottság előtt tehető.

A gyakorlati vizsgafeladatokat a tanító / szaktanár állítja össze. A gyakorlati vizsgához szükséges eszközöket az iskola biztosítja. Amennyiben releváns, a gyakorlati vizsga előtt fel kell hívni a tanuló figyelmét a munka- és balesetvédelmi előírások betartására.

A gyakorlati vizsgarészt – a vizsgafeladatok számától függetlenül – egy érdemjeggyel kell értékelni.

6.6.6. A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei

Lásd.: Melléklet 9.5 fejezet

6.6.7. A tanulmányok alatti és állami vizsgák rendje az alapfokú művészetoktatásban

Az iskolai beszámoltatásra, az ismeretek számonkérésének formáira, a tanuló szorgalma és teljesítménye értékelésének, minősítésének formáira, illetve a művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményeire vonatkozó szabályozás az „**Az intézmény alapfokú művészeti iskolájának helyi tanterve**”-ben található, mely a Pedagógiai Program 8-as pontja.

6.7. Iskolaváltásra, a tanulók felvételére és átvételére vonatkozó rendelkezések

A tanuló - beleértve az egyéni munkarend szerint tanuló diákokat is - az iskolával tanulói jogviszonyban áll. A tanulói jogviszony **felvétel vagy átvétel** útján keletkezik. A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik. A felvételtől vagy átvételtől az iskola intézményvezetője dönt. A tanulói jogviszony a beíratás napján jön létre.

Az általános iskolánk köteles felvenni, átvenni azt a tanköteles tanulót, akinek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye a felvételi körzetünkben található. Iskolánk **kötelező felvételt biztosító iskolaként** működik.

Ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, a további felvételi kérelmek esetében az intézmény vezetője dönt.

A **német nemzetiségi nyelvoktató osztályba** a szülők írásbeli nyilatkozatukkal kérik gyermekük felvételét. A nemzetiséghez tartozó jelentkezőt azonos feltételek esetében előnyben kell részesíteni, a nemzetiségi nevelés-oktatást is folytató iskolába vagy osztályba fel- vagy át kell venni.

Az iskolába felvett **tanulók osztályba vagy csoportba való beosztásáról** - a szakmai munkaközösség véleményének kikérésével - az intézményvezető dönt.

Általános iskolában **nem szervezhető felvételi vizsga.**

Amennyiben a tanuló olyan iskolából érkezik intézményünkbe, ahol a diák által tanult tantárgyak nem feleltethetők meg az iskolánk helyi tantervében rögzítettekkel, akkor a tanulónak **különbözeti vizsgát** kell tennie. A különbözeti vizsga letételéhez az intézmény türelmi időt, valamint egyéni segítségnyújtást biztosíthat. Amennyiben az átvétel különbözeti vizsgával sem oldható meg, úgy a tanuló felvétele évfolyamismétléssel oldható meg. Mindezekről az intézményvezető dönt.

Sport- és művészeti emelt szintű oktatás esetében az iskola pedagógiai programja szerint alkalmassági vizsga szervezhető általános iskolában is. A jogszabályi felhatalmazás alapján a *székhely iskolába a speciális ének-zene tanterv szerint haladó osztályba* jelentkező tanulók **alkalmassági beszélgetésen** vesznek részt. Az alkalmassági beszélgetés a tanulók életkori sajátosságaihoz igazodik és az ének-zenei alapkészségeket méri.

Az általános iskola **első osztályába történő beiratkozás** feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét augusztus 31. napjáig betöltse, és a szülő kérje gyermeke felvételét.

Az első osztályba történő beiratkozáson be kell mutatni:

- a gyermek személyigazolványát, ennek hiányában születési anyakönyvi kivonatát,
- a tanuló lakcímgazoló lapját,
- a gyermek TAJ számát
- a szülő személyi igazolványát, és lakcímgazoló kártyáját,
- a gyermek felvételét javasló óvodai szakvéleményt,
- a nevelési tanácsadó felvételt javasló szakvéleményét (ha az óvoda a nevelési tanácsadó vizsgálatát javasolta),
- a gyermek egészségügyi könyvét a gyermekorvos felvételi javaslatával,
- szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.

A 2-8. osztályba történő felvételnél be kell mutatni:

- a tanuló személyi igazolványát, ennek hiányában születési anyakönyvi kivonatát,
- a tanuló lakcímgazoló lapját,
- a gyermek TAJ számát
- a szülő személyi igazolványát, lakcímgazoló kártyáját
- lehetőség szerint az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt.

Az Alapfokú Művészeti Iskolába való felvétellel és átvétellel kapcsolatban a nevelési-oktatási intézmények működéséről és névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet rendelkezései az irányadóak.

6.8. Az iskola esélyegyenlőséget szolgáló intézkedései

6.8.1. Általános célok

Valamennyi gyermek számára biztosítani kell képességeiknek minél maradéktalanabb kibontakoztatását, személyiségfejlődésük támogatását. Különös helyzetben vannak a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és/vagy sajátos nevelésű tanulók, akiknél gyakran halmozottan jelentkeznek a magatartási-tanulási problémák. Így külön figyelmet kell nevelésükre-oktatásukra fordítani. Olyan támogató környezetre van szükségük, mely biztosíthatja iskolai sikerességüket

Az általános célok megvalósítása közös feladat, mely az alábbiak szerint érhető el.

6.8.2. A kulcskompetenciák fejlesztése

- a kompetencia alapú oktatás – kompetencia alapú oktatási programok bevezetése
- alapkészségek és a kulcskompetenciák fejlesztésének magalapozását középpontba helyező nevelési program
- az információs, kommunikációs technológiák elsajátítása, a digitális kompetenciák kialakítása az intézmény tulajdonában már meglévő és ezután beszerzendő informatikai eszközpark segítségével
- az oktatásban használt információs, kommunikációs technológiák alkalmazásának, a digitális tananyagok felhasználásának elősegítése
- az alapkompentenciák fejlesztését elősegítő, méltányos és egészséges tanulási környezet kialakítása
- a pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztése
- a játék, a mozgás, a játékba integrált tevékenységek, tapasztalat-, élményszerzés, mint a legfőbb tanulási mód tudatosabb alkalmazása
- a differenciáló módszerek széles körű megismerése és alkalmazása

6.8.3. A befogadó, esélyegyenlőséget és hozzáférést biztosító nevelés-oktatás megteremtése

- az átlaghoz igazodó fejlesztés helyett a gyerekek fejlettségéhez és egyéni különbözőségeihez igazodó differenciált fejlesztés
- a hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyerekek integrált nevelését segítő működő programok megismertetése és elterjesztése
- a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrációs felkészítése és fejlesztése
- a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók integrációjának fokozottabb érvényesítése, az inkluzív iskolarendszer megalapozása

6.8.4. A pedagógiai szükségletek kielégítése

- az intézmények közötti szabályozott együttműködés kialakítása, az átmenetek zökkenőmentessége érdekében a nevelési rendszerek egymásra építése

6.8.5. Az intézményi munka fejlesztő értékelése

- egységes versenyrendszer kialakítása
- az intézményi és pedagógus teljesítmények egységes mérési, értékelési rendszerének kidolgozása, alkalmazása
- az azonos minőségű iskolai szolgáltatás biztosítása érdekében egységes minőségfejlesztési és értékelési rendszer kidolgozása, működtetése
- a tanulói teljesítmények egységes mérési- értékelési rendszerének kialakítása, alkalmazása

6.8.6. Az életviteli kompetenciákhoz kapcsolódó szükségletek

- a mindennapos testedzés, a mozgás, sportolás, elemeinek biztosítása
- környezettudatos szemlélet szerinti oktatás-nevelés kialakítása, fejlesztése
- az egészséges életmód iránti igény kialakítása, az intézményekben működő egészségügyi, szociális támogató rendszer kialakítása a szülők és a pedagógusok számára
- az alapfokú művészetoktatás biztosítása szélesebb területen
- az intézmények határon átnyúló projektekben való részvételének kiszélesítése

6.8.7. A diákokra vonatkozó általános célok

- halmozottan hátrányos helyzetű, és/vagy sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók esélyegyenlőségének biztosítása
- hatékony, új tanulási módszerek elsajátíttatása, és alkalmazása tanórákon
- tanulói aktivitás növelése a tanítási órákon
- tanulási attitűd pozitív átformálása
- átmenetek / továbbtanulás támogatása
- személyiségfejlesztés
- szabadidő hasznos eltöltése

6.8.8. Pedagógusokra vonatkozó általános célok

- szemléletváltás - változatos, alternatív tanítási módszerek használata tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon
- integráció elfogadása
- képzések: módszertani eszköztár bővítése
- Partnerközpontú nevelés:
  - pedagógus-tanuló
  - pedagógus-szülő
  - pedagógus-pedagógus
  - pedagógus-külső partnerek viszonylatában

6.9. Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegélynyújtás célja a segítség adása addig, amíg a szakszerű segítség meg nem érkezik. A laikus elsősegélynyújtónak nem gyógyítania kell, hanem csökkentenie a baleset, vagy rosszullét következményeit, lehetőleg megelőzni a további állapotromlást. A tanulóknak tudniuk kell, hogy balesetet észlelve kit kell értesíteniük, hogy beavatkozásukkal további kárt ne okozzanak, viselkedésük határozott, céltudatos legyen.

Az iskolában az elsősegély-nyújtó felszerelést mindenki által ismert helyre kell elhelyezni, annak felszereltségét évente pótolni kell.

Az elsősegély-nyújtási ismeretek tanítása évfolyamonként a tananyagba építve, illetve az osztályfőnöki órákon történik, a tanulók életkorának megfelelő szinten.

évfolyam	tanóra	óraszám
1-4. évfolyam	természetismeret	2 óra
5. évfolyam	Osztályfőnöki óra, Az „egészség hete” projekt	1 óra 5 óra
6. évfolyam	a természettudomány tantárgyba épített egészségtan tanítása során	4 óra
7. évfolyam	osztályfőnöki	2 óra
8. évfolyam	biológia	2 óra

Az elsősegélynyújtási ismeretek bővítése érdekében az intézmény évente tart **újraélesztési tanfolyamot** az iskola dolgozóinak, valamint a 7. és 8. évfolyamos diákjainak.

6.10. Az intézmény egészségnevelési programja – az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az egészségfejlesztés magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéné, az egészségfejlesztő szervezetfejlesztés, az önségítés feladatait, módszereit.

Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi az embereket az egészséget meghatározó tényezők felügyeletére és egészségük javítására. A részvétel nélkülözhetetlen az egészségfejlesztő tevékenység fenntartásához.

Alapelvek, értékek

- Az egészség érték.
- Az egészség állapot a szomatikus, a psziché és szociális működések dinamikus egyensúlyi állapota.
- Az egészség állapot optimalizálása a környezet optimalizálásának igényével együtt valósulhat meg.
- Az életmód komplex fogalma (életvitel objektív és szubjektív meghatározói).
- A teherbíró személyiség kialakulásához szükséges képességek fejlesztése (értelmi, érzelmi, önismeret, döntés).
- Az életmód szerepe a szív, érrendszeri, a daganatos, az AIDS, az alkohol és drogfüggés betegségeinek megelőzésében.
- Rendszeres sportolás igénye és gyakorlata.
- Kamaszkori, ifjúkori testi-lelki változások elfogadásának, megismerésének igénye.
- Munka és pihenés helyes értékelésére való törekvés.
- A felnőttek életmódjának, életvitelének megismerése, kritikai elemzése.
- A gyermek társadalmi szerepének, helyének megismerése.
- Testi higiéné.

Az egészséges életmódra nevelés célja

- Testi, szellemi, lelki képességek harmonikus fejlesztése.
- Pozitív önkép kialakításának segítése.
- A sporttevékenységek (egyéni, csoport) kiemelt elismerése, támogatása.
- Toleráns viselkedés kialakítása.
- A szabadidő értékes eltöltésének igénnyé válása.
- Ideális emberi kapcsolatok megvalósítására való törekvés.
- Kritikai érzék tudatos fejlesztése.
- Helyes életmód kialakításához szükséges ismeretek elsajátíttatása.
- Életmód és betegségek kapcsolatának megismertetése.

6.10.1. Az iskola egészségnevelési programja

6.10.1.1. Követelmények

A tanulók:

- Ismerjék fel, hogy az ember egészsége szoros kapcsolatban áll a környezettel.
- Tudják mit jelent a környezettel való harmonikus viszony kialakítása.
- Tudatosan használják a természetes anyagokat.
- Törekedjenek a szabadidő egészséges eltöltésére.
- Ismerjék az egészséges életmód követelményeit, és azok közvetett és közvetlen hatásait egyénre, családra és társadalomra.
- Törekedjenek egészségük megőrzésére.
- Fogadják el az emberek különbözőségét.
- Fogadják el önmagukat, ismerjék saját egyéniségüket.
- Tudják, hogy a sikeres ember hogyan viszonyul az életet veszélyeztető tényezőkhöz.
- Igyekezzenek szabadidejüket tartalmasan és hasznosan eltölteni.

- Fejlődjön ki a kritikai érzékük.
- Törekedjenek harmonikus emberi kapcsolatokra.
- Sikeres családi kapcsolatokról rendelkezzenek ismeretekkel, élményekkel.
- Ismerjék a korábbi generációk értékeit.

6.10.1.2. Az egészségnevelés megvalósításának szinterei

Helyi tantervek szintjén minden tantárgyban:

- Különös felelősségű tantárgyak: természettudomány, testnevelés órák, osztályfőnöki órák, biológia órák, kémia órák, technika órák

Tanórán kívüli programokban:

- Sportkör, iskolai egészségnap, túrázás: gyalog- kerékpár túrák, sportnap, kirándulások
- A nem hagyományos tanórai keretben végzett oktatás során: erdei iskolai program, témahét, projekt
- Jeles napok.

Az iskolai élet egésze:

- az iskola épülete, világítás, fűtés, megfelelő légtér, szellőztetés, tisztaság
- megfelelő padok, székek, bútorok, ép padozat, nyílászárók,
- vizesblokk, öltözők tisztasága, folyamatos karbantartása, fertőtlenítése, szellőztetése,
- hulladék elhelyezésének biztosítása,
- konyha: előírászerű tisztán tartása, működtetése (HCCP)
- parkosított iskolaudvar, füves terek, fák, bokrok,
- szemet elhelyezési lehetőség biztosítása,
- baleseti források kiszűrése.

6.10.1.3. Egészségnevelési módszerek

- érzelmi minták közvetítése élmény gazdag helyzetek megteremtésével
- viselkedési minták közvetítése, példamutatás
- döntési helyzetek biztosítása
- ismeretek, tapasztalatok közvetítése
- a tanulói aktivitást igénylő módszerek előtérbe helyezése
- az egyéni, kiscsoportos és nagycsoportos, tömeges hatás megfelelő alkalmazása
- a nevelői tevékenység mellett a tanulói és együttes tevékenységek kombinálása

6.10.1.4. Résztvevők, erőforrások

Humán erőforrás:

- Belső: az iskola valamennyi dolgozója, tanulója, iskolavezetés, osztályfőnökök, tanítók, napközis nevelők, szakos tanárok, könyvtáros, gyermekvédelmi felelős
- Külső: iskolaorvos, védőnő, iskolai fogorvos, Nemzeti Népegészségügyi Központ, rendőrség, civil szervezetek, Sportegyesület, Szülők, kortárs csoportok, mentősök

Anyagi erőforrás:

- fenntartó, alapítványok, pályázatok

Taneszközök

- Minden tantárgy eszközrendszere, különösen a sport – mozgási lehetőségekhez a tornacsarnok, iskolaudvar, sportpálya.

Minőségbiztosítás

- Fogászati ellenőrzés évente.
- Fizikai képességek mérése évente kétszer minden tanuló esetében.
- Védőnői ellenőrzés folyamatosan és szükség szerint.
- A Nemzeti Népegészségügyi Központ ellenőrzései.
- Üzemorvosi vizsgálatok.
- Lelki egészség – előadás szervezése.(pszichiáter)

- Önképzés, tantestületi értekezlet, tréning

6.10.1.5. Az egészségnevelési program területei az általános iskolában

Mentálhigiéné

A neveléshez megteremtjük az ideális iskolai légkört, nevelésünk a személyiség egészére irányul, figyelembe vesszük az egyéni képességeket. A mentálhigiéné szokások kialakításában tantárgyi rendszerünkben szereplő tananyag részek fontos szerepet játszanak. Figyelmet fordítunk az egészségre káros szokások kialakulásának megelőzésére. Rendkívüli órákat szervezünk a védőnő, a rendőrség és egyéb szakemberek bevonásával (bemutató filmek vetítése).

Mozgástevékenység

Minden pedagógusnak szem előtt kell tartania, hogy a testmozgás a fizikai és a lelki egészséget egyaránt erősíti. Biztosítjuk a mindennapos testmozgást: testnevelés órákkal, napközis foglalkozásokon, tömegsport órákon, néptánc foglalkozásokon. Minden tanévben megszervezzük az úszásoktatást. Sportversenyekre felkészítjük tanulóinkat. Erdei iskolai programot szervezünk. Sportegyesületünkben természetjáró szakosztályt működtetünk.

Egészséges táplálkozásra nevelés

Az egészséges életmód feltétele az egészséges táplálkozás. Az egészséges táplálkozási szokásokat ismertetjük tanórák keretében. Az iskolai étkeztetéssel példát mutatunk. A tízórai, uzsonna elfogyasztásának körülményeit megszervezzük, higiénikussá tesszük. Az iskolabolt kínálatának bővítésénél igényeinket a kereskedő felé tolmácsoljuk, igyekszünk hatást gyakorolni az egészséges táplálkozási szokások kialakításának irányába.

A biztonság megőrzése

Az egészség, a kiegyensúlyozott élet alapja a személyes biztonság megőrzése. Fontos a közlekedésbiztonságra nevelés. Iskolai KRESZ oktatást beépítettük a tantárgyi rendszerünkbe. Az elsősegélynyújtást a tanulók életkorának megfelelő szinten minden évfolyamon tanítjuk. A kockázatok, veszélyek felismerésének segítése érdekében figyelemfelkeltő előadásokat tartunk, balesetvédelmi órákat szervezünk.

Növekedés, változás, családi életre nevelés

Fontos, hogy tanulóink életkoruknak megfelelő ismeretekkel rendelkezzenek saját testükkel és annak változásaival kapcsolatban. Megfelelően készítjük fel a tanulókat a szexualitás érzelmi fontosságára és a családi élet harmóniájára. Védőnő és külső szakemberek bevonásával, filmek vetítésével dolgozzuk fel a témát.

6.10.1.5.1. Egészségnevelés az 1-4. évfolyamon

Az iskolarendszer kezdő szakaszában nagy szerepe van az osztálytanítónak. Személyisége és elhivatottsága döntő súllyal alakítja a gyerekekben kialakuló, formálódó világgépet. A tanulók számos attitűdjének alakításán túl a szülők hozzáállását is befolyásolhatja igényessége, értékrendje. Az egész tanítási napot együtt tölti osztályával, szinte minden tantárgy keretein belül lehetősége nyílik arra, hogy formálja a gyerekek egészségi szokásait, életmódjuk alakulását. Különösen a természetismeret tantárgy témaköreiben van lehetőség életmódminták elemzésére, együttes tevékenységek során közösségépítésre, értékek átadására. (Táplálkozási szokások, tisztálkodási szokások, anyag- és energiatakarékosság, életviteli szokásaink, életvezetés a családban.) A tantárgyakban szereplő konkrét témakörök a környezeti nevelési programhoz kapcsolódóan szerepelnek. Az egészségnevelés lehet témája projektnek, témahétnek is.

6.10.1.5.2. Egészségnevelés az 5-8. évfolyamon

Magyar nyelv és irodalom:

- növeljük az egészséghez való, pozitív érzelmi témájú könyvek feldolgozását

- ismerjék meg az irodalmi művekben megjelenő természeti és egészség értékeket, harmonikus kapcsolatokat

Történelem:

- értsék és tudják, hogy mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet
- tudják értelmezni, hogyan hatottak az egészségi változások a gazdálkodásra, az életmódra
- értsék meg az egész világot érintő globális problémákat

Idegen nyelvek:

- legyenek érzékenyek a hazai egészségnevelési problémákra és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit

Matematika:

- legyenek képesek egészségnevelési mérések eredményeinek értelmezésére

Fizika:

- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások egészségkárosítását
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni

Földrajz:

- szerezzenek tapasztalatokat az élő és az élettelen környezetről

Biológia:

- ismerjék meg az egészségi problémákat és azok megelőzési lehetőségeit
- ismerjék meg az egészségük alapvető szervezeti-működési jellemzőit
- ismerjék meg a környezet-egészségügyi problémákat
- sajátítsanak el egészséget megőrző életviteli technikákat

Kémia:

- értsék meg a különböző technológiák, vegyszerek hatását a természeti környezetre

Ének-zene:

- tudják, hogy az élő és az élettelen természet hangjai károsító és esztétikai hatásúak is lehetnek

Rajz:

- legyenek képesek egészségnevelési témakörök ábrázolására
- ismerjék fel az egészséges életmód szempontjait figyelembe vevő formatervezést

Technika:

- ismerjék a szakmák gyakorlásához kapcsolódó egészségi ismereteket
- ismerjék a szakmákhoz kapcsolódó higiéniai követelményeket
- ismerjék a szakmai ártalmak hatását az emberi szervezetre
- figyeljék meg az egészségnevelési technológiákat a gyakorlatban
- fejlődjön az egészséges életmód iránti igény, kulturált lakhely kialakításának fontossága, környezettudatos fogyasztás

Testnevelés:

A mindennapos testnevelés feladatainak megvalósítása, az egészségfejlesztő testmozgás hatékonyan megvalósulása érdekében az alábbi sajátos egészségügyi és pedagógiai szempontokat vesszük figyelembe:

- minden gyermek minden nap részt vesz a testmozgás-programban
- minden testnevelési órán és minden egyéb testmozgási alkalmon megtörténik a keringési- és légző-rendszer megfelelő terhelése
- minden testnevelési órán van gimnasztika, benne a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag és légző torna
- a testnevelési anyag egészében a gerinc- és ízületvédelem szabályainak betartása

- minden testnevelési óra és egyéb testmozgási alkalom örömet és sikerélményt jelent még az eltérő adottságú tanulóknak is
- a testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgás programban
- a testmozgás-program életmód sportokat, életminőség-sportokat is megtanít, amelyeket egész életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében

A mindennapos testmozgás érdekében, a még nagyobb mozgásigénnyel rendelkező gyerekeknek az alábbi lehetőségeket kínáljuk:

- alsó tagozaton, a napköziben évszakonkénti sportversenyek
- a városi iskolák közötti bajnokságok
- iskolai és városi szintű évszakonkénti gyalogtúrák
- osztályszintű kerékpártúrák szervezése

Napközis foglalkozások:

- a délutáni tanulást **játékos testmozgással, állóképesség fejlesztő foglalkozásokkal** egészítjük ki

Osztályfőnöki órák:

Jogszabályi előírásoknak megfelelően az iskola helyi tantervébe – az osztályfőnöki nevelő és oktató munkához kapcsolódva – be kell építeni az egészséges életre nevelést, illetve egészségvédelmet szolgáló tananyagot, melynek időkerete az 5–8. évfolyamon nem lehet kevesebb tanévenként 1 tanórai foglalkozásnál. (táblázatban 1 óra)

A tartalmi körök meghatározásánál a következő szempontokat tartottuk szem előtt:

- az egészségfejlesztés, védelem legfontosabb elméleti és gyakorlati megfontolásai;
- az adott életkori csoport ismert és legjellegzetesebb fejlődés- és szociálpszichológiai meghatározói, jellegzetességei;
- a legégetőbb, alkalmasint társadalmi méreteket öltő népegészségügyi problémák adott életkori csoporton belüli jelentkezési módjait
- az egészségmagatartás befolyásolásának lehetőségeit

Témahét:

Hatékony szervezeti formái az egészségnevelő tevékenységnek. Pl.: A székhelyintézményben 5. évfolyamon az egészség-hete projekt.

Konkrét intézményi egészségnevelési célok, feladatok:

- a zaj és légszennyezés érdekében fák, cserjék ültetése az iskola környezetében
- a növények gondozása, pótlása az iskola udvarán
- parlagfű irtás az iskolához tartozó területeken
- az iskolai játszótér felszereléseinek bővítése, folyamatos karbantartása
- szelektív hulladékgyűjtés
- a tantermek dekorációja, élősarok kialakítása, növények gondozása

Konkrét intézményi tanulásszervezési és tartalmi keretek:

- meghívott vendégek egészségvédelmi előadásai
- alkohol és drog prevenciók előadások

6.11. Az intézmény környezeti nevelési programja

6.11.1. A környezet értelmezése

Földi környezetben értjük a kozmikus, a természeti élő és élettelen, az ember által létrehozott, épített társadalmi szerkezetet és annak infrastruktúráját. Ezek egymásra épülő és egymást igénybe vevő szintek, kapcsolatrendszerek. Ezek a környezeti szintek és kapcsolataik *egységet* alkotnak.

A környezet az atomoktól az univerzumig kiterjeszhető szintek kapcsolatrendszere, beleértve *lelki környezetünket*. A környezetet fejlődési *szintek* jellemzik. Megőrzése az adott és a következő szint létezése szempontjából egyaránt szükséges. A környezeti szintek minőségét az embernek önmagának kell megvédenie, mert a változások végén önmaga létezésének optimális feltételeit szünteti meg.

Kiemelkedő szerepe van az olyan nevelésnek, mely a *környezet egysége* megértését, elfogadását tűzi ki célul. Ez olyan neveléssel érhető el, mely a kultúrterületek összességével (mítosz, művészet, tudomány, technika) az *egészről*, a környezetről (kozmosz, természet, társadalom, ember) szól, és az *egész személyiségre* (kíváncsiság, képzelet, érzelem, értelem, kreativitás) *hat*, és minden tanuló részesül benne. Így alakul ki olyan gondolkodás és cselekvési kultúra, mely ismeri és elismeri a környezetfejlődés eredményét, és tiszteletben tartja a környezetfejlődés környezetét. Így elérhető, hogy az ember képes lesz megőrizni testi, lelki, szellemi, genetikai alkalmazkodásának határait.

A környezeti problémák igazából soha nem helyi jellegűek, mindig tágabb környezetre hatnak, mégis érzelmileg fontos, hogy a környezeti nevelés helyi problémákra, a helyi természeti - társadalmi jellemzők megismerésére támaszkodjon, miközben megláttatja ezek globális összefüggéseit. Az aktuális problémák szemléletformáló hatásán keresztül eljut a gyermekekben a jövő iránti erkölcsi felelősség kialakításáig.

Cél olyan emberek nevelése, akik a természetes és a társadalmi környezet szépségeire nyitottak, ezeket tudják értékelni, majd a természettel harmonikusan tudnak együtt élni, életvitelüket harmonikusan tudják vezetni: ezért a nevelésnek a valóságos életben kell gyökereznie.

A problémák egyedül nem megoldhatók, ezért a környezeti nevelés fontos célja az együttműködésre nevelés, az egymásra odafigyelés, az egymás iránti szeretet kialakítása, a társadalomba való beilleszkedés képességének kifejlesztése. A jövő problémái sok esetben még előreláthatatlanok, ezért fontos feladata a környezeti nevelésnek a kreativitás, az önálló ismeretszerzés és kritikus, problémamegoldó gondolkodás képességének kialakítása, fejlesztése.

6.11.2. Általános célok, értékek a környezeti nevelésben

- a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése
- az egyetemes természetnek, mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt
- a Föld egészséges folyamatainak visszaállítására, harmóniára törekvés
- a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzése
- a testi-lelki egészség megőrzése

6.11.2.1. Az intézmény környezettudatos nevelésben gyökerező hitvallása

A környezetben minden mindennel összefügg, ezért szerencsés, hogy a környezeti nevelés rendszerszemléletű, holisztikus látásmódú, lehetővé teszi az egésztől a részek felé való

megismerést, több tudományterület összekapcsolását. A környezeti nevelés élethosszig tartó folyamat, a bölcsődétől kezdve az óvodán, iskolán át, de az élet más színterein is (család, más intézményes és intézményen kívüli terület).

A környezet-és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet-környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott természeti-környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezete működésére.

Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket, és programjainkkal a szülők és a környék lakóinak környezet- és egészségtudatos magatartását is fejleszteni. Nevelésünk eszköze maga a személyesen átélhető élmény, ahol a tanulás a közvetlen megtapasztalásra épül, a helyszín pedig a természet „színpada”.

6.11.2.2. Hosszú távú öko- és pedagógiai célok

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása
- környezet-harmonikus életvitel kialakítása
- az ökológiai gondolkodás alapjainak kialakítása, fejlesztése
- rendszerszemléletre nevelés
- holisztikus szemléletmód kialakítása
- fenntarthatóságra nevelés
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- tolerancia kialakítása
- a környezettudatos magatartás és mértéktartó fogyasztói életvitel kialakítása
- az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása
- ismeretek és jártasságok kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek, megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát
- helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképeség, cselekvőképesség
- globális összefüggések megértése
- a családi életre nevelés fejlesztése
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése

6.11.2.3. A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése

- analízis, szintetizálás
- problémamegoldó gondolkodás
- ökológiai szemlélet, gondolkodásmód
- problémaérzékenység, kreativitás
- vitakészség, kritikus véleményalkotás
- konfliktuskezelés és megoldás, értékelés, mérlegelés készsége

6.11.2.4. Konkrét célok és feladatok

- a község, a város és városkörnyék természeti – épített – szociális környezetének ismerete, óvása, védelme, fejlesztése
- helyi értékek - Szigeterdő, Szőlőhegy-parkerdő, „Gólyavár”, Konda-patak völgye, mint ökológiai folyosó, védett fasorok, védett fák, épületek – felkeresése, megismerése, védelme
- a helyi környezeti problémák - ivóvízbázis, városi szennyvízkezelés, üzemek veszélyes hulladékainak problémája, szelektív hulladékgyűjtés, a felszíni vizek szennyeződése,

légszennyezés ok-okozati összefüggéseinek feltárása, feltérképezése, közreműködés a megoldásban részfeladatok vállalásával

- helyi célok, mint: a Szigeterdő öreg fáinak megóvása, az év fája - faültetés május 10-én, „Madárbarát-kert” fejlesztése az iskola udvarán, madárvédelmi munka, a Konda-patak egy részének örökbefogadása, szelektív hulladékkezelés az iskolában, iskolai büfé zöldítése, energiatakarékosság, az iskola környezetének virágosítása (előterek, udvarok), rendjének, tisztaságának megőrzése - feladatvállalással
- lakóhely – természeti, építészeti és kultúrtörténeti értékeinek – megismerésére a tanulócsoporthoz tanévente két témanapot használhatnak fel általános iskolai éveik alatt
- hagyományok ismerete, védelme: népviselet; különböző vallások egyházi épületei Dombóváron (történeti szerepük), fazekasság, népi-, néprajzi- helytörténeti értékek és gyűjtemények városunkban és körzetében
- a szülőkkel, az iskola környezetében élőkkel, a civil szervezetekkel a kommunikáció fejlesztése, közös akciók és programok szervezése
- a legalapvetőbb egészségvédelmi ismeretek és az egészségre káros szokások biológiai-életlen - pszichés összetevőinek megismertetése szakemberek bevonásával

6.11.2.5. Tanulásszervezési és tartalmi keretek

Intézményünk székhelyintézménye 2007 májusában elnyerte az „Öko-iskolai” címet, 2013-ban az Örökös ÖKO iskola címet. Azóta az intézményünk az öko-iskolák programja szerint alakítja éves munkatervét.

6.11.2.5.1. Környezeti nevelésünk színterei

Példamutató iskolai környezet

- Termék, folyosók, udvar kialakítása, növények, élő sarok
- Anyag és energiatakarékos, környezetbarát iskolaműködtetés
- A pedagógusok, dolgozók példamutatása
- Kerékpáros és gyalogos közlekedés ösztönzése

Iskolai csoportfoglalkozásokon, a kötelező tanórai keretben végzett környezeti nevelés

- Tantárgyakba beépített környezeti nevelés
- Nem hagyományos tanórai keretben szervezett tanítás
  - Témanapok,
  - Terepgyakorlatok
  - Erdei iskola/ÖKO-tábor

Tanórán kívüli választható elemek

- Szakkörök
- Vetélkedők, versenyek
- Környezetvédelmi akciók
- Előadások, kiállítások
- Rendszeres természetjáró túrák
- Média, kiadványok
- Művészeti csoportok, ünnepek

Iskolánk lehetőségei a környezeti nevelés tantervi tervezésében

- a kerettantervi tartalmak kiegészítése a környezetre vonatkozó helyi tananyaggal
- az osztályfőnöki órák témái között az ember és környezete kapcsolatára vonatkozó megtervezése
- a környezetismeret, a hon- és népismeret; a társadalomismeret; a természetismeret tantervi modul környezeti szemléletű megvalósítása
- a hagyományos tanórai foglalkozásoktól eltérő, környezethez illeszkedő tanulásszervezési módok kialakítása (pl.: erdei iskola, ÖKO tábor, témanap, témahét, projekt, múzeumi, állatkerti órák)

- olyan cselekedtető módszerek alkalmazása, amelyek segítik a tanulók együttműködő tanulását, a valóságos problémák megoldásában, kezelésében való közreműködését, amelyek tevékeny és örömteli megismerést kínálnak
- olyan taneszközök választása, amelyek megfelelnek a fenntarthatóság pedagógiájának

6.11.2.5.2. *A nem hagyományos tanórai keretben szervezett tanítás-nevelés színterei, lehetőségei*

A tanulásszervezés módjáról a nevelőtestület dönt. A törvény által biztosított időkeretekben, több lehetőség kínálkozik ilyen tanulási formák megszervezésére. A tanórán kívüli nevelés lehetőséget ad olyan programok, módszerek megvalósítására, melyekre a tanórai keretek között nem kerülhet sor. Iskolánkban a következőket alkalmazzuk:

Szakkörök – Szervezünk természetjáró szakkört, de az egyes környezeti kérdésköröket integrálhatjuk a különböző tantárgyi szakkörökhöz is. A szakkör a kutató típusú, önállóan vizsgálódni szerető tanulók fejlesztésének nagyon jó színtere.

Tanulóknak adott feladatok – A diákönkormányzat jelöl ki egy-egy környezetvédelmi problémát, témakört önálló kutatásra, feldolgozásra. A tanulók motiválása történhet pályázat kiírásával, a legjobb munkák díjazásával. A születendő munka formája sokféle lehet: dolgozat, rajz, fotó, irodalmi alkotás.

Jeles napok– Egy-egy helyi környezeti probléma megoldására vagy *jeles napokon* szervezünk olyan akciókat, amelyek felhívják a lakóhelyünk közösségének figyelmét egy-egy helyi vagy globális környezeti problémára. A megmozdulást szervezhetjük magunk is, de csatlakozhatunk helyi vagy országos környezetvédő szervezetek.

A környezetvédelem jeles napjai (a székhely iskolában)

Március 22.	Víz Világnapja – iskolai rendezvény
Április 22.	Föld Napja – iskolai rendezvény
Május 10.	Madarak és Fák Napja
Szeptember 23.	Takarítási Világnap – hulladékgyűjtés, papírgyűjtés
Október eleje	Gyalogló világnap – kirándulás
Október 4.	Állatok Világnapja – hullókiállítás
Október 8.	Madárfigyelő Világnap –gyűrűzési bemutató, madármegfigyelés

Kiállítások – Rendezünk iskolánkban nyitott, a nagyközönség által is látogatható környezetvédelmi kiállításokat (pl. szemétszobrászat, természeti értékeket, helyi problémákat bemutató kiállítás).

Osztálykirándulás – Szervezünk egy- vagy többnapos utat egy-egy konkrét téma részletesebb megismerésére, egy-egy terület, táj megismerése céljából. Ellátogathatunk kisebb-nagyobb gyerekcsoportokkal tanösvényekre, nemzeti parkokba, természetvédelmi területekre, vadas parkokba, botanikus kertekbe, múzeumokba.

Iskolai biokert, komposztálás – Van lehetőségünk arra, hogy ilyen módon nagyon sok tanulót egész évben értelmes környezetvédelmi feladattal lássunk el. Az iskolai gyakorló kertben készítünk ilyen részeket, elsajátítva ezen keresztül a komposztálás technológiáját, a szelektív hulladékgyűjtés alapjait.

Tanösvény – a Konda-patak völgyében, Sikondán, Abaligeten, a Jakab hegyen illetve a Mecsekben kialakított tanösvények valamelyikét valamennyi tanulónk egy vagy több alkalommal felkeresi tanulmányai alatt (téma nap, erdei iskola, terepi program, szakköri kirándulás, összevont tantárgyi órák)

Különválogató (szelektív) hulladékgyűjtés – Minden évben megszervezzük az egész iskolára kiterjedő szelektív hulladékgyűjtést és elkülönített elszállítását legalább a papírhulladék, a szárazelem és a fém hulladék vonatkozásában. Ezen tevékenység határfoka nagy, hiszen jelentős mértékben kihat a tanuló tágabb környezetére is. *Az újrafelhasználás folyamatának megismerése érdekében témanap keretében a szülőkkel közös látogatást szervezünk a válogatóműbe Pécsre.*

Vetélkedők, tanulmányi versenyek – Az érdeklődő, ambiciózus tanulókat ösztönözzük arra, hogy vegyenek részt helyi, regionális és országos versenyeken.

Kapcsolattartás külső segítő partnerekkel – Találkoznak a tanulók a helyi és országos környezet- és természetvédő civil szervezetekkel. A felügyelőségek, vagy környezetvédelmi cégek bevonásával műszeres vizsgálatokat is végezhetünk (pl. zajszint, talaj-, levegőszennyezettség).

Művészeti csoportok, ünnepségek – Néhány problémára próbáljuk ráirányítani a figyelmet a művészet eszközeivel. Szervezünk irodalmi műsort (pl. a víz világnapján). Természetes anyagok felhasználásával készítünk a kézműves tevékenységek során munkadarabokat, ezeket felhasználhatjuk az osztálytermek díszítésére, vagy kiállításokat rendezünk belőlük. Élünk a drámapedagógia korszerű módszereivel is.

Látogatások: állatkertben, múzeumban, botanikus kertben, arborétumban, tanyán, nemzeti parkban, szeméttelen, hulladékégetőnél, szennyvíztisztító telepen, papírgyárban. Megadott szempontsorról, vagy feladatlap segítségével buzdítsuk a gyerekeket az önálló felfedezésre, az ismeretek önálló feldolgozására.

Előadások: A tanulók, tanárok, szülők környezet-egészségügyi nevelésének egyik hasznos módszere, mert fejleszti a tanulók helyes önértékelését és pozitív megerősítését. Meghívhatunk a témában jártas szülőket vagy szakembereket, volt tanítványokat is.

Témahét, projekt: Változatos szervezeti keretek és módszerek alkalmazását teszi lehetővé. Szülők és szakemberek bevonására széles körben lehetőséget nyújt.

Terepgyakorlat –témanap – lásd 7.6.2 fejezet

Az erdei iskola – lásd 7.6.2 fejezet

7. Az intézmény általános iskolai helyi tanterve

7.1. A nevelő és oktató munka szakaszai

A köznevelésről szóló törvény alapján a nevelési-oktatási intézményekben folyó **nevelő-oktató munka szakaszai** a következők:

- az óvodai nevelés szakasza
- az alapfokú nevelés-oktatás szakasza
- a középfokú nevelés-oktatás szakasza
- az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakasza

Az **óvodai nevelés szakasza** a gyermek hároméves korában kezdődik, és addig az időpontig tart, ameddig a gyermek a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi.

Az **alapfokú nevelés-oktatás szakasza** az első évfolyamon kezdődik, és a nyolcadik évfolyam végéig tart. Az alapfokú nevelés-oktatás szakasza két részre tagolódik. Az alsó tagozaton nem szakrendszerű oktatás folyik. A felső tagozaton szakrendszerű oktatás folyik.

7.2. A választott kerettanterv megnevezése és az intézmény oktatásai kínálata

Helyi tantervünket a 2020-ban módosított *Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet*, valamint a *kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet* iránymutatásai szerint alkottuk meg.

A választott kerettantervek egyes tantárgyak esetén

Tantárgy megnevezése	Választott változat
Magyar nyelv és irodalom	A változat
Fizika	A változat
Kémia	A változat
Biológia	A változat
Ének-zene	A változat

Az iskola egyes évfolyamain az elkövetkező tanévekben az alábbi tantervek alapján folyik az oktatás:

- HT 2013. - a 2012-ben kiadott kerettanterv alapján elkészített, 2013 szeptemberétől érvényes helyi tanterv.
- HT 2020. - a 2020-ban kiadott kerettanterv alapján elkészített, 2020 szeptemberétől érvényes helyi tanterv bevezetése 1. és 5. évfolyamon. A 2020-2021 tanévtől kezdődően a választási lehetőség bővítése céljából a székhely iskolában új, **a szabad órakeretek eltérő felhasználásán alapuló helyi tantervek** bevezetése felmenő rendszerben.
  - *hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi*
  - *speciális ének-zene új helyi tanterv alapján*
  - *speciális matematika, informatika, angol új helyi tanterv alapján első évfolyamtól*
  - *általános új helyi tanterv alapján*

- **Egyházi** nevelési-oktatási intézményként a **2022/2023. tanévtől kezdve felmenő rendszerben** a kötelezően választandó tantárgyak közé beépítettük a **hit- és erkölcstan oktatását**. Ezt a Magyarországi Evangélikus Egyház Hittan tanterve alapján tesszük, minden évfolyamon heti 2-2 óra órában a világi iskolákban megvalósított heti egy-egy órával szemben. Ehhez a felhatalmazást az *Nkt. 6. sz. melléklete* adja, amely **a plusz egy órát a hittan többlet órakereteként biztosítja** az egyházi intézményekben.

Tanév	Évfolyam							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
2022-2023	HT2020	HT2020	HT2020	HT2013	HT2020	HT2020	HT2020	HT2013
2023-2024	HT2020	HT2020	HT2020	HT2020	HT2020	HT2020	HT2020	HT2020

7.2.1. Speciális ének-zene tanterv szerint haladó osztályok

Dombóváron – a megyében elsőként, országosan az elsők között – 1958-ban alakult meg az első ének-zene tagozatú osztály. Intézményünkben *ének-zene „tagozatos”* osztályok a **székhely intézményben** működnek.

Az ének-zene tanítás jelentősége

Nem csak a zenei nevelésnek egy sajátos módja, hanem hatása döntően megmutatkozik a teljes ember nevelésében, a mély humánus kialakításában, az esztétikum iránti fogékonyság kifejlésében.

A zenei nevelés alkalmas:

- a tömegek zenei nevelésére,
- a tehetségek kiválasztására és képzésére,
- a zenei anyanyelv elsajátítására,
- az általános műveltség megalapozására
- a hazaszeretet, nemzettudat, az egyetemes értékek, és a különböző kultúrák iránti tisztelet felébresztésére,
- a tudományos és művészi tárgyak integrálására.

A zenei nevelés befolyásolja a gyermek:

- értelmét, képzeletét, emlékezetét,
- elvonatkoztató képességét,
- alkotókedvét és igényességét,
- akaratát, önfegyelmét,
- kapcsolatteremtő képességét,
- együtt érző képességét.

Az ének-zene tanítás szerkezeti felépítése

A fenti elvek megvalósítása érdekében a 2020/2021 tanévtől kezdődően **a szabad órakeret terhére** az alábbi plusz órákat biztosítjuk tanulóinknak:

- Elsőtől nyolcadik osztályig **emeltebb ének óraszám**, a törvény adta kereteken belül.
- Elsőtől nyolcadik osztályig **heti egy néptáncóra** a mindennapi testnevelésbe beépítve.
- Első osztálytól **hangszertanulás**: cintányér, triangulum, dob, metalofon, furulya.

- Harmadik osztálytól lehetőség **egyéni hangszerválasztásra** az Alapfokú Művészeti Iskolai Tagintézményünkben, vagy furulyatanulás szakköri formában.
- Harmadik osztálytól kezdve **kórusfoglalkozások** biztosítása.
- Első osztálytól idegen nyelvként **angol** tanulás biztosítása.

7.2.2. Német nyelvoktató nemzetiségi nevelés-oktatás

Az intézmény beiskolázási területén élő német kisebbség igényelte a német nemzetiségi nyelv oktatását.

A nemzetiségi oktatás célja

A német nemzetiség nyelvének elsajátítása, az európai hatfokú skálán (KER) meghatározott szinteknek megfelelően. (6. osztály-A1, 8. osztály-A2 szint)

- szókincs
- nyelvtan
- kommunikáció
- germanizmusok
- hallott és írott szöveg értése
- kiejtés
- adott témáról mesélés, véleménynyilvánítás
- szituációk

Nemzetiségi identitás kialakítása

A nemzetiség történelmének, szellemi és anyagi kultúrájának megismertetése, hagyományőrzés és –teremtés által.

- énekek, mondókák, kiszámolók
- néptánc
- receptek, ételek
- mesék, versek, történetek
- gyűjtőmunkák
- tájházak, építkezés, berendezés (Murga, Geresdlak)
- mesterségek, munkák
- temetkezés
- családi emlékek, családfa
- magyarországi németek történelme (betelepítések, kitelepítés)
- német művész és műve,
- német nyelvű országok, országismeret.

A célok megnyilvánulásának színtere

- tanórák
- témanapok
- versenyek
- színházlátogatás, DBU
- kulturális műsorok
- ünnepek
- Kisebbségi Önkormányzat rendezvényei
- Nyelvi tábor német nyelvterületen,
- Külföldi kirándulás társintézményekkel történő cserekapcsolat révén.

A német-nemzetiségi nyelvoktatás keretében a tanév során **megvalósított intézményi projektek**

▪ **Murga: a Tolna megyei sváb zsákfalú - 5. évfolyam**

A sváb falú, ház és udvar, gazdasági épületek, szokások, öltözködés, életmód megismerése.

- Katolikus templom, evangélikus templom
- Parasztház építésének technikája (lősztegla készítése)
- Lőszbaba faragása
- Gömbös szülöház
- Katolikus és evangélikus temető (fraktúraírás)
- Faluszerkezet megfigyelése (völgyfalú)
- „Mundart” sváb tájszólás, (kifejezések a látottakra)
- Fotók készítése, rajzok, feladatlap

▪ **Geresdlak a kiállítások és a gőzgombóc faluja - 6. évfolyam**

- Tájház megtekintése (sváb lakóház és annak berendezési tárgyai)
- Babakiállítás (a svábok hétköznapi és ünnepei az évszakok tükrében)
- Kézimunka kiállítás (hímzett falvédők, törölközők sváb szólásokkal)
- Kendő-vállkendő kiállítás (sváb öltözködési szokások)
- Ágyterítő-, hangszerkiállítás
- „Mézeskalácsfalva” kiállítás
- Koffán Galéria megtekintése
- Sváb gőzgombóc készítése (autentikus recept alapján)

▪ **Kakasd (Kockrsch) – Mecseknádasd (Nadasch) - 7.évfolyam**

Témakör: A Magyarországi Németek betelepülése és élete

- Kakasd: közlekedési eszköz a Dunán (Ulmer Schachtel)
Vörösréz torony (östelepes 'sváb' lakosság jelképe)
Szt. Anna kápolna (búcsújáró hely)
Az 'együttélés' emlékműve

-Mecseknádasd: Német Nemzetiségi Tanösvény (7 állomás: „nádasdi lélek-Volksseele” kialakulása)

▪ **Tolna - 8. évfolyam**

Témakör: Sváb kézművesség

- Tolnai Képfestő Műhely (1810, eredeti gépek és minták)
- kifőzés – mintázás – festés – lemosás – keményítés - mángorlás

A műhely szerepel az UNESCO Emberiség Szellemi Kulturális Öröksége reprezentatív listáján.

A **székhelyintézményben** német nemzetiségi nevelés-oktatás folyik, hagyományos nyelvoktató formában.

- Elsőtől nyolcadik osztályig **német nyelv és irodalom**, a törvény adta kereteken belül.
- 1-4 osztályig heti egy órában **német néptánc** a mindennapi testnevelésbe beépítve.
- 1-8. évfolyamon önálló tantárgyként, heti 1 órában **német népismeret**.

A német kisebbségi önkormányzat által kínált kulturális programok, ünnepek és versenyek beépülnek tantervi óráinkba.

A német nemzetiségi tanulócsoportot azoknak a tanulóknak szervezzük meg, akiknek a szülei gyermekeik iskolai beíratásakor kérik a nemzetiségi oktatást. 2-8. osztályban a szülők írásbeli nyilatkozatban kérhetik, hogy gyermekük a következő tanévtől általános tanterv szerint folytassa tanulmányait.

A **nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére** a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló **tananyag** a Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, valamint a Hon- és népismeret tantárgy helyi tantervében szerepel. Iskolai nemzetiségi rendezvényeink nyíltak, a nem nemzetiségi oktatásban tanuló diákjaink is részt vehetnek rajtuk, ezáltal is jobban megismerve a nemzetiség kultúráját (Márton-nap, karácsonyi műsor nemzetiségi blokkja).

7.2.3. Speciális matematika, informatika, angol tanterv szerint haladó osztály

Mai modern, gyorsan fejlődő világunkban a matematikai gondolkodás, az idegen nyelv ismerete és az informatikai tudás egyre fontosabbak. Ennek tudatában a 2020/2021 tanévtől kezdődően a **szabad órakeret terhére** az alábbi plusz órákat biztosítjuk tanulóinknak:

- Elsőtől nyolcadik osztályig **matematika** oktatása emeltebb óraszámokban.
- Harmadik évfolyamtól **informatika** tantárgy bevezetése a lehetőségekhez mérten emeltebb óraszámokban.
- Első osztálytól idegen nyelvként **angol** tanulás biztosítása.

7.2.4. Általános tanterv szerint haladó osztály

Az általános tanterv szerint haladó csoportot választó diákoknak a törvény adta lehetőségek keretén belül a szabad órakeret felhasználásával **az alaptantárgyakból**, elsősorban **matematikából, magyar nyelvből**, biztosítunk **magasabb óraszámot** a tananyag alaposabb elsajátítása érdekében. Tanulóink a 6-8. évfolyamon **technika órák** keretében háztartási ismereteket tanulhatnak. Idegen nyelvként a **német nyelv** tanulását biztosítjuk.

7.3. Az általános iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező, a kötelezően választandó és választható tanórai foglalkozások, valamint azok óraszámai

Alsó tagozat HT2013

Évfolyam	1. évfolyam			2. évfolyam			3. évfolyam			4. évfolyam		
	emelt szintű ének-zene ¹	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi ⁴	általános	emelt szintű ének-zene ¹	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi ⁴	általános	emelt szintű ének-zene ¹	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi ⁴	általános	emelt szintű ének-zene ¹	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi ⁴	általános
Magyar nyelv és irodalom	7	7	7+1									
Magyar nyelv				3	3	3	2	2	2+1	3	3	3
Magyar irodalom				4	4	4+1	4+1	4	4+1	3	3	3+1
Idegen nyelv: <i>Angol nyelv</i> ²										2	1	
Idegen nyelv: <i>Német nyelv</i>												2
Matematika	4	4	4+1	4	4	4+1	4	4	4+1	4	4	4+1
Etika / Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1+1	1+1	1+1
Ének-zene	2+2	1	2	2+2	1	2	2+2	1	2	2+2	1	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Testnevelés és sport ³	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Német nyelv és irodalom		5			5			5			5	
Német népismeret ⁴								1			1	
Összes heti óraszám	25	27	25	25	27	25	25	27	25	27	29	27
Rendelkezésre álló órakeret	25	27	25	25	27	25	25	27	25	27	29	27
<i>Nkt. 6. sz. m. alapján</i> +1 hittan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1

A „+” jellel jelölt óraszámok a 10 százaléknyi szabadon tervezhető órakeret felosztását jelölik.

1: Ének-zene emelt szintű tanterv

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 7.8 mellékletében foglaltak szerint az **ének-zene emelt órászámú kerettanterv** szerint a **heti öt-** (évi 180) **órás** időkerettel rendelkező ének-zene tantárgy órászámába a jogszabályban foglaltaknak megfelelően az **énekkari vagy a kórusfoglalkozás** összesen **heti egy óra** erejéig beszámítható.

Mindezek alapján az emelt-szintű ének-zene oktatásban a **kerettantervi heti 5 órát** az alábbi formában biztosítjuk az 1-4. évfolyamokon:

- heti **4 óra ének-zene** – a kerettanterv által meghatározott heti órakereten **belül**
- heti **1 óra kórus** - a kerettanterv által meghatározott heti órakereten **felül** - *nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (továbbiakban 20/2012. EMMI rendelet) 13. § (2) – (3) bekezdése szerint kötelezően választandó tanítási óra.*

Amennyiben a szülő az emelt szintű ének-zene nevelési-oktatási formára írja be a gyermekét, úgy a beiratáskor írásban nyilatkozik és tudomásul veszi, hogy az alsó tagozaton a gyermeke részére a kórus óra **kötelezően választandó tanítási óra**, amely feltétele az emelt-szintű ének-zene oktatásnak.

Nyilatkozatával magára és gyermekére vonatkozóan vállalja az alábbiakat:

- a tanuló köteles a kötelezően választandó kórus órán részt venni
- a kórus órát az értékelés és a minősítés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mint a kötelező tanítási órát.

^{2:} 2015. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben 1-3. évfolyamokon az **ének-zene emelt szintű tanterv** szerint haladó osztályokban első évfolyamtól kezdve bevezettük az **angol nyelv oktatását heti 1 órában**.

2017. szeptember 1-jétől az **ének-zene emelt szintű tanterv** szerint haladó osztályokban első évfolyamtól kezdve az **angol nyelv** oktatását a szülők gyermekük számára a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 13. § (2) – (3) bekezdése szerint **szabadon választható tanítási óraként** igényelhetik a beiratkozásakor.

Amennyiben a szülő igényli gyermeke számára az angol nyelv oktatását 1. évfolyamtól kezdve, úgy a beiratáskor erről írásban nyilatkozik. Nyilatkozatával magára és gyermekére vonatkozóan vállalja a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 14. §-ában foglaltakat, azaz:

- a tanítási év végéig a tanuló köteles a szabadon választott tanítási órán részt venni
- a szabadon választott tanórai foglalkozást az értékelés és a minősítés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mint a kötelező tanítási órát.

A hagyományos nyelvoktató **német nemzetiségi nevelés-oktatás** keretében 4. évfolyamtól kezdve **heti 1 órában** az iskola idegen nyelvként az **angol nyelv** oktatását biztosítja a *kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben* foglaltak alapján felmenő rendszerben a 2016 – 2017. tanévtől.

^{3:} A *nemzeti köznevelésről szóló CXC. törvény (továbbiakban: Nkt.) 27. § (11) bekezdés a) pontja* értelmében a mindennapos testnevelésből legfeljebb heti két óra a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással kiváltható.

E felhatalmazás alapján az **ének-zene emelt szintű tanterv** szerint haladó csoportokban a **mindennapos testnevelés** keretében a heti öt tanórából **heti egy** testnevelés óra **magyar néptánc óra**.

E felhatalmazás alapján **hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi nevelési - oktatási forma** szerint haladó csoportokban a **mindennapos testnevelés** keretében a heti öt tanórából **heti egy** testnevelés óra **német néptánc óra**.

4: Hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi nevelési- oktatási forma

A *nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet (továbbiakban: Irányelv rendelet) 10. § (7) bekezdésében* foglaltak alapján bármely nevelési-oktatási forma esetében a **készségtárgyakra** előírt órászámából **évi harminchét óra átcsoportosítható** a nemzetiségi nyelv és irodalom vagy a nemzetiségi népművelés oktatására.

Ennek alapján az **1. - 4. évfolyamon az ének-zene tantárgy heti egy óráját** csoportosítjuk át a **német nyelv és irodalom** oktatására.

A 20/2012. EMMI rendelet 13. § (2) – (3) bekezdése szerint a tanulói részvétel szempontjából a tanítási óra lehet kötelező, kötelezően választandó és szabadon választható tanítási óra. A helyi tanterv határozza meg, hogy melyek azok a kötelező tanítási órák, amelyeken egy adott osztály valamennyi tanulója köteles részt venni, valamint hogy melyek azok a kötelező tanítási órák, amelyeken a tanulónak a választásra felkínált tantárgyak közül kötelezően választva, a helyi tantervben meghatározott óraszámában részt kell vennie.

Az Irányelv rendelet 10. § (1) bekezdése szerint a nemzetiségi iskolai nevelés-oktatást az órarendbe építve, a nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás az Nkt. 6. melléklete szerinti többlet tanórai foglalkozásainak a felhasználásával kell megszervezni. A nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás időkeretének biztosítására a tanuló heti kötelező tanórai számának és az osztályok engedélyezett heti időkeretének a különbözete, a választható tanórai foglalkozások időkerete is felhasználható.

A fenti felhatalmazások alapján, a **hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi nevelési- oktatási formában** a kötelező óraszámom túl **a német népismeret kötelezően választandó tantárgyi óra** a tanuló számára az **1. és a 2. évfolyamon**.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 14. § (5) – (7) bekezdése szerint az iskolának **minden év május 20-áig** fel kell mérnie, hogy a tanuló a következő tanítási évben milyen szabadon választott tanítási órán kíván részt venni. A tanulónak, vagy kiskorú tanuló esetén a szülőnek írásban kell bejelentenie, ha a tanuló a következő tanítási évben már nem kíván részt venni a szabadon választott tanítási órán, továbbá ha jelentkezni kíván a szabadon választott tanítási órára.

A fenti jogszabályi felhatalmazás alapján a szülők minden év május 20-áig nyilatkozhatnak írásban arról, hogy a gyermekük a következő tanítási évben milyen szabadon választott tanítási órán kíván részt venni, ill. arról is, ha az **emelt szintű ének-zene nevelési-oktatási formáról**, ill. **a hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi nevelési-oktatási formáról át kíván térni** az alacsonyabb óraterheléssel rendelkező **általános** tantervű oktatási formára.

A szülők a május 20-áig benyújtott nyilatkozatukban magukra és gyermekükre nézve az alábbiakat is **vállalják**:

- a tanítási év végéig a tanuló köteles a szabadon választott tanítási órán részt venni
- a szabadon választott tanórai foglalkozást az értékelés és a minősítés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mint a kötelező tanítási órát
- a nevelési-oktatási formák közötti **váltás** az iskolai órarendszervezés miatt **osztályváltással is járhat**

Az alsó tagozat - 4. évfolyam - végén, május 20-áig a szülők írásban nyilatkozhatnak arról, ha felső tagozaton - 5. évfolyamtól - nem igénylik gyermekük számára az ének-zene emelt szintű nevelést-oktatást. Ebben az esetben az iskola a tanuló részére általános tantervű bizonyítványt állít ki felső tagozaton, és a tanulók számára a kerettantervben biztosított órakeret terhére a művészeti nevelésen belül az ének-zene tantárgyra és az alapkészségek fejlesztésére (matematika; irodalom; magyar nyelv) biztosít többlet tanórát (lásd: *Felső tagozat óraterve táblázat – „általános művészeti neveléssel oktatási forma*).

Felső tagozat HT2013

Évfolyam	5. évfolyam				6. évfolyam				7. évfolyam				8. évfolyam			
	emelt szintű ének-zene ¹	általános művészeti neveléssel	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi	általános	emelt szintű ének-zene ¹	általános művészeti neveléssel	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi	általános	emelt szintű ének-zene ¹	általános művészeti neveléssel	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi	általános	emelt szintű ének-zene ¹	általános művészeti neveléssel	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi	általános
Magyar nyelv	2	2	2	2+0,5	2	2	2	2	1,5	1,5	1,5+0,5	1,5+0,5	2	2	2	2+0,5
Magyar irodalom	2	2	2	2+0,5	2	2	2	2	1,5	1,5+0,5	1,5	1,5+0,5	2	2	2	2+0,5
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2	2	2	2	2+0,5	2	2	2	2	2	2	2	2
Idegen nyelv: <i>Angol nyelv</i> ²	3	3	1		3	3	1		3	3	1		3	3	1	
Idegen nyelv: <i>Német nyelv</i>				3				3				3				3
Matematika	4	4	4	4	3	3+1	3+1	3+1	3	3+0,5	3+0,5	3+1	3	3+1	3+1	3+1
Etika/ Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Informatika ⁴				1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Természetismeret	2	2	2	2	2	2	2	2+0,5								
Fizika									1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Biológia - egészségstan									1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Kémia									1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Földrajz									1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Ének-zene	1+2	1+2	1	1	1+3	1+2	1	1	1+3	1+2	1	1	1+3	1+2	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1	1	1	1	1+1	1	1	1	1+1				1
Testnevelés és sport ³	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Dráma és tánc	1	1	1	1												
Osztályfőnöki	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Német nyelv és irodalom			5				5				5				5	
Német népismeret			1				1				1				1	
Összes heti óraszám/ Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	28	28	28	30	28	31	31	33	31	31	31	33	31
<i>Nkt. 6. sz. m. alapján</i> +1 hittan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1

A „+” jellel jelölt óraszámok a 10 százaléknyi **szabadon tervezhető órakeret** felosztását jelölik.

1: Ének-zene emelt szintű tanterv

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 7.8 mellékletében foglaltak szerint az **ének-zene emelt órászámú kerettanterv** szerint a **heti öt-** (évi 180) **órás** időkerettel rendelkező ének-zene tantárgy órászámába a jogszabályban foglaltaknak megfelelően **az énekkari vagy a kórusfoglalkozás** összesen **heti egy óra** erejéig beszámítható.

Mindezek alapján az emelt-szintű ének-zene oktatásban **a kerettantervi heti 5 órát** az alábbi formában biztosítjuk az 5-8. évfolyamokon:

- **heti 1+3 óra ének-zene**
  - **5. évfolyamon** a heti + 1 óra a kerettanterv által meghatározott **heti órakereten felül** – a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 13. § (2) – (3) bekezdése szerint **kötelezően választandó tanítási óra**.
Az 5. évfolyamon a kerettantervi órakeret 1 tanórával történő túllépésére az *Nkt. 27. § (4) bekezdése* ad felhatalmazást, amely kimondja, hogy az iskola a tanuló heti kötelező tanóráinak száma és az osztályok engedélyezett heti időkerete különbözetét tanórai foglalkozás, egyéb foglalkozás megtartásához és osztálybontáshoz veheti igénybe.
  - **6. – 8. évfolyamokon** a heti 1+3 óra a kerettanterv által meghatározott **heti órakereten belül** biztosított
- **heti 1 óra kórus – 5. – 8. évfolyamokon** a kerettanterv által meghatározott **heti órakereten felül** – a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 13. § (2) – (3) bekezdése szerint **kötelezően választandó tanítási óra**.

Amennyiben a szülő az emelt szintű ének-zene nevelési-oktatási formára írhatja be a gyermekét, úgy a beiratáskor írásban nyilatkozik és tudomásul veszi, hogy a felső tagozaton a gyermeke részére a heti +1 ének óra az 5. évfolyamon és a heti 1 kórus óra az 5. - 8. évfolyamokon **kötelezően választandó tanítási óra**, amely feltétele az emelt-szintű ének-zene oktatásnak.

Nyilatkozatával magára és gyermekére vonatkozóan vállalja az alábbiakat:

- a tanuló köteles a kötelezően választandó ének és kórus órán részt venni
- az ének és a kórus órát az értékelés és a minősítés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mint a kötelező tanítási órát.

2 A **nyelvoktató német nemzetiségi** tanterv szerint haladó osztályokban minden évfolyamon megoldott.

3: A *nemzeti köznevelésről szóló CXCV. törvény 27. § (11) bekezdés a) pontja* értelmében a mindennapos testnevelésből legfeljebb heti két óra a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással kiváltható.

E felhatalmazás alapján az *ének-zene emelt szintű tanterv*, valamint az *5. évfolyamtól általános művészeti neveléssel tanterv szerint tovább haladó* csoportokban **a mindennapos testnevelés** keretében a heti öt tanórából **heti egy testnevelés óra magyar néptánc óra**.

4: Az **5. évfolyamon** heti 1 tanórában **az informatika tantárgy** oktatását **szabadon választható tanítási óraként** igényelhetik az *ének-zene emelt szintű, az ének-zenei emelt szintű oktatásról általános tantervű oktatásra váltó*, valamint a *hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi nevelési-oktatási* formában tanuló diákok a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 13. § (2) – (3) bekezdése szerint.

Erről a szülőnek a tanévet megelőzően, május 20-áig írásban kell nyilatkoznia. Nyilatkozatával a szülő magára és gyermekére vonatkozóan vállalja a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 14. §-ában foglaltakat, azaz:

- a tanítási év végéig a tanuló köteles a szabadon választott tanítási órán részt venni
- a szabadon választott tanórai foglalkozást az értékelés és a minősítés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mint a kötelező tanítási órát.

A HT2020 alapján módosított óraszámok a székhelyintézményben

Évfolyam	1. évfolyam				2. évfolyam				3. évfolyam				4. évfolyam			
	speciális ének-zene	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi	speciális matematika, angol informatika, angol	általános	speciális ének-zene	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi	speciális matematika, angol informatika, angol	általános	speciális ének-zene	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi	speciális matematika, angol informatika, angol	általános	speciális ének-zene	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi	speciális matematika, angol informatika, angol	általános
Magyar nyelv és irodalom	7	7	7	7+1	7	7	7	7+1	5	5	5	5+1	5+1	5	5	5+1
Idegen nyelv: <i>Angol nyelv</i>	+1		+1		+1		+1		+1		+1		2	+1	2	
Idegen nyelv: <i>Német nyelv</i>																2
Matematika	4	4	4+1	4+1	4	4	4+1	4+1	4	4	4+1	4+1	4	4	4+1	4+1
Etika / Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret									1	1	1	1	1	1	1	1
Ének-zene ²	2+1	1	2	2	2+1	1	2	2	2+1	1	2	2	2+1	1	2	2
Vizuális kultúra	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Digitális kultúra									1	1	1	1	1	1	1+1	1
Testnevelés ¹	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Német nyelv és irodalom		5				5				5				5		
Német népismeret		1				1				1				1		

Évfolyam	1. évfolyam				2. évfolyam				3. évfolyam				4. évfolyam			
Tantárgy	speciális ének-zene	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi	speciális matematika, angol	általános	speciális ének-zene	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi	speciális matematika, angol	általános	speciális ének-zene	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi	speciális matematika, angol	általános	speciális ének-zene	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi	speciális matematika, angol	általános
Összes heti óraszám/ Rendelkezésre álló órakeret	24	26	24	24	24	26	24	24	24	26	24	24	25	27	25	25
<i>Nkt. 6. sz. m. alapján +1 hittan</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

¹A *nemzeti köznevelésről szóló CXC. törvény (továbbiakban: Nkt.) 27. § (11) bekezdés a) pontja* értelmében a mindennapos testnevelésből legfeljebb heti két óra a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással kiváltható.

E felhatalmazás alapján az **ének-zene emelt szintű tanterv** szerint haladó csoportokban a **mindennapos testnevelés** keretében a heti öt tanórából **heti egy** testnevelés óra **magyar néptánc óra**.

E felhatalmazás alapján **hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi nevelési - oktatási forma** szerint haladó csoportokban a **mindennapos testnevelés** keretében a heti öt tanórából **heti egy** testnevelés óra **német néptánc óra**.

Szülőkkel történő egyeztetést követően heti egy testnevelés óra keretében magyar néptánc oktatható az **általános tanterv** szerint haladó csoportokban is.

² A **speciális ének-zene tanterv** szerint haladó csoportokban a 3. és 4. évfolyamon az egyik ének óra szakköri keretben kórus foglalkozást biztosítunk.

Évfolyam	5. évfolyam				6. évfolyam				7. évfolyam				8. évfolyam			
	speciális ének-zene	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi	speciális matematika, angol	általános	speciális ének-zene	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi	speciális matematika, angol	általános	speciális ének-zene	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi	speciális matematika, angol	általános	speciális ének-zene	hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi	speciális matematika, angol	általános
Magyar nyelv	2	2	2	2+1	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1+1
Magyar irodalom	2	2	2	2	2	2	2	2+1	2	2	2	2	2	2	2	2
Történelem	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek													1	1	1	1
Hon és népismeret ²					1		1	1								
Idegen nyelv: <i>Angol nyelv</i>	3	+1	3		3	+1	3		3	+1	3		3	+1	3	
Idegen nyelv: <i>Német nyelv</i>				3				3				3				3
Matematika	4	4	4+1	4	4	4	4+1	4	3	3	3+1	3+1	3	3	3+1	3+1
Etika/ Hit- és erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1+1	1
Természettudomány	2	2	2	2	2	2	2	2								
Fizika									2	2	2	2	1	1	1	1
Biológia									1	1	1	1	2	2	2	2
Kémia									1	1	1	1	2	2	2	2
Földrajz									2	2	2	2	1	1	1	1
Ének-zene ⁴	1+2	1	2	2	1+1	1	1	1	1+1	1	1	1	1+2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1				
Testnevelés ¹	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Dráma és színház ³									1		1	1				
Osztályfőnöki	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Német nyelv és irodalom			5				5				5			5		
Német népismeret			1				1				1			1		
Összes heti óraszám/ Rendelkezésre álló órakeret	28	30	28	28	28	30	28	28	30	31	30	30	30	31	30	30
<i>Nkt. 6. sz. m. alapján +1 hittan</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

¹A nemzeti köznevelésről szóló CXC. törvény (továbbiakban: Nkt.) 27. § (11) bekezdés a) pontja értelmében a mindennapos testnevelésből legfeljebb heti két óra a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással kiváltható.

E felhatalmazás alapján a **speciális ének-zene tanterv** szerint haladó csoportokban a **mindennapos testnevelés** keretében a heti öt tanórából **heti egy** testnevelés óra **magyar néptánc óra**.

Szülőkkel történő egyeztetést követően heti egy testnevelés óra keretében magyar néptánc oktatható az általános tanterv szerint haladó csoportokban is.

² A hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi tanrend szerint haladó tanulók számára a 6. évfolyamon a Hon és népismeret tantárgyat a következő tantárgyakba integrálva tanítjuk: Német népismeret, Történelem, Osztályfőnöki, Ének-zene, Irodalom

³ A hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi tanrend szerint haladó tanulók számára a 7. évfolyamon a Dráma és színház tantárgyat a következő tantárgyakba integrálva tanítjuk: Lázár Ervin Program órái, Német nyelv és irodalom, Irodalom, Osztályfőnöki, Ének-zene

⁴ A **speciális ének-zene tanterv** szerint haladó csoportokban a felső tagozaton szakköri keretben kórus foglalkozást biztosítunk.

⁵A természettudományos tantárgyak (fizika, kémia, biológia, földrajz) 7-8.évfolyamon egy integrált tantárgy moduljaiként is oktathatóak.

7.4. A mindennapos testnevelés megvalósításának rendje

Az *Nkt. 27. § (11) bekezdésében* foglaltak szerint az általános iskolai oktatásban megszervezzük a mindennapos testnevelést az alábbiak szerint:

- **Alsó tagozaton** minden nap, minden osztályban biztosítjuk a napi rendszeres testmozgást. Amennyiben egy adott napon előfordul, hogy sem testnevelés, sem táncóra nincs, játékos sportfoglalkozást szervezünk a tanulóknak a délutáni időszáv szabadidős foglalkozási keretében.
- **Felső tagozaton** heti 3 testnevelés órát a délelőtti időszávba építünk be, napi egy-egy testnevelés óra keretében. Heti 2 testnevelés órát az alábbiak szerint teljesíthetnek a tanulóink:
  - **tömegsport** keretében az iskola sportköri kínálatából választva teljesíthetnek: általános tömegsport; futball; röplabda; aerobik
  - **versenyszerűen sporttevékenységet** folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező vagy amatőr sportolói sportszerződés alapján sportoló tanuló kérelme alapján a tanévre érvényes versenyengedélye és a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában a sportszervezet keretei között szervezett edzéssel
  - **sportszervezetben legalább heti két óra** sporttevékenységet folytató tanuló kérelme alapján - amennyiben délután szervezett testnevelés órával ütközik - a félévre érvényes, a sportszervezet által kiállított igazolással
  - a **gyógytestnevelésre** kiszűrt tanulók az iskolaorvos javaslata szerint gyógytestnevelés foglalkozásokkal
- A **hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi** helyi tanterv szerint haladó diákok heti 5 testnevelés órájába **egy óra** erejéig beszámítjuk alsó tagozaton a **német táncot**.
- A **speciális ének-zene** helyi tanterv szerint haladó diákok heti 5 testnevelés órájába **egy óra** erejéig beszámítjuk 1-8. évfolyamokon a **néptáncot**.
- A **4. évfolyamon** minden diák részére az egész tanév folyamán heti **egy óra úszást** építünk be a mindennapos testnevelés heti 5 tanórája egyikeként.

7.5. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

A *köznevelésről szóló törvény 26. § (2) bekezdése* alapján a helyi tanterv rendelkezik a kerettantervben meghatározott, a kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozások időkerete legfeljebb tíz százalékának felhasználásáról.

A szülő – gyermek által **választott foglalkozásokat, a szakköröket, az etika / hit- és erkölcsstan tantárgyat, a napközis és tanulószobai igényeket** a felső tagozat 6. – 7. – 8. évfolyamán, valamint a mindennapos testnevelésórák heti 5 órájából heti **2 óra választott sporttevékenységet** minden évben a tanévet megelőzően **május 20-áig** kell az iskola felé írásban bejelenteni a következő tanévre vonatkozóan.

A nem kötelező tanórák felhasználását a szülői - tanulói igényeknek (pl. **szakkörök**), az iskola szakos ellátottságának, a pedagógusok érdeklődési körének, az intézmény éves költségvetésének figyelembe vételével határozzuk meg. A **napközis és tanulószobai foglalkozások** megszervezését a leadott igényszám alapján szervezzük, s ennek figyelembe vételével alakítjuk ki a szükséges tanulócsoportokat.

Alsó tagozaton minden osztály **egésznapos iskolai oktatási** formában tanul, míg felső tagozaton **az 5. évfolyamos tanulóknak kötelezően napközis foglalkozást** szervezünk, hogy ezzel is támogassuk az alsó és felső tagozat közti átmenetet.

A heti 2 órás sporttevékenység, valamint a szakköri foglalkozások konkrét pedagógusokhoz kötődnek. Ezek megválasztása esetében van lehetőség tehát pedagógusválasztásra.

7.6. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának szabályai

7.6.1. Általános szabályok

A *Nemzeti alaptanterv kiadásáról szóló 110/2012. kormányrendelet (továbbiakban: Nat.)* műveltségi területenként határozza meg az iskolai nevelés-oktatás pedagógiai tartalmát. A Nat ezeket a tartalmakat kétévenkénti bontásban adja meg. Az iskola feladata, hogy a Nat-ra épülő kerettantervek alapján évfolyamonkénti bontásban határozza meg a helyi tantervnek célját, feladatait és tananyagtartalmát.

Az **alsó tagozat első két évében** a tartalmi szabályozás lehetővé teszi, ösztönzi az ebben az életkorban a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelését.

Az **alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán** erőteljesebbé - a negyedik évfolyam végére már meghatározóvá - válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. A Nat feladataiból, céljaiból következő motiválás és a tanulásszervezés folyamata a Nat fejlesztési feladataiban is kifejeződő elvárásokra összpontosít.

A **felső tagozaton** folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

A **felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán** folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra.

Iskolánk a *Nat.* iránymutatása szerint az alábbi **kulcskompetenciákat** fejleszti az általános iskola 1-8. évfolyamán a tantárgyi struktúrába építve.

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

7.6.2. Az iskolában alkalmazott sajátos módszerek

7.6.2.1. Erdei iskola

Az erdei iskola olyan többnapos, szorgalmi időben megvalósuló, a szervező intézmény székhelyétől különböző helyszíni, környezethez illeszkedő nevelési-tanulásszervezési egység, melynek során a tanulás folyamatát – a tanulói képességek fejlesztését és a tananyag elsajátítását – a tanulók aktív, együttműködő, cselekvő (kooperatív-interaktív) megismerő tevékenységére építjük. A tanítás tartalmilag és tantervileg egyaránt szorosan és szervesen kapcsolódik a választott helyszín természeti, ember által létesített és szociokulturális környezetéhez. Kiemelkedő nevelési feladata a környezettel harmonikus, egészséges életvezetési képességek fejlesztése és a közösségi tevékenységekhez kötődő szocializáció.

Az erdei iskola időkeretét annak megfelelően biztosítjuk, hogy programja milyen tantervi tartalmakat dolgoz fel. Megszervezésére tantárgyi óraszámot tervezünk. Bár nem hagyományos tanórai foglalkozást szervezünk, az nem az iskola tanórán kívüli tevékenységeinek a része, hanem szervesen kapcsolódik a tanórai kerethez.

Az erdei iskola tananyagának összeállítása:

Valamely tantárgy vagy tantárgyak kerettantervi tartalmának megfelelően (pl.: a *Balaton-felvidék természeti és építészeti nevezetességei a 6. évfolyamos természetismeret, történelem, magyar tantárgyak tananyaga szerint: Keszthely, Szent György-hegy, Szigliget, Salföld, Kékkút, Kővágóórs, Hegyestű, Örvényes, Tihany, Balatonfüred*). Az erdei iskola nemcsak természettudományos tananyag megtanítására alkalmas. Bármely tantárgy környezethez illeszkedő tananyagát tervezhetjük ilyen módon.

Valamely tantárgy nem kerettantervi tartalmának megfelelő, hanem helyben készített vagy alkalmazott, helyi ismeretekkel kiegészített tananyagát valósítja meg (pl.: a *természetismeret tantárgy szabadon szervezhető időkerete terhére helyben összeállított természetvédelemi téma szerint*).

Az erdei iskola nem kizárólag természetmegismerő programmal szerveződhet. Tanításának tárgya lehet az emberi környezet, az emberek tevékenységének hatása a környezetre, illetve annak időben és térben való változása, valamint a környezet hatása az emberek viselkedésére, érzelmeikre, értékválasztására, életvitelére.

Erdei iskolát minden tanév elején (szeptember második – harmadik hetében) vagy tanév végén (április-május) szervezünk. Az erdei iskolát minden tanévben a **4., 5. és 6. évfolyam tanulóinak szervezünk.**

A szervezés feladatai:

1. A résztvevő pedagógusok felkészítése (önképzés, helyi képzés).
2. Erdei iskola költségeinek tervezése: költségvetési támogatás, pályázati támogatás, önrész. *Az erdei iskolai programon való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.*
3. Szülők tájékoztatása.
4. Gyerekek tájékoztatása és bevonása a szervezésbe.
5. A program technikai bázisai: utazás, étkezés, szállás, szociális- egészségügyi ellátás, kulturális- szakmai ellátás.
6. Javaslat az általános napirendre.
7. A „TANULÁS” tartalma, folyamata.
8. Kézműves- sport- játékfoglalkozások, esti programok.

Erdei iskola helyszínei:

- Tüske – Madárvárta
- Balaton északi part – Pálköve
- egyéb aktuális lehetőségek figyelembevétele (pl. *Alsómocsolád, Csopak, Balatonederics, Lengyel-Annafürdő*)

7.6.2.2. Terepgyakorlat, témanap

A terepgyakorlat során a tantermen kívül, a környezet valóságában megszerzhető tudás, illetve elvégezhető tantervi követelmények teljesítéséhez biztosítunk feltételeket, lehetőséget. A terepgyakorlat az ismeretszerzésre összpontosít adott megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek elvégzésével. Ilyen például egy tájolósi, tájékozódási gyakorlat, növényhatározás, vízmintavételezést, talajvizsgálatot tanító gyakorlat.

A terepgyakorlat a megismerő folyamat része. Ezért az azt előkészítő és az arra épülő hagyományos szervezésű tanórákkal egységben szükséges megterveznünk azt.

A terepgyakorlat lehet akár egy tanórányi időtartamú is (pl. tájékozódási séta az iskola környékén, időjárás-észlelő, mérő gyakorlat). Megszervezhetjük tanórák tömbösítésével, például úgy, hogy az adott hét időkeretét órarendi változtatással egymást követő tanórákká szervezzük (pl. a községi szeméttelp felkeresése egymást követő két természetismeret órában).

A terepgyakorlat tartalma egyszerre több tantárgy ismeretét is integrálhatja, ha egyébként tantervileg a tárgyakat önállóan tanítjuk (pl.: a településen átfolyó Kapos folyó vízminőségének vizsgálata egyaránt érintheti a földrajzot, a kémiát, biológiát és a technikát). A gyakorlatot ekkor a tevékenységbe bevonható tantárgyak együttes időkeretének a terhére tervezzük – ezt **témanapnak** nevezzük.

Terepgyakorlat, témanap **minden évfolyamon szervezhető. Évfolyamonként 2-2 tanítási nap** használható fel erre a célra. A terepgyakorlatok, témanapok pontos megtervezését a tanmenetek és az iskolai éves munkaterv tartalmazza.

Témanapok rendszere 1-8. osztályban az évfolyam tananyaga szerint a székhely iskolában:

- Épített környezet:
  - ✓ A mi településünk
  - ✓ A település kommunális feladatai (ivóvíz, szennyvíz, szeméttelp)
  - ✓ Pécs – történelmi belváros, állatkert
- Természeti környezet:
  - ✓ Kapos völgye – A mi folyónk
  - ✓ A mi rétünk
  - ✓ Dombvidék, A mi erdőnk, Lössfalak
  - ✓ Konda-patak, „Madárvárta”, madárgyűrűzés
  - ✓ Árpád-tető, „Mókus tanösvény”, Pécs, Pintér kert
  - ✓ Abaliget, Denevér tanösvény, Jakab-hegy

7.6.2.3. Tanulmányi- és osztálykirándulások

A tanulóközösség összekovácsolása, az élményszerzés, az együttlét öröme, a szocializáció ötvöződik a közelebbi, távolabbi tájakkal, nevezetességekkel való megismerkedéssel, hazánk felfedezésével, a magyarságtudat erősítésével. Lehetőséget ad a jelentős, híres, érdekes tárgyakkal, esetleg személyekkel, jellegzetes helyekkel való találkozás, az „ottlét” élményének

megélésére. Ez a nevelési forma elsősorban nem valamilyen tantervi feladat teljesítését szolgálja. Célja főképpen a közösség és azzal együtt a személyiség fejlesztése. E fejlesztési feladatokat azonban szolgálhatják különböző megismerő, tanulási helyzetek is. A kirándulás során a tanulók kaphatnak különböző ismeretszerző feladatokat. Készülhetnek kiselőadással, végezhetnek gyűjtőmunkát stb. A kirándulásokat tanítási vagy szabadnapokon szervezzük, hiszen az iskola tanórán kívüli tevékenységeinek részei.

Tanulmányi kirándulások **azokon az évfolyamokon** tervezhetők, **ahol nem szervezünk erdei iskolát**. Az **1., 2. és 3. évfolyamon évente 1 nap**, a **7. és 8. évfolyamon maximum 2 napos** osztálykirándulás szervezhető.

7.6.2.4. Múzeumi-, könyvtári foglalkozások

Iskolánk jó kapcsolatot ápol a városi múzeummal és a könyvtárral. Tanulóink szívesen vesznek részt az általuk szervezett foglalkozásokon. Kollegáink tanóra vagy szabadidő keretében látogatják a múzeumot pl. történelem, népismeret óra keretében, megtekintik tanítványaikkal az időszakos kiállításokat. Intézményünk rendelkezik iskolai könyvtárral is.

7.6.2.5. Tehetség gondozás

Pedagógusaink felismerik a tehetséges, érdeklődő tanulókat. **Alsó tagozaton minden osztálynak biztosítunk heti 1 óra tehetség gondozást. Felső tagozaton a szakkör** a kutató típusú, önállóan vizsgálódni szerető tanulók fejlesztésének nagyon jó színtere. A foglalkozásokon aktívan dolgozó, szorgalmas diákokat pedagógusaink különböző szaktárgyi versenyekre készítik fel.

Tanulóink versenyeznek egyénileg és csoportosan, személyes jelenléttel és online módon – a versenykiírásnak megfelelően. Legjobb diákjaink rendszeresen tovább jutnak területi, megyei, országos versenyekre is.

7.6.2.6. Felzárkóztatás

Pedagógusaink felismerik a lemaradó tanulókat. Alsó tagozaton minden osztálynak biztosítunk heti 1 óra felzárkóztató foglalkozást. Felső tagozaton a szaktanárok az órai munka alapján szerveznek a szabad órakeret terhére korrepetálásokat, melyen a gyengébb tanulóknak, a sokat hiányzóknak segítenek a tananyag megértésében, pótlásában, az esetleges különbözeti vizsgára való felkészülésben.

7.6.2.7. Csillagösvény projekt

A felzárkóztatás és a hátránykompenzáció egy speciális, az intézmény által kidolgozott formája a Csillagösvény projekt. Részletesen mellékletbe csatolva.

7.7. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei, figyelembe véve a tankönyvek térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségét

Bár korunkban a nevelési - oktatási munkát megkönnyítő taneszközök és segédanyagok skálája egyre szélesebb, a legfőbb munkaeszköz, segítőtárs továbbra is a tankönyv. A tankönyvek kiválasztásának itt felsorolt általános elvein alapul az egyéb taneszközök megválasztása is.

A tankönyv

- idomuljon a tanterv tartalmához, célkitűzéseire; adataiban legyen pontos, következtetéseiben logikus;
- maradéktalanul tartalmazza a helyi tantervben megfogalmazott követelmények eléréséhez szükséges tartalmat;
- feleljen meg az önálló tanulást segítő didaktikai alapelveinknek (szerkezete legyen világos, egyszerű, motiváljon, keltse fel a gyermek érdeklődését, szövege az életkornak megfelelő megfogalmazású legyen, kerülje az idegen kifejezéseket, szavakat, ábrái, betűméretei, szerkesztése segítse az önálló ismeretszerzést, ösztönözzön ismétlésre, rendszerezésre, adjon lehetőséget a differenciált képességfejlesztésre, adjon mintát az önálló feladatmegoldásokra);
- törekedjen a tömörségre; tartalmilag legyen igényes, de ne tartalmazzon feleslegesen apró részleteket;
- stílusa legyen magyaros, érthető, pontos fogalmazású;
- feleljen meg az életkori sajátosságoknak;
- ne csak ismereteket közvetítsen, de fejlessze a képességeket és készségeket is, neveljen gondolkodásra;
- legyen sokoldalúan használható: az átlagos képességű tanuló sikeresen használhassa, de a kiváló képességűt is inspirálja újabb feladatok megoldására;
- lehetőleg önállóan, kevés tanári segítséggel is használható legyen;
- segítse elő a külső és belső vizsgákra való felkészülést;
- a hozzá tartozó munkafüzet vagy munkatankönyv ne mechanikusan megoldható, hanem gondolkodtató feladatokat tartalmazzon;
- szolgáljon alapul a megfelelő segédanyagokkal való kiegészítéshez;
- lehetőleg egymásra épülő kötetekből álló tankönyvcsalád tagja legyen, amelynek javításán, fejlesztésén a kiadó folyamatosan munkálkodik;
- legyen esztétikus, ízléses, megfelelően illusztrált, tartós és könnyen kezelhető;
- méretében legyen kézbe vehető, borítója érdeklődést felkeltő, színes és tartós, több évig használható;
- ára legyen értékével arányos, az éves normatív támogatásból minden tanuló számára biztosítható legyen az ingyenes tankönyv.

A *sajátos nevelési igényű tanulók esetében* felmerülő eszközigeny megállapítsa és beszerzése előtt konzultálunk a fogyatékoság típusának megfelelő diákokkal foglalkozó más helyi és országos intézményekkel.

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.

A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt tájékoztatjuk. A taneszközök és tanulmányi segédletek kiválasztásában az intézmény és a szülők lehetőségeit figyelembe kell venni. A taneszközök kiválasztásakor a minőség mellett fontos szempontnak tekintjük azt is, hogy olyan fogyasztói áru taneszközt válasszunk, melyet a szülők meg tudnak fizetni. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők feladata.

A jogszabályokban előírtak szerint biztosítjuk minden tanuló részére az ingyenes tankönyvellátást.

Az első és második évfolyamos diákok minden tankönyvet és munkafüzetet megtarthatnak, azokat nem kell tanév végén visszaadniuk. A 3-8. évfolyamos tanulók a tankönyveiket a könyvtárból kölcsönzik ki, vagyis a tankönyvosztás során könyvtári könyvet kapnak kézhez.

A tankönyvek besorolását az Oktatási Hivatal iránymutatása, az adott tanévre közzétett hivatalos köznevelési tankönyvjegyzék alapján végezzük.

Egy tartós tankönyvet négy éven keresztül használnak az intézmény tanulói. A tankönyvek első lapjára vonalkódot helyezünk el, amelynek a segítségével az elektronikus kölcsönzőprogramban rögzítjük a kölcsönzéseket. A munkáltató tankönyvek és a munkafüzetek nem tartós tankönyvek. Ezekben a diákok dolgoznak, feladatokat oldanak meg. Ez a tanulók tulajdonába kerül.

7.8. A csoportbontás elvei a székhely általános iskolában

- A hagyományos nyelvoktató német nemzetiségi nevelési-oktatási formában 23 fő felett a *nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló rendelet* szerint csoportot bontunk.
- Idegen nyelvi órákon – a költségvetés függvényében - 24 fő felett csoportot bontunk.
- Informatika órán tanulónként egy gép javasolt.
- Vegyes / eltérő nevelési-oktatási formában, egy osztályon belül tanulók részére a finanszírozott intézményi órakeret terhére – a költségvetés függvényében - biztosítjuk a csoportbontást.

7.9. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet

- ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.
- ha a tanuló 2-8. évfolyamon, a tanév végén - *legfeljebb három tantárgyból* - elégtelen osztályzatot szerzett, a következő tanév megkezdése előtt augusztus hónapban javítóvizsgát tehet.
- javítóvizsgára utalás esetében a szaktanár a tanév végén a tanuló szüleinek írásban megküldi azokat a követelményeket, melyet a tanulónak a javítóvizsgán teljesítenie kell.

Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola 1. évfolyamának megismétlését akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben csak a megismételt évfolyamról kap bizonyítványt a tanuló.

A tanuló magasabb évfolyamba lépéséről a nevelőtestület az osztályozó értekezleten dönt az osztályfőnök, illetve a szaktanárok által megállapított osztályzatok alapján.

A sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő diákok értékelésénél figyelembe kell venni a magatartási, tanulási, képességbeli nehézségeket.

Magasabb évfolyamba lépéshez a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tenni, ha:

- Az iskola intézményvezetője felmentette a tanórai foglalkozáson való részvétel alól.
- Az iskola intézményvezetője engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse.
- Egy tanítási évben 250 óránál, egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékánál többet mulasztott, és emiatt a teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető. A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét csak akkor tagadhatja meg, ha az igazolatlan mulasztások száma meghaladja az igazolt mulasztások számát.
- Ha egyéni munkarend szerint teljesíti a tankötelezettségét.

A tanulók számára a székhely általános iskola biztosítja az átjárhatóságot. Második évfolyamtól azok a tanulók, akik nem kívánják tovább folytatni a német nemzetiségi nyelv tanulását, lehetőséget kapnak arra, hogy általános tanterv szerint haladó osztályban folytassák tanulmányaikat. Erről az intézményvezető dönt.

7.10. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének rendje, az ellenőrzések és értékelések formái

Az ellenőrzési, értékelési, mérési rendszerünk a köznevelési törvény, a NAT, valamint az erre épülő kerettantervek alapján készített helyi tantervünk követelményein alapszik. Az értékelési rendszer - a tantárgyi követelményrendszer - a pedagógiai program részeként nyilvános.

Pedagógiai munkánk elengedhetetlen része diákjaink ellenőrzése, hisz így kapunk visszacsatolást arról, mennyire voltunk eredményesek, mennyit sajátítottak el diákjaink a tantervi követelményekből.

A diákok biztos tudásának kialakításához is feltétlenül szükséges a közvetített ismeretek rendszeres és a tantárgyaknak megfelelő formákban végzett ellenőrzése, a tanuló teljesítményének folyamatos megfigyelése és értékelése.

Az értékelés során a tantervi követelmények elsajátítása mellett azt is figyelembe vesszük, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változik – fejlődött vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.

7.10.1. A tanulmányi munka ellenőrzése és értékelése

Az ellenőrzés és az értékelés célja:

- a tanulók minősítése
- visszajelzés a szülőknek, az iskolának a tanulók tudásáról, az esetleges hiányosságokról
- az önértékelés képességének kialakítása
- a személyiségfejlesztés

Az ellenőrzéssel és értékeléssel szemben támasztott követelmények:

Legyen...

- pedagógiailag kifogástalan
- folyamatos, tervszerű, rendszeres és aktuális
- sokoldalú, módszertanilag változatos
- konkrét, objektív és igazságos
- ne kísérje feszült légkör

Az ellenőrzés és értékelés során figyelembe kell venni a tanulók életkori sajátosságait, a tantárgy jellegét, a tanuló önmagához viszonyított fejlődését is. Az osztályozás nem lehet a fegyelmezés, a büntetés eszköze.

Az ellenőrzés formái:

- 1. szóbeli:** beszélgetés, összefüggő felelet, kiselőadás
A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a pedagógusok többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában.
- 2. írásbeli:** felmérés, feladatlap, teszt, dolgozat, témazáró dolgozat
- 3. gyakorlati:** informatikai feladat, munkadarab, sportteljesítmény, gyűjtőmunka

Az ellenőrzés során minden diák esetében biztosítani kell a bemeneti, folyamatközi és kimeneti mérést annak érdekében, hogy a tanulói teljesítményeket folyamatosan figyelemmel kísérhessük, a hiányokat időben észleljük, és korrigálhassunk. Ez a mérési folyamat lehetővé teszi a tanári teljesítmények eredményességének megítélését, az iskolai munka hatékonyságának minősítését.

Általános iskolában az elméleti jellegű tantárgyak: magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv, matematika, környezetismeret, természetismeret, történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, fizika, kémia, biológia - egészségtan, földrajz ellenőrzésénél:

- a nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül írásban is ellenőrizhetik
- az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagából témazáró dolgozatot írnak.

7.10.1.1. Bemeneti mérés

- Időpontja: minden év szeptemberében, az 1. évfolyamos tanulók körében.
- Célja: az 1. évfolyamba érkező gyerekek iskolaérettségi fokának megállapítása, képesség szerinti összetételének vizsgálta.

A mérést a Nevelési Tanácsadó szakemberei végzik el.

A mérés egyrészt jelzi az iskola teendőit az iskolaéretté tétel további feladatairól, másrészt jelzés a tanulók képességeiről és a várható teljesítményükről.

7.10.1.2. Folyamatellenőrzés

- Oktatási Hivatal által folytatott kompetenciamérés 6. és 8. évfolyamon.
- A folyamatmérés eredményei nem lehetnek a diákok minősítésének az eszközei. Osztályzatoknál csak akkor vehetők figyelembe, ha a tanuló teljesítménye két osztályzat között áll.

7.10.1.3. A kompetenciamérés eredményeinek javítása érdekében hozott iskolai intézkedések

	Feladat meghatározása	Felelősök	Határidő
1.	<p>Az aktuális tanévben, a kompetenciamérések előtt, a csoportok képességeinek megfelelően 5-10 óra közvetlen felkészítés magyarból és matematikából az előző évek mérő anyagaiból. Ez lehet írásban, interaktív módon, illetve egyéni feladatmegoldással és ellenőrzéssel, számítógép segítségével. (IKT órák)</p> <ul style="list-style-type: none"> • az előző évek mérő anyaga papíralapon elérhető a könyvtárban, • interaktív táblás tanteremben, könyvtári olvasóban gyakorlási lehetőség előre egyeztetett időpontokban, • informatika teremben egyéni tempóban feladatsorok önálló megoldása. 	Szaktanárok	május
2.	<p>A kompetencia mérés feladatainak gyakorlására szánt órák az osztály/csoport matematika és magyar tanmenetében szerepeljenek már a tanév elején. Minden szaktanár tervezze be az éves munkába.</p>	munkaközösség- vezető, szaktanárok	szeptember 1. hete
3.	<p>Igény szerint a mérés hetében ajánlott szülői értekezletet tartani a mérés fontosságáról és a tanulói kérdőívek kitöltéséről az érintett osztályokban.</p>	osztályfőnökök	május
4.	<p>Ha a szaktanár igényli, minden tanulócsoportheti 1 matematika órában bejuthat az informatika terembe.</p> <ul style="list-style-type: none"> • az órarend tervezésekor és a terembeosztás elkészítésekor szempontként szerepel ez a lehetőség, 	intézményvezetőhelyettes, szaktanárok, munkaközösség-vezető	augusztus-szeptember
5.	<p>A munkaközösség megállapodik tanév elején az első munkaközösségi értekezleten, hogy az egyes évfolyamokon mely témakörökben kívánják használni a zsebszámoló gépet, hogy a mérés idejére készség szinten legyen a használata a gyengén teljesítő (BTMN, SNI) tanulóknál.</p>	munkaközösség-vezető, szaktanárok	szeptember 1. hete
6.	<p>Minden tantárgy ad lehetőséget a matematika és anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére. A többi tantárgy szaktanárai is tudatosan figyeljenek erre az egyes témákban, ezzel támogatva a jobb méréseredmény elérését.</p> <p>Pl.: 10-15 mondatos szakszöveg szövegértéssel, kérdések feltevésével. (fizika, kémia, biológia, földrajz,</p>	intézményvezető, intézményvezetőhelyettes, munkaközösség-vezetők, minden szaktanár,	folyamatos

	természetismeret, történelem, ének, rajz, technika, informatika stb.)		
7.	Az egyes munkaközösségeken belül és a munkaközösségek között legyen tapasztalatsere a bevált módszerek, munkaformák, ötletek, didaktikai játékok megosztására.	munkaközösség- vezetők, szaktanárok	november, március
8.	Az iskolán belül a 4. évfolyamon a matematika, magyar nyelv tantárgyakból, valamint szövegértésből és hangos olvasásból a kimeneti mérés egyben a felső tagozat bemeneti mérése is . Az alsó illetve felső tagozaton tanítók közösen állapodjanak meg a mérni kívánt képességekben.	matematikát tanítók, magyar nyelvtant és irodalmat tanítók,	kidolgozás: október, mérés: április - június
9.	Az alsó tagozatban készítsenek egy intézkedési tervet az olvasás tanításáról és technikájáról, a kötelező olvasmányok listájáról .	alsós ig.helyettes és tanítók	szeptember
10.	Napközis munkatervben 5. és 6. évfolyamon szerepeljen kiemelt feladatoként a tanulás tanítása , a szövegértési feladatok feldolgozása., mivel eddig az életkorig lehet az olvasási technikát és értelmet fejleszteni. <ul style="list-style-type: none"> • magyar nyelvtanból másolásra, tollbamondásra, rövid szövegértésre alkalmas feladatbank összeállítása • matematikából írásbeli műveletek, fejszámolási feladatok gyakorlására alkalmas gyűjtemény összeállítása, 	intézményvezető, intézményvezetőhelyettes, napközis nevelők, magyar szakos, matematika szakos szaktanárok	folyamatos

A kompetenciamérés eredményeinek javulása és a lemorzsolódás csökkentése érdekében a **székhely iskolában**:

- a felső tagozaton kéthavonta évfolyamszintű szövegértési feladatlapokat oldanak meg a tanulók. Az eredményeket a szaktanárok elemzik, kiértékelik, s ennek megfelelően gyakorolnak, differenciálnak
- az alapkompenciák megalapozása érdekében az országos kompetenciamérés időpontjához igazodva alsó tagozaton is évfolyamszintű szintméréseket írnak a tanulók
- Az 5-6. évfolyamon a napközis foglalkozásokon, és a szakrendszerű órákon is kiemelt figyelmet fordítottunk az alábbiakra:
  - ✓ az önálló tanulás, a jegyzetelési technikák tanítására 10-12 éves korban
  - ✓ az információszerzés-, és feldolgozás (forrásból tájékozódás, szelektálás, rendszerezés, felhasználás, új kontextusban alkalmazás) képességének fejlesztésére
  - ✓ a kommunikációs képességek (pl: műfajok ismerete, értése, nyelvhelyessége, helyesírása, alkotása hétköznapi helyzetekben) erősítésére
  - ✓ a szociális kompetenciák fejlesztésére
  - ✓ a térbeli, időbeli, mennyiségi viszonyokban való pontosabb tájékozódásra

- ✓ az 5. és 6. évfolyamokon kialakítandó tanulásszervezés során a módszertani kultúra, azon belül a "tanítói" és a "tanári" módszerek aránya fontos kérdés, mely szakszerűen csak a helyi viszonyok ismeretében oldható meg.

7.10.1.4. Tantárgyi vizsga élő idegen nyelvből a székhely iskolában

Célok

A Nemzeti alaptanterv egyértelműen meghatározza az élő idegen nyelv műveltségi terület céljait és tartalmait, amelyek összhangban vannak az Európa Tanács ajánlásaival, alapvetően azonban a tanulók társadalmi szükségletei határozzák meg.

A nyelvtanulás célrendszerének alappillérei:

- kommunikatív kompetencia fejlesztése;
- kommunikációs és információs technológiák használata;
- nyelvtanulási stratégiák kialakítása;

A nyelvi kompetencia az olvasott és a hallott szöveg értése, a beszédképesség és az írásképesség fejlesztése során alakul ki. Az eredményes tanulás egyik legfontosabb módszere az előzetes tudás mozgósítása. A tanulónak alkalmat kell adni – életkori sajátosságait figyelembe véve – a való élet feladataihoz közel álló nyelvi tevékenységekben való megnyilvánulásokra.

Az alaptanterv előírja, hogy az általános iskolai tanulmányok végére minden tanulónak legalább egy idegen nyelvből el kell jutnia a hatfokú európai skála második, A2 szintjére, a 6. osztály végére az A1 szintre.

Mivel a továbbtanuláshoz a 8. osztály első félévi eredményeire van szükség, ezután a tanulók nehezebben motiválhatók. A vizsga miatt azonban a 8. osztály utolsó félévének tétje lesz.

A vizsgára való felkészülés során, ill. a vizsgahelyzetben a tanórán „megszokott” feladatoktól eltérő kommunikációs szituációkkal találkozik a tanuló. A felkészülés ill. a vizsga – reményeink szerint - kedvezően befolyásolja a jelenlegi állapotot, vagyis azt, hogy a tanulók sokkal sikeresebben oldanak meg nem produktív, mint produktív, aktív nyelvhasználatot igénylő feladatokat.

A tanulókat képessé kell tennünk a hatékony információk közlésére, az elemi szintű boldogulásra idegen nyelven.

A vizsga szervezése

- Évfolyamok: 6. és 8. évfolyam.
- A vizsga ideje: az aktuális tanév áprilisának utolsó hetében
- Vizsgabizottság:
  - Kérdező tanár: az osztályt tanító nyelvtanár (a tanulók életkori sajátosságai miatt szükségük van az ismert felnőtt nyújtotta lelki támogatásra);
  - Elnök: idegen nyelvi munkaközösség egy tagja
- A tanmenetben szerepeljen a vizsgára való felkészítésre 10 óra a sima osztályoknál, 15 óra a nemzetiségi tagozatosok esetében.
- Vizsgakötelezettség:
  - Mindenkinek kötelező vizsgázni
  - Betegség esetén –orvosi igazolás ellenében - pótidőpont
  - A nyelvi vizsga során a sajátos nevelési igényű, ill. a beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő tanuló esetében az érvényes szakértői véleményben foglaltak alapján biztosítjuk azokat a speciális feltételeket,

amelyeket a tanórai munkában, ill. az értékelés során is biztosítunk számára (időhosszabbítás, egyes készségek alóli felmentés). Ezt a vizsgáról készülő jegyzőkönyv is tartalmazza.

- Intézményvezető mentesítheti a szóbeli vizsgarész letétele alól azt a tanulót, aki az aktuális tanév 2. félévében érkezik intézményünkbe.
- Intézményvezető mentesítheti a teljes nyelvi vizsga letétele alól azt a tanulót, aki az aktuális tanévben különbözeti nyelvi vizsgát tett.
- Sem a teljes, sem részvizsga nem ismételhető.
- Verseny és nyelvvizsga eredmények nem jelentenek sem mentességet, sem előnyt, kivétel a helyben letett DSD I vizsga.

A tanulóknak a tételeket az aktuális tanév szeptember 30-ig meg kell kapnia.

Felkészüléshez ajánlott tankönyvek: a tanulmányok során az általános iskolában használt tankönyv, vagy bármely alapfokú nyelvvizsgára felkészítő könyv

A vizsga szervezéséért és lebonyolításáért felelős a nyelvi munkaközösség.

A vizsga lebonyolítása

A vizsga formája: írásbeli és szóbeli, a nemzetközi nyelvvizsgák rendszerének megfelelően (hallásértés is).

A vizsgáztatók a következő szempontok szerint pontozzák a tanulók teljesítményét:

- nyelvhelyesség
- választékosság
- szókincs
- folyékonyság
- interakció
- koherencia

A vizsga anyaga: az összes –vizsga időpontjáig- tanult témából és nyelvtani anyagból összeállított tételekből áll (Autentikus szövegek).

A német nemzetiségi tagozatos osztályokban a népismeret tananyaghoz kapcsolódó feladatot is kapnak a tanulók.

A vizsga érdemjegye: az írásbeli és szóbeli vizsgára egy összevont érdemjegyet kap a tanuló.

A szóbeli és írásbeli vizsgák százalékos aránya német nemzetiségi tagozaton: népismeret 10%, írásbeli vizsga 45%, szóbeli vizsga 45%.

A szóbeli és írásbeli vizsgák százalékos aránya általános tantervű osztályoknál: írásbeli vizsga 50%, szóbeli vizsga 50%.

Minimumszint: összevont 40%

A vizsga érdemjegye az összevont százalékok alapján:

85% - 100%	= 5
75% - 84%	= 4
55% - 74%	= 3
40% - 54%	= 2

Póttétel húzása esetén a szóbeli vizsga pontszáma feleződik.

A vizsga érdemjegye valamennyi tagozat és oktatási forma esetében **három témazáró dolgozat osztályzatával** egyenértékű.

A szóbeli és írásbeli vizsgák közt minimum 2 napnak el kell telnie.

A szóbeli vizsga napján a vizsgázó tanulónak nincs tanítás.

Időtartamok:

- az írásbeli vizsga időtartama 45 perc + hallásértés;
- a szóbeli vizsga felkészülési ideje 15 perc;
- a szóbeli vizsga időtartama maximum 15 perc.

A szóbeli vizsgán használható segédeszközt (nyomtatott szótár) az iskola biztosítja.

A vizsgán jegyzőkönyv készül, amelyet a szülő előre egyeztetett időpontban megtekinthet.

7.10.1.5. DSD I vizsga

A 2020/2021-es tanévtől iskolánk elnyerte a **DSD I vizsgaközpont** címet. A DSD I, azaz a Deutsches Sprachdiplom der Kultusministerkonferenz egy egynyelvű német nemzetközi nyelvvizsga, amely megfelel a Közös Európai Referenciakeret (KER) A2/B1 szintjének és melynek letételére több mint 60 országban nyílik lehetőség a világon.

A 8. évfolyamos tanulóink számára a vizsga lehetősége számos előnnyel jár:

- megfelelő tanulólétszám esetén a vizsga a saját intézményünkben történik
- a vizsga a tanulók számára ingyenes
- a saját, jól ismert tanára vizsgáztatja a tanulót
- jó alapot nyújt a középiskolai tanulmányok megkezdéséhez
- sikeres vizsga esetén A2 vagy B1 szintű, nemzetközileg elismert nyelvvizsga bizonyítvány szerezhető

Sikeres DSD vizsga kiváltja a 8. évfolyamos nyelvi vizsgát a német nemzetiségi tagozaton.

Értékelések**A tanulói értékelés fajtái:**

- *Diagnosztikus értékelés*

Helyzetfeltáró, a következő időszak fejlesztési feladatainak meghatározására. A tanulás megkezdésekor. Értékelése százalékos formában kerülhet a naplóba.

- *Formatív értékelés*

A teljesítmény nyomon követése, a fejlődés minőségének és ütemének regisztrálása.

- *Szummatív értékelés:*

Meghatározott tananyag elsajátítási szintjének meghatározása.

Az értékelés módjai:

- az első évfolyamon félévkor és év végén minden tantárgy esetében csak szóveges értékelést alkalmazunk
- a második évfolyamon félévkor szóvegesen, tanév végén érdemjegyekkel minősítünk
- a második-nyolcadik évfolyamon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét érdemjegyekkel minősítjük.
- a tanév végén az egész éves teljesítményt vesszük figyelembe

Az értékelés történhet szóban. Ennek célja alkalmat teremteni az egyén teljesítményének másokéval való összevetésére, felelősségérzet kialakítása, mások által való megítélés lehetősége.

A szóbeli, formatív értékelést formái:

- tanári értékelés
- tanulói önértékelés
- tanulótárs értékelése

Az értékelés történhet osztályzatokkal, ötfokozatú skálán.

Az tanuló tantárgyankénti teljesítményének értékelése osztályzatban kifejezve:

- **jeles (5):** ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit megbízhatóan elsajátította, tudását alkalmazni képes
- **jó (4):** ha a tanuló kevés hibával elsajátította a helyi tanterv követelményeit kisebb bizonytalansággal tudja alkalmazni tudását
- **közepes (3):** ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit pontatlanul, esetenként felszínesen és több hibával teljesíti, csak nevelői segítséggel tudja alkalmazni tudását
- **elégséges (2):** ha a tanuló a helyi tantervnek csak minimális, a továbbhaladáshoz szükséges ismereteit sajátította el, kizárólag nevelői segítséggel képes önálló feladatvégzésre
- **elégtelen (1):** ha a tanuló a helyi tanterv követelményeinek minimum szintjét sem sajátította el, nem rendelkezik a továbbhaladáshoz feltétlenül szükséges ismeretekkel, nevelői segítséggel sem képes önálló feladatvégzésre

Az érdemjegy (osztályzat) bejegyzése az elektronikus naplóban az általános iskolában

<u>Értékelés típusa</u>	<u>Értékelés színe</u>	<u>Értékelés súlya</u>
▪ írásbeli témazáró dolgozat	piros	200 %
▪ szóbeli felelet	kék	100 %
▪ írásbeli röpdolgozat	kék	100 %
▪ írásbeli felelet	kék	100 %
▪ gyakorlati feladat	kék	100 %
▪ házi feladat	zöld	50 %
▪ házi dolgozat	ciánkék	100 %
▪ projekt munka	ciánkék	100 %
▪ órai munka	zöld	50 %
▪ másik intézményből hozott ért.	barna	100 %
▪ e-learning feladat	fekete	100 %
▪ kiselőadás	lila	100 %
▪ nyelvi vizsga	lila	600 %

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének értékelése a tanári szabadság része. A pedagógus maga állítja fel az értékelés szempontjait. Ezeket azonban mindig előre kell közölni a diákokkal, s előre meg kell adni a dolgozat értékelésének ponthatárait.

Mindezek figyelembe vételével az általános iskolában az intézmény nevelőtestülete a **tanulmányok alatti vizsgák**, valamint a tanulók **témazáró** dolgozatának értékelésekor a következő iránymutató arányokat javasolja alkalmazni.

Teljesítmény	Érdemjegy
0% - 35%	elégtelen
36% - 50%	elégséges
51% - 70%	közepes
71% - 85%	jó
86% - 100%	jeles

Ettől az értékeléstől a nevelőtestület tagjai eltérhetnek egyéni mérlegelés alapján.

- A központilag kiadott témazárók esetében a javasolt értékelési rendszert alkalmazhatják.
- Az írásbeli munka nehézségi fokát figyelembe véve alkalmazhatnak szigorúbb értékelést.

Az értékelés rendszerességét előtérbe helyezve tantestületünk szabályozza a **minimális osztályzatok számát**. Minden tanulónak **félévenként** rendelkeznie kell valamennyi tantárgyból **minimum 3 érdemjeggyel**.

A félévi és év végi tantárgyi érdemjegy kialakításakor a tanév során szerzett jegyek között a témazáró, illetve a félévi és év végi dolgozatok érdemjegyei a meghatározók.

A tantárgyi félévi és tanév végi osztályzatokat a szaktanár állapítja meg. Az érdemjegy megállapításánál a **matematikai kerekítés szabályait kell alkalmazni**. Az elégséges félévi és tanév végi osztályzathoz **1,75 átlag elérése** szükséges. Amennyiben az iskola intézményvezetője vagy az osztályfőnök ellentmondást lát a tanuló tanévi érdemjegyei és az év végi osztályzat között, kezdeményezi a nevelőtestületi döntést az osztályzat megállapításában.

A tanuló érdemjegyeiről, tantárgyi előrehaladásáról a szaktanár és az **osztályfőnök a digitális napló**, esetenként az ellenőrző könyv, kivételes esetekben levél útján írásban, a fogadóórákon és a szülői értekezleteken szóban tájékoztatja a szülőket.

Az értékelésnél használt dokumentumok

Évfolyam	évközben	félévkor	tanév végén
1-8. évfolyam	digitális napló	digitális napló és az abból nyomtatott tájékoztató	bizonyítvány digitális napló törzslap

A tanulók teljesítményének értékelési szinterei:

a) osztályozó értekezlet

- két alkalommal, félév és tanév vége előtt tartandók
- a tantárgyi osztályzatokról a szaktanár, a magatartás és szorgalom minősítéséről az osztályfőnök dönt az osztályban tanító pedagógusok javaslatának figyelembe vételével
- az osztályozó értekezleten az osztályban tanító pedagógusok, az iskola intézményvezetője, vagy helyettese vesz részt
- az osztályozó értekezlet pontos idejét az iskolai munkatervben rögzíteni kell

b) intézményvezetői értékelés

- iskolai szülői értekezleten
- félévi és tanévzáró tantestületi értekezleteken
- tanévzáró ünnepélyen

7.10.1.6. Szöveges értékelés az általános iskola alsó tagozatán

A köznevelési törvény alapján az általános iskola első évfolyamán félévkor szöveges minősítéssel kell kifejezni a tanuló teljesítményét.

A szöveges értékeléssel kapcsolatos elvi követelmények:

- minősítésközpontúság helyett fejlesztőközpontúság jellemezze
- vegye figyelembe az életkori sajátosságokat
- legyen összhang a NAT, a pedagógiai program, a helyi tantervi rendszer és a kimunkált értékelési koncepció között
- jellemezze a gyakorlatot a rendszeres és folyamatos értékelés
- személyre szóló és ösztönző jellegű legyen
- a tanítási-tanulási folyamat állandó kísérőjeként tudjon megerősítő, korrigáló, fejlesztő szerepet betölteni

A szöveges értékelés pedagógiai, módszertani szabályai:

- Mindig törekedni kell az egyértelmű, pontos, nyelvi és stilisztikai szempontból igényesen megfogalmazott, érthető fogalmazásra.
- A szöveges értékelés nem teljesítményelvű: miközben nem mond le a hagyományos ismeretszerzésben elért eredmények értékeléséről, a társas kapcsolatokat, az önismeret fejlődését és még számos szociális kompetenciát egyenrangúnak tekint az intellektuális teljesítménnyel.
- Az értékelés sugalmazza azt az elvárást, amely szerint a gyerek legyen aktív részese a fejlődésének, vállaljon felelősséget, szerepet saját tanulásában.
- Az értékelés legyen személyre szabott, differenciált, árnyalt, a diákok valódi figyelmet, odafordulást, segítőkészséget tapasztalhassanak a pedagógus részéről.
- A diák aktuális állapotát, viselkedését, teljesítményét rögzítsük, ne mondjunk ítéletet (különösen az egész személyiségre vonatkozót ne), ne vonjunk le sommás következtetéseket, ne adjunk önmagát beteljesítő jóslatokat, tartsuk fenn a tévedés jogát, vagy legalábbis kerüljük a tévedhetetlenség látszatát.
- Mindig vegyük figyelembe a gyerek önmagához mért fejlődését, képességeit, lehetőségeit, hogy reális és méltányos értékelést tudjunk adni.
- A kudarc okozta szégyen, feszültség kerülendő, de magával a kudarccal, szembe kell nézni, a szöveges értékelés kritikát, negatívumot is tartalmazhat. Ugyanakkor észre kell venni a gyerek próbálkozását, a nehézségekből való kilábalás szándékát is.
- A szöveges értékelés írásakor legyünk tudatában annak, hogy mintát adunk a gyerekeknek az értékelés, kritika, visszajelzés kommunikációjára, alapvetően járulunk hozzá saját önértékelésük, értékrendjük kialakulásához.

A szöveges értékeléshez kapcsolódó intézményi döntések:

- A nevelőtestület döntése alapján a tanulók értékelésére tanév közben már második osztály első félévében is alkalmazhatják a pedagógusok az egytől ötig terjedő érdemjegyeket. A 2. évfolyam első félévének végén ennek ellenére a tanulóinkat még szövegesen értékeljük.
- A pedagógusok egyénileg összeállított szöveges értékelést készítenek.

Az értékelés dokumentumai:

- Az első évfolyamról kiállított bizonyítvány "Záradék" rovatába kell bejegyezni a tanuló továbbhaladását segítő nevelőtestületi döntéseket és a tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos egyéb megjegyzéseket.
- Az első évfolyamon a tanuló értékelése az ágazati miniszter által engedélyezett bizonyítvány pótlapon (pótlapokon) történik. A kitöltött pótlap a bizonyítvány része. A pótlapot a bizonyítvány borítólapjának tárolójában kell elhelyezni. A pótlap kiállítását a

kiállító köteles a bizonyítvány pótlap-jegyzékében (a megadott rovatok kitöltésével) igazolni.

A szöveges értékelés szempontjai

Az értékelés történhet az alkalmazott napló és tájékoztató szempontrendszer szerint is.

Magatartás:

- a házirend betartása
- viselkedés a tanítási órákon
- viselkedés a szünetben és napközis időszakban
- társakhoz és felnőttekhez való viszony
- szóbeli megnyilvánulások
- Konfliktuskezelés
- A szabályok betartása
- Felelősségtudat
- Kezdeményezőkézség
- Önbizalom

Szorgalom:

- órai munka
- házi feladat
- munkavégzés minősége
- feladatvégzés rendezettsége
- szorgalmi feladatok
- iskolai felszerelés
- közösségi munka
- munkafegyelem, kötelességtudat
- odafigyelés és összpontosítás
- önállóság
- segítségkérés és adás
- együttműködés
- érdeklődés
- aktivitás
- munkatempó
- hatékonyság

A szöveges értékelés szempontjai tantárgyanként

Magyar nyelv és irodalom:

- olvasástechnika,
- olvasás és szövegértés,
- írástechnika,
- íráskészség
- nyelvtani ismeretek,
- helyesírás,
- szókincs,
- memoriterek,
- helyes ejtés,
- szóbeli szövegalkotás,
- önművelés,
- illem,
- irodalom.

Matematika:

- számtani ismeretek,

- műveletvégzés,
- problémamegoldó képesség,
- szöveges feladatok,
- becslés,
- geometriai ismeretek,
- mértékváltás.

Környezetismeret/Természetismeret:

- megfigyelés, elemzés,
- tapasztalatok összegzése,
- élettelen természet, anyagvizsgálatok,
- élő természet,
- az emberi élet,
- természetvédelem.

Rajz és vizuális kultúra:

- technikák alkalmazása,
- tárgy és környezetkultúra,
- kifejezőképesség, kreativitás,
- ábrázolás,
- forma és arányérzék,
- műveletek ismerete.

Ének-zene:

- hangok és hangszerek,
- dalismeret,
- éneklés,
- dallamolvasás, írás,
- ritmusolvasás, írás.

Technika:

- anyagok ismerete,
- tervezés, mérés,
- anyagok felhasználása,
- elkészült munkák pontossága, tisztasága,
- életvitel,
- eszközhasználat.

Testnevelés és sport:

- rendgyakorlatok,
- gimnasztika,
- atlétika: futás, ugrás, dobás,
- mozgás, mozgáskultúra,
- sportjáték,
- torna,
- úszás.

Német nemzetiségi nyelv:

- beszédértés,
- beszédképesség,
- szókincs,
- olvasott szöveg értése,
- kultúraismeret,
- helyesírás.

Német tánc:

- ritmusképletek visszaadása,

- motívumok elsajátítása, bemutatása,
- térformák alkalmazása,
- egyéni, páros, csoportos mozgás,
- a tanult koreográfia ismerete.

Magyar néptánc

- ritmusképletek visszaadása,
- motívumok elsajátítása, bemutatása,
- gyermek- és népdalok eléneklése, tánc közbeni előadása,
- térformák alkalmazása,
- egyéni, páros, csoportos mozgás,
- a tanult koreográfia ismerete.

7.10.1.7. Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya

Az írásbeli beszámoltatás legyen objektív, tényszerű – a tanár személyisége, a tanuló és a tanár kapcsolata nem befolyásolhatja.

Az írásbeli beszámoltatás formái:

- **kis dolgozat - röpdolgozat:** egy óra anyagának számonkérése, egy szóbeli felelettel egyenértékű
- **témazáró dolgozat:** egy témakör, három vagy több óra anyagának elsajátítását ellenőrzi
- **év eleji, félévi, év végi felmérések:** hosszabb időszak, több témakör összefoglaló számonkérése (az év eleji felmérés tájékoztató jellegű)

Az írásbeli számonkérés feladattípusai:

- leíró jellegű feladatlap
- teszt típusú feladatlap
- kiegészítendő –nyílt végű- feladatsorok

A témazáró dolgozatokat, félévi és év végi felmérések osztályzatait eltérő színnel jelöljük a naplóban, ezek döntően befolyásolják a félévi, év végi jegyeket.

Az írásbeli - beszámoltatás korlátai:

- **A témazáró dolgozat időpontját** a tanulókkal a nevelő **legalább 1 héttel előtte** közli.
- **Naponta legfeljebb 2 témazáró** illetve félévi vagy év végi dolgozat íratható.
- **A dolgozatokat 10 tanítási napon belül értékelve** kapják vissza a tanulók.

Amennyiben ez az adott időintervallumon belül nem történik meg, úgy az írásbeli dolgozatot érvénytelennek kell tekinteni, kivéve, ha a tanuló kéri az osztályzatot. Kivételt képez ez alól, ha a pedagógus tartós táppénzen van.

A tantárgyi értékelésben a tanév során szerzett jegyek között a témazáró, illetve a félévi és év végi dolgozatok érdemjegyei a meghatározóak, valamint a székhely iskolában a 6. és 8. évfolyamon a nyelvi vizsgák érdemjegyei.

7.10.2. A tanulói magatartás és szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei

Tanulóink **magaviseletét és szorgalmát** a félévi értesítőben és az év végi bizonyítványban minősítjük az alábbi szempontok szerint.

Magatartás

Példás (5) annak a tanulónak a magatartása, aki:

- ismeri és betartja az iskola házirendjébe megfogalmazott általános magatartási szabályokat, (udvarias, nem használ csúnya kifejezéseket, társait nem sérti meg sem szóval, sem cselekedettel, az étkezés illemszabályait ismeri és betartja, nem szemetel, vigyáz az iskola rendjére, berendezéseire,
- órák alatt mindig rendesen viselkedik, segíti a tanóra hatékonyságát.
- a vállalt feladatait elvégzi,
- napközis foglalkozásokon rendesen készül órákra, tanórán csendesen, önállóan tanul, nem zavarja társait,
- szabadidős foglalkozásokon - napközi, sport, szakkör, rendezvények, utazás, kirándulás, stb. - úgy viselkedik, hogy a vele együttlevőket nem zavarja, mindenki nyugodtan végezheti tevékenységét,
- társaival, felnőttekkel szemben segítőkész,
- aktívan részt vesz az osztály, az iskola életében,
- nincs figyelmeztetése, igazolatlan hiányzása.

Jó (4) annak a tanulónak a magatartása, aki:

- ismeri és általában betartja az iskola házirendjében megfogalmazott általános magatartási szabályokat - udvarias, nem használ csúnya kifejezéseket, társait nem bántja, ismeri és betartja az étkezési illemszabályokat, nem szemetel, vigyáz az iskola rendjére és berendezéseire,
- órák alatt rendesen viselkedik, segíti a tanóra hatékonyságát,
- vállalt feladatait figyelmeztetésre elvégzi, de teljesítménye nem egyenletes,
- tanórán csendesen, önállóan tanul, nem zavarja társait.
- szabadidős foglalkozásokon úgy viselkedik, hogy a környezetében lévőket ne zavarja,
- társaival, felnőttekkel szemben segítőkész, udvarias,
- nincs osztályfőnöki figyelmeztetése.

Változó (3) annak a tanulónak a magatartása, aki:

- figyelmeztetésre tartja be az iskola házirendjében megfogalmazott általános magatartási szabályokat - nem mindig udvarias, néha használ csúnya kifejezéseket, az ebédlőben étkezés közben hangoskodik, nem vigyáz az iskola tisztaságára, berendezéseire, egészségére káros szereket fogyaszt,
- figyelmeztetésre sem mindig hajtja végre a kapott és vállalt feladatát,
- napközis foglalkozásokon, szabadidős foglalkozásokon, órák alatt rendbontó, zavarja társait a munkában,
- több szaktanári figyelmeztetése, és legfeljebb osztályfőnöki figyelmeztetése van,
- igazolatlan hiányzása meghaladja az öt órát,
- taneszközeit gyakran otthon felejt, nem vigyáz rájuk.

Rossz (2) annak a tanulónak a magatartása, aki:

- rendszeresen megszegi az iskola házirendjében megfogalmazott általános magatartási szabályokat - udvariatlan, csúnya kifejezéseket használ, társait sértegeti, bántalmazza, az ebédlőben hangoskodik, nem az illemszabályoknak megfelelően étkezik, gyakran fogyaszt egészségét károsító szereket, nem vigyáz az iskola berendezéseire, a tisztaságra,
- a tanórát zavarja közbeszólásaival, tetteivel, rendszeresen nem dolgozik órák alatt, kötelességeit elmulasztja,
- napköziben nem készül rendszeresen az órára, a napközis foglalkozásokat sokszor zavarja, nem engedi társait dolgozni,
- rendszeresen zavarja a szabadidős foglalkozásokat, általában rendbontó,

- igazgatói vagy annál magasabb fokú büntetése van,
- igazolatlan hiányzásai meghaladják a tíz órát.

Szorgalom

Példás (5) annak a tanulónak a szorgalma, aki:

- rendszeresen készül a tanórákra, aktivitásával segíti a tanóra hatékonyságát,
- képességének megfelelően többször vállalkozik kiegészítő anyag feldolgozására,
- a tanultakhoz hozzáolvas, ill. az iskolában tanultakat kapcsolatba hozza az iskolán kívül szerzett ismeretekkel,
- szükség esetén igénybe veszi a szaktantárgyi korrepetálásokat,
- hiányok feltárása esetén igénybe veszi a tanárainak és társainak segítségét a pótlásban,
- gyakorló feladatokkal igyekszik pótolni a tananyag feldolgozásában felmerülő hiányokat,
- a vállalt vagy kapott feladatokat maradéktalanul elvégzi,
- taneszközei hiánytalanok, írásbeli munkája igényes.

Jó (4) annak a tanulónak a szorgalma, aki:

- általában készül a tanórákra, az órai munkát aktivitásával segíti,
- képességeinek megfelelő feladatokat vállal, és ezt mindenkor végre is hajtja,
- szükség esetén igénybe vesz szaktárgyi korrepetálásokat,
- segítséget kér tanáraitól, ha valami probléma merül fel a tanulás során,
- gyakorló feladatok megoldásával igyekszik minél pontosabb tudás megszerzésére,
- házi feladatát néha nem készíti el.

Változó (3) annak a tanulónak a szorgalma, aki:

- rendszertelenül készül a tanórákra,
- a tanórai aktivitása változó - nem mindig képességeinek megfelelően vesz részt a munkában,
- esetenként vesz részt a korrepetálásokon, feladatokat néha vállal,
- hiányainak pótlását nem tartja kötelességének,
- vállalt vagy kapott feladatait csak felszólításra hajtja végre,
- tanulmányi eredménye hullámzó, elmarad a képességeitől.
- házi feladatát gyakran nem készíti el,
- érdemjegyeit, osztályzatait több tantárgyból is lerontja.

Hanyag (2) annak a tanulónak a szorgalma, aki:

- a tanórai munkába ritkán kapcsolódik be, csak figyelmeztetés után dolgozik,
- kötelességeit elmulasztja,
- a korrepetálásokon rendszeresen nem vesz részt,
- a vállalt vagy kapott feladatait rendszertelenül, csak figyelmeztetésre hajtja végre,
- írásbeli munkái rendetlenek, házi feladata többnyire nincs készen,
- félévi ill. év végi értékelésnél több elégtelen osztályzata van.

7.11. A jutalmazás elvei és formái

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten...

- példamutató magatartást tanúsít
- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el
- az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez
- az iskola, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális, stb. versenyeken, vetélkedőkön, vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt
- bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola jutalomban részesítheti.

Az iskolai jutalmazás formái:

- Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicsérek adhatók:
  - szaktanári/napközis nevelői dicséret
  - osztályfőnöki dicséret
  - igazgatói dicséret
  - félévkor tantárgyi dicséret
- Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén a következő dicsérekben és jutalmakban részesülhetnek:
  - tantárgyi dicséret
  - nevelőtestületi dicséret (minimum 4 tantárgyi dicséret esetén javasolható)
  - igazgatói dicséret
  - oklevél
  - jutalomkönyv
  - ballagáson Év diákja, Év géniusza, Év sportolója, Év kórusénekese díj

7.11.1. Az iskola által adományozott díjak**7.11.1.1. *Év diákja***

Olyan tanuló lehet, aki 8 éven keresztül kitűnő eredményt ért el. Ha nincs ilyen, nem adjuk ki. Ha több van, akkor a versenyeredmények, közösségi munka kerül beszámításra. Minden évben egy 8. osztályos tanuló kaphatja meg.

7.11.1.2. *Géniusz díj*

Olyan tanuló lehet, akinek 8 éven keresztül jó volt a tanulmányi eredménye – nem feltétlenül kitűnő – és több tantárgyból rendelkezik megyei, területi, esetleg országos versenyeredményekkel. Ha nincs ilyen, nem adjuk ki. Minden évben egy 8. osztályos tanuló kaphatja meg.

7.11.1.3. *Év sportolója*

Olyan tanuló lehet, aki több sportágból rendelkezik megyei, területi, esetleg országos versenyeredményekkel. Ha nincs ilyen, nem adjuk ki. Minden évben egy 8. osztályos tanuló kaphatja meg.

7.11.1.4. *Év kórusénekese*

Minden évben egy 8. osztályos tanuló kaphatja meg.

A díjazott kiválasztásának menete (Év diákja, Év sportolója, Géniusz díj):

- A lebonyolításhoz alakítunk egy 3 fős bizottságot, melynek tagjai a könyvtáros, a DÖK vezető és egy nem osztályfőnök felsős kollega. Feladatuk a diákjavaslatok begyűjtése (3 díj esetén), a pontok összeszámolása, a szavazás lebonyolítása, a jutalmak beszerzése.
- Április végén a diákközösségek javaslatot tesznek a személyére.
- A tanulók összeírják eredményeiket (segít a versenyeredmények összesítője, gyűjti a DÖK)
- Május végén a tantestület elé terjesztik az elért pontokat.
- A javasolt tanulók közül a tantestület választja ki a jutalmazottakat.

Az **Év kórusénekese**nek jelölése a kórustagok feladata a kórusvezető irányításával. Döntési joga a nevelőtestületnek van.

7.12. A büntetések formái

Azt a tanulót lehet büntetésben részesíteni, aki...

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti
- a Házirend előírásait megszegi
- igazolatlanul mulaszt
- bármely módon árt az iskola jó hírnevének

Az iskolai büntetések formái:

- szaktanári/ napközis nevelői figyelmeztetés
- osztályfőnöki figyelmeztetés
- osztályfőnöki intés
- igazgatói figyelmeztetés
- igazgatói intés
- nevelőtestületi figyelmeztetés
- fegyelmi tárgyalás

Az iskolai büntetések kiszabásánál **a fokozatosság elve** érvényesül, amelytől indokolt esetben – a vétség súlyára való tekintettel – el lehet térni. A büntetést írásba kell foglalni és azt a szülő tudomására kell hozni. 3 szaktanári figyelmeztetés után az osztályfőnök mérlegelése alapján osztályfőnöki figyelmeztetés adható. Az igazgatói figyelmeztetés velejárója lehet, hogy a tanuló az adott tanév végéig nem vehet részt bizonyos iskolai rendezvényeken.

7.13. Az otthoni, napközis és tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Intézményünkben az otthoni, valamint a napközis és tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok (a házi feladatok) meghatározásával kapcsolatosan az alábbi szabályok érvényesülnek:

- A **házi feladatok** legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása, elsajátítása, alkalmazásuk gyakorlása, az írásbeli és szóbeli beszámoltatások előkészítése.
- A házi feladat céljai:
  - újra feldolgozni, elmélyíteni, rögzíteni az órán tanultakat,
  - készség szintig gyakorolni a tanult algoritmusokat,
  - önálló kutatómunkát végezni valamely témában,
  - alkotómunkát végezni valamely témában.
- A házi feladat mennyiségének meghatározásánál figyelembe kell venni, hogy a tanulóknak naponta 4 – 6 - 7 órájuk van, és minden órán tűznek ki kötelezően megoldandó feladatot.
- A házi feladatot mindig részben vagy teljesen (minden diákra, illetve feladatra vonatkozóan) ellenőrizni kell.
- Az első-negyedik évfolyamon a tanulók hétvégére (szombatra, vasárnapra), valamint a tanítási szünetek idejére ne kapjanak se szóbeli, se írásbeli házi feladatot (szorgalmi feladat adható).
- Az ötödik-nyolcadik évfolyamon a tanulóknak hétvégére (szombatra, vasárnapra), írásbeli házi feladatot lehetőleg ne adjunk.
- A tanulók a tanítási szünetek idejére - a szokásos (egyik óráról a másikra esedékes) feladatokon túl –ne kapjanak se szóbeli, se írásbeli házi feladatot.

7.14. Az egész napos iskolára vonatkozó intézményi szabályok

Az általános iskola osztályai **alsó tagozaton** egész napos iskolai formában működnek. Az egész napos iskola egy olyan iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra szétosztva szervezzük meg. A **tanórákat 8:00 – 16:10 között szervezzük** a diákok részére.

Ez a tanulásszervezési forma lehetővé teszi mind a felzárkóztatást, mind a tehetséggondozást. A kötelező tanórákon túli foglalkozások teret adhatnak a művészeti nevelésnek, a testmozgásnak vagy más, az iskola arculatához illő szakköri és egyéb foglalkozásoknak, illetve az önálló tanulásnak.

A tanórák között – a délelőtti és a délutáni időszámban is - több szabadidős, tanórán kívüli programot szervezünk. Törekszünk arra, hogy a tanórák között a diákok többször mozogjanak. A délutáni időszámban minden tanuló részére a tanulócsoportjával hosszabb időt biztosítunk az iskola nagy udvarán, a szabad levegőn, ahol a pedagógusok felügyelete mellett szabadon játszhatnak.

Az egész napos iskolai órákat összehangoljuk a művészetoktatási tagintézményünkbe járó diákok órarendjével. A délutáni időszámban lehetőséget biztosítunk a tanulóik számára, hogy akár a mindennapos testnevelés részeként, akár azon túl, egyesületi sporttevékenységet folytassanak, vagy sportszervezetben sportoljanak.

8. Az intézmény alapfokú művészeti iskolájának helyi tanterve

8.1. A nevelő-oktató munka szakaszai az alapfokú művészeti iskolában

A képzés rendje:

A beiskolázás felső korhatára 22. életév. A 22. életévét betöltött hallgató az alapfokú művészeti iskola szolgáltatásait tandíj megfizetése mellett veheti igénybe.

A képzés formája: egyéni és csoportos oktatás.

Tanszakok és tantárgyak:

- fafúvós tanszak tantárgyai: furulya, fuvola, klarinét, szaxofon, oboa, fagott
- rézfúvós tanszak tantárgyai: trombita, vadászkürt, harsona, tenor-, baritonkürt, tuba
- akkordikus tanszak tantárgyai: gitár, ütő
- billentyűs tanszak tantárgyai: orgona, zongora
- vonós tanszak tantárgyai: hegedű, brácsa, gordonka
- zeneismeret tanszak tantárgyai: szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom
- kamarazene tanszak tantárgyai: kamarazene, zenekar, kórus

Képzési idő: maximálisan 12 év.

A képzés szakaszai (tagolódása):

- előképző: 2 év (az előképző elvégzése nem kötelező)
- alapfok: 4-6 év
- továbbképző: 4 év

A képzés kimenetei:

- művészeti alapvizsga az alapfok befejeztével
- művészeti záróvizsga a továbbképző befejeztével

8.2. A választott kerettanterv megnevezése

Az alapfokú művészetoktatás alapprogramjának bevezetője a következő elveket fekteti le: „Az alapfokú művészeti iskolák az 1. és 2. számú melléklet alapján kell, hogy elkészítsék és bevezessék pedagógiai programjukat.

Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja (a továbbiakban: alapprogram) részét képező követelmények és tantervi programok tartalmazzák azokat a követelményszinteket és feltételeket, amelyet minden alapfokú művészeti iskolának teljesítenie, biztosítania kell.

2020. február 8-án hatályát veszítette az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet (a továbbiakban: Rendelet).

A Rendelet 1. számú melléklete változatlan formában jelen alapprogram 1. melléklete, amely szerint – az az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról szóló 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet hatályba lépését megelőzően – folytatott képzések felmenő rendszerben folytathatók, oly módon, hogy a tanulmányaikat már megkezdett tanulók azt legkésőbb a 2026/2027. tanévig be tudják fejezni.

A Rendelet 2. számú melléklete változatlan formában jelen alapprogram 2. melléklete amelyet alkalmazni kell a 2011/2012. tanévben és az azt követően megkezdett képzésekre.”

Tagintézményünk tekintetében a 2020/2021-es tanévtől kezdve az Alapprogram 2. melléklete mérvadó, hiszen a beiratkozások számát és időpontját is figyelembe véve kimenő rendszerben kivezetésre került az 1. melléklet szerinti oktatási rend.

Helyi tantervünk a jogszabályi környezet által előírt passzusokon kívül tartalmazza a tagintézmény pedagógusai által kidolgozott és elfogadott speciális helyi szabályozásokat is.

8.3. A képzés struktúrája (az egyes évfolyamokon tanított tantárgyak, kötelező és választható tanórai foglalkozások, valamint azok óraszámai, óraterve)

8.3.1. Zeneművészeti ág (kötelező, kötelezően választható és választható tárgyak, óratervek)

8.3.1.1. Hangszeres tanszakok – egyéni képzés

„A” tagozat

Főtárgy: hangszeres tantárgyak.

Kötelező tantárgy: szolfézs (ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit – szolfézs alapfok a 2020/2021. tanévtől kimenő rendszerben 5. évfolyam, a 2020/2021 tanévtől felmenő rendszerben 4. évfolyam -, akkor helyette a kötelezően választható tárgyak közül köteles egyet felvenni).

Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, kamarazene, zenekar, kórus, bármely hangszeres tantárgy.

Választható tantárgyak: szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve zongora) tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Óratervek

Az „A” tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. Az első (zárójelben lévő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

A képzés évfolyamainak számai

(2)+6+4 évfolyam: furulya, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott, trombita, kürt, harsona-tenorkürt-baritonkürt, tuba, gitár, ütő, zongora, hegedű, gordonka

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Óraterv 2

A képzés évfolyamainak számai

(1)+ 4+4 évfolyam: brácsa, orgona

Tantárgy	Évfolyamok								
	Előképző	Alapfok				Továbbképző			
	(1)	1	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2				
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton 2x30 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 2020/2021. tanévtől kimenő rendszerben az 5. évfolyam, a 2020/2021. tanévtől felmenő rendszerben a 4. évfolyam végéig 2x45 perc

Kötelezően választható tantárgy: 5 (6)-10. évfolyamig

Csoportos foglalkozás: 2x45 perc (zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, 2-8 fő)

Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.

- Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
- Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc (zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene: 2-8 fő)

Korrepetíció ideje hangszeres tanszakok: (minimum)

- Ek.1-2. és 1. évfolyam 5 perc
- 2-3. évfolyam 10 perc
- 4. évfolyamtól 15 perc

„B” TAGOZAT

Főtárgy: alapfok 2. évfolyamától javasolt.

Kötelező tantárgy: szolfézs

Kötelezően választható tantárgy: zongora (kivéve a zongora főtárgy esetében)

Választható tantárgyak: zenetörténet-zeneirodalom, zeneismeret, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve zongora tantárgy) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Óratervek

Az „B” tagozatos évfolyamok óratervei magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. A zárójelbe tett évfolyamok az „A” tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

A képzés évfolyamainak számai

(2+1)+5+4 évfolyam: furulya, fuvola, oboa, klarinét, fagott szaxofon, trombita, kürt, harsona-tenorkürt-baritonkürt, tuba, ütő, hárfa, gitár, zongora, hegedű, gordonka

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy					0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1
Választható tantárgy	(2)	(2)	(2)	0-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Óraterv 2

A képzés évfolyamainak számai

(1+1)+3+4 évfolyam: brácsa, orgona

Tantárgy	Évfolyamok									
	Előképző		Alapfok					Továbbképző		
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy					1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	(0-2)	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „B” tagozaton 2x45 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Választható tantárgy: 1 vagy 2 foglalkozás

- Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
- Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

Korrepetíció ideje hangszeres tanszakok:

- 2. évfolyam 15 perc
- 3-4. évfolyam 20 perc
- 5. évfolyamtól 25 perc

8.3.1.2. Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: szolfézs, kamarazene

Kötelező tantárgy: szolfézs főtárgynál zongora, vagy bármely tantárgy; kamarazene főtárgynál zongora vagy az előzőleg tanult hangszeres tárgy

Választható tantárgy: második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneismeret.

A képzés évfolyamainak száma

(2)+6+4 évfolyam: szolfézs

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(1-2)	(1-2)	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(2-4)	(2-4)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma

(2+4) 2+4 évfolyam: kamarazene

Az első (zárójelben levő) számjegy az előtanulmányok, a második számjegy az alapfokú évfolyam, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A kamarazene főtárgyként csak az alapfokú hangszeres évfolyamok elvégzése után, kötelezően választható tantárgyként a 4. évfolyam után tanulható.

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok					
	Alapfok		Továbbképző			
	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton 2x45 perc

kamarazene csoportlétszáma: minimum 2 fő

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton egyéni 2x30 perc

Választható tantárgy:

- Egyéni foglalkozás minimum 1x30 perc
- Csoportos foglalkozás minimum 1x 45 perc, zenekar, kórus minimum 9 fő; improvizáció, kamarazene: 2-8 fő

Korrepetíció (zongorakiséret): a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás ideje az Ek.1-2. és 1. évfolyamban 5 perc, a továbbiakban minden évfolyamban 10 perc (kivéve zongora tantárgy).

A főtárgyként nem választható tantárgyak képzési ideje:

Szolfézs kötelező: a 2020/2021. tanévtől kimenő rendszerben az (2)+1-5. évfolyam, a 2020/2021. tanévtől felmenő rendszerben a (2)+1-4. évfolyam.

Zenekar: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható.

Kórus: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható.

„B” TAGOZAT

Főtárgy: szolfézs

Kötelező tantárgy: zongora

Választható tantárgy: második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, improvizáció
zenetörténet-zeneirodalom

A képzés évfolyamainak száma

4+4 évfolyam: szolfézs

Az első számjegy az alapfok, a második számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. „B” tagozatra a tanulót a zenei előtanulmányokat követően, az alapfok harmadik évfolyamától lehet irányítani.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: csoportos 2x45 perc

Kötelező tantárgy: egyéni 2x30 perc

Választható tantárgy:

- Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
- Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc zenekar, kórus minimum 9 fő; kamarazene: 2-8 fő

Korrepetíció: a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás egységesen 10 perc (kivéve zongora tantárgy)

8.3.2. Táncművészeti ág kötelező, kötelezően választható és választható tárgyai

Tanszakok és tantárgyak

Főtárgy:

- Gyermektánc (1-2. előképző évfolyamon)
- Társastánc (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgyak:

- Viselkedéskultúra (3. alapfokú évfolyamon)
- Társastánc-történet (5-6. alapfokú évfolyamon, 9-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgy - az összevont osztályokban: viselkedéskultúra, társastánc-történet.

Választható tantárgyak:

- Történelmi társastánc (6. alapfokú évfolyamon, 7-8. továbbképző évfolyamon)
- Társastánc (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3-4	3-4	2-3	3-4	3	3	3-4	3-4	3	3
Kötelező tantárgy					1		1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy			1	1	1	1			1	1		
Választható tantárgy	2	2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

8.3.3. Szín- és bábművészeti ág kötelező, kötelezően választható és választható tárgyai

Tanszakok és tantárgyak

Színjáték tanszak

Főtárgy: dráma és színjáték

Kötelezően választható tantárgyak:

- beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)
- mozgás és tánc (1. alapfokú évfolyamtól)
- zene és ének (1. alapfokú évfolyamtól)
- színházismeret (3. alapfokú évfolyamtól)

Választható tantárgyak: a színjáték tanszak bármelyik tantárgya.

Óraterv

Színjáték tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelezően választható tantárgyak			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Választható tantárgyak	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óra	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázatok Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

Ha az intézmény az ajánlott minimális heti összórászatot biztosítja, akkor az ezen felül tanított választható tantárgyakat heti 0,5 órában is oktathatja.

A dráma és színjáték tantárgy heti óraszámja a helyi tantervekben heti 2 óra is lehet, ha a beszéd és vers, valamint a mozgás és tánc tantárgyakat minimálisan heti 1-1 órában önálló tantárgyként oktatja az iskola.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

8.4. Az egyes tanszakok, ezen belül az egyes tantárgyak általános fejlesztési követelményei

8.4.1. Fafúvós tanszak

8.4.1.1. Furulya

Az alapfokú művészetoktatás furulya tantárgyának hangszere a barokk (angol) fogású hangszer.

A furulyatanítás általános céljai, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten):

- a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét,
- hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen:

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat,
- tegye jártassá a tanulót a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet:

- a furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc-s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- az eredeti furulyairodalom mellett más zenei korszakok műveinek megismertetésére,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer ápolására.

8.4.1.2. Fuvola

A fuvolatanítás általános céljai, feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fuvolahang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a fuvola történetét,
- a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa:

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék - mint legfontosabb alapelv - pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit:

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét,
- zenei memóriát.

Ösztönözze a tanulót:

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

8.4.1.3. Klarinét

A klarinéttanítás általános célja, feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező klarinéthang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,

- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a klarinét történetét,
- a klarinét társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a klarinét hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék - mint legfontosabb alapelv - pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit:

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót:

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

8.4.1.4. Szaxofon

A szaxofontanítás feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező szaxofonhang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a szaxofon történetét,
- a szaxofon társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a szaxofon irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészeinek munkásságát.

Tudatosítsa:

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a hangképzés fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék - mint legfontosabb alapelv - pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

- hangszeres technikáját,

- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

8.4.1.5. Oboa

Az oboatanítás általános céljai, feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező oboahang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal:

- az oboa lehetőségeit, irodalmát, hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait,
- az oboairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- az oboa kialakulását, fejlődését, sajátosságait,
- a hangszer részeit, összeállítását, tisztítását,
- a nád szerepét,
- a rokon hangszereket.

Tudatosítsa:

- a kis b és e3 közötti hangok ismeretét, gyors olvasását és fogásait, (egy hang többféle fogásának ismeretét és alkalmazását: f-ek, esz-ek).

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező oboahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, tiszta intonáció mellett,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat. Tegye jártassá a tanulókat az oboairodalomban előforduló díszítések kivitelezésében.

Fordítson figyelmet

- a megfelelő légzéstechnika, száj-, hangszer-, kéz- és testtartás kialakítására, tudatosítására és automatikussá tételére,
- az önkontroll fejlesztésére,
- biztos és differenciált hangindításra és szép hangbefejezés kialakítására,
- kiegyenlített, szép hang létrehozására, megfelelő levegővezetéssel a különböző regiszterekben,
- a repetíció gyorsítására a torok és nyelv lazaságának megőrzése mellett,

- a nyelv és az ujjak szinkronjának állandó ellenőrzésére, tökéletesítésére (ujjgyakorlatok, szekvenciák különböző artikulációval és ritmusképlettel),
- a hallás, a ritmus- és a tempóérzék fejlesztésére,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

8.4.1.6. Fagott

A fagott-tanítás feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fagott hang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a hangszer történetét,
- a fagott társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa:

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a fagott hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék - mint legfontosabb alapelv - pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit:

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót:

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

8.4.2. Rézfúvós tanszak

8.4.2.1. Trombita

A trombitatanítás feladatai:

- a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása, kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
- a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,

- a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
- a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
- a zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
- az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a trombita történetét,
- a trombitának a rézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét,
- a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenő részét,
- a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenő részét
- a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,
- a trombita hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa:

- a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
- a helyes szájtartás, mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
- a mindennapi gyakorlás didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti szükségességét,
- a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló:

- hallását, belső hallását, „intonációs” képességét,
- hangszeres adottságait,
- hangszertechnikai tudását,
- megformáló- és előadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat:

- rendszeres, hatékony, igényes gyakorlásra,
- a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
- a beállított alapfunkciók önellenőrzésére,
- a tiszta intonációra,
- folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra,
- a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasítások megvalósítására.

8.4.2.2. Vadászkürt

A kürttanítás célja feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten):

- a hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait,
- a kürtirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a kürtcsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező kúrthangot,
- differenciált hangindítást, elválasztást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást,
- könnyed hangszerkezelést.

Gyakoroltasson rendszeresen:

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával (pl. mf, ff, pp), az intonáció megtartásával,
- hangsorokat fokozatosan táguló hangterjedelemben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet:

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

8.4.2.3. Harsona, tenorkürt, baritonkürt

A harsona és rokon hangszerei, a tenorkürt- és a baritonkürt-tanítás szakirányú feladatai

A képzés legeredményesebb módjának az tekinthető, ha a tanuló 8-9 éves korában tenoron vagy baritonon kezdi a mélyrézfúvós hangszerek tanulását és csak a tanulmányok során amikor erre alkalmassá válik, tér át a harsona tanulására. A tenoron vagy baritonon megszerzett készségek birtokában a továbbtanulást megelőző két évben elegendő a harsonatanulást megkezdeni a zeneművészeti szakközépiskolai felvételi követelmény eléréséhez.

A harsonatanítás szakirányú feladatai:

- ismertesse meg a tanulóval (életkoruknak megfelelő szinten) a hangszerek lehetőségeit, irodalmát; történetét, akusztikai sajátosságait, az irodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, száj-, hangszer- és kéztartást, tolókezelést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező zenei hangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes kartechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és karmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen:

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet:

- a helyes légzés kialakítására, gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal,
- a helyes szájtartás kialakítására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:
- fúvóka és hangszer nélkül csupán ajakkal,
- csak fúvókával,
- hangszerrel,
- mindezek ellenőrzése fúvóka karikával,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer karbantartására.

8.4.2.4. Tuba

A tubatanítás célja feladatai:

- a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása - kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
- a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
- a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
- a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
- a zenei elképzelések fejlesztése, a zenei előrelátás, a folyamatos kottaolvasás kialakítása,
- a zenei hallás átfogó fejlesztése,
- zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
- az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a tuba történetét, legalább elméletben a különböző hangolású hangszereket
- a tuba a mélyrézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit,
- a hangszer irodalmát, a hangszer zenekari-, kamarazenei- és szóló-irodalmának legalább a tananyagban megjelenő részét,
- a tananyagban keresztül a főbb zenei stílusokat,
- a segédfogásokat, alkalmazásuk lehetőségeit a tiszta intonáció és az előforduló díszítések könnyebb megvalósítása érdekében,
- a tuba hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa:

- a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
- a helyes szájtartás, mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
- a mindennapi gyakorlás - didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti - szükségességét,
- a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanulót:

- hallását, belső hallását, intonációs képességét,
- hangszertechnikai tudását,
- megformáló- és előadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat:

- a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
- a beállított alapfunkciók önellenőrzésére, szinten tartására és javítására
- a tiszta intonációra,
- folyamatos hangszerjátékra, árnyalt és stílusos előadásra,
- a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasításainak megvalósítására.
- társas muzsikálásra.

Fejlessze és ellenőrizze a különböző funkcionális készségek kialakítását:

- a helyes légzést intenzív légzésfejlesztő gyakorlatokkal (hangszerrel és hangszer nélkül);
- a szájjomzatot

8.4.3. Akkordikus tanszak

8.4.3.1. Ütőhangszer

Az ütőhangszer tanítás feladatai:

Az ütőhangszerek sokszínűségéből és zeneirodalmi sajátosságaiból eredően a kamarazenélés lehetőségeinek megteremtése a hangszerstanulás kezdetén. A társas muzsikálás elősegítése. Az egymáshoz való alkalmazkodásra és egymásra figyelésre nevelés.

Ismertesse meg a tanulókkal:

- az ütőhangszercsalád leggyakrabban használatos tagjait,
- a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját,
- a helyes ütéstechnikákat,

Fordítson figyelmet:

- a helyes test-, és kéztartás kialakítására,
- pontos tempótartásra,
- a különböző hangszerek speciális technikai elemeinek alkalmazására,
- a precíz, pontos ritmikai megoldásokra, külön figyelemmel a legáltalánosabb ütőhangszeres elemekre,
- az eltérő kézrendi megoldásokra,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítására,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására.

Végeztessen az egyes zenei kíséret-formákhoz szükséges improvizációs gyakorlatokat.

8.4.3.2. Gitár

Az alapfokú művészetoktatás „klasszikus gitár” tantárgyának hangszere a hat húros, nylonhúrozású, hagyományos akusztikus gitár.

A gitártanítás céljai, feladatai

Tanítsa meg:

- A gitár részeit, felépítését, akusztikai sajátosságait.
- A gitár különböző behangolási módjait.
- A gitárjáték alapvető technikai elemeit: apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok fekvésváltás, kötések, barré, valamint a tompítás különféle lehetőségei jobb- és balkézrel egyaránt.
- A gitáriradalomban előforduló egyéb effektusok: üveghang (flageolett), glissando, tompított pengetés (etouffe), rasgueado, ütés, dobolás (tamb.) kivitelezését.
- A legato, tenuto, portato, staccato játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását.
- A játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését.
- A gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait.
- A gitár, mint kíséreshangszer lehetőségeit: a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.
- A hangszer karbantartási feladatok elvégzését.

Alakítsa ki és tudatosítsa az alábbiakat:

- Helyes test-, hangszer- és kéztartás.
- Laza kar- és ujjtechnika.
- A két kéz pontosan összehangolt mozgása.
- Helyes fogástechnika, differenciált pengetés.
- Összességében könnyed hangszerkezelés.

Gyakoroltasson rendszeresen:

- Az adott technikai elem tanításának megfelelő mechanikus ujjgyakorlatokat, mozdulatsorokat.
- Az elméleti ismeretekkel összhangban hangsorokat, skálákat, különböző pengetési- és ritmusvariációkkal is.
- Arpeggio gyakorlatokat.
- A felmerülő technikai problémának megfelelő etűdöket.

Ösztönözze a tanulókat:

- Játéktechnikájuk folyamatos fejlesztésére, gondozására, ezen belül kiemelten a szép gitárhangszín kialakítására.
- Céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Fordítson figyelmet:

- A precíz hangszerhangolásra.
- A művek igényes kidolgozására technikai és zenei szempontból egyaránt.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A lapról játéokra, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

8.4.4. Billentyűs tanszak

8.4.4.1. Zongora

A zongoratanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
- a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
- a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki:

- a testtartásnak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
- megfelelő kéztartást,
- független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
- rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
- az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevéését),
- differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a tanulókat arra, hogy:

- tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
- tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- tudja a zongorapedálokat megfelelően használni,

- a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,

Fejlessze a tanuló:

- muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
- kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
- hangszerkezelését, technikáját az ügyesítő, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

8.4.4.2. Orgona

Az orgonatanulmányok megkezdése előtt legalább 4 év előzetes zongoratanulmány elvégzése javasolt.

Az orgonatanítás célja, feladatai:

A tanuló a zenei anyagot életkora, évfolyama és egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

E cél elérése érdekében szükséges:

- a kottaolvasás és a lapról játék fejlesztése,
- a két kéz önállóságának fejlesztése, amely biztosítja a jobb és bal kéz összjátékának, s ez az alapja a manuál-pedal összjátéknak is,
- a polifon (barokk) zenében a tiszta szólamvezetés, a logikus frazeálás és artikulálás, az agogika és a díszítések alkalmazása,
- a romantikus stílus értelmi és kifejezésbeli sajátosságainak megérzése és megvalósítása,
- a redőny stílusos használatának elsajátítása,
- a tanuló saját alkatának is megfelelő logikus ujj- és lábrend készítésének elsajátítása.

A tanár ismertesse a tanulókkal:

- az orgona történetét, a más hangszeres családokkal meglévő rokon vonásokat,
- a hangszer felépítését és működési elvét (a különböző építéstechnikákra tekintettel),
- az orgona akusztikai sajátosságait, az alapvető regisztereket,
- az orgonairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.

Alakítson ki:

- könnyed hangszerkezelést,
- helyes test-, kar-, kéz- és lábtartást,
- sokszínű, kidolgozott játékmód-kultúrát,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- könnyed manuálváltást, a különböző manuálok egy időben történő használatának természetességét,
- a különböző testrészek összehangolt munkáját.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen:

- dúr és moll skálákat külön kézzel, két kézzel, valamint pedálon, párhuzamosan és ellenmozgásban, különböző tempókban és billentésmódokkal, oktáv, terc, szext és decima távolságokban,
- hármas- és négyes hangzatokat akkordfogásban, különböző felbontásokban, futamokban a skálákhoz hasonló módokon,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat,
- technikai gyakorlatokat, etűdöket.

Fordítson figyelmet:

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Fejlessze a tanuló

- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartást,
- hangszerkezelését, technikáját, a kezek és lábak függetlenségét az ügyesítők, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával,
- *muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával.*

Az orgonát tanuló tanulók előképzettsége, életkora és zenei érettsége eltérő, ezért a javasolt zenei anyag csupán a haladás kívánatos szintjét jelöli, csak útmutatást kíván nyújtani a felhasználható művek nehézségi fokáról.

8.4.5. Vonós tanszak

8.4.5.1. Hegedű

A hangszerjátéknál a zenei elképzelés és az azt megvalósító technika elválaszthatatlanok. Különösen áll ez a tanulás kezdeti éveire, amikor a zenei appercepció és a hangszeres mozgásérzetek még fejletlenek, s a tanuló valóban csak azt tudja helyesen megszólaltatni hangszerén, amiről intenzív hallási élménye van.

A hegedűtanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal:

- hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a hegedű akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fizikai törvényszerűségeit,
- a különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
- a hegedűirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszeres család többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát,
- helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hegedűhangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen:

- hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnemekkel valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet:

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására,
- a pizzicato-technikára, a pergő-technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések alkalmazására,
- a hangköz és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra

8.4.5.2. Brácsa

A képzés különböző fokozatain nyújt lehetőséget a tanulónak a hegedűről brácsára való áttérésre, de - a korábbi gyakorlattól eltérően - az abszolút kezdőnek is biztosítja a brácsatanulás lehetőségét.

A brácsatanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a brácsa akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fizikai törvényszerűségeit,
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
- a brácsairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát,
- helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező brácsahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen:

- hangsorokat és hangzatokat különböző figurációkkal és szólamszámmal valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet:

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására,
- a pizzicato-technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására,
- a hangköz- és akkordjáték sajátosságaira,

- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a brácsa- és violinkulcsok folyamatos olvasásának kialakítására,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolásra és a legalapvetőbb hangszer-karbantartásra.

8.4.5.3. Gordonka

A gordonkatanítás célja, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a gordonka akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
- a gordonkairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát,
- helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező gordonkahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen:

- hangsorokat és hangzatokat különböző figurációkkal és szólamszámmal valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet:

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására,
- a pizzicato-technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására,
- a hangköz- és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a basszus-, tenor- és violinkulcs folyamatos olvasásának kialakítására,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.

Általános követelmény:

- A tanuló a zenei anyagot életkora, évfolyama és egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően, kotta- és stílúshűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.
- A képességek kibontakoztatása és a készségek fejlesztése
- A hallás és a ritmusérzék fejlesztése, érzékenység a dinamikai és a hangszínbeli különbségekre.
- A kottaolvasás és a lapról játszás fejlesztése.
- A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
- A zenei ízlés, a stílusérzék és a karakterek iránti érzékenység fejlesztése, a zenei fantázia kibontakoztatása.
- A céltudatos és gazdaságos gyakorlási módszer kialakítása.

8.4.6. Zeneismeret tanszak

8.4.6.1. Szolfézs kötelező tárgy

A szolfézsnak, mint kötelező tantárgynak két előképző és a 2020/2021. tanévtől kimenő rendszerben öt, a 2020/2021 tanévtől felmenő rendszerben négy alapfokú évfolyama van, követelményei megegyeznek a szolfézs tantárgy azonos évfolyamainak követelményeivel. Az előképző évfolyamok elvégzése nem kötelező. A 2020/2021. tanévtől kimenő rendszerben az 5. évfolyam, a 2020/2021 tanévtől felmenő rendszerben 4. évfolyam végén alapvizsga tehető.

A szolfézstanítás - a hangszeritanítással szerves egységben - a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és látja, amit hall!” (Kodály Zoltán)

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus-metrum,
- tiszta intonáció,
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
- dallamhallás,
- többszólamúság,
- harmóniaazonosítás,
- zenei olvasás-írás,
- zenei szerkezet (forma),
- zenei memória,
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, - rögtönzés,
- a megszerzett tudás alkalmazása,
- a hangszerstanulás segítése,
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése,

- a zenei műveltség igényének kialakítása,
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása
- a zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra,
- a tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása, nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása

Rendelkezzék a tanuló:

- olyan készetéssel, mely a választott - eddig tanult - muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret-repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel és
- a zene iránti elkötelezettséggel.

8.4.6.2. Szolfézs főtárgy

A szolfézstanítás - a hangszertanítással szerves egységben - a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkodás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és látja, amit hall!”

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus-metrum
- tiszta intonáció
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
- dallamhallás
- többszólamúság
- harmóniaazonosítás
- zenei olvasás-írás
- zenei szerkezet (forma)
- zenei memória
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, - rögtönzés
- a megszerzett tudás alkalmazása
- a hangszertanulás segítése
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
- a zenei műveltség igényének kialakítása
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása.
- A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.

- A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló:

- olyan késztetéssel, mely a választott - eddig tanult - muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret-repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel,
- a zene iránti elkötelezettséggel.

8.4.6.3. Zenetörténet-zeneirodalom

A zenetörténet-zeneirodalom tanításának a célja, hogy a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további önművelésre, valamint a zene aktív művelésére, és sajátos eszközeivel, minél szélesebb körű zenei műveltséget biztosítson.

A zenetörténet-zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai:

- a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése, az eddig megszerzett készségekre építve,
- hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.

Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére, ösztönözze a tanulókat:

- rendszeres hangverseny- és operalátogatásra,
- a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
- a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
- értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,
- aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.

Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).

Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

8.4.7. Kamarazene tanszak

8.4.7.1. Kamarazene

Az alapfokú művészeti iskolában folyó kamarazene/társasének-tanítás - különösen a nem zenei pályára készülő tanulók esetében - az oktató-nevelő munka egyik legfontosabb tevékenysége.

A kamarazenei attitűd elsajátításához szükséges, hogy a tanuló rendelkezzen olyan személyes (fizikai és érzelmi), hangszeres és vokális kompetenciákkal, melyek nélkül a közösségi zenélés hatékony elsajátítása nem képzelhető el.

A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2 fő feletti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális szólamokból álló együttes.

A kamarazene főtárgyként az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, de kötelezően választható, vagy választható tantárgyként is tanulható.

A kamarazene tanítás célja feladatai:

- Adjon lehetőséget a zene aktív művelésére és a kamarazene-irodalom megismerésére.
- Képezzen a közösségi együtt muzsikálásra érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzsikusokat.
- A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanulók személyiségének, egyéniségének formálásához.
- Használja ki az együtt muzsikálás közösségformáló erejét, növelje a tanulók egymás iránti felelősségérzetét, használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.
- Fejlessze a zenei hallást, az intonációs készséget, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát.
- Gyakoroltassa rendszeresen a lapról olvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahú, zeneileg igényes megszólaltatására.
- Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában.
- A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni az eltérő létszámú és hangszer-összeállítású együttesekről. Törekedjen a művek által a kamarairodalomban fellelhető zenei stílusok, műfajok lehető legszélesebb spektrumából választani.
- Készítse fel a tanulókat amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Fejlesztési feladatok:

A kamarazene-oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres/ vokális szólamok adott tanévre vonatkozó összeállításától függenek ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei:

- Beintés-leintés.
- Közös levegővétél és intés.
- Az „avizó” fogalma, sebességének tempó-meghatározó szerepe.
- Intés felütéssel való kezdésre.
- Lassítás, gyorsítás jelzése az intések sűrítésével, ritkításával, az alapegység megváltoztatásával.
- A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
- A kottaállványok megfelelő magassága.
- A kottaképre vonatkozó ismeretek
- Tájékozódási pontok: zifferek, ütemszámozás, betűjelzések.
- Generál szünet, tacet, több ütemes szünetek jelzése.
- Vi-de jel.
- A másik szólam apró kottával történő megjelenése.
- Játék partitúrából.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek:

- A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva.

- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása. (C-hangolású, illetve transzponáló jellege.)
- Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
- A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás-módosítás, segéd-, illetve tisztítófogások).
- A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása,
- A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata,
- Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
- A hangológép jelzései.

Ritmikai tudnivalók:

- Izo és hetero ritmikus játék szólamon belül és a szólamok között A hemiola értelmezése, játékmódja.
- Ütemmutató nélküli kotta, bonyolult átkötött ritmusok, komplementer ritmusok.

A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek:

- A játszott művek formája, harmóniai világa,
- A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
- A disszonancia-konzonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
- Homofon zene.
- Polifon zene.
- Izoritmikus zene.
- Kánon, imitáció, fuga.
- Cantus firmus.
- Consort-muzsika.
- A leggyakoribb reneszánsz, barokk és klasszikus táncművek, táncpárok (pavane-gaillarde, gavotte, saltarello, intrada, rigaudon, sarabande, musette, bourrée, menüett stb.).
- Ellenszólam.
- Basso continuo.
- A kamarazene-irodalom leggyakoribb műfajai: triószonáta, fúvósötös, vonósnégyes stb.
- A kortárs zene által használt kottagrafikus jelek zenei jelentése

A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése

- Lapról olvasás.
- A belső hallás fejlesztése.
- intonációs készség.
- Az improvizációs készség fejlesztése (reneszánsz és barokk művekben, jazz-zenében).
- A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
- Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.

8.4.7.2. Zenekar

A zenekari foglalkozások célja, hogy sajátos eszközeivel teremtsen lehetőséget az alapfokú és a továbbképző évfolyamok tanulói számára, hogy - az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával - érzelmileg gazdag, harmonikus személyiséggé válhassanak.

Ösztönözze a tanulókat, hogy a zenekari játék közben megszerzett zenei kifejezőkészséget és technikai eszközöket használják fel az egyéni hangszeres játékban is.

Hozzon létre együttműködést a tanulók tudásának különbözőségéből. Mutasson utat a közösség erejével a toleráns magatartásra. Alakítsa ki a kultúra iránti nyitottságot. Hangsúlyozza a művészetek aktív művelésének fontosságát.

A zenekari foglalkozások feladatai:

- A tanulók megismertetése az alapvető zenekari játékmódokkal.

- A különböző zenei stílusokban használt előadói hagyományok bemutatása.
- A „zenekari hallás” fontosságának alakítása, tudatosítása.
- A figyelem időtartamának és elmélyítésének (vertikális-horizontális) fejlesztése.
- Az egységes zenekari ritmusjáték kialakítása, tudatosítása.
- Az arra alkalmas tanulók felkészítése professzionális együttesben való játékra.
- A különböző hangszercsoportoknak megfelelő - a zenekari ülésből adódó - helyes hangszerkezelés kialakítása, egységesítése.

A zenekari munkában a fejlesztési cél és feladat az együttes fajtájától, az adott hangszerösszeállításra íródott/átírt repertoártól, valamint az együttesben résztvevők egyéni tudásszintjétől függ.

A játszandó művek kiválasztásánál fokozott figyelmet kíván az egyes részfeladatok (szólamok) megfelelő szintű megvalósítása, gondosan mérlegelve a befektetett időt, energiát, s a munka közben megőrzendő játékkedvet, mert ez alapvető feltétele az egész mű minőségi megszólaltatásának, a magasabb értékű esztétikai szint elérésének.

A „klasszikus” összeállítások (vonós-, fúvószenekar) mellett a helyi igényeknek, lehetőségeknek megfelelően számtalan hangszeres összeállítás működhet eredményesen, e miatt éves szintre lebontott egységes fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

8.4.7.3. Kórus

A kórus tantárgy oktatásának célja, olyan pozitív élménynyújtás, amely a tanulók zenei és közösségi élményhez juttatásával hat az emberi kapcsolatokra és ezen keresztül az egyén személyiségfejlődésére.

A kórusfoglalkozás feladatai:

- Ösztönözze a tanulót a kórusirodalom, illetve a zeneirodalom megismerésére.

Fejlessze a tanulók:

- hallását,
- ritmusérzékét,
- tempó- és dinamikai érzékenységét,
- hangszínek iránti igényét,
- kottaolvasási készségét,
- zenei memóriáját,
- zenei ízlését,
- stílusérzékét,
- formaérzékét,
- hangképző- és intonációs gyakorlatok segítségével a harmonikus hallását.

Ismertesse meg a kórustagokat

- az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel a csoportos hangképzés által,
- a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stíluskorszakaival.

Tudatosítsa a tanulóknak az alkalmazkodóképesség fontosságát zenei és emberi szempontból is.

A zeneiskolai kórus tantervben az egyedi személyi, korosztályi összetétel és a különböző tudásszintek miatt nem lehet egységes, évfolyamokra lebontott Követelményeket meghatározni.

A felsorolt feladatok a fejlesztési területeket spirálisan jelölik avval, hogy az eredmények mindig a konkrét művek előadásában teljesülnek.

Fejlesztési feladatok:

- az aktív éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra kialakítása, továbbfejlesztése,

- a együtthangzás megvalósítása, a harmonikus hallás és formaérzék fejlesztése,
- a résztvevők korosztályától, egyéni tudásától függően kánonok, két-, háromszólamú egynemű karok igényesebb három és négyszólamú művek, vegyeskari művek megszólaltatása,
- hangképző és intonációs gyakorlatok a kórus tiszta, egységes, szép hangzásának kialakítására,
- a szólamok ritmikailag pontos, dallamilag hibátlan megtanulása megfelelő formálással, szövegejtéssel,
- a zene akusztikai összefüggéseinek ismeretében a tiszta intonáció énekkari gyakorlatának megvalósítása,
- kiegyenlítetttség az egyes szólamok és a kórus egésze között:
- hangszín-kultúra fejlesztése, az intonációs különbségek felismerése, javítása
- az egységes, kulturált énekkari hangzás megteremtése.

8.4.8. Táncművészeti ág – társastánc tanszak

8.4.8.1. Társastánc

A társastánc tanterv játékos tevékenységi formákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejleszti a tanuló érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, gazdagítja önkifejezési formáit. A társastánc tantárgyat két év előképző után tíz éven át tanulják a tanulók. Az egymásra épülő, folyamatosan nehezedő táncok és azok motívumai jutattják el a tanulót az egyre magasabb szintű táncstudáshoz. A kompetenciaalapú tartalom, tanterv olyan területekre hívja fel a figyelmet, mint az együttműködés, a kritikus gondolkodás, az önbecsülés, a felelősségérzet és a tolerancia.

A művészeti munka eljuttatja a tanulót az alkotó munkához, mely hozzájárul a harmonikus, gazdag érzelmvilágú, egészséges gondolkodású személyiség kialakításához. A csoportos tanulás, az órákon való megmutatkozás lehetősége, a közös utazások, a bemutatók sikerei összekovácsolják a tanulókat, ezért igen nagy közösségformáló hatással bírnak.

8.4.8.2. Társastánc történet

A társastánc történet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XX-XXI. század tánc történetének kiemelkedő hazai- és nemzetközi képviselőit, az európai társastáncélet fejlődését, a kor hazai alkotóműhelyeit és a formációs társastáncok kialakulását, aktív közreműködőként vegyen részt táncművek, koreográfiák elemzésében.

8.4.8.3. Viselkedéskultúra

A viselkedéskultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a mindennapi élet és a társas érintkezés viselkedéskultúrájának alapszabályait, magatartásformáit

Az udvariasság, az ízléses megjelenés, az alkalmazkodó készség, kombinációs készség mellett kialakul a tanulóban az esztétikai minőség tisztelete, mások megismerésének igénye, az emberi jogok tiszteletben tartása

8.4.9. Szín- és bábművészeti ág – színjáték tanszak

8.4.9.1. Dráma és színjáték

A dráma és színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet - ezen belül is elsősorban a színjáték - iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a drámán és színjátékon keresztül történő önkifejezésre, közösségi alkotásra, a kommunikációs és előadói képességeik fejlődésére, a színházi alkotófolyamaton keresztül a színpadi munka alapjainak elsajátítására, a színházon keresztül önmagukra és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére.

A tantárgy oktatása során a célokat a közösségben végzett dramatikus tevékenység élményén, a játék örömein keresztül érjük el.

A tantárgy feladata, hogy a folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül, tanuló társaival együtt, drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

8.4.9.2. Beszéd és vers

A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt - az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelő szinten - könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklődést a tudatos beszédművelés, valamint a vers- és prózamondás mint önálló pódiumi műfaj iránt.

A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különböző képességfejlesztő gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoriterekben keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintű, tudatos használatára, az irodalmi műalkotások értő befogadására és értelmezésére, jussanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erősödjön befogadói és előadói attitűdjük, váljanak képessé a verskultúra ápolására.

8.4.9.3. Mozgás és tánc

A tantárgy célja a tanulók testtudatának kialakítása és fejlesztése, a mozgással történő önkifejezés fejlesztése, a testbeszéd, mint nyelv tanulmányozása, az alapvető mozgástechnikai elemek megismertetése és elsajátíttatása. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanulók legyenek képesek színházi helyzetekben megvalósuló, mozgásra, táncra épülő feladatok ellátására.

A tantárgy feladata elérni, hogy a tanulók megtapasztalhassák egyéni vagy csoportos mozgásokra, illetve táncra épülő gyakorlatok elvégzésével fizikai jelenlétük lehetőségeit, a mozgásban fellelhető szabadságérzetet, a test alkalmassá tételét különböző érzelmi állapotok és helyzetek megjelenítésére.

8.4.9.4. Színházismeret

A színházismeret tantárgy fő célja, hogy a tanulók tudatos színjátékosokká, felkészült nézőkké illetve „színházcsinálókka” váljanak. Egyrészt reflektálni tudjanak önmaguk és a csoportjuk színházi tevékenységére, másrészt a látott előadásokban felismerjék azokat a színházi összetevőket, amelyek a színházi élmény forrásai. Ehhez a célhoz az alapfokon elsősorban a gyakorlat felől közelíthetünk. Ezekben az évfolyamokon a színházi kifejezés sajátosságait, formanyelvének összetevőit elsősorban drámajátékos eszközökkel közelíthetjük meg. Azok a színházi műfajok állnak a középpontban, amelyek a tanulók korosztálya által létrehozott színházi előadásokban leggyakrabban előfordulnak. Így a tanulók önmaguk, illetve kortársaik színházi tevékenységéből kiindulva vonhatnak le következtetéseket a színház természetéről, illetve a színpadi kifejezés legfőbb alkotórészeiről. Azokról a formákról, műfajokról, módszerekről pedig, amelyeket ők maguk nem gyakorolnak, játékos formák segítségével szerezhetnek személyes tapasztalatokat.

A továbbképző szakaszban az élőben (vagy felvételről) megtekintett előadások teremthetnek alkalmat arra, hogy egyfajta színházi szemlélet, illetve fogalomkészlet felépítéséhez segítse hozzá a tanulókat a színházismeret tárgya. Az órák középpontjában a továbbképző szakaszban egy-egy előadás megtekintése áll: míg az alsóbb évfolyamokon főként gyermek- és diákszínházi előadások közös megnézése, addig a felsőbb évfolyamokon sor kerülhet ifjúsági színházi előadások, illetve gondosan kiválasztott felnőtt színházi előadások megbeszélésére is. A megtekintett előadásokat mindig egészében, összhatásában próbáljuk megragadni, mert elsődleges célunk a színházi élmény elmélyítése. Ugyanakkor egy-egy részlet, alkotórész,

összetevő részletesebb vizsgálata megteremtheti annak a lehetőségét is, hogy fokozatosan felépüljön a tanulóknak egyfajta színházi szemléletmód, illetve fogalomkészlet.

8.4.9.5. Zene és ének

A tantárgy célja az ösztönös zenei készségek fejlesztésével a biztos hangképzésen alapuló éneklés, valamint az egyszerűbb ritmus- és dallamhangszerek használatának elsajátítása.

Cél, hogy a tanuló a zeneirodalom kiemelkedő szemelvényein keresztül megismerjék a zenei stíluskorszakokat és azok jellemző műfajait, különös tekintettel a zenés színházi műfajokra és a zene színházi felhasználásának lehetőségeire. A tantárgy feladata elérni, hogy a tanuló számára természetessé váljanak a zenei megnyilvánulási formák, és hogy képessé váljon a dramatikus tevékenységek során azok kreatív alkalmazására.

8.5. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszköz kiválasztásának elvei

Taneszköz az az oktatási eszköz, segédeszköz, tanítási és szemléltető eszköz. Az oktatás folyamatában felhasználható, az oktatás céljainak elérését elősegítő tárgy. A taneszközök lehetnek hangszerek, háromdimenziós (tanári demonstrációs eszközök, tanulói munkaeszközök), nyomtatott (tanári és tanulói segédletek), oktatástechnikai taneszközök (anyagok és egyéb eszközök).

Az alapfokú művészetoktatásban alkalmazott leggyakoribb taneszközök a következők: hangszerek, hangszertartozékok (például fúvóka, nád, stb.), tankönyvek, kották, a táncművészet, illetve szín- és bábművészeti ág eszközei (formaruhák, jelmezek, stb.).

A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 16. §-ban foglaltak értelmében az alapfokú művészeti iskolában fizetett tandíj, illetve térítési díj ellenében az iskola létesítményeinek, illetve eszközeinek használata biztosított.

Ezen rendelkezésnek megfelelően az tagintézmény leltárában található hangszerek és hangszertartozékok, egyéb kis értékű eszközök kölcsönzéséért „hangszerhasználati” díjat nem szedünk.

A zeneművészeti ágra vonatkozó különös szabályok, elvek:

- Tagintézményünk rendelkezik kottatárral, melynek példányait első sorban a pedagógusok, igény esetén a tanulók is kikölcsönözhetik a szükséges dokumentumok szülő/gondviselő általi kitöltésével és aláírásával.
- Az adott szakokon tanító pedagógusok a rugalmasság elvét követve, a növendékek egyéni igényeit és fejlődési ütemét figyelembe véve az Alapfokú művészetoktatás alapprogramja által felsorolt kottakínálat mellett a tagintézmény és saját kottatárunkban megtalálható kiadványokat szabadon felhasználhatják.
- A tanulók által használandó hangszeres iskolák beszerzését javasoljuk valamennyi növendék számára. A szerzői jogok védelme és a szülőkre háruló anyagi terhek csökkentése érdekében előnyben részesítjük azokat a hangszeres iskolákat, melyek több tanév anyagát is tartalmazzák. A kötelezően előírt kották, taneszközök használatáról a szülőket minden tanév előtt tájékoztatjuk. A kották beszerzésében kérésre segítséget nyújtanak a tagintézmény pedagógusai.
- A fúvós és vonós tanszakok esetében a tagintézmény hangszerparkjában található eszközök kölcsönzésére a „Kötelezvény” szülő/gondviselő általi kitöltésével és aláírásával nyílik lehetőség. Iskolánk hangszerparkja véges, ezért valamennyi szülő számára ajánlott a hangszeres tanulmányok 3-4. évében gyermeke számára saját hangszer beszerzése.

- A különböző hangszerterozékok (például fúvókák) kölcsönzése „Kötelezvény” kitöltése nélkül is lehetséges.
- A fafúvós tanszakok esetében a klarinét és szaxofon nádaK beszerzését a takaréKossáK elvét követve biztosítja tagintézményünk.
- A hangszerek karbantartását abban az esetben látja el tagintézményünk, amennyiben a hangszerek állapotában keletkezett kár a rendeltetészerű használatnak tudható be. A nem rendeltetészerű használatból eredő károk kijavítását célzó karbantartási szolgáltatások ellenértékének megtérítési a „Kötelezvény”-t aláíró szülő/gondviselő felelőssége.
- Annak érdekében, hogy a növendékek otthoni gyakorlásának lehetősége adott legyen, zongora szakon a hangszer beszerzése kötelező a tanév megkezdéséig.
- Digitális segédeszközök alkalmazása, a tananyagba építése megengedett.

Társastánc tanszakon a fellépő ruhákat a szülők szerzik be.

A szín- és bábművészeti ág tanulói számára a tagintézmény az „Az IfjúsáK Zenei Neveléséért Alapítvány” segítségével beszerzett jelmezei térítésmentesen használhatóak.

8.6. A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

8.6.1. Csoportbontások

Iskolánkban a csoportbontások megszervezésekor mindhárom művészeti ág esetében mérvadóak az alábbi elvek:

- a Nemzeti köznevelésről szóló, 2011. évi CXC. törvény 4. mellékletében található „Osztály- és csoportlétszáK” (zeneművészeti ág: minimum 6, maximum 15, átlag 8, egyéb művészeti ág: minimum 8, maximum 20, átlag 10).
- Zeneművészeti ágon a csoportbontás fogalma a zeneismereti tanszak munkájának szervezésére jellemző (szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom). Évfolyamonként átlagosan 2-3 párhuzamos csoport szervezésére van lehetőség. A csoportok kialakításakor figyelembe vesszük a növendékek egyéb délutáni elfoglaltságait, illetve az általános- és középiskolai tanárok kéréseit (lásd. egész napos iskola).

8.6.2. Egyéb foglalkozások

Tagintézményünk a tanulók művészi képességeinek fejlesztése és kibontakoztatása érdekében szervez tanórán kívüli foglalkozásokat, melyek a következők:

- tanári hangversenyek
- vendégművészek előadásai
- hangverseny-látogatások
- bentlakásos és napközis táborok
- pályázati programok lebonyolítása
- tanórán kívüli tehetséggondozó és a felzárkóztatást elősegítő egyéni és csoportos foglalkozások

Ezek látogatása nem kötelező, de a szaktanár belátása szerint erősen ajánlott.

8.7. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban, vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módjai, a tanuló jutalmazásával összefüggő, valamint szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha a kiadott és a helyi tantervben megfogalmazott követelményeknek eleget tett.

A tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye alapján kell megállapítani.

A kiskorú tanuló érdemjegyeiről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

Az értékelés az egész év évfolyamán kiemelt szerepet kap, mely folyamatos, rendszeres és változatos, egyaránt megtörténik szóban és írásban is.

8.7.1. A tanuló teljesítményének és szorgalmának értékelése írásban és gyakorlatban

Hó végi értékelés: a tanuló teljesítményének és szorgalmának értékelése írásban, melyet be kell jegyezni a tanuló tájékoztató füzetébe, valamint a főtárgyi és kötelező tárgyi naplókba.

A félévi vizsgahangverseny/vizsgaelőadás értékelése: a tanuló félévi vizsgahangversenyen/vizsgaelőadáson nyújtott teljesítményének értékelése, melyet a vizsgabizottság tagjainak javaslatai alapján a főtárgy tanár ad, és melyet be kell jegyezni a főtárgyi naplóba, illetve fel kell vezetni a vizsgajegyzőkönyvre. A félévi vizsgahangversenyen az előképző évfolyamon tanuló növendékek, illetve a tanulmányaikat az adott hangszeren az abban a tanévben megkezdő növendékek számára a részvétel nem kötelező. A félévi vizsgahangverseny anyaga: egy mű elővezetése, lehetőleg kívülről.

A félévi értékelés: a tanuló féléves teljesítményének és szorgalmának értékelése írásban, melyet be kell jegyezni a tanuló tájékoztató füzetébe, valamint a főtárgyi és kötelező tárgyi naplókba. A követelmény teljesítését félévkor a tanulók év közbeni folyamatos tanulmányi munkája, érdemjegyei, és a nyilvános beszámolón (félévi vizsgakoncerten, vizsgaelőadáson) nyújtott teljesítménye alapján bíráljuk el 70%-30% arányban.

A félévi vizsga formája: nyilvános, egységes követelmények szerint, vizsgabizottság előtt zajló vizsgahangverseny, vizsgaelőadás.

Az év végi vizsga értékelése: a tanuló tanév végi vizsgán nyújtott teljesítményének értékelése, melyet a vizsgabizottság tagjainak javaslatai alapján a főtárgy tanár ad és melyet be kell jegyezni a főtárgyi naplóba, illetve fel kell vezetni a vizsgajegyzőkönyvre. Az év végi vizsga anyagát a főtárgy tanárok jelölik ki (zeneművészeti ágon 4 mű elővezetése kért szabadon választott összetételben).

Év végi vizsga formája:

- zeneművészeti ágazaton zártkörű, vizsgabizottság előtt, egységes követelmények szerint zajló gyakorlati vizsga.
- tánc-, valamint szín- és bábművészeti ágazaton egyaránt szervezhető zárt és nyilvános, egységes követelmények szerint, vizsgabizottság előtt zajló gyakorlati vizsga.

Év végi értékelés: a tanuló egész éves teljesítményének és szorgalmának értékelése írásban, melyet be kell jegyezni a főtárgyi és kötelező tárgyi naplókba, valamint a tanuló bizonyítványkönyvébe. A tanév végén a tanulók érdemjegye a tanév közben kapott havi érdemjegyeik és az év végi beszámolón nyújtott teljesítményük átlagából születik (60-40 %).

A tanuló teljesítménye és szorgalma értékelésének módjai:

Zeneművészeti ág

TANTÁRGYAK			HÓ VÉGI, FÉLÉVI ÉS ÉV VÉGI ÉRTÉKELÉS MÓDJA	
			TELJESÍTMÉNY	SZORGALOM
FŐTÁRGY	hangszeres tanszakok	zeneismeret és kamarazene tanszakok	EK 1-2. évfolyamokon szöveges értékelés. Alapfokú és továbbképző évfolyamokon érdemjegy. A vizsgák értékelése minden esetben érdemjeggyel történik.	valamennyi évfolyamon érdemjegy
KÖTELEZŐ TANTÁRGY	szolfézs („A” tagozaton az utolsó alapfokú évfolyam elvégzését követően a kötelezően választható tárgyak közül kötelező egyet felvenni)	szolfézs főtárgy esetében zongora, kamarazene főtárgy esetében az előzőleg főtárgyként tanult hangszer	EK 1-2. évfolyamokon szöveges értékelés. Alapfokú és továbbképző évfolyamokon érdemjegy.	valamennyi évfolyamon érdemjegy
KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ TANTÁRGY	szolfézs, zeneismeret, zenetörténet-zeneirodalom, kamarazene, zenekar, kórus, bármelyik hangszere tantárgy		EK 1-2. évfolyamokon szöveges értékelés. Alapfokú és továbbképző évfolyamokon érdemjegy.	valamennyi évfolyamon érdemjegy
VÁLASZTHATÓ TANTÁRGY	szolfézs, zeneismeret, zenetörténet-zeneirodalom, második hangszer, kötelező zongora, kamarazene, zenekar, kórus,	szolfézs, zeneismeret, zenetörténet-zeneirodalom, második hangszer, kötelező zongora, kamarazene, zenekar, kórus,	valamennyi évfolyamon szöveges értékelés	

	bármelyik hangszeres tantárgy	bármelyik hangszeres tantárgy		
KÖTELEZŐ KIEGÉSZÍTŐ FOGLALKOZÁS	korrepetíció	korrepetíció	valamennyi évfolyamon szöveges értékelés	

Táncművészeti, valamint szín- és bábművészeti ág

TANTÁRGYAK			HÓ VÉGI, FÉLÉVI ÉS ÉV VÉGI ÉRTÉKELÉS MÓDJA	
			TELJESÍTMÉNY	SZORGALOM
FŐTÁRGY	társastánc	dráma- és színháték	EK 1-2. évfolyamokon szöveges értékelés. Alapfokú és továbbképző évfolyamokon érdemjegy. A vizsgák értékelése minden esetben érdemjeggyel történik.	valamennyi évfolyamon érdemjegy
KÖTELEZŐ TANTÁRGY	viselkedéskultúra, társastánc történet		EK 1-2. évfolyamokon szöveges értékelés. Alapfokú és továbbképző évfolyamokon érdemjegy.	valamennyi évfolyamon érdemjegy
KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ TANTÁRGY	az összevont csoportokban: viselkedéskultúra, társastánc történet	beszéd és vers mozgás és tánc zene és ének színházismeret	EK 1-2. évfolyamokon szöveges értékelés. Alapfokú és továbbképző évfolyamokon érdemjegy.	valamennyi évfolyamon érdemjegy

A tagintézményünkben alkalmazott szöveges értékelés és érdemjegyek formái és megfelelőik:

Szöveges értékelés

- *Kiválóan teljesített* annak a tanulónak a teljesítménye, aki az adott évfolyamra előírt tantárgyi követelményeket kiemelkedően teljesítette.
- *Jól teljesített* annak a tanulónak a teljesítménye, aki az adott évfolyamra előírt tantárgyi követelményeket jól teljesítette.
- *Megfelelően teljesített* annak a tanulónak a teljesítménye, aki az adott évfolyamra előírt tantárgyi minimumkövetelményeket teljesítette.
- *Felzárkóztatásra szorul* annak a tanulónak a teljesítménye, aki a tantárgy adott évfolyamra előírt minimumkövetelményeit nem teljesítette.

A teljesítmény értékelése érdemjeggyel

- *Jeles (5)*, ha a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindezt alkalmazni is képes.
- *Jó (4)*, ha a tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Hasonló az ötöshöz, de apró bizonytalanságai vannak. A tananyag alapvető részeit tökéletesen tudja, ismereteit a feladatok megoldásában is különösebb nehézség nélkül alkalmazza.
- *Közepes (3)*, ha a tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával tesz eleget. A tanterv alapvető anyagát jól elsajátította, az alapvető mechanizmusbeli nehézségeket leküzdötte, a lényegesebb kérdések megoldásában némi nehézségek mellett elfogadható eredménnyel azokat alkalmazza. Munkáiban kisebb bizonytalanságot mutat, amelyet a tanár segítségével le tud küzdeni.
- *Elégséges (2)*, ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz csak eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Mechanizmusbeli hibái is hátráltatják a tantervi anyag biztos alkalmazását még a tanár segítségével is.
- *Elégtelen (1)*, ha a tantervi követelményeknek nevelői útmutatással sem tud eleget tenni, a minimumot sem tudja.

A szorgalom értékelése

A szorgalom értékelése a tanuló foglalkozásokon való aktivitása, feladatvégzésének pontossága, kötelességtudata, képességeihez mért teljesítményének szintje, egyenletessége, alapján történik.

- *Példás (5)* annak a tanulónak a szorgalma, aki a foglalkozásokon folyamatosan aktívan közreműködik, felkészülését a rendszeresség, kötelességtudat és a pontosság jellemzi, a feladatok végzésében önálló, a képességeihez mérten a legmagasabb teljesítményt nyújtja, teljesítménye egyenletes, önművelése rendszeres.
- *Jó (4)* annak a tanulónak a szorgalma, aki a foglalkozásokon aktívan közreműködik, de aktivitása nem folyamatos, rendszeresen készül, de nem pontos és alapos, a csoportmunkában és az önálló munkában tehetségéhez mérten igyekszik részt venni.
- *Változó (3)* annak a tanulónak a szorgalma, akinek a foglalkozásokon aktivitása egyenetlen, a tanórákra való felkészülése rendszertelen, feladatait váltakozó érdeklődéssel végzi, önművelése rendszertelen, képességei alatt teljesít.
- *Hanyag (2)* annak a tanulónak a szorgalma, aki a foglalkozásokon nem mutat semmilyen aktivitást, feladatait nem végzi el, érdektelenség, közöny jellemzi.

8.7.2. A tanév végi jutalmazás formái

Dicséret adható bármely tanulónak a szaktanár döntése alapján. A dicséret tényét záradék formájában be kell vezetni a főtárgyi naplóba, törzslapra és bizonyítványba. A záradék szövege: „... tárgyból dicséretben részesült.”

Az Alapfokú Művészeti Iskola működését támogató „Az Ifjúság Zenei Neveléséért Alapítvány” támogatásával valamennyi iskolai tanév végén lehetőség nyílik az "**Év művészeti iskolai tanulója**" elismerő cím odaadományozására.

A kiválasztás módja: az Alapfokú Művészeti Iskola főtárgytanárai növendékeik adott tanévben tanúsított kiemelkedő szakmai előmenetele, az iskola közéletében való aktív részvétele, folyamatos és dinamikus munkafegyelme, valamint a megyei, regionális, országos versenyeken, találkozókön való eredményes részvétele alapján tanulói köréből (adott tanév május 15-ig) jelölteket állítanak. A jelöléshez részletes indoklás szükséges. A nevelőtestület tagjai adott tanév május 31-ig titkos szavazással választanak a jelöltek közül. Az elismerő cím

átadásának módja: a cím ünnepélyes keretek között, az Alapfokú Művészeti Iskola tanévzáró ünnepségén a tagintézmény-vezető által kerül átadásra.

A tanévzáró ünnepélyen **oklevélben és/vagy tárgyi jutalomban** részesülhetnek az arra érdemesnek ítélt tanulók. Ezek odaítéléséről a szaktanárok döntenek a tanulók szorgalma, kiemelkedő tanulmányi eredményei, versenyeredményei alapján.

A tanévzáró ünnepélyen **emléklapban** részesülhetnek mindazon tanulók, akik művészeti iskolai tanulmányaik befejezését megelőzően hosszú évekig kiemelkedő szorgalomról tettek tanúbizonyságot.

A Dombóvári Ifjúsági Fúvószenekar és a Tücsökzenekar tagjai között minden tanév december havában kerül odaítélésre az „**Az év zenekari zenésze**” díj, melyről a zenekari tagok és a zenekar munkájában részt vevő szaktanárok közösen döntenek, titkos szavazással.

8.7.3. Egyéb szabályok

Alternatív vizsgalehetőség a fúvós és vonós tanszakok továbbképzős növendékei számára:

Az alapfokú évfolyamokat befejező és kötelezően választható tantárgyként a zenekart választó növendékek számára a tananyag kiválasztásánál és az egyes évfolyamok követelményinél fokozottan figyelembe kell venni a zenekari szólamok lejátszásához szükséges készségek kialakítását. (Külön figyelmet kell fordítani a zenekari szólamok gyakoroltatására.)

Ezen növendékek számára helyi tantervünk alternatív vizsgalehetőségeket biztosít.

A félévi vizsgakoncert anyaga:

- a zenekar újévi koncertjén való részvétel, valamint
- a koncert anyagából rendezett, vizsgabizottság előtt történő szólamkikérdezés.

Az év végi vizsga anyaga:

- a zenekar nyárköszöntő koncertjén való részvétel, valamint
- a koncert anyagából rendezett, vizsgabizottság előtt történő szólamkikérdezés, valamint
- egy szabadon választott előadási darab, lehetőleg kotta nélkül, zongorakísérettel.

(A „zenekar” jelen esetben jelentheti a Vonószenekart, a Tücsökzenekart, valamint a Dombóvári Ifjúsági Fúvószenekart is.)

8.8. A művészeti alapvizsga és művészeti záróvizsga követelményei és témakörei

8.8.1. Zeneművészeti ág

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei:

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett,

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja:

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.

Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak

Alapvizsga tantárgyai:

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll.

Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló írásbeli vizsgát tesz.

A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok „A” tagozat	szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zenetörténet–zeneirodalom
Hangszeres tanszakok „B” tagozat	szolfézs
Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat	szolfézs
Kamarazene főtárgy („A” tagozat)	szolfézs, vagy zenetörténet–zeneirodalom

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok „B” tagozat	szolfézs
Szolfézs főtárgy „B” tagozat	szolfézs

3. Gyakorlati vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok „A” és „B” tagozat, kamarazene főtárgy („A” tagozat)	főtárgy
Szolfézs „A” és „B” tagozat, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet főtárgy („A” tagozat)	tanult hangszer

Záróvizsga tantárgyai:

A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll.

A záróvizsgán az „A” tagozatos tanuló írásbeli vizsgát tesz.

A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok „A” tagozat	szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zenetörténet–zeneirodalom
Hangszeres tanszakok „B” tagozat	szolfézs
Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat	szolfézs
Kamarazene főtárgy („A” tagozat)	szolfézs, vagy zenetörténet–zeneirodalom

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok „B” tagozat	szolfézs
Szolfézs főtárgy „B” tagozat	szolfézs

3. Gyakorlati vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok „A” és „B” tagozat, kamarazene főtárgy („A” tagozat)	főtárgy
Szolfézs „A” és „B” tagozat, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet főtárgy („A” tagozat)	tanult hangszer

A vizsgák ideje:**Hangszeres főtárgyak**

Gyakorlati vizsga:

- „A” tagozat minimum 10 perc
- „B” tagozat minimum 10 perc

Elméleti tantárgyak:

- „A” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc
- „B” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Szolfézs főtárgy

Gyakorlati vizsga:

- „A” tagozat minimum 10 perc
- „B” tagozat minimum 10 perc

Elméleti vizsga:

- „A” tagozat írásbeli: minimum 45 perc
- „B” tagozat írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Kamarazene főtárgy („A” tagozat)

Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc

Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – az adott tanévben döntőbe került.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

8.8.2. Táncművészeti ág

Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei:

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja:

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá.

Vizsgatantárgyak:

Művészeti alapvizsga: társastánc

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként illetve párban – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte.

Ha a tanuló már rendelkezik a táncművészeti ág valamelyik tanszakán tánctörténet tantárgyból megszerzett művészeti záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

8.8.3. Szín- és bábművészeti ág

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

Vizsga tantárgyak

Színjáték tanszak

A művészeti alapvizsga tantárgyai: dráma és színjáték, valamint egy választott tantárgy az alábbiak közül: beszéd és vers, mozgás és tánc, zene és ének, színházismeret.

A művészeti záróvizsga tantárgyai: dráma és színjáték, valamint egy választott tantárgy az alábbiak közül: beszéd és vers, mozgás és tánc, zene és ének, színházismeret.

Színjáték tanszakon a fent megjelölt választható tantárgyak közül vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés:

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a színművészeti és bábművészeti ág valamelyik tanszakán beszéd és vers, mozgás és tánc, zene és ének, színházismeret tantárgyakból megszerzett művészeti alapvizsga vagy záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése:

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.

Azokban a tantárgyakban, ahol a tantárgy vizsgája több vizsgarészből áll, ott a tantárgy osztályzatát a vizsgarészek osztályzatának számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás

eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső osztályzatának meghatározásában a szóbeli vizsgarész osztályzata a döntő.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti, alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

8.9. A tantervi tartalmakat érintő speciális helyi szabályozás

A szolfézs kötelező tárgy „A” tagozat követelményei a 2020/2021. tanévtől kimenő rendszerben:

Előkészítő évfolyamok

1. és 2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal. A zene megszerettetése, örömteli művelése. A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése:

Helyes testtartás, levegővétel. Kezdőhang átvétele. Megfelelő tempóválasztás és tempótartás. Éneklés játékkal. Éneklés szöveggel emlékezetből. Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel. Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés:

Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása. A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel. 2/4-es ütem. Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel. A „belső mérés” kialakítása. Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése. Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról. A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés:

Daltanulás játékkal együtt. A belső hallás kialakításának kezdeti lépései. Hangmagasság-megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása. A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben). A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy. Hanglépcső, vonalrendszer. Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása. Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése:

Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmusosztinátók, ritmuskíséretetek, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés:

Ritmussorok kiegészítése. Kérdés, felelet. Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel. Mozdulás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás:

A zeneértő és érző képesség fejlesztése. Aktív (előkészített) zenehallgatás. Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors-lassú). Zajok-zörejek, zenei hang. Hangszínek (hangerő)

megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése. Zenei hangulatok - karakterek hallás utáni megfigyelése. A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló-, kíséretes- vagy kórusfeldolgozásban. Hangszeres szemelvények (karakter-, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények:

A „belső” lüktetés fejlesztése. Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése. A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel. A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete. A zenére figyelés, valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal. A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok - mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk - megismerése. A zenei készségek megalapozása a 7-9 éves korú gyermekek hangszertanulásához. Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése:

A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása. A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés:

Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel). A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjelek, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkel, jelekkel. 2/4-es ütem. a 3/4-es lüktetés megéreztetése. Szövegek ritmusának megfejtése. Ritmusmotívumok olvasása, felismerése. Az ütemhangsúlyok érzékeltetése. Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése. Osztinató, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz. Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés:

Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után. A magas és mély képzet kialakítása. A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság). A dallami jelrendszerek ismerete. A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren. Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben. Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül. Dallamfordulatok visszaéneklése. Memorizálás hallás után. A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése:

Dal és mérő. Felelgetős játékok. Ritmusosztinátók, ritmuskíséretetek. Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret). Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről. Igen könnyű kánonok - a csoport képességei szerint. Kétszólamú ritmusok, ének-kopogós „játékok”. Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:

Hangközök fogalmának bevezetése, kis- és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:

Motívum. Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás:

Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás). Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2-4-8 ütem). A dó helyének változtatása. Tájékozódás a vonalrendszeren. Kulcsok, ábécés nevek bevezetése. Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről. Memorizálás. Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2-4-8 ütem).

Rögtönzés:

Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban. Hiányos dallamok kiegészítése egy-két hanggal. Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős. Ütempárhoz ütempár rögtönzése. Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel. Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás:

Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése. Emberi hangfajták (gyermek-, női-, férfi). Zenei együttesek: énekkar, zenekar. Dinamika, előadási módok. Különböző karakterek megfigyelése. Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz- és fafúvósok). A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:

Ritmus, dallam. Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel. A megismert ritmusértékek nevei. Tempó, mérőütés. Osztinató. Hangmagasság, hangköz, hangkészslet, hangsor. Pentaton, pentachord. A G-kulcs, F-kulcs. A törzshangsor. A megismert hangközök nevei, jelentésük. Motívum, dallamsor. Kánon. Piano-forte.

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások. A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok. Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereseken).

Követelmények:

Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban. Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni. Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust. Legyen képes 4-8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni. Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben. Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat. Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren. Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva - a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással - emlékezetből énekelni. Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni. Ismerje a G-kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren. Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

A zenei élményanyag bővítése. A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése. Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása. Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismételése. A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan. Az abszolút rendszer további gyakorlása. A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása. A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése:

Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás. Artikuláció, szövegmondás. A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése. Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés:

Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismételése. A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete. A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4. Ütemsúlyok. (ütemezés). A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismételése, elmélyítése. A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés:

Daltanulás hallás után, kézzelről, betűkottáról. Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása. A régi stílusú magyar népdalok jellemzői. A tonalitásérzék fejlesztése, a dallamzáró alaphang: lá, és dó. A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása. Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása. A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézzelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai:

Dallamhoz ritmusosztinató vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása. Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:

Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv. Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra. Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:

Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete. Éneklés szolmizálva mindkét irányban. Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban. Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek:

Alaphang fogalma. Tiszta- és pien hangos pentatónia. Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok. Módosító jelek, előjegyzések. A módosított hangok nevei. A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is. Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig. A párhuzamos hangsorok fogalma. A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:

Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet. A kvintváltás megfigyeltetése. A5A5vAAv, illetve A5B5A B sorszerkezetek. A helyes frazeálás.

Zenei olvasás-írás:

A helyes kottairás. Ritmusgyakorlatok olvasása. Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján. Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G-kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkel 2#, 1b előjegyzéssel. Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G-kulcsból F-kulcsba (és fordítva). Igen könnyű diktálási feladatok. Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G- és F-kulcsban (2-4-8 ütem). Transzponálás írásban.

Rögtönzés:

Ritmussorok rögtönzése. Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás - ritkítás stb.). Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása. Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján. Párbeszéd, kérdés-felelet. Adott dallamhoz ritmuskíséret. Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás:

Különbféle kórushangzások. Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése. A hangszerek hangszínének felismerése. Dinamikai különbségek megismerése. A népzene és műzene. A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete:

A szolfézs előképzőben tanultakhoz. Ütemmutató, ütemszúly, ütempár. Alkalmazkodó ritmus. Kulcsok, előjegyzések, módosító jelek. Pentatónia, díszítőhang, vendéghang (pienhang). Hangkészlet, hangsor, hangnem. Pentachord, Dur és moll (eol). A párhuzamos hangsor fogalma. Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizáció váltás. Ereszkedő dallamvonal. Azonosság, variáns, sorszerkezet. Szekvencia. Periódus. Transzponálás. Prima volta, seconda volta. Solo, tutti. Parlando, rubato, tempo giusto. Staccato, legato.

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok. Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből. Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken). Mese- és karakterdarabok.

Követelmény:

Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni. Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban ábécés névvel olvasni. Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1 b előjegyzésig. Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig. Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit. Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni. Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani. Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben. Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését. Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam**Fejlesztési feladatok:**

A zenei ismeret- és élményanyag bővítése. A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs, illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan. Az új stílusú magyar népdalok

jellemzőinek elsajátítása. A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával. Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben. Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése. A zenei kifejezőképesség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése:

A népdalok kifejező megszólaltatása. A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése. A kétszólamú éneklés kimunkálása. Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés:

Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása. A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyedértékű triola. Negyed felütés. 3/8-os ütem. Váltakozó ütem. A 4/4-2/4 és a 3/4-2/4 váltás megéreztetése. Alla breve. Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés:

Daltanulás hallás után, valamint kottaképről. A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik. A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése. A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése. Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé. Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján. A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon. A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése:

Hangközök megszólaltatása két szólamban. Intonációs gyakorlatok. Kánonok, biciniumok éneklése. A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:

Az előző években tanult hangközök további gyakorlása. Éneklés szolmizálva, ábécés-s nevekkkel mindkét irányban. Hangközfelismerés hallás után és kottaképről. A szext hangköz és a szűkített-bővített kvint elsajátítása. A bővített szekund megfigyelése. Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:

Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése. A tanult hangnemek alap-hármashangzatai.

Hangsorok:

A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang. Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése:

AA5A5vA, AA5BA, ABBvA, AABA formaszervezetek. A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás). Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás:

Ritmusgyakorlatok olvasása. Ritmusírás énekelt népdalok alapján. Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncjátékok ritmusának lejegyzése. Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés. Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése. Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal. Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján. Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel. Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel

Rögtönzés:

Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása. Hiányos dallam kiegészítése. Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása. Adott dallamhoz ritmuskíséret. A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése. AA5A5vA, A5BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján. Rögtönzés szövegre is. Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése. Előtagra utótag rögtönzése (a-av).

Zenehallgatás:

A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban. Mozgás, gesztus a zenében. Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok. Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése. A barokk táncművek jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is. A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése. A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete:

Triola, „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus. Felütés. Váltakozó ütem. Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma. Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund. Parlando, rubato, tempo giusto. A régi és új stílusú népdalok. Motívum, periódus, szekvencia. Kvintoszlop. Párhuzamos és ellenmozgás. A metronómjelzés. A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések, valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan). Szemelvények Bartók Béla Gyermeknek és Mikrokozmosz című műveiből. Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből. Barokk táncok, (hangszeres táncok, zenekari tételek). Mesealakok a zenében.

Követelmény:

Tudja a tanuló a dalokat - ezen belül műzenei szemelvényeket - szöveggel, zeneileg igényesen előadni. Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni. Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel. Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni. Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem). Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani. Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani. Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben. Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam**Fejlesztési feladatok:**

A zenei élményanyag bővítése. Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján. Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben - elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül. A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján. A magyar népdalok élményszerű előadása. A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása. Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés:

Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása. A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai. Nyolcad és páros tizenhatod felütés. 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban. A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége. Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés:

Daltanulás elsősorban kottaképről. Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése:

Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása. Hangszerkíséretes dalok. Kánonok. Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is. T-D-T kapcsolatok megfigyelése. Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkkel. A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:

Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről. A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése. Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:

Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről. A hármashangzatok megfordításainak elve. Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:

Dúrok és mollok^{4#}, 4b előjegyzésig. Azonos alapú dúr és moll. A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése:

A periódus felépítése. Nyitás-zárás. Kis kéttagú-, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás:

Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel. Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése. Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban. Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után. Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről. Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban. Igen könnyű funkciós kísérőszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés:

Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése. Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A-Av). Periodizáló dallamokhoz egy-egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás:

Magyar és más népek táncjai a műzenében. Barokk, klasszikus táncok - elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból. A hangszerelés, a dinamika - mint a zenei kifejezés eszközei. Dinamika a barokk korban. A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei. A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete:

Siciliano és mazurka ritmus. Azonos alapú dúr és moll hangsor. Kvintoszlop. Kürtmenet. Funkciók. Hangnemi kitérés, moduláció. Periódus. Kéttagú-, háromtagú forma. Triós forma.

Da Capo forma. Duett, duó, tercett, trió. Partitúra. A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint F. Chopin, A. Dvořak, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei). Balett részletek (nemzeti karakter-táncok: mazurka, csárdás stb.). Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera- és szimfóniarészletek.

Követelmény:

Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni. Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni. Egyszerű 4-8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni. A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni. Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig. Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani. Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni. Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt. Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat. Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében). Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat. Ismerje a periódus és a kisformák felépítését. Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga: A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből. A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése. Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe. A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal. Az eddig tanultak rendszerező ismétlése. A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek:

Átkötés, pontozás gyakorlása. A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése. A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása. A bővített kvart oldással. Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnembváltás eszközei. A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése. Késleltetés. A hangközök rendszerezése. A hangközfördítés elve. A tiszta, kis- és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkkel is. Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével. A dúr és moll hármashangzatok fordításai, illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással. Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés. A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása. Dallami variánsok, figuráció. A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása. T-D-T; T-S-D-T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok. Funkciós kísérszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkkel. Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével). Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével. Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában. Kánonok éneklése. Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése:

Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat. A klasszikus (és romantikus) dal. Két- és háromtagú kisformák, visszatéres típusok megfigyelése. Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás:

Könnyű periódusok lapról éneklése. Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben. Könnyű hangközmenetek éneklése, írása. Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás:

A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése). Hangszín-hangszerelés. A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség - oldás, hangnemi kitérés, moduláció). Két- és háromtagú kisformák, visszatéres típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is. A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben. A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése. A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés:

Ritmuskíséreték rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók. Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése. Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.). Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség:

A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során. A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete:

Bécsi klasszikusok, Köchel-jegyzék, opusz. Kvint kör. Hangnemi rokonságok, maggiore-minore, a hangnemi kitérés, moduláció. A hangközfördítés elve. Tritonusz. Alteráció, kromatika. Funkciók, funkciós vonzás. Késleltetés. Kadencia, álzárlat, fél- és egész-zárlat. Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda. Imitáció. Orgonapont. Hangszeres és vokális zene. Dal, ária, opera. Szimfónia. Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett. Kisformák. Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció. A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések. Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismétlése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez. Romantikus dalok, karakterdarabok. A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű. Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény:

Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni. Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust. Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig. Ismerje az oktávon belüli hangközöket. Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait. Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.). Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban. Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Követelmények az alapfokú évfolyamok (5. évfolyam) elvégzése után:

- Ismerje a tanuló a ritmuselemeket a tizenhatodoktól az egész értékű kottáig.
- Ismerje fel hallás után és kottaképről a szinkópa-, éles- és nyújtott ritmust, valamint az egyszerűbb ritmikai átkötéseket.
- Legyen áttekintőképessége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2-es ütemekben.
- Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.
- Ismerje a pentaton hangsorokat. tudja a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig, ismerje a háromféle moll hangsort.
- Ismerje fel a művek hangnemeit - hangszeres darabjaiban is.
- Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban: tudja azonosítani - hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan is - az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket, ismerje fel ezeket kottaképről és hallás után.
- Ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint hangközöket; tudja ezeket kottaképről azonosítani.
- Ismerje a négyféle alaphelyzetű hármashangzat, a dúr és moll fordítások elvét, valamint a dominánsseptim-hangzat felépítését.
- Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani.
- Ismerje a funkciós főhangokat 3#, 3b előjegyzésig.
- Ismerje a funkciós vonzást.
- Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.
- Tudjon lejegyezni: rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel, kétszólamú, igen könnyű műzenei periódust, illetve szólamait hallás után kiegészíteni.
- Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.
- Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni): a magyar népzene stílusjegyeit, a periódus fogalmát, a kis formákat, a triós formát, a klasszikus szonátaformát, a rondót.
- Rendelkezzék a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a bécsi klasszikus zenében).
- Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A művészeti alapvizsga követelményei:

A vizsga részei: „A” tagozaton írásbeli, „B” tagozaton írásbeli és szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama: Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc. „B” tagozaton a szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az írásbeli alapvizsga tartalma („A” tagozat):

- Hat hangköz felismerése hallás után, együtthangzásban, háromszori diktálás után. Lejegyzés betűvel és számmal.
- Hat hangköz felismerése kottakép alapján. Lejegyzés betűvel és számmal.
- Hat hangköz felépítése adott alaphangra.
- Ritmusdiktálás. Egy 4/4 - es és egy 3/4- es ütemjelzésű, két-két ütem terjedelmű ritmus lejegyzése, amiben az első és utolsó érték negyed. Hangoztatása kopogással, tapsolással és dallamhangszeren (zongorán) történik 6-6 alkalommal.
- Hat hármashangzat felismerése kottakép alapján. Lejegyzés betűvel és számmal.
- Négy alaphelyzetű hármashangzat felépítése adott alaphangra.
- Modális hangsorok.
- Három modális hangsor felépítése adott alaphangra.
- Hat zenei szakkifejezés jelentésének lejegyzése.
- Dúrok, mollok neveit és előjegyzéseket tartalmazó táblázat hiányzó elemeinek kitöltése.
- Tanult zenei elemek felismerése egy 8 illetve 16 ütemes zenei idézetben.

- Egy régi illetve új stílusú magyar népdal elemzése adott szempontok alapján.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Az írásbeli vizsga az „A” tagozat követelményein felül a „B” tagozatos növendékek számára tartalmazza periódus terjedelmű kétszólamú bécsi klasszikus idézet lejegyzését. Az idézet tartalmazzon változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

Szóbeli alapvizsga („B” tagozat):

- Periódusnyi dallam lapról éneklése – rövid átnézés után – szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.
- A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 6 műzenei szemelvényt (társas ének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök:

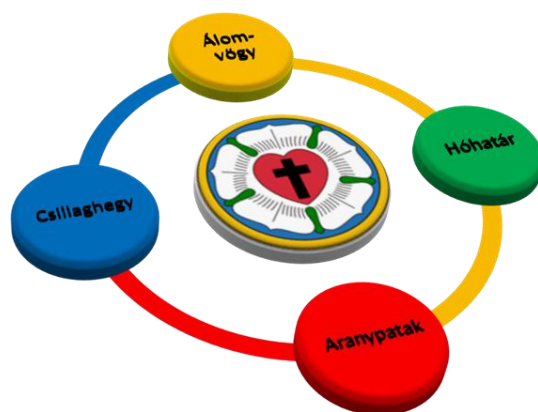
- Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek.
- Megfelelő minőségű audiovizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD-lejátszó).
- A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, zenei szakkönyv.

A szolfézs kötelező tárgy „A” tagozat követelményei a 2020/2021. tanévtől kimenő rendszerben megegyeznek az Alapfokú Művészetoktatás Alapprogramja 2. mellékletében foglaltakkal azzal a különbséggel, hogy a művészeti alapvizsga feladatsor a fentiekben részletezettek szerint kerül kidolgozásra.

9. Mellékletek

9.1. Csillagösvény projekt

Az iskola integráló, inkluzív, felzárkózó, hátránykompenzáló programterve

1. Bevezető

A Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola egy olyan többcélú, közös igazgatású köznevelési intézmény, amelynek székhelye Dombóvár belvárosában található. Itt működik az intézmény általános iskolája 8 évfolyammal, évfolyamonként 2-3 tanulócsoporttal.

Az intézménynek egy tagintézménye van, a székhely általános iskola szomszédságában az alapfokú művészeti iskola.

Mindkét feladatellátási hely nagy hagyományokkal rendelkezik. A város és a városkörnyék nevelési-oktatási rendszerében jelentős és meghatározó szerepet tölt be, változtatások nélkül azonban a mai oktatási környezetében hanyatlásra van ítélve.

2. Helyzetelemzés

A dombóvári **székhelyű általános iskola** egyedi sajátossága, hogy az iskola diákközössége nagyon vegyes összetételű: egyszerre vannak jelen - de ma már egyre csökkenő arányban - a jó családi háttérrel rendelkező, a tanulás iránt elkötelezett, motivált diákok, köztük kiemelten tehetséges tanulók is, valamint a mélyszegénységből, eltérő szociokulturális közegből érkező tanulók. Körükben emelkedik a roma családból származók száma.

A székhely iskola becsült roma tanulóinak aránya 27 %. A roma gyerekek egy jelentős része itt a városban azonban jó anyagi körülmények közül érkezik, csak a szokásaik és a viselkedésük nem felel meg a többség számára.

Az elmúlt években a székhely iskolában folyamatosan **nő az elszegényedő**, esetenként mélyszegénységbe süllyedő **magyar családok gyermekeinek száma** és aránya. Ezekből a szegény családokból kikerülő diákok iskolai, illetve külső támogatás nélkül nem képesek felemelkedni. Szüleik segítség nélkül nem tudják biztosítani számukra – a jobb körülmények közül érkező társaikhoz viszonyítva –, hogy egyenlő esélyük és hozzáférésük legyen a tanulás adta lehetőségeihez.

Az iskola igazi értéke eddig abban mutatkozott meg, hogy **befogadó és integráló iskolaként** az eltérő gyökerű diákságból tudott jó diákközösséget kovácsolni. Képesek voltak a pedagógusok hátrányos helyzetű diákjaikat segíteni és felzárkóztatni, a sajátos nevelési igényűek részére saját állományban lévő fejlesztő pedagógusaikkal plusz habilitációs és rehabilitációs órákat tartani, és a kiemelten tehetséges diákokat a tehetséggondozó versenyeken országos eredményekig eljuttatni.

A székhely iskola évek óta több más feladat mellett **Akkreditált Kiváló Tehetségpontként**, valamint az **Oktatási Hivatal Bázisintézményeként** végzi szakmai munkáját. Ennek keretében rendszeresen megosztja **jógyakorlatait** mind a hátránykompenzáció, mind a tehetséggondozás területén.

Az **alapfokú művészeti iskolai tagintézmény** 4 telephelyen fogadja az érdeklődő diákokat, ahol a művészeti nevelése 3 művészeti ágban folyik: **zeneművészet, táncművészet, szín- és bábművészet**.

A székhely általános iskola ének-zenei specializációval működő csoportjainak tagjai a zeneiskolában is jogviszonnyal rendelkező növendék, akik a zeneiskolában hangszeres oktatáson is részt vesznek. Így e közös együttműködés eredményeként a művészeti nevelésben is eredményes tehetséggondozást valósít meg az intézmény.

A művészeti iskola vezetésének befogadó, inkluzív szemléletét mutatja, hogy szívesen fogadják a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő a diákokat, valamint a hátrányos helyzetű tehetséges tanulókat is. Utóbbiak részére az iskola térítésdíj kedvezményt biztosít annak érdekében, hogy a családok számára a művészetoktatás ne jelentsen nagyobb anyagi megterhelést. Szintén a szegényebb családok segítése érdekében nem a diákoknak kell beutazni az iskolába, hanem a tanárok járnak ki a vidéki iskolákba, telephelyekre, s helyben biztosítják a művészeti nevelés feltételeit.

A tagintézmény átlag feletti szakmai munkáját bizonyítja, hogy elnyerte az **Akkreditált Kiváló Tehetségpont** címet, valamint a székhely iskola bázisintézményi programjában az itteni **jógyakorlatokat** is rendszerint megosztják a régió pedagógusival.

2.1. A Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola alapadatai feladatellátási helyenként

1. táblázat Intézményi alapadatok

	Székhely általános iskola	Alapfokú Művészeti Iskola
Tanulólétszám (fő)	441	292
Számított létszám (fő)	467	292
Tanulócsoporthoz száma (db)	21	
Tanszakok száma (db)		3
Hátrányos helyzetű tanulók aránya (%)	12	5

Halmazottan hátrányos helyzetű tanulók aránya (%)	3	1
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók aránya (%)	23	2
Roma tanulók aránya (%)	27	
BTMN-es tanulók aránya (%)	17	
SNI-s tanulók aránya (%)	6	1
Kiemelten tehetségesek aránya (%)	10	2

2.2. Iskolai belső felmérés a diákok magatartására, szociális helyzetükre, szocializációjukra vonatkozóan

A székhely általános iskolában sok a hátrányos helyzetű, elhanyagolt gyermek, sok a roma tanuló – köztük sok a jó anyagi körülmények között élő, de feltűnősködő diák –, akiknek egy része olyan magatartást és morált képvisel, amely taszítja a jó családi háttérből érkező tanulókat.

A székhely iskola vezetése a 2010/2011-es tanévben az osztályfőnökök és az ifjúságvédelmi felelős bevonásával felmérést készített a diákjaik magatartási helyzetére, viselkedésére, tanulási problémáikra vonatkozóan. Ezt a felmérést megismételte az iskola a 2021/2022. tanév első félévében is. Az eredményeket a 2. táblázat összegzi.

2. táblázat Szocializációs intézményi felmérés adatai

Intézmény	Dombóvári Evangélikus Általános Iskola székhely			
tanév	2010/2011		2021/2022	
létszám	672 fő		441 fő	
	fő	%	fő	%
Túlzott hatalmi törekvésű				
agresszív:	30 fő	4%	13 fő	3%
uralkodó	21 fő	3%	16 fő	4%
szemtelen	44 fő	7%	16 fő	4%
fölényeskedő	39 fő	6%	13 fő	3%
feltűnősködő	35 fő	5%	35 fő	8%
rossz baráti társaság	33 fő	5%	10 fő	2%
átlag				4%
Alacsony szinten szocializálódott				
gátlástalan	24 fő	4%	9 fő	2%
trágár	24 fő	4%	16 fő	4%
lop	21 fő	3%	2 fő	0%
hazudik	49 fő	7%	24 fő	5%
fegyelmetlen	79 fő	12%	44 fő	10%
kiszámíthatatlan	48 fő	7%	19 fő	4%
hanyag	62 fő	9%	52 fő	12%
átlag				5,29%
Ingerlékeny				
túl mozgékony	50 fő	7%	30 fő	7%
figyelme szétszórt	130 fő	19%	114 fő	26%
túlzottan érzékeny	60 fő	9%	45 fő	10%
fáradékony	40 fő	6%	41 fő	9%
átlag				13%
Gátlásos				
zárkózott	56 fő	8%	37 fő	8%
szorongó	47 fő	7%	34 fő	8%
gátlásos	61 fő	9%	25 fő	6%
passzív	56 fő	8%	36 fő	8%
lusta	75 fő	11%	64 fő	15%
átlag				9%
Gondozás				
érzelmileg elhanyagolt	38 fő	6%	27 fő	6%
veszélyeztetett	34 fő	5%	49 fő	11%
kapcsolattartás hiánya	36 fő	5%	16 fő	4%
alapellátásban gondozott	8 fő	1%	10 fő	2%
védelembe vett	6 fő	1%	4 fő	1%
átlag				4,8

A felmérés adatait torzíthatja az esetleges szubjektivitás, a kitöltő személy megítélése, de a nagy adatmennyiség miatt ennek érdemi adatmódosító hatása nem számottevő.

A vizsgálat figyelemmel volt arra, hogy egy gyermeket csak egy-, vagy több probléma tekintetében találtak érintettnek a pedagógusaik, esetleg halmozottan érintett a problémákban.

Ennek alapján az érintettség tekintetében **a székhely iskolában a tanulók 60%-át** sorolták be valamelyik kategóriába a pedagógusok. A székhely iskola 441 tanulójaiból 264 tanuló (60%) volt érintett egy vagy több probléma tekintetében (**3. táblázat**).

A felmérés adataiból megállapítható, hogy hivatalos statisztikai adatokon túl, a gyakorlati tapasztalatok alapján **a székhely iskola jelentős mértékben érintett a leszakadó, veszélyeztetett, hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatos problémákban.** Annak érdekében, hogy ez a tendencia és a végleges leszakadás megállítható legyen, ki kell dolgozni egy felzárkózó, hátránykompenzáló programot és azt működtetni szükséges.

3. táblázat Az osztályok érintettségi sorrendje a problémákkal küzdő tanulók arányának függvényében

Sorrend	Székhely általános iskola	
1.	5. b	100%
2.	1. a	92%
3.	4. c	81%
4.	3. b	81%
5.	6. c	79%
6.	4. a	74%
7.	6. a	72%
8.	8. c	68%
9.	3. a	67%
10.	8. a	59%
11.	7. c	55%
12.	5. a	52%
13.	1. b	52%
14.	4. b	50%
15.	2. a	47%
16.	2. c	45%
17.	7. b	41%
18.	7. a	40%
19.	2. b	36%
20.	6. b	35%
21.	8. b	35%

2.3. Az elmúlt években megvalósított intézményi hátránykompenzációs törekvések

Az elmúlt évtizedben Dombóváron és a környező településeken is felerősödött az a tendencia, hogy a jobb anyagi háttérrel rendelkező, többségi szülők nem íratják olyan iskolába a gyermeküket, ahol jelentősebb számú roma, ill. szegény és hátrányos helyzetű családokból érkező gyermekek nagyobb létszámban tanulnak. Ennek következtében az általános iskolai feladatellátási helyen erőteljesen növekszik a hátrányos helyzetű, valamint a roma tanulók aránya.

E probléma kezelésére megoldást próbált keresni a nevelőtestület már a 2010-es évek eleje óta.

- Az általános iskolában akkor még évfolyamonként 3-4 osztály működött, és az egyes osztályokban a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya közötti eltérés meghaladta a 25%-ot. Így ez a feladatellátási hely nem felelt meg a jogszabály IPR előírásainak, itt nem lehetett bevezetni ezt a normatívával támogatott képességkibontakoztató, felzárkóztató programot.

A székhely iskola nevelőtestülete azonban mindenképp meg akarta fékezni a leszakadást, ezért teljes mértékben alulról jövő kezdeményezésként 2010/2011. tanévben kidolgozta *a saját intézményi hátrányos helyzetű tanulók integrációs, felzárkóztató programját*.

Ezzel azt a célt kívánta elérni, hogy azokban a nem „tagozatos” osztályokban, ahol kiemelkedően magas volt a hátrányos helyzetű tanulók aránya, felzárkóztató, szemléletformáló, tanórán kívüli foglalkozásokat szervezzen, ezzel erősítve a hátránykompenzáció megvalósulását.

A program keretében a pedagógusok a szabad idejük terhére önkéntes feladatként valósították meg a tanórán kívüli felzárkóztató programokat. A programhoz az első évben a fenntartó önkormányzat 180.000 forint anyagi támogatást biztosított az anyagköltségek finanszírozására.

Az évek előre haladtával azonban ez a felzárkóztató program is lassan elhalt, mivel az önkormányzat csak egy évig nyújtott hozzá anyagi támogatást. A programot felvállaló pedagógusok nagy része pedig az évek alatt nyugdíjba vonult, vagy munkahelyet váltott.

A 2010-es évek második felében a székhely iskola úgy próbálta az integrációt megvalósítani, hogy nem tiszta profilú, „tagozatos”, hanem vegyes osztályokat szervezett. Nem csak iskolán, de osztályokon belül is biztosítani akarta az integrációt.

Ennek a szakmai hozadéka pozitív volt, de költségvetésileg többlet bérjellegű kiadással járt, valamint hosszú távon a szülők ellenállásán megbukott.

Az élet bebizonyította, hogy a szülők elfogadják az olyan típusú integrációt, amikor az osztályban csak néhány problémás gyermek tanul a többségi családokból származó diákok mellett. Azt azonban már nem viselik el, amikor az osztály közel fele hátrányos helyzetű, vagy roma családok gyermekei közül kerül ki. Ilyenkor igyekeznek olyan iskolába íratni, vagy átíratni a gyermeküket, ahol lényegesen kevesebb ezen gyermekek száma és aránya.

3. Intézményi célkitűzések és jövőkép

A Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola általános iskolája – a korábbi tapasztalatokra építve – továbbra is felvállalja, s a jövőben is fel kívánja vállalni mind a kiemelt figyelmet igénylő-, mind a hátrányos helyzetű tanulók nevelését és oktatását. Célja a hátránykompenzáció és a tehetséggondozás együttes megvalósítása, egy olyan nevelési

és oktatási rendszer megalkotása, amely nem taszítja, hanem hosszabb távon vonzza a többségi társadalom tagjainak gyermekeit is.

A **hátránykompenzáció** esetében az iskola azokra a **szegény, hátrányokkal küzdő** gyermekekre kíván fókuszálni, akik lemaradása a családok szegénységéből, és / vagy alacsony szociokulturális háttéréből fakad. Ezen diákok többsége nem roma, hanem **magyar családok gyermeke** (73 %), akik nagy része az alacsony iskolai végzettség, vagy a generációkon át a halmozódó családi problémák miatt süllyednek egyre lejjebb és sodródnak a társadalom perifériái felé.

A **tehetséggondozás** esetében az iskola azt vallja, hogy a legszegényebb gyermekekben is ott lappang és szunnyad valamilyen tehetség. Az iskola és a pedagógusok feladata az, hogy ezeket a tehetségcsírákat felkutassa, segítse felszínre törni, a családok és szülők szerepét részben átvállalva támogassa a diákokat abban, hogy azon terület, szakma felé orientálódjanak, amihez érzékük van, amiben esélyük van kiteljesedni és életpályának, tisztességes megélhetési forrásnak választani. Az ilyen gyermekek esetében, a támogató családi háttér gyakori hiánya miatt az iskola szerepe megsokszorozódik.

A tehetséggondozás ilyen olvasatában az intézmény legfőbb törekvése az, hogy a gyermekek önmagukhoz képest fejlődjenek, hogy egy számukra elfogadható és szerethető szakmát válasszanak, s a képességeikhez igazodó szakképzésben tanuljanak tovább. Az iskola célja olyan fiatal felnőttek kinevelése, akik értékes tagjai lesznek társadalmunknak, akik jövőjüket hazánkban, annak gyarapítására, és nem külföldön képzelik el. Értékes és a társadalom számára hasznos jó kétkézi munkásokat, szakmájukhoz értő szakembereket nevelni épp oly nagy kihívás és feladat, mint az elitiskoláknak az egyetemre felkészíteni a tanítványait.

Az intézményben a tehetséggondozásnak csak egy kisz szeletét teszi ki az a feladat, hogy a rendkívüli tehetségeket célirányosan felkészítse - az adott területen - a legjobbak közötti országos megmérettetésekre.

3.1. A megvalósításra váró új felzárkózó, hátránykompenzáló program jellemzői

- **Integráló:** az iskola minden tanulót fogad származásától, szociális helyzetétől, sajátos nevelési igényétől függetlenül. Célja, hogy az elkülönülés helyett a hátrányos helyzetű és roma gyerekek együtt szocializálódjanak a többségi családok gyermekeivel, megismerjék egymást, képesek legyenek együtt tevékenykedni, hisz a békés egymás mellett élést csak így tanulhatják meg, így lehetnek hasznos tagjai a felnőtt társadalomnak.
- **Inkluzív:** az integráló, fogadó szemléleten túl olyan befogadó nevelési-pedagógiai programot kell megvalósítani, amely figyelembe veszi a hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, a roma gyermek különleges, eltérő igényeit, és képes ezekre egyéni differenciálással, speciális programokkal, egyéni fejlődési utak megteremtésével segítséget nyújtani, elősegíteni a beilleszkedést, a tanulást és a felzárkózást.
- **Felzárkózó:** a speciális programokkal, az élményszerzés és a tudatosítás révén eljutni arra a szintre, hogy a diákok maguk is akarják ezek megvalósítását, készek legyenek tenni a változásért.
- **Esélyteremtő:** az eltérő családi háttérből eredő hatások iskolai kompenzálása. Biztosítani azt az oktatási esélyegyenlőséget, hogy az oktatás és az ehhez szükséges eszközök minden gyermek számára hozzáférhetőek legyenek.

- **Méltányos:** figyelembe venni az eltérő származást és családi hátteret, az ebből eredő hátrányokat és anomáliákat, s ennek tükrében meghatározni az eredményességi mutatókat.
- **Komplex, együttműködő:** egyrészt nem elég csak a diákokra fókuszálni, a szülőkkel, családokkal és az egyház képviselőivel (iskolalelkész) együttműködve, azok bevonásával, aktív szerepvállalásával kell megvalósítani ezt a projektet. Másrészt az általános iskolai feladatellátási helyekre fókuszáló projekt megvalósításában aktív szerepe lesz az *alapfokú művészeti iskolai tagintézménynek*, annak pedagógusainak is, mivel a tervezett hátránykompenzáló, felzárkózó program a művészeti nevelés bevonásával élményszerzésen keresztül valósulhat meg. A közös élmények, a közösen elvégzett munka segítheti a befogadást és az elfogadást is.

A dombóvári, székhely általános iskolában a többi városi iskolához képest magas a hátrányos helyzetű, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményel rendelkező, ill. a roma tanulók száma és aránya. Vannak azonban még szép számmal olyan tanulók is az iskolában, akik jó szociokulturális közegből származnak. Erre az egyedi helyzetre építve, a programot bevezetve hosszú távon lehet majd azt vizsgálni, hogy milyen eredményeket hoz az, ha a leszakadó gyermekcsoportok felzárkózása egy olyan közegben valósul meg, ahol a jobb szociokulturális helyzetből érkező diákok pozitív mintát és egy befogadó közeget nyújthatnak azon iskolákkal szemben, amelyek mára már teljes mértékben leszakadtak, vagy szegregálódtak.

3.2. A projekt hosszú távú fenntarthatóságának és eredményességének feltétele

Jelen programterv keretében az intézmény összeállított egy felzárkózó, hátránykompenzáló programcsomagot, amit a helyi viszonyok ismeretében reálisan meg lehet valósítani. Ez azonban csak az intézményvezetés és a nevelőtestület elképzeléseit tükrözi.

Valós eredmények csak akkor érhetők el, ha a projektbe bevont valamennyi szereplő – az iskola tanulói, a tanulók szülei is és az egyház képviselői (pl. iskolalelkész) – azonosulni tudnak a projekt céljával és annak tartalmával.

Ennek tudatában az alábbi ütemtervet javasolt követni:

- 1.) Egy **projektmenedzsment** felállítása, amely a tanórán kívüli programokat szervezi, menedzseli. Beszerzi a szükséges eszközöket, ellenőrzi a megvalósítást. Monitorozza és értékeli annak eredményességét, megteszi a szükséges visszacsatolásokat. Mentorálja a teljes projektfolyamatot és annak résztvevőit.
- 2.) **Igényfelmérés** a szülők, a diákok és a teljes nevelőtestület körében. Kérdőív és interjúk formájában annak felmérése, hogy az intézményhasználók és a közvetlen partnerek hogyan látják az iskola működését, kik és miben tudnak a programokhoz kapcsolódni.
Az igényfelmérés keretében kialakuló párbeszéd azt az üzenetet továbbítja diák, szülő és pedagógus felé, hogy a közös cél elérése érdekében fontosnak tartják az ő véleményeit is. Ezáltal eredményesebb lehet a partnerek bevonása és elköteleződése a programok mellett. Jobban magukénak érezhetik az iskolát és az ott folyó munkát, mint eddig.
- 3.) **Éves fejlesztési programterv** összeállítása a helyi igények alapján. Az ezek megvalósításához szükséges **költségterv** elkészítése. A programba bevont gyerekek, szülők, pedagógusok, egyház képviselőinek kijelölése.
- 4.) **A programok megvalósítása.** A megvalósítás komplex folyamat, amelybe a szülőket is be kell vonni.

- 5.) **A programok monitorozása, értékelése.** A tapasztalatok levonása, a visszacsatolások megtétele. Mindezek tükrében az új projektév megtervezése és előkészítése.

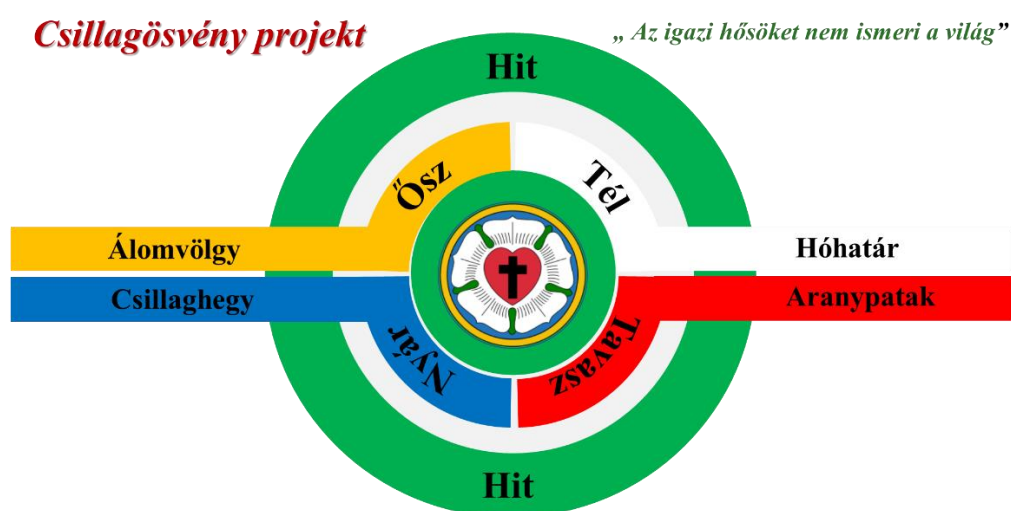
A program megvalósításának eredményeként azt reméljük, hogy az általános iskolai feladatellátási helyeken **a tanulólétszám csökkenés megállítható lesz**, s egy idő után megtörténhet a létszámnövekedés is. Hisszük, hogy sikerül olyan példa értékű programot kidolgozni és sikeresen megvalósítani, amely értéket jelenthet a többségi szülők és tanulók számára is, s akár a programunkkal az evangélikus egyházon belül olyan mintaprogramot teremthetünk, amelyet **jógyakorlatként** megoszthatunk más iskolákkal is.

4. Egyedi intézményi felzárkózó program – a Csillagösvény projekt

A programcsomag kidolgozásakor zsinórmérték volt, hogy a projektterv **illeszkedjen az evangélikus egyház nevelési-oktatási céljaihoz és hitvallásához**. A programokat egyéves időtartamra tervezte az intézmény, csak az egyházi évvel szemben itt a tanévben kell gondolkodni.

Szeptembertől kezdődő és augusztusban záruló éves projektben – kb. három havi ciklusokban – **4 alprojekt** megvalósítását tervezi a két általános iskola. A 4. alprojekt nagy része a **nyári szünetre esik**. Az erre az időszakra tervezett programok segítséget nyújthatnak a családoknak abban, hogy a szabadidő egy részét hasznosan és felügyelet mellett tölthessék a gyermekek.

- A projekt jelmondata / szlogenje: *Az igazi hősokeket nem ismeri a világ*
- A projekt neve: *Csillagösvény projekt*
- A projekt alprojektjei:
  - 1.) *Álomvölgy*
  - 2.) *Hóhatár*
  - 3.) *Aranypatak*
  - 4.) *Csillaghegy*

A felzárkózó, hátránykompenzáló projekt elnevezésében, alprojektjeinek megnevezésében, szlogenjében is azt kívánja tükrözni, hogy az iskola legfőbb célja az, hogy olyan támogató, mentoráló segítséget nyújtson a leszakadó diákjainak, amellyel esélyük van kiemelkedni a jelenlegi helyzetükből, és lehetőségük lesz valós esélyeket kapni a felnőtt életük során.

A jelenlegi, kedvezőtlen iskolai megítélés, a mélységből való indulást jelképezi az „Álomvölgy” alprojekt elnevezés. A programok megvalósítása során, bízva abban, hogy a

tanulók magatartása, kompetenciája javul, a következő alprojektek a felemelkedést jelképező „Hóhatár” és „Aranypatak” szimbolikus elnevezést kapták, míg végül a „Csillagösvény” projekt a sikerhez, a „Csillaghegyhez” vezethet. Azok a gyerekek, akik ezt az utat képesek és készek is végigjárni, akik a támogató, segítő közeg révén képesek lesznek kiemelkedni a jelenlegi környezetükből, akik képesek átlépni saját árnyékukat és leküzdeni a jelenleg leküzdhetetlen közegüket, azok lesznek az *igazi hősök, akiket nem ismer a világ*.

Ezen programnak **a hit és a vallásos gondolkodás** ad átfogó keretet, melyben az evangélikus lét a lelki, támogató és segítő közeget biztosítja. Ennek vizuális megjelenítéseként az iskola az evangélikus szimbólumot, a Luther-rózsát használja.

Valamennyi alprojekt **komplex jellegű**. Célja, hogy a diákok aktív szerepvállalása mellett az alapkompenciáikat fejlessze az egyházi év ünnepeköréhez és eseményeihez kapcsolódóan, megélt élményeken keresztül.

- a) A projekt programelemei az alábbi csoportokat kívánja támogatni:
  - diákokat
  - szülőket (szülői klub - véleményformálás)
  - pedagógusokat (továbbképzés)
- b) A diákoknak szóló programok kétféle tematikára épülnek:
  - olyan, valamennyi alprojektben átívelő, az egész projekten végig húzódó tematikus egységek, amelyek visszatérőek, rendszeresen megvalósulnak
  - időszakonként megvalósuló, nem az egész programon átívelő tevékenységsorozat (pl. kirándulás; bemutató műsor)
- c) A programok megvalósítói:
  - az általános iskola pedagógusai
  - az alapfokú művészeti iskola szakemberei, pedagógusai, akik a speciális ismereteik és módszereik alkalmazásával (pl. drámapedagógia; finommotorikus játékos tevékenységek; mozgásos tevékenységek - tánc) a nem művészeti iskolás diákoknál is segíteni kívánják az alapkompenciák más módon történő fejlesztését és erősítését az élményszerzésen keresztül

Egyes alprojektek megvalósítása közösen történik egy általános iskolás és egy művészeti iskolás pedagógus közreműködésével.

4.1. Az általános iskolai pedagógusok által megvalósított programelemek

A Csillagösvény projekt a tanév teljes hosszán átívelő programsorozat az általános iskola valamennyi évfolyamának bevonásával. A programok elsősorban a problémás, hátrányos helyzetű diákokat célozzák és támogatják, de nem zárja ki az iskola más, érdeklődő tanulóját sem.

1. **Kopogtató – szülők részére**

A projekt során kétszer előforduló programelem (a projektév indításakor és zárásakor). A tanév elején célja a programsorozat ismertetése és a szülői igények felmérése.

A második alkalom célja a szülői vélemények, javaslatok megismerése, összegyűjtése. Ezekből a következtetések levonása és a következő projektév tervezése és előkészítése.

2. Iránytű– pedagógusok részére

A pedagógusok szakmai felkészítését, továbbképzését szolgáló programelemeket foglalja magában. Célja a pedagógusok érzékenyítése, módszertani tudásuk frissítése.

3. Felderítő

A programsorozat célja, hogy a tanulók kimozduljanak az iskola falai közül és élményt nyújtó alkalmak során alakítsák a diákok környezettudatos szemléletét. Segítsék az örökös ÖKO iskolai célok megvalósítását.

A kirándulások, túrák, erdei iskolák egyben csapatépítő erővel is bírnak. Megszervezésük a mozgás és az egészséges életmódra nevelés jegyében zajlik. Hozzájárul az épített és a természeti környezet megismeréséhez, a hagyományápoláshoz, a magyarságtudat erősítéséhez.

4. Fürge ujjak

Az alsó tagozatosoknak két korosztályban szervezett, elsősorban kézműves foglalkozások, melyek az egyházi év ünnepeihez is kapcsolódnak. A foglalkozások a művészeti iskola pedagógusainak részvételével válnak igazán komplexé. Támogatja a matematikai kompetenciák fejlesztését.

5. Életvitel

Felső tagozatos diákok egy-egy csoportjának szervezett, háztartási és gazdálkodási ismereteket közvetítő programsorozat. Céljuk olyan ismeretek átadása, amely a mindennapi élethez szükséges, jól használható: családi költségvetés készítése, egyszerű ételek elkészítése, kertészkedés, stb.

6. Mozdulj!

A program célja az egészséges életmódra nevelés. A tanév során a mindennapos testnevelés keretein kívül is lehetőséget biztosítani az élményszerű, rendszeres mozgásra a gyerekek által kedvelt sportágakban (aerobik, floorball).

7. Tájéoló

A lehetőségek megteremtése arra, hogy a tanulók eljussanak különböző kulturális eseményekre (színház, koncert). A cél, hogy ezen alkalmak során elsajátítsák a helyes viselkedési normákat, és befogadóvá váljanak a művészetek iránt.

8. Bemutakozó – *alprojektenként változó tartalommal és megjelenéssel*

Főként az egyházi ünnepkörökhöz kapcsolódó események. A diákok a fellépések alkalmával megtapasztalhatják a szereplés élményét. A közös műsorok és szereplések erősítik a kapcsolatot az intézmény partnereivel és a szülők közösségével is. Bemutakozási lehetőségek: reformáció ünnepe, adventi gyertyagyújtások, karácsonyi műsor, farsangi programok, folyosókoncertek, templomi hangversenyek.

9. Nyári tábor

A tanítási időn kívül, egy egyhetes, napközis jellegű nyári program, hittantábor. Célja, a családok és diákok közelítése a Magyarországi Evangélikus Egyház felé.

A programtervezet témakörei:

- ✓ bibliai történetek megismerése a drámapedagógia eszközeivel
- ✓ önismereti foglalkozások
- ✓ emberi kapcsolatok, közösség – csapatépítés

4.2. A művészetoktatás eszközeivel támogatott programsorozat felzárkózó fiatalok részére

A Csillagösvény projekt teljes hosszán átívelő, 5 részből álló programsorozatot biztosít az alapfokú művészeti iskolai tagintézmény a felzárkózó fiatalok számára. Megcélzott korosztály a 6., 7., 8. évfolyamon tanuló diákok.

Cél a hátrányos helyzetű tanulók számára példaképek állítása, jövőkép nyújtása, motiváltságuk növelése és a saját sorsuk irányításához szükséges eszközök kézbe adása (tanulásmódszertan, stressztűrés elősegítése, időmenedzselés, megküzdési stratégiák, stb.) élménypedagógia segítségével.

4.2.1. Az egész projekten átívelő programsorozat felépítése

1. **Merj álmodni!** – *szeptember*

Pódiumbeszélgetés. Előadás és kérdezz - felelek interakció olyan szakmájukban elismert szakemberekkel (tanár, pék, művész, építész, közgazdász, stb.), akik szerény körülmények közül indulva is ki tudtak törni.

Cél: a motiváció kialakítása, növelése, példaképpéállítás, jövőképnnyújtás.

2. **Irányítsd a sorsod!** – *október*

Élménypedagógia segítségével megküzdési stratégiák-, időmenedzsment- és stressztűrést elősegítő technikák kézbeadása, a lámpaláz leküzdésének elősegítése, valamint a fiatalok tanulásmódszertanának fejlesztése.

3. **Irányítsd a sorsod!** – *február*

Az előző alkalommal kézbeadott tudás felelevenítése, megerősítése és tudatosá tétele a cél.

4. **Mindenki jó valamiben!** – *április*

Jutalom nap Pécsen azon felzárkózó gyerekek részére (50 fő), akik az októberi program (Irányítsd a sorsod!) során elsajátított technikákat, módszereket sikeresen alkalmazták és félévi bizonyítványuk alapján – saját magukhoz mérten – javuló tendenciát mutatnak közismereti tanulmányaik területén.

5. **Kitárul a világ!** – *június*

Jutalom nap Győrben azon felzárkózó gyerekek részére (50 fő), akik az „Irányítsd a sorsod!” programelemek során elsajátított technikákat, módszereket egész évben sikeresen alkalmazták és évvégi bizonyítványuk alapján – saját magukhoz mérten – javuló tendenciát mutatnak közismereti tanulmányaik területén.

4.2.2. Nyári művészeti tábor a művészeti iskolai tagintézmény szervezésében

Egy hetes, napközis jellegű nyári programot biztosít az alapfokú művészeti iskola az intézmény tanulói számára, valamennyi művészeti ág bevonásával.

Cél a gyermekek komplex személyiségfejlesztése, önismeretük-, együttműködési képességük- és társas kultúrájuk fejlesztése, a gyermeki agresszió csökkentése élménypedagógiai módszerekkel.

A nyári tábor programtervezete:

- **Nem játék a hit** - a hitről a színjáték eszközeivel
- **A ritmus bennünk él** - latin táncok mindenkinek
- **A zene mindenké**

- **A gyermeki agresszió csökkentése a művészetek által**
- **Művészeti maraton** - vetélkedő sorozat

4.3. A Csillagösvény projekt alprojektjei és programelemei

A kidolgozott projekt a tanév menetében ősztől (szeptembertől) nyárig, (augusztusig) veszi sorba a programokat. Ad egy rövid programleírást, valamint megjelöli a sikeresen végrehajtott programoktól várt eredményt, mint sikerkritériumot. Dióhéjban felsorolja a szükséges eszközöket és az igénybe venni tervezett szolgáltatásokat.

A projekt számol az adott programokba bevont tanulók számával, valamint a megszervezéshez és lebonyolításhoz szükséges pedagóguslétszámmal. A **humán erőforrás**, az elkötelezett, elhivatott és jól képzett pedagógusok, a szükséges szakember gárda az intézményben **rendelkezésre áll**, a pedagógusok készek és képesek a projekt feladatait megvalósítani. Minderre garanciát az jelenthet, hogy az intézmény nevelőtestülete egy olyan innovatív közösség, amelyet az oktatásirányítás jógyakorlataik, pedagógiai elkötelezettségük miatt eddig is példaként állított a többi iskola elé.

Mindehhez azonban **forrást kell rendelni**, a megvalósításhoz szükséges tárgyi eszközöket és az esetleges szolgáltatások igénybe vételének lehetőségét biztosítani kell. A projekt finanszírozásához szükséges keretösszeg nem biztosítható a normatívára épülő költségvetési keretből, kiegészítő források bevonása szükséges. A projekt költségigényét az azt vállaló és finanszírozó fenntartóval való egyeztetés után lehet tétélesen meghatározni.

CSILLAGÖSVÉNY PROJEKT									
	PROGRAM MEGNEVEZÉSE	MEGVALÓSÍTÓ	PROGRAM RÖVID LEÍRÁSA	VÁRHATÓ HATÁSOK, EREDMÉNYEK	BEVONT TANULÓK SZÁMA (fő)	BEVONT PEDAGÓGUSOK SZÁMA (fő)	RENDSZERESSÉG	A PROGRAM IDŐKERETE (óra)	SZOLGÁLTATÁS/ESZKÖZIGÉNY
Álomvilág	Kopogtató	Székhely	A programsorozat ismertetése a szülőkkel	szülői tájékozottság, támogató hozzáállás	Szülők közössége	1	1 alkalom, 2 óra	2	nem releváns
	Iránytű	Székhely, AMI	Tanári képzés - pedagógusok felkészítése a különös bánásmódot igénylő gyermekkel való foglalkozásra	frissül és bővül a pedagógusok módszertani kultúrája, a program végrehajtásához szükséges attitűdök megerősödnek	0	80	1 alkalom, 2 óra	2	2 fő előadó
	Merj álmodni!	AMI	Pódiumbeszélgetés a 6., 7., 8. évfolyamon tanulók számára. Előadás és kérdezz-felelek interakció olyan szakmáikban elismert szakemberekkel (tanár, pék, művész, építész, közgazdász...stb.), akik szerény körülmények közül indulva is ki tudtak törni.	a motivációs szint emelkedése, célkitűzések megjelenése, jövőkép kialakulása	220	3	1 nap, 4 csoport, csoportonként 1 óra	4	3-5 fő meghívott vendég útiköltsége
	Irányítsd a sorsod!	AMI	Élménypedagógia segítségével megküzdési stratégiák-, időmenedzsent- és stressztűrést elősegítő technikák kézbeadása, a lámpaláz leküzdésének elősegítése, valamint a fiatalok tanulásmódszertanának fejlesztése.	tanulmányi eredmények javulása, motiváltsági szint emelkedése, célkitűzések megjelenése	220	4	4 csoport, 4 alkalom, alkalmonként 1 csoport, alkalmonként 3 óra	12	papír írószer
	Felderítő	Székhely	Erdei iskola 6.évfolyam - 3 napos Balaton-felvidék	Környezettudatos szemlélet formálása, csapatépítés	45	5	1 alkalom, 3 nap	72	busz, szállás, étkezés, belépők,
		Székhely	Erdei iskola 5. évfolyam - 2 napos Zselic-Almamelék-Sasrét Kikerics Gyermek és Ifjúsági Tábor	Környezettudatos szemlélet formálása, csapatépítés	60	6	1 alkalom, 2 nap	48	busz, szállás, étkezés, belépők,
		Székhely	Állatok világnapja - Pécsi Állatkert; Gyalogoló világnap: Gyalogtúra az állatkertől Dömör-kapuig (2. és 3. évfolyam)	Környezettudatos szemlélet formálása, csapatépítés	132	14	1 alkalom, 10 óra	10	busz, belépők
	Fürge ujjak	Székhely, AMI	zenei foglalkozások, barkácsolás, kézműves foglalkozások 1-2 évfolyam	finommotorikai funkciók és koncentrációs képességek fejlődése	100	2	6 csoport, csoportonként 1 alkalom, alkalmonként 3 óra	18	alapanyagok és eszközök beszerzése
		Székhely, AMI	zenei foglalkozások, barkácsolás, kézműves foglalkozások 3-4 évfolyam	finommotorikai funkciók és koncentrációs képességek fejlődése	100	2	6 csoport, csoportonként 1 alkalom, alkalmonként 3 óra	18	alapanyagok és eszközök beszerzése
	Életvitel	Székhely	háztartási ismeretek, családi költségvetés (5-8 évfolyam)	matematikai kompetenciák fejlődése, egészség-, és környezettudatosság, valamint az önállósági készség kialakulása	25	2	3 hónapos időkeretben heti 1 óra, tömbösített rendszerben	12	konyhai felszerelések, alapanyagok
Mozdulj!	Székhely	aerobik, floorball	egészségtudatos életmód kialakulása, a fizikai kondíció és a kitartás javulása, együttműködési képességek és a társas kompetenciák fejlődése	20	1	3 hónapos időkeretben heti 1 óra, tömbösített rendszerben	12	sporteszközök beszerzése	
Bemutakozó	Székhely, AMI	Időutazás a Reformáció korába - történelmi projekt	történelmi ismeretek bővülése, sikerélmény, motiváció növekedése, társas- és szociális készségek fejlődése	500	6	1 alkalom, 5 óra	5	eszköz- és anyagbeszerzés	

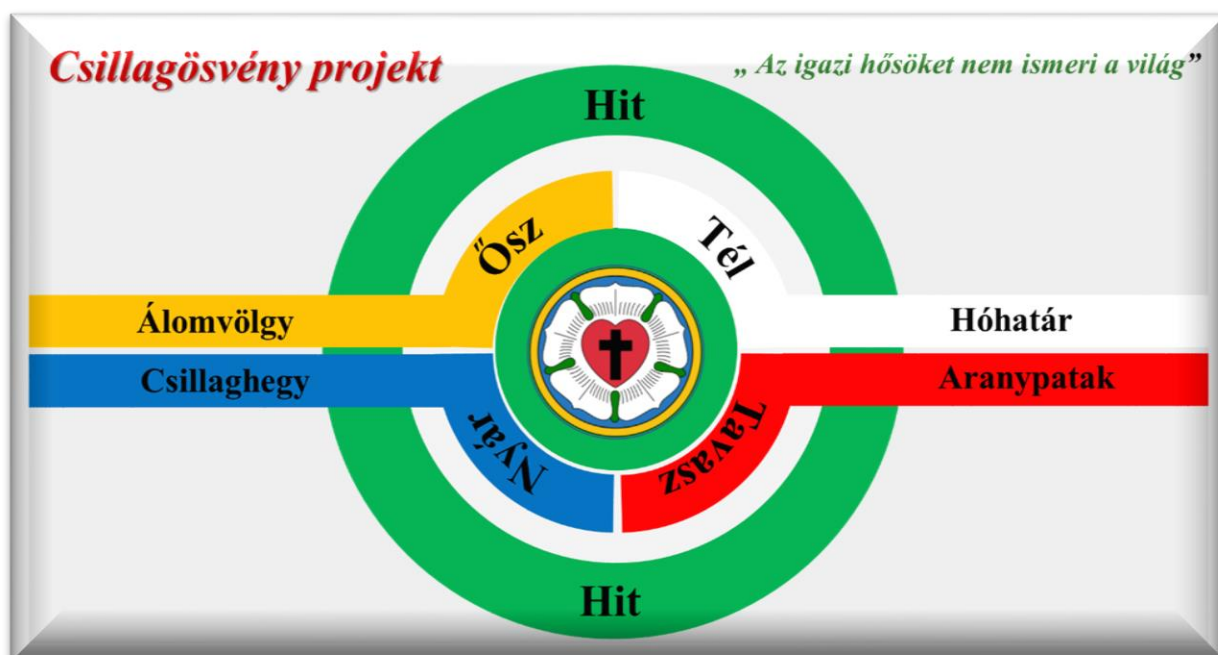
CSILLAGÖSVÉNY PROJEKT									
	PROGRAM MEGNEVEZÉSE	MEGVALÓSÍTÓ	PROGRAM RÖVID LEÍRÁSA	VÁRHATÓ HATÁSOK, EREDMÉNYEK	BEVONT TANULÓK SZÁMA (fő)	BEVONT PEDAGÓGUSOK SZÁMA (fő)	RENDSZERESSÉG	A PROGRAM IDŐKERETE (óra)	SZOLGÁLTATÁS/ESZKÖZIGÉNY
Hóhatár	Irányítsd a sorsod!	AMI	Élménypedagógia segítségével megküzdési stratégiák-, időmenedzsment- és stressztűrést elősegítő technikák kézbeadása, a lámpaláz leküzdésének elősegítése, valamint a fiatalok tanulásmódszertanának fejlesztése.	tanulmányi eredmények javulása, motiváltsági szint emelkedése, célkitűzések megjelenése	220	4	4 csoport, 4 alkalom, alkalmanként 1 csoport, alkalmanként 3 óra	12	papír írószer
	Tájoló	Székhely	Színházlátogatás alsó tagozat -Kaposvár	motiváltság, élményszerzés	250	25	1 alkalom	5	busz, jegy
		Székhely	Színházlátogatás 5-6. évfolyam -Pécs	motiváltság, élményszerzés	105	10	1 alkalom	6	busz, jegy
		Székhely	Színházlátogatás 7-8. évfolyam -Budapest	motiváltság, élményszerzés	150	15	1 alkalom	9	busz, jegy
	Felderítő	Székhely	Kirándulás autóbusszal OrfűreProgram: gyalogtúra (Malom múzeum, Sárkány-kút, kilátó)	Környezettudatos szemlélet formálása, csapatépítés	50	6	1 nap, 8 óra	8	busz, belépők
	Fürge ujjak	Székhely	zenei foglalkozások, barkácsolás, kézműves foglalkozások 1-2 évfolyam	finommotorikai funkciók és koncentrációs képességek fejlődése	100	2	6 csoport, csoportonként 1 alkalom, alkalmanként 3 óra	18	alapanyagok beszerzése
		Székhely	zenei foglalkozások, barkácsolás, kézműves foglalkozások 3-4 évfolyam	finommotorikai funkciók és koncentrációs képességek fejlődése	100	2	6 csoport, csoportonként 1 alkalom, alkalmanként 3 óra	18	alapanyagok beszerzése
	Életvitel	Székhely	háztartási ismeretek, családi költségvetés (5-8 évfolyam)	matematikai kompetenciák fejlődése, egészség-, és környezettudatosság, valamint az önállósági készség kialakulása	25	2	3 hónapos időkeretben heti 1 óra, tömbösített rendszerben	12	alapanyagok
Mozdulj!	Székhely	aerobik, floorball	egészségtudatos életmód kialakulása, a fizikai kondíció és a kitartás javulása, együttműködési képességek és a társas kompetenciák fejlődése	20	1	3 hónapos időkeretben heti 1 óra, tömbösített rendszerben	12	sporteszközök beszerzése	
Bemutatózó	Székhely, AMI	Adventi gyertyagyújtások, Karácsonyi műsor, Templomi koncert	sikerélmény, motiváció növekedése, társas- és szociális készségek fejlődése	500	6	7 alkalom, alkalmanként 1 óra	7	dekoráció, színpadi kellékek, anyagszükséglet	

CSILLAGÖSVÉNY PROJEKT									
	PROGRAM MEGNEVEZÉSE	MEGVALÓSÍTÓ	PROGRAM RÖVID LEÍRÁSA	VÁRHATÓ HATÁSOK, EREDMÉNYEK	BEVONT TANULÓK SZÁMA (fő)	BEVONT PEDAGÓGUSOK SZÁMA (fő)	RENDSZERESSÉG	A PROGRAM IDŐKERETE (óra)	SZOLGÁLTATÁS/ESZKÖZIGÉNY
Aranypatak	Tájéoló	AMI	Koncertlátogatás	viselkedési kultúra-, valamint a társas- és szociális kompetenciák fejlődése, élményszerzés	50	6	1 nap, 10 óra	10	busz, jegy
	Mindenki jó valamiben!	AMI, Székhely	Jutalom nap Pécsen azon felzárkózó gyerekek részére (50 fő), akik az októberi program (Íránytsd a sorsod!) során elsajátított technikákat, módszereket sikeresen alkalmazták és félévi bizonyítványuk alapján – saját magukhoz mérten – javuló tendenciát mutatnak közismereti tanulmányaik területén.	motiváltság, élményszerzés	50	6	1 nap, 10 óra	10	busz, belépők, étkezés
	Felderítő	Székhely	Víz világnapja - üzemlátogatás a Siófoki Vízmű telepére (8. évfolyam)	Környezettudatos szemlélet formálása, csapatépítés	75	7	1 nap, 8 óra	8	busz
		Székhely	Erdei iskola 4. évfolyam Mecsek Árpádtető Mókus suli	Környezettudatos szemlélet formálása, csapatépítés	50	6	1 nap, 10 óra	10	busz, belépők
	Fürge ujjak	Székhely, AMI	zenei foglalkozások, barkácsolás, kézműves foglalkozások 1-2 évfolyam	finommotorikai funkciók és koncentrációs képességek fejlődése	100	2	6 csoport, csoportonként 1 alkalom, alkalmanként 3 óra	18	alanyagok beszerzése
		Székhely, AMI	zenei foglalkozások, barkácsolás, kézműves foglalkozások 3-4 évfolyam	finommotorikai funkciók és koncentrációs képességek fejlődése	100	2	6 csoport, csoportonként 1 alkalom, alkalmanként 3 óra	18	alanyagok beszerzése
	Életvitel	Székhely	háztartási ismeretek, családi költségvetés (5-8 évfolyam)	matematikai kompetenciák fejlődése, egészség-, és környezettudatosság, valamint az önállósági készség kialakulása	25	2	3 hónapos időkeretben heti 1 óra, tömbösített rendszerben	12	alanyagok
	Mozdulj!	Székhely	aerobik, floorball	egészségtudatos életmód kialakulása, a fizikai kondíció és a kitartás javulása, együttműködési képességek és a társas kompetenciák fejlődése	20	1	3 hónapos időkeretben heti 1 óra, tömbösített rendszerben	12	sporteszközök beszerzése
Bemutatózó	Székhely, AMI	Folyosókoncertek, Farsanfi műsorok	sikerélmény, motiváció növekedése, társas- és szociális készségek fejlődése	500	6	6 alkalom, alkalmanként 1 óra	6	dekoráció, színpadi kellékek, anyagszükséglet	

CSILLAGÖSVÉNY PROJEKT									
	PROGRAM MEGNEVEZÉSE	MEGVALÓSÍTÓ	PROGRAM RÖVID LEÍRÁSA	VÁRHATÓ HATÁSOK, EREDMÉNYEK	BEVONT TANULÓK SZÁMA (fő)	BEVONT PEDAGÓGUSOK SZÁMA (fő)	RENDSZERESSÉG	A PROGRAM IDŐKERETE (óra)	SZOLGÁLTATÁS/ESZKÖZIGÉNY
Csillaghegy	<i>Kopogtató</i>	Székhely	Szülői hang, vélemények	elégedett- és támogató szülői hozzáállás	Szülők közössége	1	1 alkalom, 2 óra	2	nem releváns
	<i>Iránytű</i>	Székhely, AMI	Tanári képzés, Az éves munka kiértékelése, javaslatok a következő évre	frissül és bővül a pedagógusok módszertani kultúrája, a program végrehajtásához szükséges attitűdök megerősödnek	0	80	1 alkalom, 2 óra	2	2 fő előadó
	<i>Kitárul a világ</i>	AMI, Székhely	Jutalom nap Győrben azon felzárkózó gyerekek részére (50 fő), akik az „Irányítsd a sorsod!” programelemek során elsajátított technikákat, módszereket egész évben sikeresen alkalmazták és évvégi bizonyítványuk alapján – saját magukhoz mérten – javuló tendenciát mutatnak közismereti tanulmányaik területén.	motiváltság, élményszerzés	50	6	1 nap, 12 óra	12	busz, belépők, étkezés
	<i>Bemutakozó</i>	Székhely, AMI	Évvégi megmutatkozások, Diáknap, Évzáró hangverseny	sikerélmény, motiváció növekedése, társas- és szociális készségek fejlődése	500	6	3 alkalom, alkalmanként 1 óra	3	dekoráció, színpadi kellékek, anyagszükséglet
	<i>Nyári tábor I.</i>	AMI	Egy hetes nyári program valamennyi művészeti ág bevonásával - nyitott mindenki számára (napközis jellegű); Program tervezet: Nem játék a hit - a hitről a színjáték eszközeivel; A ritmus bennünk él - latin táncok mindenkinél; A zene mindenkié; A gyermeki agresszió csökkentése a művészetek által; Művészeti maraton - vetélkedő sorozat	komplex személyiség fejlődés, önismeret kialakulása, együttműködési képesség és a társas kultúra fejlődése, a gyermeki agresszió csökkenése	40	4	5 nap, napi 8 óra	40	étkezés, eszköz- és anyagszükséglet
	<i>Nyári tábor II.</i>	Székhely	Egy hetes nyári program (napközis jellegű) - hittantábor ; Programtervezet: Bibliai történetek megismerése a drámapedagógia eszközeivel, Önismereti foglalkozások, Emberi kapcsolatok, közösség és csapatépítés	komplex személyiség fejlődés, önismeret kialakulása, együttműködési képesség és a társas kultúra fejlődése, a gyermeki agresszió csökkenése	40	4	5 nap, napi 8 óra	40	étkezés, eszköz- és anyagszükséglet

4.4. A Csillagösvény projekt vizuális megjelenítése

5. Összegzés

Napjainkban egyre nagyobb igény mutatkozik a felzárkózó típusú oktatási rendszer kialakítására, megvalósítására. Ezt támasztja alá a Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola általános iskolájának tanulói körében elvégzett szocializációs témájú felmérés is, melynek tükrében megállapítható, hogy az intézmény egyre nagyobb mértékben érintett a leszakadó, veszélyeztetett, hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatos problémák területén. Ezen diákok többsége nem roma, hanem magyar családok gyermeke (73 %), akik különböző társadalmi és halmozódó családi problémák miatt, folyamatosan sodródnak a társadalom perifériái felé.

Az általános iskola eddig is felvállalta, és a jövőben is fel kívánja vállalni mind a kiemelt figyelmet igénylő-, mind a hátrányos helyzetű, továbbá a roma tanulók nevelését és oktatását. Céljuk a hátránykompenzáció és a tehetséggondozás együttes megvalósítása, egy olyan nevelési és oktatási rendszer megalkotása, amely nem taszítja, hanem hosszabb távon vonzza a többségi társadalom tagjainak gyermekeit is. Az intézményben a tehetséggondozásnak csak egy kis szeletét teszi ki az a feladat, hogy a rendkívüli tehetségeket célirányosan felkészítse. Legfőbb törekvésük olyan tehetséggondozás megvalósítása, ahol a gyermekek önmagukhoz képest fejlődhetnek, ahol esélyt és lehetőséget kapnak a diákok, hogy elfogadható és szerethető szakmát választhassanak, s a képességeikhez igazodó szakképzésben tanulhassanak tovább.

Ennek érdekében, valamint hogy a végleges leszakadás megállítható legyen, kidolgozásra került egy felzárkózó, hátránykompenzáló program – a **Csillagösvény projekt** –, mely az általános iskolában bevezetésre kerülne.

A Csillagösvény projekt a tanév teljes hosszán átívelő programsorozat az általános iskola valamennyi évfolyamának bevonásával. A programok elsősorban a problémás, hátrányos helyzetű diákokat célozzák és támogatják, de nem zárja ki az iskola más, érdeklődő tanulóit sem. A felzárkózó, hátránykompenzáló projekt elnevezésében, alprojektjeinek megnevezésében (Álomvölgy, Hóhatár, Aranypatak, Csillaghegy), szlogenjében is azt kívánja tükrözni, hogy az iskola legfőbb célja, hogy olyan támogató, mentoráló segítséget nyújtson a leszakadó diákjainak, amellyel esélyük van kiemelkedni a jelenlegi helyzetükből, és lehetőségük lesz valós esélyeket kapni a felnőtt életük során.

A projekt és valamennyi alprojektje is teljes mértékben komplex jellegű, és együttműködésen alapuló. Az általános iskolai feladatellátási helyre fókuszáló projekt megvalósításában aktív szerepe lesz az általános iskola pedagógusain kívül az alapfokú művészeti iskolai tagintézmény pedagógusainak is, akik a speciális ismereteik és módszereik alkalmazásával (zene-, tánc- és drámapedagógia; finommotorikus játékos tevékenységek; mozgásos tevékenységek) a nem művészeti iskolás diákoknál is segíteni kívánják az alapkompenciák más módon történő fejlesztését és erősítését, élménypedagógiai módszerek segítségével. A projekt megvalósításához rendelkezésre áll az elkötelezett, elhivatott, jól képzett és innovatív humán erőforrás, a pedagógusok készek és képesek a program feladatait megvalósítani.

A Csillagösvény projektnek a hit és a vallásos gondolkodás ad átfogó keretet, melyben az evangélikus lét a lelki, támogató és segítő közeget biztosítja. Kiemelt célja, hogy a diákok aktív szerepvállalása mellett az alapkompenciáikat fejlessze az egyházi év ünnepköreihez és eseményeihez kapcsolódóan, megélt élményeken keresztül. Valós eredmények azonban csak akkor érhetők el, ha a projektbe bevont valamennyi szereplő – az iskola tanulói, a tanulók szülei és az egyház képviselői is – azonosulni tudnak a projekt céljával és annak tartalmával, ezért fontosnak tartja az intézmény a megfelelő kommunikációs terv kidolgozását és megvalósítását, melynek részét képezi jelen dokumentum is.

A program megvalósításának eredményeként azt reméljük, hogy az általános iskolai feladatellátási helyen a tanulólétszám csökkenés megállítható lesz, s egy idő után megtörténhet a létszámnövekedés is. Hisszük, hogy sikerül olyan példa értékű programot kidolgozni és sikeresen megvalósítani, amely értéket jelenthet a többségi szülők és tanulók számára is, s akár a programunkkal az evangélikus egyházon belül olyan mintaprogramot teremthetünk, amelyet jógyakorlatként megoszthatunk más iskolákkal is.

9.2. Intézményi digitális fejlesztési terv

INTÉZMÉNYI DIGITÁLIS FEJLESZTÉSI TERV (DFT)

Digitális környezet a köznevelésben EFOP-3.2.3-17

A

Tamási Tankerületi Központ

7090 Tamási Szabadság u. 29

Szakágazati főtevékenysége: 841211 Oktatás Igazgatása

Dombóvári Belvárosi Általános és Alapfokú Művészeti Iskola

7200 Dombóvár Hunyadi tér 23.

székhely intézménye

Bevezetés

A **Dombóvári Belvárosi Általános és Alapfokú Művészeti Iskola** egy olyan *többcélú, közös igazgatású köznevelési intézmény*, amelynek székhelye Dombóváron, a Hunyadi János tér 23. szám alatt található. Itt működik az intézmény legnagyobb általános iskolája 8 évfolyammal, évfolyamonként 3-4 tanulócsoporttal.

A XXI. századi infokommunikációs világunknak való megfelelés érdekében folyamatosan szorgalmazzuk a kollégák IKT ismereteinek a bővítését. Ennek eredményeként **a kollégák 65 %-a** (45 fő) rendelkezik ma már valamilyen **informatikai képesítéssel** – ECDL vizsgával, vagy felsőfokú OKJ-s informatikai szakképesítéssel.

Az iskolánk erényének tartjuk, hogy szélsőséges összetételű, polarizálódott diákközösségből képesek vagyunk egységes iskolát kovácsolni és működtetni, valamint az iskola infrastruktúráját és környezetét is igényes állapotban fenntartani és megőrizni.

Iskolánkban kidolgoztunk **egy hátránykompenzációs programot**, amelynek lényege, hogy a hátrányos helyzetű diákoknak is igyekszünk olyan délutáni programokat kínálni, melynek révén a tanórák után is az iskolában tudjuk tartani jelentős részüket, így biztosítva számukra hasznos időtöltést és biztonságos környezetet.

Diákjaink közül sokan részt vesznek **az iskola tehetséggondozó programjaiban**. Közülük sokan rendszeresen indulnak tanulmányi versenyeken is. Diákjaink jelentős része bekerül ezen versenyek országos döntőibe is, sőt számos alkalommal országos, dobogós eredménnyel térnek haza.

A rengeteg eredményes tanulmányi versenynek köszönhetően ma már számos kollégánk országosan is ismert és elismert versenyfelkészítő. Közülük egy kollégát 2014-ben Bonis Bona díjjal tüntették ki, egy másik kollégát pedig a Jedlik Ányos fizikaverseny legeredményesebb felkészítő tanárának nyilvánították 2014-ben, 2015-ben és 2016-ben is.

Helyzetelemzés, fejlesztési szükségletek bemutatása

Egy többcélú, közös igazgatású köznevelési intézmény székhelyintézményeként szeretnénk pályázni. A székhelyintézmény tanulólétszáma 611 fő, 67 pedagógussal. Iskolánk olyan köznevelési intézmény, ahol a gyerekek jelentős része hátránykompenzációra szorul, de magas a kiemelten tehetséges diákok száma is. Ezeknek a tanulóknak az egy osztályon belüli nevelése és oktatása nagyon nehéz feladat, melyhez jelentős segítséget nyújtana, ha megfelelő IKT háttértámogatással tudnánk a differenciált oktatást megvalósítani. Iskolánk kiválóra akkreditált tehetségpont, örökös ökoiskola, valamint elnyerte az Oktatási Hivatal Bázisiskola címet is. Ezentúl kiemelkedő idegennyelvi oktatást folytat, és saját oktatási struktúrájában, sajátos belső méréssel és vizsgázta- tással valósítja meg az éves nevelési-oktatási programját.

A gyakorlatban alkalmazott digitális pedagógiai eszköztár bemutatása, fejlesztési szükségletek

Az intézmény módszertani felkészültsége a digitális kompetencia fejlesztés területén

Iskolánk minden tanévben felméri év végén, hogy osztályainkban a tanórák hány százalékában valósítjuk meg az oktatást IKT háttértámogatottsággal. Ez évről évre növekvő óraszámot mutat, de sajnos még így sem éri el az országos 25 %-os átlagot, az idei tanévben 18,4 % volt.

Intézményünkben az IKT eszközök csak részben állnak rendelkezésre a szaktantermekben és az osztálytermekben, ezért nem tudjuk minden órán a digitális pedagógia módszertanát széles körben alkalmazni. Igyekszünk a meglévő lehetőségeinket maximálisan kihasználni.

Már 2 éve folyik a matematika oktatásának, GeoGebra szoftverrel történő háttértámogatása. Órarendbe iktatunk olyan matematika órákat, amelyeket a kollegák az informatika szaktanteremben valósítanak meg. Alkalmanként más tantárgyak tanóráit és szakköri foglalkozásait is (fizika, magyar, történelem) – ide szervezzük, illetve a szaktanterem foglaltságához.

Ennek a célja két irányú:

□ Egyrészt a tehetségek felkutatása, gondozása és felkészítése versenyekre. Az iskolai tehetséggondozásunk kiemelten érinti a természettudományos- (fizika, kémia, biológia, földrajz), matematika, magyar nyelv és irodalom, ének-zene tantárgyakat.

□ Másrészt azok a diákok, akik nem kívánnak önmaguktól tanulni, ezzel jelentős motivációt nyerhetnek, hogy elsajátítsák a geometria alapjait, az élménymatematikán keresztül vagy más tantárgyak egyes témáinak feldolgozását könnyíti meg számukra.

A tantárgyak nagy részénél IKT segítségével tanítunk, de ez elsősorban pedagógusfüggő, aszerint, hogy milyen szintű a pedagógus IKT kompetenciája.

Az IKT eszközöket főleg frontális munkában vagy feleltetésre (digitális feleltetőrendszer csomag), számonkérésre használjuk, és egyes kollegák saját SMART animációkat is készítenek.

Diákjaink között nagyon sok SNI és BTMN tanuló van, valamint olyan, aki testi fogyatékossgal bír (vak, nagyothalló, mozgáskorlátozott). Ezeknek a támogatása az átlagnál jelentősebb IKT technikával valósul meg például a vak tanuló matematikai, idegen nyelvi tananyag feldolgozása és számonkérése is.

Fejlesztési szükségletek

Iskolánkban 29 osztály, 8 szaktanterem van, ezek közül 17 IKT táblával felszerelt. A többi termünkben csak esetleges az IKT eszközök megléte. Cél, hogy minden gyerekhez minimális szinten eljusson az IKT eszközpark.

Rendelkezésre áll alapítványi finanszírozásból 3 db laptop és projektor, amit mobileszközként használnak a kollégák az IKT-val támogatott tanítási óráikon.

Ahhoz, hogy a tanár által készített digitális értékelő tesztek használata tudjuk (online zárt, alternatív, illetve szelektív kérdéseket tartalmazó kérdőívekkel), szükségünk lenne tanulói tabletekre.

Intézményünk sajátossága, hogy a diákok összetétele változatos. Jelentős számban fordul elő hátrányos helyzetű (80 fő), sajátos nevelési igényű (34 fő SNI), beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (86 fő BTMN), és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanuló (173 fő). Várhatóan a kiválasztott célcsoportok is ilyen összetételt mutatnak majd.

Pedagógiai programunkban, helyi tantervünkben is szerepel a digitális tudás bővítésének célja és feladata, ezt szeretnénk bővíteni az új eszközökkel, módszertani anyagokkal.

Szeretnénk fejleszteni tanulóink matematikai kompetenciáit és problémamegoldó gondolkodását is, olyan eszközöket is használva, melyek ezt célirányosan segítik. Ezekhez a feladatokhoz digitális pedagógiai-módszertani csomagokat szeretnénk alkalmazni.

A munkaközösségek feladata, hogy a pedagógiai program, helyi tanterv és az éves munkaterv alapján kijelöljék a munkaközösségi feladatokat is.

Nagyon fontos lenne jól használható digitális tananyagokhoz jutni, mert jelenleg elég kevés ezek száma, nem minden tantárgyhoz van jól használható digitális tananyag, segédlet (fizika, kémia, stb.).

A digitális módszertant használó technikákat arra is alkalmasnak tartjuk, hogy osztályon belül minél hatékonyabb differenciált tanulásszervezési eljárásokat valósítsunk meg az SNI-s, BTMN-es diákok felzárkóztatása céljából.

Az intézményi szervezeti és humán feltételek bemutatása, fejlesztési szükségletek Az intézményi szervezeti struktúra és a rendelkezésre álló humán erőforrás bemutatása

Törzskari vezetési struktúrában 3 magasabb vezető, 67 pedagógussal dolgozik. A vezetőket támogatja a 6 munkaközösség vezető, akik koordinálják az adott szakterületük szakmai, pedagógiai munkáját.

A nagyon magas számú, hátrányos helyzetű SNI és BTMN tanulókkal való foglalkozást 3 fő pedagógiai asszisztens is segíti. Az székhelyintézményben 1 fő rendszergazda dolgozik, ő végzi az egész intézmény elektronikus naplójának ügyintézését, a digitális önértékelési/minősítési és tanfelügyeleti eljárások szervezését, a tanügyi igazgatási feladatok informatikai háttértámogatását, honlapunk frissítését, a pedagógusok nevelő-oktató munkájának digitális segítségét.

Az egyre digitalizáltabbá váló adminisztrációs rendszerben nem elegendő egyetlen rendszergazda, főleg úgy, hogy még a másik három tagintézmény informatikai feladatait is ellátja.

Ahhoz, hogy ennek a projektnek az informatikai háttértámogatását biztosítani lehessen, elengedhetetlenül szükséges egy digitális módszertani asszisztens, valamint legalább egy újabb rendszergazda alkalmazása.

A szülők közössége szintén egyre jelentősebb mértékben kapcsolódik be az iskolai munkával, a gyermekekkel kapcsolatos digitális kommunikációba. Nagyon sok osztálynak van zárt közösségi online csoportja, amelyen keresztül kommunikál a szülő az osztályt tanítókkal, szaktanárokkal. Az elektronikus napló mellékletként elektronikus ellenőrzőt használunk, amely alapján a szülő digitális módon tájékozódhat gyermeke tanulmányi és pedagógiai előmeneteléről és egyéb tudnivalókról.

A szülők részéről folyamatos problémát jelent, hogy nincsenek olyan szintű informatikai ismereteik, mint a gyerekeknek, ezért nehezen tudják ellenőrizni, hogy gyermekük milyen felületeket használ, így nehezebb az IT biztonságot megteremteni otthon, mint az iskolában. Ennek hatására alulról jövő kezdeményezésként a szülői munkaközösség egyik tagja, aki mellesleg IT tanár, felvállalta, hogy a szülőket osztály, illetve iskolai szinten, de akár

személyes kapcsolatban is rendszeresen tájékoztatja arról, hogy miként lehet megvédeni szülőként gyermekeiket a nem kívánatos oldalaktól, hogyan lehet ellenőrizni, hogy milyen felületeket használnak a gyerekek, és miként lehet az iskola és szülő között szoros kapcsolatot kiépíteni az internet etikus és biztonságos használatának témájában.

Pozitívum, hogy nagyon innovatív pedagógus közösség dolgozik az iskolában, aki kész a folyamatos megújulásra, és képes arra, hogy elsajátítsa a 21. századi infokommunikációs technikát, pedagógiai és módszertani gyakorlatát.

A Geomatech akkreditált továbbképzést az iskolában tanító matematika szakos tanárok mindegyike elvégezte (4 fő), valamennyien beépítik az ott tanult ismereteket és az IKT használatot a matematika óráikba, részben órarendbe iktatva az informatika szaktanteremben.

Szakmai és módszertani továbbképzéseken, szakvizsgás képzéseken, megújító képzéseken, diplomás képzéseken a tantestület teljes egésze már online felületen vizsgázik, ahol a digitális írástudás alapfeltétel, azonban a mélyebb programozói/algorithmikus gondolkodás csak csekély mértékben van jelen, leginkább a szakirányú pedagógusaink birtokolják.

Tantestületünk számára szakmai előrelépést eredményezne, ha a legújabb technikákat és módszertant is megismerhetné az infokommunikáció és a digitális írástudás területén.

A diákok digitális íráskészségének fejlesztése is alapvető szükséglet az iskolában, kiemelt figyelemmel a hátrányos-, halmozottan hátrányos, SNI és BTMN tanulók magas arányára.

Fejlesztési szükségletek

A képzésen résztvevő pedagógusok kiválasztásának főbb szempontjai:

- a programcsomagot elsőként használó, a pályázatba bevont pedagógusok (3 fő)
- alsó tagozaton matematikát tanítók
- felső tagozatban a természettudományi munkaközösség matematikát, informatikát, fizikát tanító szaktanárai.

Alsó tagozaton:

Somfalvi Eszter - 34 éve tanító, oktatásinformatikus, közoktatási szakvizsgával, szaktanácsadói és szakértői képesítéssel. Tananyagfejlesztőként közreműködött az új- generációs alsó tagozatos matematika tankönyvcsalád készítésében. Mind- ezeknek köszönhetően tantestületünk egyik leginnovatívabb, a szakmai – módszertani kultúra legszélesebb tárházát felvonultató pedagógusa.

Fehérviziné Popity Katalin - 29 éves tanítói múlttal rendelkezik. Innovatív pedagógusa az iskolának, rendszeresen részt vesz szakmai továbbképzéseken, ezzel bővítve módszertani kultúráját. A pályája során közel 30 éve folyamatosan tanítja a matematika tantárgyat. Ennek is köszönhetően nagy szakmai tapasztalata van a matematikai tehetségek felfedezésében, a versenyfelkészítésben, versenyeztetésben.

Felső tagozaton:

Markovits Edit - 29 éves tanári tapasztalattal rendelkezik. Matematika-technika szakos általános iskolai, valamint középiskolai informatika tanár. Rendszeresen jár szak- mai továbbképzésekre, elvégezte a Geomatech tanfolyamot, az ott tanultakat rendszeresen beépíti tanórái szervezésébe. Tagja a Magyar Digitális Ok- tatásért Egyesületnek és a Geomatech Tanári közösségének. A folyamatos ön- és továbbképzéseken megszerzett szakmai és módszertani ismereteit rendszeresen megosztja iskolánk pedagógusaival. A felső tagozaton tanító kollégák közül kiemelkedik versenyfelkészítő, tehetséggondozó munkájával. E mellett minden esetben felvállalja a gyengébb képességű, lemorzsolódással veszélyeztetett diákok felzárkóztatását.

Alsó tagozaton, az első évfolyamon párhuzamos osztályokkal kívánjuk indítani a programcsomagot. A tanulócsoporthoz kontrollcsoporthoz mint működne, mivel mindegyikben

tehetségesebb diákok tanulnak a kevésbé motivált, hátrányos helyzetű diákok mellett. Helyi tantervünkben matematikából 1-2. évfolyamon 144 az éves tantervi óraszám, ebből legalább 58 órában ezt a módszert kívánjuk alkalmazni. Felső tagozaton az 5. évfolyam emelt óraszámú matematikát tanuló tanulócsoportban kerül bevezetésre a programcsomag az évi 180-ból 72 órában.

Az alábbi továbbképzéseket tartjuk szükségesnek:

- Infokommunikációs továbbképzés 2018. 10. 31. céldátummal 16 pedagógus részvételével.
- Módszertani továbbképzés 2020. 09. 01. céldátummal 16 pedagógus részvételével.

A képzésen résztvevő pedagógusok kiválasztásának főbb szempontjai:

- a programcsomagot elsőként használó, a pályázatba bevont pedagógusok (3 fő)
- alsó tagozaton matematikát tanítók
- felső tagozatban a természettudományi munkaközösség matematikát, informatikát, fizikát tanító szaktanárai

Prioritás, hogy az iskola a pedagógusok minden olyan jellegű továbbképzését támogassa, ami az iskola szakmai, pedagógiai előre lépését segíteni fogja.

Intézményünk nem rendelkezik digitális módszertani asszisztenssel. A projekt megvalósításához szükséges a digitális módszertani asszisztens, valamint egy rendszergazda munkája.

Tantestületünk az új iránt nyitott, módszertani kultúráját gazdagítani kívánó pedagógusokból áll. Hiányosság, hogy a legújabb technikákat nem sajátította el a tantestület egy része az infokommunikáció területén és a digitális írástudása is fejlesztésre szorul.

Horizontálisan, belső továbbképzéseken is próbáljuk majd átadni az új ismereteket, amelyben jelentős szerep hárul a projektbe bevont 16 kollégára, akik a folyamat során az infokommunikációs és módszertani ismereteket elsajátították.

Szerveznénk iskolán belüli workshopot, és szakmai napot. Bemutató órákkal, nyílt napokkal megmutatnánk az új pedagógiai módszereket, és ezzel tovább formálnánk az informatikai szemléletet. Ezekre az alkalmakra hívnánk a tagiskoláinkat, és mint bázisintézmény a Dél-Dunántúli régió kaposvári pedagógiai oktatási központjához tartozó iskolákat.

A programcsomag bevezetésének idejére külső mentorálási lehetőséget vennénk igénybe. A későbbiekben belső továbbképzések, bemutató órák tartásával a jó gyakorlatokat szeretnénk egymásnak átadni.

A rendelkezésre álló infrastruktúra, eszközpark bemutatása, fejlesztési szükségletek

Az intézmény eszközellátottsága

IKT eszközök száma:

	Tantermi csomag (interaktív tábla+laptop+projektor+ táv- irányító)	WI-FI	iskolai PC csomag (gép+monitor+billentyűzet+eg- ér-)	projektor	laptop
db	17		134 + 22	0	0

2*17= 34 db az informatika szaktantermekben

22 db korábbi (2011. és azt megelőző) informatikai normatívából beszerzett gép az irodákban, tanárakban elhelyezve

Tanári laptopok száma: nincs

Tanulói tabletek száma: 6 db (TIE pályázaton nyert)

Történt-e digitális eszközbeszerzés 2013. január 1-je után hazai vagy európai uniós forrású támogatásból? igen/ nem

TIOP-1.1.1.A-15/1-2015-0001 „A KLIK fenntartásában működő közoktatási intézmények informatikai ellátottságának biztosítása” kiemelt projekt keretében 34 db iskolai PC csomagot kaptunk.

Az interaktív tábla és a hozzá tartozó tantermi csomag hardvereszközeit 2012 szeptemberétől használjuk rendszeresen, azok műszaki paraméterei nem felelnek meg a mai kor IKT eszköz követelményeinek, általános kondíciójuk rohamosan romlik.

Iskolánkban a Sulinet, illetve a Tarr Kft biztosítja az internetes hozzáférést, azonban az elérhető sávszélesség nem teszi lehetővé annak megfelelő minőségű használatát egyidejű- leg minden tanteremben.

Az iskola valamennyi termében van vezeték, de mobil eszközök nem állnak rendelkezés- re, hogy az internetelérés olyan gyors legyen, hogy a tanórák támogatását biztosítani lehessen.

Mivel mobil eszköz ellátottságunk hiányos, így pedagógusaink többsége saját eszközét kénytelen használni a mindennapi tantermi munkához (e-napló). Ennek azonban gátat szab az iskola wifi lefedettsége, ugyanis a jelenlegi 1 routerünk segítségével csak 1 épületszárnyra tudjuk azt biztosítani. A kiépítettségét nagyban nehezíti az épület adottsága: a vasbeton szerkezetből adódó leárnýékolások miatt több wifi eszközre lenne szükség a teljes lefedettség eléréséhez.

Fejlesztési szükségletek

intézmény	eszköz	mennyiség (db)
Belvárosi Általános Iskola	tanulói tablet	84
	tanári laptop	3
	interaktív kivetítő	3
	interaktív számítógép	3
	3D szemüveg	84
	router	3

	3D nyomtató	1
	tablet szekrény	3

A tanterem menedzsment szolgáltatást biztosítanunk kell a tanteremben lévő számítógépek és mobil eszközök kezeléséhez (képernyőmegosztás, internetelérés letiltása, felhasználó kezelés stb.).

A bevont pedagógusok számára biztosítani szeretnénk a személyes eszközhasználatot, egy-egy lappal. A bevont tanulócsoporthoz 84 tablet, 3D szemüveg és ehhez tartozó mobil tároló szükséges.

Ezen kívül szükség van: 3D nyomtatóra a projekt teljes időszakára vonatkozó filamenttel ellátva, valamint cserélhető szenzorokkal felszerelt programozható robotokra - LEGO Mindstorms, 3 db routerre, a program megvalósításához szükséges LEGO education MoreToMath matematikai oktatásra kifejlesztett készletekre.

Vízió

Minden kompetencia-, országos külső és belső mérésen a diákok matematikai teljesítménye a leggyengébb, ezért legfőbb prioritásának iskolánk azt tartja, hogy a diákok matematikai kompetenciáját erősítse és fejlessze. Alapvető problémának azt tartjuk, hogy a diákok nagy része motiválatlan a matematikai tudás és kompetenciák elsajátításában. A program sikeres és eredményes megvalósításától azt várjuk, hogy ezekkel az élménymatematikai és interaktív eszközökkel megtámogatott tevékenységközpontú matematika oktatással motiváltabbakká válnak diákjaink, és nem úgy sajátítják el ezeket az alap matematikai kompetenciákat, hogy kényszerű tudásként élik meg azt, hanem tapasztalatszerzésen keresztül épül be tudásukba.

Abban is bízunk, hogy ezzel a programcsomaggal egyszerre leszünk képesek az iskolánk kiemelkedő tehetségeit és a lemaradó, hátránykompenzációra szoruló diákjait motiválni, hatékonyan, a képességeiknek megfelelően fejleszteni.

Intézményi fejlesztési célok meghatározása

Az iskolánk kiemelkedő céljai:

- A tudásában, motiváltságában sokszínű gyerekközösségből kiszűrjük a tehetségeket, támogassuk a lemaradókat, a hátrányokkal küzdőket, és mindannyiukat el tudjuk indítani egy sikeres életpálya felé.
- Iskolánkban az évről évre növekvő számban jelentkező lemorzsolódással veszélyeztetett diákok számát csökkentjük, és a végzettség nélküli iskolaelhagyást továbbra is a minimális szinten tartjuk.

A pedagógiai célok kijelölése a digitális pedagógia területén

- az alsó tagozatosok matematika kompetenciája fejlődjön
- a felső tagozatos tanulók matematika kompetenciája és problémamegoldó gondolkodása javuljon
- a természettudományos tantárgyak tanítását segítse a kiválasztott módszertani csomag bevezetése és használata
- korszerű eszközöket, módszereket használva fejlődjön a pedagógusok digitális tudása
- a célcsoportok eszközhasználata teljes begyakorlott szintre fejlődjön
- a programba bevont pedagógusok vegyenek részt akkreditált pedagógus továbbképzésen digitális kompetenciák fejlesztése témában
- a programba bevont pedagógusok készüljenek fel a digitális pedagógiai módszertani fej-

- lesztéshez választott csomagok használatára
- fejlődjön az intézményi digitális tartalom (digitális óravázlatok, tanítást-tanulást támogató tartalmak, digitális projekt leírások stb.)
  - szakmai napok, workshop-ok, konferenciák, tréningek szervezésével, online felületeken valósuljon meg a programba bevont intézmények közötti tapasztalatcsere, melynek keretében kerüljön szóba az internetbiztonság és fogyasztóvédelmi jogérvényesítés
  - a bevont intézmények vezetőire, pedagógusaira, tanulóira és szülői közösségére szabott szemléletformáló bemutató megvalósítása a digitális pedagógia bevezetéséről
  - a digitális pedagógiához kapcsolódó, valamint a tanulók nevelését-oktatását támogató digitális eszközök, taneszközök beszerzése
  - a pedagógusok munkáját segítő digitális módszertani asszisztens alkalmazása
  - pedagógiai programunkban, helyi tantervünkben is szerepeljen a digitális tudás bővítésének célja és feladata, ezt szeretnénk bővíteni az új eszközökkel, módszertani anyagokkal
  - a munkaközösségek feladata, hogy a pedagógiai program, helyi tanterv és az éves munkaterv alapján kijelöljék a munkaközösségi feladatokat is
  - a digitális fejlesztések során kiemelt figyelmet kell fordítanunk a fogyatékossgal élő, a sajátos nevelési igényű (SNI) és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók (BTMN) fejlesztésére
  - a programcsomagok segítségével fejlődjenek az együttműködési-, kommunikációs-, kreativitás és kritikus gondolkodási készségek
  - tehetséggondozás és a hátránykompenzáció
  - a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók számának csökkentése
  - a korai iskolaelhagyás megakadályozása
  - a nevelési sajátosságokkal küzdők támogatása, szakmai és pedagógiai megsegítése
  - differenciált tanulásszervezés segítése, hatékonyságának növelése

Az érintett fejlesztési célcsoportok meghatározása

A közvetlen célcsoportba a projektbe bekapcsolódó 3 tanulócsoporthoz tartozik: 1. évfolyamon 2 osztály, 5. évfolyamon 1 tanulócsoporthoz.

Közvetve az iskola minden tanulócsoporthoz és pedagógusához érinti a projekt megvalósítása. Ezzel az iskola egészének szemléletalakítását, a folyamatos megújulásra való igényét kívánjuk

alakítani. Ezen túlmenően az Oktatási Hivatal bázisiskolájaként partnerintézményeinkben szeretnénk terjeszteni ezt a jó gyakorlatot.

Az iskola szülői közössége szintén egyre jelentősebb mértékben kapcsolódik be az iskolában is a gyerekekkel kapcsolatos digitális kommunikációba. Nagyon sok osztálynak van zárt közösségi online csoportja, amelyen keresztül kommunikál a szülő az osztályt tanítókkal, szaktanárokkal. Az elektronikus napló mellékletként elektronikus ellenőrzőt használunk, amely alapján a szülő digitális módon tájékozódhat gyermeke tanulmányi- és pedagógiai előmeneteléről, az iskolai eseményeiről, hasznos tudnivalókról.

Az intézmény szervezeti és humán feltételeinek javítására, fejlesztésére vonatkozó célok

A pályázat során magtartott továbbképzésektől azt várjuk, hogy a pályázatba bevont

pedagógusok és nem pedagógus állományban foglalkoztatott segítők elsajátítsák a beszerzett és alkalmazott csomag módszertani és infokommunikációs technikáit, alkalmazásuk módját.

Célunk mind a pedagógusok, mind a diákok esetében a fejlettebb eszközhasználat, a szofisztikáltabb szakmai módszertan, illetve a digitális írástudás fejlődése. Ezen belül kiemelten fontos számunkra az is, hogy a meglévő és a jelen pályázat során beszerzésre kerülő IKT eszközöket a jelenleginél sokoldalúbban és hatékonyabban építsük be a mindennapi nevelő-oktató munkánkba.

A képzésnek, továbbképzésnek vagy felkészítésnek illeszkednie kell a kiválasztott digitális pedagógiai, módszertani csomagok eszközeihez és a meghatározott pedagógiai célokhoz.

A képzések/felkészítések óraszámának javasoltan legfeljebb 50%-a lehet kontaktóra, a többit e-learning környezetben kell megvalósítani.

A képzések kiválasztása a (továbbképzésre, képzésre, illetve beszerzésre) vonatkozó jogszabályoknak megfelelően történhet.

A képzésen, továbbképzésen, felkészítésen résztvevő pedagógusok helyettesítésének költsége a pályázat keretében elszámolható.

Infrastruktúra és eszközpark fejlesztésére vonatkozó célok

- megfelelő műszaki paraméterekkel rendelkező tanulói tabletek beszerzése: 84 db
- megfelelő műszaki paraméterekkel rendelkező tanári laptopok beszerzése a megvalósító pedagógusok számára: 3 db
- megfelelő műszaki paraméterekkel rendelkező interaktív kivetítő és interaktív számítógép beszerzése, melyek alkalmasak az interaktív tantermi követelmények megvalósítására: 3db
- megfelelő műszaki paraméterekkel rendelkező 3D szemüvegek beszerzése a 3D programok megtekintéséhez: 84 db
- nagy teljesítményű routerek beszerzése, hogy mindenhol elérhető legyen a vezeték nélküli internet hozzáférés: 3 db
- megfelelő műszaki paraméterekkel rendelkező 3D nyomtató beszerzése, melynek segítségével a természettudományos ismeretek, kísérletek megeleveníthetők, vagy új, saját tervezésű LEGO elemeket is lehet nyomtatni, elhasznált elemeket pótolni: 1 db
- tablet szekrények szükségesek a tabletek biztonságos tárolására és töltésére: 3 db
- olyan LEGO® eszközök és szoftver beszerzése, mellyel támogatjuk a matematika oktatását alsó tagozatban, amely egy olyan digitális pedagógiai-módszertani csomag, amely a matematikai kompetencia fejlesztésének támogatja: 2 db
- a problémamegoldás fejlesztése érdekében LEGO® robotok beszerzése a megfelelő szoftverekkel, amely egy olyan digitális pedagógiai-módszertani csomag alkalmazását jelenti, mellyel a kreativitás/problémamegoldó gondolkodás fejlesztését támogatja: 2 db
- az eszközök beszerzéséhez kapcsolódnia kell egyéb szolgáltatásoknak, melyek a megvalósításban játszanak szerepet (kiszállítás, beüzemelés, betanítás stb.).

Lehatárolás, szinergia

Más uniós pályázatban nem veszünk részt.

Az EFOP 3.2.4-16 kiemelt projekttel kapcsolatos lehatárolás érdekében jelezzük a Klebelsberg Központ felé jelen pályázati érintettséget.

A fenntarthatóságra vonatkozó cél

Nyertes pályázat esetén a pedagógia programunkba beépítjük a digitális fejlesztési terv alapjait, a digitális pedagógia módszertan rendszeres, a pedagógiai kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó célokat és azok megvalósítási módjait.

A fenntartó biztosítani tudja a fenntartás pénzügyi hátterét.

A fejlesztési feladatok, tevékenységek meghatározása

A projekt keretében célunk a tanulást-tanítást támogató digitális kompetenciák fejlesztése a pedagógusok, diákok körében. Az ezt segítő eszközök, módszerek megismerése, alkalmazása és széles körben történő elterjesztése. Kiemelten a matematikai kompetencia fejlesztése, valamint a természettudományos megismerés támogatása. Ezáltal a tanulói ismeretek és attitűdök szintjének emelése, fejlesztése.

A digitális pedagógiai-módszertani csomag meghatározása

Az általunk választott digitális pedagógiai-módszertani csomag:

- LEGO® eszközökkel támogatott konstruktív pedagógiai módszerek a matematika oktatásában – alsó tagozat digitális pedagógiai-módszertani csomag a matematikai kompetencia fejlesztésének támogatására MoreToMath
- Problémamegoldás LEGO® robottal - felső tagozat digitális pedagógiai-módszertani csomag a kreativitás/problémamegoldó gondolkodás fejlesztésének támogatására MINDSTORMS

Véleményünk szerint ezek a pedagógiai-módszertani csomagok szolgálják leginkább az általunk fő célként kitűzött matematikai kompetencia fejlesztését, a digitális írástudás szintjének emelését.

Terveink szerint a következő tanulócsoportokban vezetjük be a programcsomagok használatát:

- Alsó tagozatban 1. évfolyamon párhuzamosan 2 osztályban, a matematikát tanítókkal. Lehetőséget teremtve a kontrollcsoportként való működtetésre, összehasonlításokra.

LEGO® eszközökkel támogatott konstruktív pedagógiai módszerek a matematika oktatásban (30 órás akkreditált pedagógus továbbképzés) keretében a pedagógusok megszerezhetik mindazokat az ismereteket és gyakorlatot, amelyet követően nem okozhat számukra gondot az eszközcsoomag használata.

A MoreToMath készlethez tartozó feladatsorok a matematika 1–2. évfolyamos kerettanterv nagy részét lefedik. Az LEGO® MoreToMath programcsomag több, mint egy eszköz, egy matematikai problémamegoldó szemlélethez kapcsolódó eszközkészlet digitális támogatással. A LEGO® elemekkel való matematika sokkal több, mint összeadás és kivonás gyakoroltatásának eszköze, a LEGO® elemek a matematikai problémák széleskörű modellezésére biztosítanak tanulási lehetőséget.

A tanulók a következőkre modellezhetnek megoldásokat:

- szöveges feladatok;
- számokhoz kapcsolódó műveletek;
- formák kialakítása és felosztása;
- adatok mérése és ábrázolása;
- helyi értékek fogalmának megértése;
- kompetencia megszerzése minden matematikai probléma megoldásához.

Mivel ezek a témakörök 3–4. évfolyamon is visszatérnek, illetve a LEGO® MoreToMath készlete 100- as számkörben dolgozik, ezért az eszköz alsó tagozat felsőbb évfolyamain is használható.

A cél az, hogy a pedagógusok képesek legyenek kibővíteni a munkájuk során használt módszereket, eszközöket, átgondolni a tanfolyamon megismert alkalmazások hasznosságát, és felfedezni a benne rejlő lehetőségeket, tovább gondolni azt, majd kreatívan felhasználni a mindennapi munkájuk során. A továbbképzésen résztvevők teljes képet kapnak az eszköz

használatáról, a feldolgozható témakörökről és a LEGO® módszertan lényegéről. Megkapják a 48 leckéből álló feladatsort, de a tanárok saját feladatlapokat is összeállíthatnak a szoftver támogatásával

Felső tagozaton az 5. évfolyam az emelt matematikát tanuló csoportban, mely az évfolyam legtehetségesebb tanulóiból áll, a matematikát tanító szaktanárral.

A LEGO robot nagyon inspiratív eszköz a célcsoportként megjelölt korosztály számára (itt fontos megjegyezni, hogy fiúk és lányok számára egyaránt), a kompetenciafejlesztés eszközként azonban akkor válik, ha megfelelő pedagógiai környezetben valósul meg az eszközkészlettel végzett tevékenység. A LEGO Education erre vonatkozóan irányelveket, ajánlást tett közzé (angol nyelvű oldal). Néhányat emelünk ki a következőkben ezek közül:

- tanulói tevékenységekre épülő feladatok szervezése
- a tevékenység minden esetben játékelményt nyújt
- nyitott végű, érdekes, a korosztály számára is kérdést jelentő kérdések megfogalmazása
- a flow élmény elérése a tanulás során
- alacsony belépési küszöb a feladatmegoldásnál (minden tanulót képes bevonni, hiszen képes olyan feladatot kínálni, amelyet a gyengébb képességű is megold, ugyanakkor éppen az EV3 az az eszköz, amelynél variabilitása okán nincs korosztályos felső határ)
- a tanár támogató, segítő szerepben van jelen a problémák megoldásánál
- a tevékenységek felépítése a következő lépések szerint:
  - o kapcsolódás
  - o alkotás (elsősorban manuális tevékenységet értünk ez alatt)
  - o vizsgálódás
  - o tovább gondolás, a tovább lépés lehetőségének felkínálása

A pedagógiai fejlesztés szempontjából a LEGO Mindstorms EV3 gyakorlatok alkalmasak

- a problémamegoldás
- a logikus-algoritmikus gondolkodás
- ismeretszerző készség
- a kreativitás
- az együttműködés
- a magasabb rendű gondolkodási készségek fejlesztésére.

Továbbá megfogalmazhatunk tantárgyi célokat. Elsődlegesen az informatika és a matematika területén, valamint – a szenzorok és a szoftveres felületen külön kialakított mérés-adatgyűjtő felület használatával – a természettudományos tárgyak támogatásához.

Versenyek

A pedagógiai program átdolgozása során célként fogalmazzuk meg a LEGO Mindstorms eszköz- készletre épülő versenyekre csapat felkészítését, részvételt a versenyen, kiemelten a First LEGO League és a World Robotic Olympiad. A kihívás során szerzett tapasztalat a 21. századi készségek, képességek elsajátítását szolgálja, tájékozódási lehetőséget teremt a kortárs technológiai kérdésekben.

A FLL verseny alapja egy élvezetes robotverseny, amely során a résztvevő csapat által épített és programozott robotnak kell megoldania feladatokat. Ehhez kapcsolódik egy kutatási feladat – valamely előre megadott témában kell a csapatnak kutatói feladatot megoldani, és az eredmények nyomán bemutatót tartani. A felkészülés csapatban, egy nyolchetes projekt során valósul meg.

Tanári felkészültség

A LEGO Mindstorms EV3 Education eszközkészletet tanórán, szakköri vagy tehetséggondozó

foglalkozáson alkalmazó pedagógusra vonatkozó elvárások:

- rendelkezzen magas szintű informatikai felhasználói ismeretekkel
- legyenek korszerű pedagógiai ismeretei o legyen jártas a projektpedagógiában
- a tanulói aktivitásra építő, a problémaközpontú, a tanulói kreativitást kihasználó, együttműködő munkaformákra tervezett, a tanulói különbségek kezelésére alkalmas tevékenységek szervezésében
- legyen jártas a digitális pedagógiai területeken
- legyen nyitott a technológiai újdonságokra.

Az eszközkészlet használata során differenciálásra lehetőséget biztosít a többféle tevékenység (konstrukcióalkotás, programozás, mérés-adatgyűjtés és feldolgozás stb.). Ugyanakkor az eszközkészlettel megvalósítható feladatok korlátlanágából adódóan, valamint a jól megválasztott módszerek eredményeként a tanulók eltérő felkészültségére és különböző érdeklődésére válaszként további differenciálási technikák alkalmazhatók.

Adaptáció és felkészítés

Infokommunikációs továbbképzés 2018. 10. 31. céldátummal 16 pedagógus részvételével.

Módszertani továbbképzés 2020. 09. 01. céldátummal 16 pedagógus részvételével. A

képzésen résztvevő pedagógusok kiválasztásának főbb szempontjai:

- a programcsomagot elsőként használó, a pályázatba bevont pedagógusok (3 fő)
- alsó tagozaton matematikát tanítók
- felső tagozatban a természettudományi munkaközösség matematikát, informatikát, fizikát tanító szaktanárai

Bevezetés és alkalmazás

Az eredményes bevezetés és alkalmazás feltételei:

- az alsó tagozaton 2 csoportban, két pedagógussal vezetjük be a programot
- az első – felkészülési – évben kiválasztjuk a csoportokat, lehetőleg az 1. évfolyamból

A pedagógusok szakmai felkészítése infokommunikációs, illetve módszertani továbbképzéseken:

Az infokommunikációs továbbképzés fejleszti a pedagógusok képességeit az IKT technológiák mindennapi tanítási gyakorlatban történő alkalmazásában. 60 órás továbbképzés 18 fős csoportban.

A módszertani továbbképzés segíti a differenciált tanulási folyamat megszervezését és lebonyolítását, erősíti a kooperatív tanulási folyamatokat. 60 órás továbbképzés, 18 fős csoportban.

- elindul a mentorálás, folyamatos nyomonkövetés, segítség külső szakemberek közreműködésével
- igénybe vesszük szaktanácsadók segítségét is
- külső segítséggel készülnek el a kötelező, és szükséges tervek, dokumentumok
- a bevezető pedagógusokat lehetőleg a leendő 1. évfolyam matematikát tanítói közül választjuk ki, közülük is a leginnovatívabbakat
- a felső tagozaton két csoportban, két pedagógussal vezetjük be a programot
- kiválasztjuk a további 12 pedagógust, akik követői feladatokat fognak ellátni
- a követő pedagógusoknak is részt kell venniük a csomagok alkalmazására felkészítő infokommunikációs, illetve módszertani továbbképzéseken
- a második év elején megkezdődik a program megvalósítása a kiválasztott csoportokban, bevezető pedagógusokkal
- a megvalósításnál a pedagógusokat legalább egy digitális módszertani asszisztensnek

- segíteni kell
- a pedagógusok továbbképzését követően meg kell szervezni a folyamatba épített mentorálásukat is
  - a projekthez kapcsolódóan rendszergazdai feladatok ellátása a meglévő kollégán kívül új szakember alkalmazása szükséges
  - a felkészített pedagógusok közreműködésével meg kell ismertetni a programot további belső és külső csoportokkal, partnerekkel (pedagógusok, tanulók, alkalmazottak, szülők, partneriskolák, média, stb.)
  - a bevezetés előrehaladását nyomon követő önértékeléshez kérdőíveket állítunk össze, ezek elemzése ad visszacsatolást
  - a folyamatokba való beépülés vizsgálata folyamatos, kéthavonta összegezést készítünk

Az infrastrukturális feltételek biztosítása

- a beszerzéseket az első tanévre tervezzük
- megfelelő műszaki paraméterekkel rendelkező tanulói tabletek beszerzése – 84 db: 2 alsós csoport 22-22 fővel, 2 felsős csoport 20-20 fővel
- megfelelő műszaki paraméterekkel rendelkező tanári laptopok beszerzése a megvalósító pedagógusok számára – 3 db
- megfelelő műszaki paraméterekkel rendelkező interaktív kivetítő és interaktív számítógép beszerzése, melyek alkalmasak az interaktív tantermi követelmények megvalósítására - 3 csomag. 3 tanterem felszerelését tervezzük a 4 csoport számára, gondos tervezéssel és szervezéssel biztosítható a hozzáférés biztosítása.
- megfelelő műszaki paraméterekkel rendelkező 3D szemüvegek beszerzése a 3D programok megtekintéséhez – 84 db a tanulói csoportlétszámoknak megfelelően
- nagy teljesítményű routerek beszerzése, hogy mindenhol elérhető legyen a vezeték nélküli internet hozzáférés – 3 db
- megfelelő műszaki paraméterekkel rendelkező 3D nyomtató beszerzése, melynek segítségével a természettudományos ismeretek, kísérletek megeleveníthetők, vagy új, saját tervezésű LEGO elemeket is lehet nyomtatni, elhasznált elemeket pótolni – 1 db
- tablet szekrények szükségesek a tabletek biztonságos tárolására és töltésére – 3 db
- olyan LEGO® eszközök és szoftver beszerzése, mellyel támogatjuk a matematika oktatását alsó tagozatban, amely egy olyan digitális pedagógiai-módszertani csomag, amely a matematikai kompetencia fejlesztésének támogatja – 1 MoreToMath alapsomag 30 fő- re
- a problémamegoldás fejlesztése érdekében LEGO® robotok beszerzése a megfelelő szoftverekkel, amely egy olyan digitális pedagógiai-módszertani csomag alkalmazását jelenti, mellyel a kreativitás/problémamegoldó gondolkodás fejlesztését támogatja – 1 MINDSTORMS csomag 16-32 fős csoporthoz
- az eszközök beszerzéséhez kapcsolódnia kell egyéb szolgáltatásoknak, melyek a megvalósításban játszanak szerepet (kiszállítás, beüzemelés, betanítás stb.).

A humánerőforrás biztosításának tervezése

Az önértékelő kérdőív elkészítéséhez és az önértékelési adatok feldolgozásához humán erőforrás bővítésre van szükség - digitális módszertani asszisztensre és egy újabb rendszergazdára -, mivel a jelenlegi rendszergazda a többcélú intézményünk egészének ügyeit bonyolítja és nem terhelhető tovább ilyen speciális feladatokkal.

Infokommunikációs továbbképzés 2018. 10. 31. céldátummal 16 pedagógus részvételével.

Módszertani továbbképzés 2020. 09. 01. céldátummal 16 pedagógus részvételével. A képzésen résztvevő pedagógusok kiválasztásának főbb szempontjai:

- a programcsomagot elsőként használó, a pályázatba bevont pedagógusok (3 fő)
- alsó tagozaton matematikát tanítók
- felső tagozatban a természettudományi munkaközösség matematikát, informatikát, fizikát tanító szaktanárai

Szakmai együttműködést alakítunk ki

- a jelen pályázatban érintett köznevelési intézményekkel:
  1. Dombóvári József Attila Általános Iskola
  2. Dombóvári Illyés Gyula Gimnázium
  3. Ozorai Illyés Gyula Általános Iskola
- a Felhívásban előírt szervezetekkel:
  1. Digitális Pedagógiai Módszertani Központ
  2. Oktatáskutató és Fejlesztési Intézet

Disszemináció

Tantestületi belső továbbképzésen bemutatjuk a megnyert digitális pedagógiai eszköztárat és annak használatát, alkalmazási lehetőségeit, mellyel támogatjuk a digitális tanulás kompetenciájának fejlesztését a közvetlen és az érintett személyeknél.

Nyílt napokon (szülőknek és minden külsős érdeklődőnek) tanítási órán a gyakorlatban mutatjuk be a projekt során használt új IKT eszközöket és digitális programcsomagokat.

Az iskola meglévő külső kapcsolatait felhasználva továbbra is tanórán és szülői értekezletek keretében a rendőrség és a bíróság szakembereinek bevonásával tájékoztatókat tartunk a biztonságos internethasználat szabályairól valamint a szabályok megszegésével járó jogkövetkezményekről.

Iskolánk honlapján szemléletformáló kampány keretében folyamatos tájékoztatást nyújtunk a pályázatban elért módszertani fejlesztésekről, a digitális pedagógia során alkalmazott új eszközökről, a pályázati munkánk eredményéről.

Fenntarthatóság

- a program sikeres megvalósítása
- a pedagógusok (15 fő) infokommunikációs és módszertani ismereteinek bővülése
- a munkaközösségen belüli megismertetés, tudásátadás
- tantestületi tájékoztatók, bemutatók
- tájékoztatók, bemutatók szülőknek
- a program megjelenése az intézményi honlapon
- pedagógusok jó gyakorlatainak, tapasztalatainak megosztása intézményen belül
- pedagógusok jó gyakorlatainak, tapasztalatainak megosztása intézményen kívül
- a program beépítése a pedagógiai programba
- a program továbbvitelének megjelenése az évenkénti munkatervekben
- a program beépítése a helyi tantervbe
- a programban részt vevő tanulók és pedagógusok számának fokozatos növelése

9.3. Általános iskola tantárgyankénti helyi tantervei

- A mellékletben szereplő helyi tantervek az 51/2012. (XII.21) EMMI rendelet alapján készültek.
- A szabadon választható órákat (10%) minden évfolyamon kiosztottuk.
- A 2020-as helyi tantervek a 2020/21-es tanévben 1. és 5. évfolyamon lépnek érvénybe felmenő rendszerben.
- Egyházi nevelési-oktatási intézményként **a heti 2 óra hit- és erkölcsstan oktatását a 2022/2023. tanévtől kezdve** 1. évfolyamtól indulva **felmenő rendszerben** építjük be a kötelezően választandó tantárgyak közé.

Az általános iskola 2013-as helyi tantervének listája

Angol nyelv
Biológia – egészségtan
Dráma és tánc
Ének-zene
Etika/ Hit- és erkölcsstan
Fizika
Földrajz
Informatika
Kémia
Környezetismeret
Magyar nyelv és irodalom
Matematika
Német nyelv
Német népismeret
Német nyelv és irodalom
Osztályfőnöki
Technika, életvitel és gyakorlat
Természetismeret
Testnevelés és sport
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek
Vizuális kultúra

A 2020-as helyi tantervek listája – változások, kiegészítések

Állampolgári ismeretek
Biológia
Digitális kultúra
Dráma és színház
Élő idegen nyelv
Ének-zene
Etika
Fizika
Földrajz
Hon- és népismeret
Kémia
Környezetismeret
Magyar nyelv és irodalom
Matematika
Német népismeret

Német nyelv és irodalom
Technika és tervezés
Természettudomány
Testnevelés és egészségfejlesztés
Történelem
Vizuális kultúra

9.4. Az intézmény alapfokú művészeti iskola helyi tantervének melléklete

A mellékletben szereplő helyi tantervek az Alapfokú Művészetoktatás Alapprogramja alapján készültek. A főtárgytanárok ezen tanterveket figyelembe véve készítik el minden tanév szeptemberében (I. félév) és januárjában (II. félév) tanulóik növendékprofilját és a tervezett tananyagát, szemelölt tartva a differenciálás elvét és a minimum követelményeket.

Alapfokú Művészeti Iskola helyi tantervek listája:

Zeneművészeti ág:

Fafűvós tanszakok:

- Fagott
- Furulya
- Fuvola
- Klarinét
- Oboa
- Szaxofon

Rézfűvóstanszakok:

- Harsona, tenorkürt, baritonkürt
- Trombita
- Tuba
- Vadászkürt

Akkordikus tanszakok:

- Gitár
- Ütőhangszer

Billentyűs tanszakok:

- Orgona
- Zongora

Vónós tanszakok:

- Brácsa
- Gordonka
- Hegedű

Zeneismeret tanszakok:

- Szolfézs főtárgy
- Szolfézs kötelező tárgy
- Zenetörténet-zeneirodalom

Kamarazene tanszakok:

- Kamarazene
- Kórus
- Zenekar

Táncművészeti ág:

- Társastánc
- Társastánc-történet
- Viselkedéskultúra

Szín- és bábművészeti ág:

- Dráma és színjáték
- Beszéd és vers
- Mozgás és tánc
- Színházismeret
- Zene és ének

9.5. A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei

9.5.1. Állampolgári ismeretek

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

Család, a családi szocializáció jellemzői, a hagyományos családmodell:

- A családi kohézió alapelemei és jellemzői.
- A család mint a társadalom alapvető intézményének szerepe és jellemzői.

Fogalmak: család, házasság, családi szerepek, gyermekvállalás

A család gazdálkodása és pénzügyei:

- A családi háztartás gazdasági-pénzügyi fenntarthatósága.
- A környezettudatos életvitel kialakításának jelentősége.

Fogalmak: családi háztartás, a család bevételei: jövedelmek, társadalmi juttatások, a tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyereség, a család kiadásai: létszükségleti kiadások, jóléti kiadások, rendkívüli kiadások, pénzügyi tudatosság, környezettudatosság.

Településünk, lakóhelyünk megismerése:

- A település, lakóhely kulturális, néprajzi értékei.
- A település történetének alapvető eseményei és fordulópontjai.
- A település, lakóhely alapvető jellemzői.
- A településen működő intézmények és szervezetek szerepe és működése.

Fogalmak: önkormányzat, polgármester, polgármesteri hivatal, jegyző, vallási közösség, településfejlesztés, társadalmi felelősség.

Nemzet, nemzetiség; a haza iránti kötelezettségei:

- Nemzet, nemzetállam.
- A honvédelem jelentősége a globalizáció korában.
- A véleménynyilvánítás, érvelés, párbeszéd és vita társadalmi fontossága.

Fogalmak: nemzet, honvédelem, nemzetiség, jogok és kötelezettségek, hazaszeretet.

A magyar állam alapvető intézményei, az állam szerepe a gazdaságban:

- A magyar állam alapvető intézményeinek feladatkörét és működését.
- A törvényalkotás folyamatát.
- Az igazságszolgáltatás intézményei és működése.

Fogalmak: állam, államforma, állampolgárság, alkotmány, köztársasági elnök, országgyűlés, törvény, kormány, büntetőper, bíróság, ügyészség, ügyvéd, közteherviselés, adó.

Mindennapi ügyintézés; felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra:

- A mindennapi ügyintézés alapintézményei.
- Az alapvető ellátó rendszerek működése és feladatai.
- A diákmunka jogi feltételei és keretei.

Fogalmak: ügyfélkapu, kormányhivatal, polgármesteri hivatal, települési önkormányzat, diákmunka, munkaszerződés.

A fogyasztóvédelem alapjai:

- A fogyasztóvédelem fogalma és területei.
- A fogyasztói jogok és azok érvényesítésének lehetőségei.

- A körültekintő vásárlást megalapozó tájékozódás fontossága.

Fogalmak: fogyasztóvédelem, fogyasztói jogok, védelme, tudatos fogyasztó, fenntarthatóság, ökológiai lábnyom.

A nagy ellátórendszerek: köznevelés, egészségügy és szociális ellátás:

- Az oktatási rendszer legfontosabb elemei, szereplői; felépítése, feladatai.
- Az egészségügyi ellátás szinterei, feladatai, szereplői.
- A szociális ellátórendszer feladatai, szerepe a társadalomban.

Fogalmak: köznevelés, szakképzés, társadalombiztosítás, szociális ellátás, családtámogatás, kórház, szakorvos, háziorvos.

9.5.2. Biológia

7. évfolyam

Az élet kialakulása és szerveződése:

Sejt, sejtalkotó, baktérium, anyagcsere, szénforrás, energiaforrás, fotoszintézis, légzés, egysejtű, telep, szövet.

Az élővilág fejlődése:

Evolúció, természetes kiválasztódás, alkalmazkodás, emberi evolúció, ősemberek, Homo sapiens.

Az élővilág országai:

Rendszertani kategóriák, faj, virágtalan növények, virágos növények, férgek, ízeltlábúak, puhatestűek, és a gerincesek osztályai.

Bolygónk élővilága:

Tápláléklánc, éghajlati övezet, vízi életközösségek, függőleges zonalitás.

8. évfolyam (2022-2023. tanév)

Témakörök:

1. Az élőlények szerveződése
  - a. Bőr
  - b. Mozgás szervrendszere
2. Az anyagcsere
  - a. Légzés
  - b. Emésztés
  - c. Keringés
  - d. Kiválasztás
3. Szabályozás
  - a. Hormonrendszer
  - b. Idegrendszer
  - c. Érzékelés
4. Szaporodás és egyedfejlődés

Fogalmak:

Sejt, szervezet, szövet, szervrendszer, sejtmag, bőr, vázizom, simaizom, lapos csont, csöves csont, gerincoszlop, rándulás, ficam, törés, rekeszizom, külső és belső gázcsere, léghólyag, tápanyagok, vitaminok, gyomornedv, előbél, utóbél, középbél, máj, epe, hasnyál, fogszuvasodás, vakbélgyulladás, szív, nyirok, vér, vércsoport, szívinfarktus, hormon, külső és belső elválasztású mirigy, ingerület, receptor, szem, csőidegrendszer, környéki és

központi idegrendszer, agy, feltételes/feltétlen reflex, reflexkör, zigóta, méh, szaporító szervrendszer,menstruáció, nemi jellegek, köldökzsinór, fogamzásgátlás, AIDS.

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

Életközösségek vizsgálata:

Életközösség, élőhely, tűrőképesség.

A természeti értékek védelme:

Nemzeti park, védett faj, környezettudatosság.

Az élővilág és az ember kapcsolata:

Globális probléma, éghajlatváltozás, biogazdálkodás.

Az emberi szervezet I. – Testkép, testalkat, mozgás:

Bőr(szövet), csont(szövet), koponyacsontok, gerincoszlop, csigolyák, bordák, a végtagok alapfelépítése, függesztőövek, izom(szövet), hajlító- és feszítőizmok.

Az emberi szervezet II. – Anyagforgalom:

Tápcsatorna, tápanyag, emésztőnedv, felszívódás, máj, hasnyálmirigy, felső és alsó légutak, tüdő, légcsere és gázcsere, szív, értípusok, véralvadás, vérkép, vese, só- és vízháztartás, kiválasztás.

Az emberi szervezet III. – Érzékelés, szabályozás:

Központi és környéki idegrendszer, gerincvelő, érző- és mozgatópálya, reflex, belső elválasztású mirigy, hormon és receptor, agyalapi mirigy, pajzsmirigy, mellékvese, nemi mirigyek és hormonjaik, immunrendszer, védőoltás.

Szaporodás, öröklődés, életmód:

Női és férfi ivarszervek, nemi jellegek, hímivarsejt és petesejt, gén, kromoszóma, megtermékenyítés, embrió, magzati fejlődés, szülés.

Egészségmegőrzés, elsősegély:

Fertőzés, járvány, stressz, rákkeltő anyag/hatás, személyi higiénia, étel-miszer-összetétel és -minőség, lelki egészség, függőség, szűrővizsgálat, elsősegélynyújtás, alapszintű újraélesztés.

9.5.3. Digitális kultúra

3. évfolyam

A digitális világ körülöttünk:

- Közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit.
- Önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást.
- Kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából.
- Ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.

A digitális eszközök használata:

- Megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása.
- A feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ.
- Egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel.
- Közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.

Alkotás digitális eszközökkel:

- Adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza.
- Grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre.
- Adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza.
- Egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékel, módosít.

Információszerzés az e-Világban:

- Információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt.
- Információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására.
- Képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.

Védekezés a digitális világ veszélyei ellen:

- Tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban.
- Ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben.
- Ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait.
- Közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobileszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.

A robotika és a kódolás alapjai:

- Kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek.
- Értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljuttatja, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja.
- Felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést.
- Egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét.
- Feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki.

4. évfolyam (2023-2024. tanévtől)*A digitális világ körülöttünk:*

- Közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit.
- Önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást.
- Kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából.
- Ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.

A digitális eszközök használata:

- Kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.
- Megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása.
- A feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan.
- Egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz.
- Közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.

Alkotás digitális eszközökkel:

- Adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza.
- Grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre.
- Adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza.
- Egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékel, módosít.
- Egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít.

Információszerzés az e-Világban:

- Információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt.
- Állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során.
- Információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására.
- Kiválasztja a számára releváns információt, felismeri a hamis információt.
- Képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.

Védekezés a digitális világ veszélyei ellen:

- Egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről.
- Tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban.
- Ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben.
- Ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait.
- Közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobileszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.

A robotika és a kódolás alapjai:

- Értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljuttatja, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja.
- Felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést.
- Egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét.
- Feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki.
- A valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig. Tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival.
- Adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg padlórobottal vagy más eszközzel.

5. évfolyam

Algoritmizálás és blokkprogramozás:

- Érti, hogyan történik az egyszerű algoritmusok végrehajtása a digitális eszközökön.
- Egyszerű algoritmusokat elemez és készít.
- Ismeri a kódolás eszközeit.
- Adatokat kezel a programozás eszközeivel.

Online kommunikáció:

- Ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait.
- Ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat.

Robotika:

- Ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.
- Adatokat gyűjt szenzorok segítségével.
- Mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

Szövegszerkesztés:

- Egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.

Bemutatókészítés:

- Egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.
- Ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket.
- Etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

Multimédiás elemek készítése:

- Digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót.
- Digitális képeken képkorrekciót hajt végre.

Az információs társadalom, e-Világ:

- Ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit.
- Ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait.

A digitális eszközök használata:

- Célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül.
- Önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét.
- Önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.
- Használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait.

6. évfolyam

Algoritmizálás és blokkprogramozás:

- Érti, hogyan történik az egyszerű algoritmusok végrehajtása a digitális eszközökön.
- Egyszerű algoritmusokat elemez és készít.
- Ismeri a kódolás eszközeit.
- Adatokat kezel a programozás eszközeivel.

Online kommunikáció:

- Ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait.
- Ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat.

Robotika:

- Ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.
- Adatokat gyűjt szenzorok segítségével.
- Mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

Szövegszerkesztés:

- Egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.

Multimédiás elemek készítése:

- Digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót.
- Digitális képeken képkorrekciót hajt végre.

Az információs társadalom, e-Világ:

- Ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit.
- Ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait.

A digitális eszközök használata:

- Célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül.
- Önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét.
- Önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.
- Használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait.

7. évfolyam*Algoritmizálás és blokkprogramozás:*

- Megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat.
- Ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.
- A probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven.
- Tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről.
- Vizsgálni tudja a szabályozó eszközök hatásait a tantárgyi alkalmazásokban.

Online kommunikáció:

- Tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket.
- Önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

Robotika:

- Ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.
- Adatokat gyűjt szenzorok segítségével.
- Mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

Szövegszerkesztés:

- Ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket.
- A tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.
- Ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás).
- A szöveges dokumentumokat többféle elrendezésben jeleníti meg papíron, tisztában van a nyomtatás környezetre gyakorolt hatásaival.
- Etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

Bemutatókészítés:

- Ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít.

- Bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

Multimédiás elemek készítése:

- Digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót.
- Digitális képeken képkorrekciót hajt végre.

Táblázatkezelés:

- Cellahivatkozásokat, matematikai tudásának megfelelő képleteket, egyszerű statisztikai függvényeket használ táblázatkezelő programban.
- Az adatok szemléltetéséhez diagramot készít.
- Tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról.

Az információs társadalom, e-Világ:

- Ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét.
- Online gyakorolja az állampolgári jogokat és kötelességeket.
- Ismeri az információkeresés technikáját, stratégiáját és több keresési szempont egyidejű érvényesítésének lehetőségét.
- Tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket.
- Védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.

A digitális eszközök használata:

- Tapasztalatokkal rendelkezik az iskolai oktatáshoz kapcsolódó moobileszközökre fejlesztett alkalmazások használatában.
- Az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat.
- Értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol.
- Tapasztalatokkal rendelkezik a digitális jelek minőségével, kódolásával, tömörítésével, továbbításával kapcsolatos problémák kezeléséről.
- Ismeri a térinformatika és a 3D megjelenítés lehetőségeit.

Informatika

8. évfolyam (2022-2023. tanév)

- Víruskeresés, tömörítés, általános karbantartási műveletek.
- Szövegszerkesztő szakszerű használata.
- Táblázatkezelőben használt fogalmak elemi ismerete (cella, sor, oszlop, hivatkozások).
- Táblázatkezelővel összetett feladatok megoldása.

Digitális kultúra

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

Algoritmizálás és blokkprogramozás:

- Megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat.
- Ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.
- A probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven.
- Tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről.
- Vizsgálni tudja a szabályozó eszközök hatásait a tantárgyi alkalmazásokban.

Online kommunikáció:

- Tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket.
- Önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

Robotika:

- Ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.
- Adatokat gyűjt szenzorok segítségével.
- Mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

Szövegszerkesztés:

- Ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket.
- A tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.
- Ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás).
- A szöveges dokumentumokat többféle elrendezésben jeleníti meg papíron, tisztában van a nyomtatás környezetre gyakorolt hatásaival.
- Etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

Bemutatókészítés:

- Ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít.
- Bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

Multimédiás elemek készítése:

- Digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót.
- Digitális képeken képkorrekciót hajt végre.

Táblázatkezelés:

- Cellahivatkozásokat, matematikai tudásának megfelelő képleteket, egyszerű statisztikai függvényeket használ táblázatkezelő programban.
- Az adatok szemléltetéséhez diagramot készít.
- Tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról.

Az információs társadalom, e-Világ:

- Ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét.
- Online gyakorolja az állampolgári jogokat és kötelességeket.
- Ismeri az információkeresés technikáját, stratégiáját és több keresési szempont egyidejű érvényesítésének lehetőségét.
- Tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket.
- Védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.

A digitális eszközök használata:

- Tapasztalatokkal rendelkezik az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobileszközökre fejlesztett alkalmazások használatában.
- Az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat.
- Értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol.
- Tapasztalatokkal rendelkezik a digitális jelek minőségével, kódolásával, tömörítésével, továbbításával kapcsolatos problémák kezeléséről.
- Ismeri a térinformatika és a 3D megjelenítés lehetőségeit.

9.5.4. Dráma és színház

Farsangi ünnepkör:

- Egyes dramatikus (nép)szokások felismerése.
- Néphagyományok alapfokú ismerete.

Húsvéti ünnepkör játéka:

- Dramatikus játékok során a néphagyomány egyes elemeinek felismerése.

9.5.5. Etika

1. évfolyam

- Rendelkezzen a tanuló életkorának megfelelő reális képpel és legyen tisztában saját külső tulajdonságaival, legfontosabb személyi adataival.
- Legyen képes érzelmileg kötődni környezetéhez és a körülötte élő emberekhez.
- Legyen képes kapcsolatba lépni és kommunikálni környezete tagjaival.
- Érezze, hogy a hagyományok fontos szerepet játszanak a saját és közösség életében.
- Képes legyen átélni a természet szépségét és érti, hogy jelentősek vagyunk a körülöttünk lévő élővilágért.

2. évfolyam

- Beszélgetés során tartsa be az udvarias társalgás elemi szabályait.
- Érezze a szeretetkapcsolatok fontosságát.
- Legyen képes rá, hogy érzéseit, gondolatait és fantáziaképeit vizuális, mozgásos vagy szóbeli eszközökkel kifejezze.
- Tudja megkülönböztetni egymástól a valóságos és virtuális világot.

3. évfolyam

- A tanulónak életkorának megfelelő szinten reális képe van saját külső és belső tulajdonságairól, és késztetést érez arra, hogy fejlessze önmagát.
- Oda tud figyelni másokra, szavakkal is ki tudja fejezni érzéseit és gondolatait, be tud kapcsolódni csoportos beszélgetésbe.
- Képes másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekszik e kapcsolatok ápolására, és ismer olyan eljárásokat, amelyek segítségével a kapcsolati konfliktusok konstruktív módon feloldhatók.
- Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához.
- Érti és elfogadja, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre.
- Érti, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, kész a megértett szabályok betartására, részt tud venni szabályok kialakításában.
- Érti, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre.
- Képes a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni.
- Képes jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.

4. évfolyam (2022-2023. tanév)

- Életkorának megfelelő környezeti erkölccsel, társadalmi – természeti felelősséggel, a személyes és közös felelősségtudat alapjaival rendelkezzen.

4. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

- A tanulónak életkorának megfelelő szinten reális képe van saját külső és belső tulajdonságairól, és késztetést érez arra, hogy fejlessze önmagát.
- Oda tud figyelni másokra, szavakkal is ki tudja fejezni érzéseit és gondolatait, be tud kapcsolódni csoportos beszélgetésbe.
- Képes másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekszik e kapcsolatok ápolására, és ismer olyan eljárásokat, amelyek segítségével a kapcsolati konfliktusok konstruktív módon feloldhatók.
- Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához.
- Érti és elfogadja, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre.
- Érti, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, kész a megértett szabályok betartására, részt tud venni szabályok kialakításában.
- Érti, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre.
- Képes a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni.
- Képes jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.

5. évfolyam

Ki vagyok én? Ismerem-e önmagam?

- Életkori szakaszok.
- Egészség, életmód, higiénia.
- Az egészséges és harmonikus életmód feltételei.
- Jó és rossz lelkiállapotok.
- Önértékelés, elfogadás, megértés. A fogyatékkal élő, a korlátozott képességű emberek lehetőségei.
- Az emberi viselkedésformák értékelése Saját célok megfogalmazása, a célok megvalósításának feltételei, elérésük tervezése.

Család – Helyem a családban:

- A család szerepe és viszonyrendszere.
- A családot összetartó érzelmek és értékek.
- Családi szokások, ünnepek.
- Családi szerepek és helyzetek.
- Kötődés az állatokhoz, felelősségvállalás, gondoskodás a házi kedvencekről.

Baráti kapcsolatok – helyem a közösségekben:

- A társas kapcsolatok fontossága.
- A valóságos és a virtuális kapcsolatok felismerése, azok közötti különbségek jellemzői.
- Csoportok összetartó ereje, választott és nem választott csoportok.
- A barátságok szerepe az életünkben, bizalom, megbízhatóság a barátságban.
- A virtuális kapcsolatteremtési formák.
- Az iskola mint közösségi hely és tudásforrás.
- A szabály fogalma, szerepe, szabályalkotás.
- Beilleszkedés a közösségbe: a sikeres beilleszkedés feltételei és az új közösségbe kerülés nehézségei.
- Az együttműködés feltételei és szerepe a közös feladatokban.
- A konfliktusok felismerése és megoldása.

6. évfolyam

A társas együttélés kulturális gyökerei:

- Nemzet, haza, magyarság.
- A hazánkban élő nemzetiségek.
- Anyanyelvünk és nemzeti jelképeink.
- Nemzeti értékeink, Hungarikumok.
- Ünnepeink és hagyományaink.
- Településünk értékei.

A természet rendjének megőrzése:

- A technikai fejlődés értékei és veszélyei.
- Természetvédelem, környezetvédelem, ökológiai lábnyom.
- A tudatos vásárlási szokások.
- A reklámok hatása.
- Egészséges táplálkozás, egészséges életmód.
- A szépség fogalmának, jellemzői, jelentősége.
- A virtuális tér lehetőségei és veszélyei.
- A fenntarthatóság megvalósításához kapcsolódó szokások.
- A világ jelenéért és jövőjéért vállalható emberi felelősség.

Az európai kultúra hatása életünkre:

- Világkép és világnézet.
- Vallás, hit, egyház.
- A nagy világvallások.
- A kereszténység és ünnepei.
- Az ismeretek megszerzése, igazságtartalom, vélemények.
- Tudományágak, tudományterületek megismerése.
- A tudományos kutatások jelentősége.
- A tudósok felelőssége.

7. évfolyam

Éntudat – Önismeret:

- Az identitás fogalma és jellemzői.
- Testi és lelki egészséget őrző tevékenységek.
- Önkontroll és jutalmazás.
- Fejlődési célok és a célok megvalósítását szolgáló tervek.

Fogalmak: önismeret, önazonosság, boldogulás, boldogság, jólét, jóllét, stressz, káros szenvedély, függés, alkotás, munka, pénzügyi tudatosság.

Család – Helyem a családban:

- A családban betöltött szerepek és feladatok.
- A családot összetartó érzelmek és közösségi értékek.
- Az egyéni, családi és társadalmi boldogulás feltételei.

Fogalmak: érzelem, vonzódás, intimitás, bizalom, hűség, igény, nemzedék, értékrend.

Társas tudatosság – társas kapcsolatok:

- Felelősség egymásért.
- Előítéletek, elfogadás, tolerancia.
- Kapcsolati konfliktusok - megoldási stratégiák.
- A jóvátétel szerepének felismerése a kapcsolatok helyreállításában.

Fogalmak: kapcsolatrendszer, viszonyulás, konfliktuskezelés, jóvátétel, alkalmazkodás, önállóság, cselekvés, előítélet, elfogadás.

A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban:

- A nemzeti és európai értékek közös jellemzői.
- A Magyarországon élő nemzetiségek, népcsoportok.
- A nemzeti identitás megőrzése.

Fogalmak: nemzet, nemzetiség, kultúra, identitás, tolerancia.

A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő:

- Az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatásai.
- A technikai fejlődés lehetőségei, korlátai.
- A természeti erőforrások felhasználása és a környezetszennyezés.
- A fenntartható fejlődés érdekében javasolt stratégiák, cselekvési lehetőségek.

Fogalmak: erőforrás, újrahasznosítás, környezetbarát technológia, egyéni felelősség, fenntartható fejlődés.

Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére:

- Világnézet és erkölcs.
- A vallás szerepe az emberek életében.
- Az egyházak társadalmi tevékenysége.

Fogalmak: vallás, hit, erkölcs, kereszténység, iszlám, judaizmus, buddhizmus, karitás, az élet tiszteletének elve, tízparancsolat.

8. évfolyam (2022-2023. tanév)*Éntudat – Önismeret:*

- Saját szokások, életvezetési mód, életszemlélet-
- Információforrások kritikus elemzése.
- A siker, a boldogság, boldogulás.
- A pozitív életszemlélet.

Család – Helyem a családban:

- Minták és lehetőségek a problémás helyzetek megoldására, segítség kérése.
- A családot összetartó érzelmek és közösségi értékek.
- A serdülőkor önállósági igényéből vagy az életkori különbségekből eredő vélemény- és érdekkonfliktusok.

Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben:

- Felelősség egymásért.
- A figyelmesség, közös tervezés és az együttműködés.
- A felelősségvállalás, bocsánatkérés és a jóvátétel.

A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban:

- A nemzet, a kulturális közösség számára fontos értékek szerepe az egyén életében.
- Az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörökhöz kapcsolódó jelképek.
- Az ünnepek közösségmegtartó szerepe.

A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő:

- A személyes felelősség kérdése a természeti és tárgyi környezet iránt.
- Az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességének értelmezése.
- Környezetbarát technológiai megoldások, kreatív újrahasznosítási lehetőségek.

Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére:

- A világvallások erkölcsi tanításainak megjelenése a hétköznapi életben.
- A megismert vallások erkölcsi tanításainak összevetése és a személyes véleménnyel.
- A személyes erkölcs kialakulását befolyásoló tényezők.
- Az egyházak társadalmi tevékenysége.

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

Mi dolgunk a világban?

- Stressz, stresszoldás, függés.
- Jólét, siker, boldogság.
- Akivé válhatok.

Helyem a világban:

- Magyar vagyok – otthon vagyok.
- Együtt élés a társadalomban.
- Egyéni és közösségi érdek.

Erkölc, hit, világnézet:

- Honnan van a jó és a rossz?
- Hit, vallás, hitvallás.
- Tanítások a szeretetről.

Fogalmak: önismeret, önazonosság, boldogság, jólét, jóllét, stressz, káros szenvedély, függés, munka, pénzügyi tudatosság, nemzet, nemzetiség, kultúra, identitás, tolerancia, szolidaritás, szabályszegés, jogsértés, bűn, büntetés, érdekérvényesítés, társadalmi cél, média, vallás, hit, erkölcs, kereszténység, az élet tiszteletének elve.

9.5.6. Ének-zene

1. évfolyam

- 10 népi gyermekjáték, mondóka ismerete emlékezetből.
- Ritmusvisszhangozás tanári bemutatás után.
- Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustappsal.
- Egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése.
- A tanult zenei elemek felismerése, hangoztatása (ritmus: negyed, páros nyolcad, negyed szünet, dallam: szó-mi, lá-szó-mi dallamfordulatok.).

2. évfolyam

- 10 népi gyermekjáték, népdal ismerete emlékezetből.
- A tanult ritmusértékek (negyed, negyed szünet, páros nyolcad, félérték és szünetjele) felismerése és megszólaltatása kottaképről.
- A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatok pontos megszólaltatása.
- A tanult zenei elemek (ritmus, dallam) felismerése kottaképről (kézjel, betűkotta).
- A vonalrendszer ismerete.

3. évfolyam

- Csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangji sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel.
- 15 népdal, népdalfeldolgozás, műdal ismerete, önálló éneklése.
- A tanult magyar népdalokhoz kapcsolódó népszokások ismerete.
- Felismeri és megszólaltatja a tanult ritmusértékeket (negyed, negyed szünet, páros nyolcad, félérték és szünetjele, egész érték és szünetjele, szinkópa, egyedül álló nyolcad és szünet jele) kottaképről.
- A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatok pontos, folyamatos megszólaltatása.
- A tanult zenei elemek (pl. metrum, ritmus, dallam) felismerése kottaképről (kézjel, betűkotta).
- Ismert hangszertípusok felismerése, megnevezése.
- A vonalrendszer ismerete.

4. évfolyam (2022-2023. tanév)

- 15 népdal, népdalfeldolgozás, műdal ismerete emlékezetből.
- A tanult ritmusértékek (negyed, negyed szünet, páros nyolcad, félérték és szünetjele, egész érték és szünetjele, szinkópa, egyedül álló nyolcad és szünetjele, éles és nyújtott ritmus, pontozott fél és pontozott negyed érték) felismerése és megszólaltatása kottaképről.
- A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatok pontos, folyamatos megszólaltatása.
- Tanult hangszerek felismerése képről, hangról, csoportosítása a megfelelő hangszer családba.
- Szolmizációs hangok ismerete módosított hangok nélkül (kézjel, betűkotta).
- A vonalrendszer ismerete.

4. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

- Csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangji sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel.
- 15 népdal, népdalfeldolgozás, műdal ismerete, önálló éneklése.
- A tanult magyar népdalokhoz kapcsolódó népszokások ismerete.
- Felismeri és megszólaltatja a tanult ritmusértékeket (negyed, negyed szünet, páros nyolcad, félérték és szünetjele, egész érték és szünetjele, szinkópa, egyedül álló nyolcad és szünetjele, éles és nyújtott ritmus, pontozott fél és pontozott negyed érték) kottaképről.
- Önállóan alkot egyszerű ritmussorokat.
- A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatok pontos, folyamatos megszólaltatása.
- Tanult hangszerek felismerése képről, hangról, csoportosításuk a megfelelő hangszer családba.
- Szolmizációs hangok ismerete módosított hangok nélkül (kézjel, betűkotta).
- A vonalrendszer ismerete.

5. évfolyam

I. A magyar népzene

A tanuló:

- tudjon 10 dalt emlékezetből csoportosan, tisztán, érthető szövegkiejtéssel, pontos ritmusban elénekelni,
- a felsorolás szintjén, területhez kötve nevezze meg a népdalgyűjtőket,
- tudjon beszélni Kodály Zoltán életéről, munkájáról,
- ismerje fel a többször meghallgatott zeneműveket, feldolgozásokat (szerző – cím – műfaj).

Dalok:

1. Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz
2. Hej, Dunáról fúj a szél
3. Erdő, erdő, de magas a teteje
4. Megrakják a tüzet
5. Madárka, madárka
6. Érik a szőlő
7. Által mennék én a Tiszán.
8. Béreslegény jól megrakd a szekeret
9. Tinódi: Egri históriának summája
10. Beethoven: A mormotás fiú dala

Zeneművek (teljes vagy részletek):

- Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz
- Kodály: Gergely-járás
- Bartók: Magyar képek – 1. tétel
- Az Európai Unió Himnusza
- J.S.Bach: G-dúr menüett
- Vivaldi: 4 évszak – Ősz 3. tétel
- Mozart: Varázsfuvola - Bűvöscsengettyű

II. Elméleti ismeretek:

A tanuló:

- legyen képes abszolút és relatív módon szolmizálni és kottázni 1b előjegyzéssel.

III. Zenetörténeti korok, ismeretek

A tanuló:

- ismerje a tanult korok jellemzőit (összevetve más művészeti területekkel) műfajait, hangszerait és zeneszerzőit,
- nevezze meg az emberi hang hangszíneit,
- jusson el a felismerés szintjére: „Ki nyer ma?” játék során a zeneszerző, a műfaj és a zenei apparátus megnevezésével.

6. évfolyam

I. A magyar népzene

A tanuló:

- tudjon 7 magyar népdalt emlékezetből.

Dalok:

1. Az ürögi faluvégen
2. A malomnak nincsen köve
3. Ha felmegyek a budai nagy hegyre
4. Kispiricsi falu végén
5. Hull a szilva a fáról
6. Kolozsváros olyan város
7. Megkötöm lovamat

Zeneművek:

- Kodály Zoltán: Mátrai képek

II. Magyar történeti énekek

A tanuló:

- tudjon különböző korokból magyar történeti éneket hangulatosan, érthető szövegmondással elénekelni,
- határozza meg a dalokban előforduló korabeli szavak, kifejezések jelentését,
- tudjon összefüggően beszélni, Tinódi Lantos Sebestyén életéről,
- értelmezze a históriás énekek, kuruc dalok és '48-as dallamok üzenetét.

Dalok:

1. Gábor Áron
2. Csínom Palkó
3. A jó lovas katonának
4. Vörösmarty-Egressy: Szózat

Zeneművek:

- Vörösmarty-Egressy: Szózat

- Szőnyi Erzsébet: Egri históriának summája
- L. Kecskés András: Csínom Palkó

III. Elméleti ismeretek

A tanuló:

- nevezze meg a keresztet, majd b-vel módosított ABC-s hangokat,
- tudjon kottázni egy kereszt (#) előjegyzéssel ismerje fel és nevezze meg a szekund és a terc hangközöket,
- ismerje fel a magyar népi hangszereket.

IV. Zenetörténeti ismeretek

A tanuló:

- tudjon 3 dalt szépen, a megfelelő tempóban is dinamikával énekelni,
- tudja megnevezni a műfajokat és a kor zeneszerzőit,
- ismerje fel a meghallgatott zeneműveket.

Dalok:

1. Nyár kánon
2. Viva la Musica
3. Kék ibolyácska

Zeneművek:

- Haydn: C-dúr vonósnégyes 2. tétel
- Haydn: G-dúr szimfónia 2. tétel

7. évfolyam

A tanuló:

- tudjon 5 magyar népdalt énekelni, az érzelmi tartalmak, hangulatok és karakterek megjelenítésével,
- legyen képes megkülönböztetni az új és a régi stílusú népdalokat,
- tudjon 5 romantikus dalt, kellemes hangvétellel, kifejező előadásmóddal énekelni,
- tudja megnevezni a magyar és egyetemes zenekultúra egyéniségeit, kiknek életútját, műveit ismerteti,
- tudja levezetni a népdal, népies dal, népies műdal és a műdal jelentésének tartalmát.

8. évfolyam (2022-2023. tanév)

A tanuló:

- tudjon 5 újonnan tanult népdalt énekelni, egyéni előadásban,
- ismerje és mutassa be röviden Bartók Béla életét és művészetét,
- tudjon tájékozódni és viszonyítani a zenei vonalrendszerben,
- tudjon 2 műdalt emlékezetből zeneileg igényesen, kifejezően megszólaltatni,
- tudjon beszélni a XX. századi zene irányzatairól, zeneszerzőiről.

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

A tanuló:

- tudjon 5 újonnan tanult népdalt énekelni, egyéni előadásban,
- ismerje és mutassa be röviden Bartók Béla életét és művészetét,
- tudjon tájékozódni és viszonyítani a zenei vonalrendszerben,
- tudjon 2 műdalt emlékezetből zeneileg igényesen, kifejezően megszólaltatni,
- tudjon beszélni a XX. századi zene irányzatairól, zeneszerzőiről.

9.5.7. Ének-zene (emelt szintű ének-zene tanterv szerint haladó osztály)

1. évfolyam

Törzsdalok:

Éliás, Tóbiás, Katalinka szállj el, Elvesztettem zsebkendőmet, Méz, méz, méz, Még azt mondják nem illik, Kinyílt a rózsza, Megismerni a kanászt, Anyám, édesanyám.

Ritmikai elemek:

- Törzsdalok hangoztatása ritmusnévvel.
- Egyenletes lüktetés használata a dalok közben.
- Kettes ütem.
- Negyed, nyolcadpár, félotta felismerése, hangoztatása.

Dallami elemek:

- Törzsdalok szolmizálása emlékezetből.
- Törzsdalok felismerése kézjelről, betűkottáról.

Zenei írás és olvasás:

- Ütemjelzés, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- Tanult dallamfordulatok kottázása.
- Pótvonalak ismerete.

Furulya:

- Öt szabadon választott dal az első osztályos anyagból (F-dó – l s m r d hangkészlettel).

2. évfolyam

Törzsdalok:

Hej,tulipán, Szegény legény vagyok én, Volt nekem egy kecském, Kelj fel juhász, Hej,Dunáról fúj a szél, Cickom, cickom, Cifra palota, Hej, Vargáné, Ábécédé, Zöld erdőben a tücsök, Komáromi kisleány.

Ritmikai elemek:

- Egész, fél, negyed, nyolcadpár, egész-, fél-,negyed szünet, önálló nyolcad és szünete, pontozott félkotta, szinkópa.
- 2-es, 3-as, 4-es ütemek.

Dallami elemek:

- Hangközök: T1, T8, T5, K2 és N2.
- Hangsorok: pentaton, pentachord.
- Zenei abc.
- G-kulcs.
- Előjegyzések: 1kereszt és 1 bé.

Zenei írás és olvasás:

- Törzsdalok ritmusának lejegyzése.
- Tanult ritmusértékek felismerése, lejegyzése.
- Pentaton dallamok éneklése betűkottáról.
- Ábécés hangról olvasás.

Furulya:

- Öt szabadon választott dal F-dóban, C-dóban, Bé fogása.

3. évfolyam

Törzsdalok:

Két szál pünkösdrózsa, Hull a szilva, Érik a szőlő, Láttál-e valaha, Házasodik a tücsök, Tavaszi szél, Gábor Áron rézágyúja, Összegyűltek, Téli nyári laboda, De szeretnék páva lenni, Serkenj fel kegyes nép.

Ritmikai elemek:

- Előző évek ritmikai elemei.
- Tizenhatod.
- Éles-és nyújtott ritmus.
- Váltakozó ütem.
- Tempo giusto.

Dallami elemek:

- Kvintváltás.
- Hangközök: K3, N3 + előző évek hangközöi.
- Modális hangsorok: moll, dúr, dór, fríg, mixalíd.
- Zenei ábécé.
- Előjegyzés két kereszt és bé előjegyzésig.

Elméleti ismeretek:

- Néprajzi kalendárium: karácsony, farsang.
- Hangszerek: vonós család, fúvós család, ütősök.

Furulya:

- Öt szabadon választott dal fűvése.

4. évfolyam (2022-2023. tanév)

Törzsdalok:

Béres legény, Röpülj páva, Most jöttem Erdélyből, Erdő, erdő, de magos a teteje, Madárka, madárka, Sej, a tari réten, Által mennék, Kossuth Lajos azt izente, Sej, Nagybonyban, A jó lovas katonának, Szép május volt.

Ritmikai elemek:

- Az előző évek ritmikai elemei.
- Kis éles-és kis nyújtott ritmus, triola, 3/8, 6/8.
- Parlando, rubato.
- Felütés.

Dallami elemek:

- Ereszkedő és kupolás dallam.
- Hangsorok: líd + előző évek hangsorai.
- 3 kereszt, 3 bé előjegyzés.
- Háromféle moll.

Elméleti ismeretek:

- Régi és új stílusú népdalok.
- Lakodalom szokásrendszere.

Furulya:

- Öt szabadon választott dal fűvése.

4. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

Törzsdalok:

Béres legény, Röpülj páva, Most jöttem Erdélyből, Erdő, erdő, de magas a teteje, Madárka, madárka, Sej, a tari réten, Által mennék, Kossuth Lajos azt izente, Sej, Nagybonyban, A jó lovas katonának, Szép május volt.

Ritmikai elemek:

- Az előző évek ritmikai elemei.
- Kis éles-és kis nyújtott ritmus, triola, 3/8, 6/8.
- Parlando, rubato.
- Felütés.

Dallami elemek:

- Ereszkedő és kupolás dallam.
- Hangsorok: líd + előző évek hangsorai.
- 3 kereszt, 3 bé előjegyzés.
- Háromféle moll.

Elméleti ismeretek:

- Régi és új stílusú népdalok.
- Lakodalom szokásrendszere.

Furulya:

- Öt szabadon választott dal fűvése.

5. évfolyam

Törzsdalok:

Megrakják a tüzet, Csillagok, csillagok, Jó gazdasszony, Megöltek egy legényt, Este van, este van, Apró alma leesett a sárba, Fehér fuszulykavirág, Ut queant laxis, Künn a fákon, Summáját írom, Bach: Parasztkantáta, Handel: Győzelmi kórus felső szólam, Zöld fű közt árva felső szólam.

Ritmikai elemek:

- Alsó tagozat ritmikai követelményei.

Dallami elemek:

- Alsó tagozat dallami követelményei.
- Azonos alapú dúr és moll.
- Hármashangzatok és fordításai.

Elméleti ismeretek:

- Új stílus és régi stílus.
- Ókor zenéje.
- Zsoltározó recitalas.
- Középkor egyházi és világi zenéje: gregorián, trubadúr.
- Reneszánsz: madrigál, polifon, homofon szerkesztés, históriás ének, Tinódi Lantos Sebestyén.

Zeneművek:

- Gregorián dallam felismerése.
- Mise tételei.
- Históriai énekek.
- Bach: Parasztkantáta.
- Handel: Judas Maccabeus.

6. évfolyam

Törzsdalok:

Szózat, Himnusz, Te vagy a legény, A csikósok, a gulyások, Béres vagyok, béres, A Vidrócki híres nyája, Pásztor, pásztor felső szólama, Most úzd a préda vár, Hadd keressen tízezer tallért, Már nyugosznak a völgyek.

Ritmikai elemek:

- Az előző évek ritmikai elemei.

Dallami elemek:

- Az előző évek dallami elemei.
- Funkciók.

Elméleti ismeretek:

- Az előző évek elméleti ismeretei + zenetörténet.
- Kuruc kor zenéje.
- A barokk zene jellemzői: énekes és hangszeres műfajok.
- opera, kantáta, oratórium, koral, passió, szvit, fuga, concert, concerto grosso.
- Bach, Vivaldi, Handel, Purcell.
- Az orgona.

Zeneművek:

- Kodály: Mátrai képek
- Purcell: Dido és Aeneas
- Vivaldi: Négy évszak
- Bach kantáták

7. évfolyam

Törzsdalok:

Felülről fúj az őszi szél, Bizony csak meghalok, Mozart: Jöjj drága május, Beethoven: Örömóda, Schubert: Pisztráng, Schubert: A vadász.

Zenetörténet:

- Előző évek elméleti ismeretei + zenetörténet.
- Bécsi klasszicizmus.
- Haydn, Mozart, Beethoven munkássága röviden.
- Klasszikus műfajok: vonósnégyes, szimfóniák, szonáta, opera.
- Német romantika: Schubert.
- Romantikus dal, dalciklus.

Zeneművek:

- Kodály: Kállai kettős
- Haydn: Üstdob szimfónia
- Mozart: Kis éji zene
- Mozart: Varázsfuvola
- Beethoven: V. és IX. szimfónia
- Schubert dalok
- Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány

A meghallgatott klasszikus és romantikus műveket ismerje fel jellegzetes témájuk, ill. témakezelésük, zenei szövetük, hangszerelésük, formájuk alapján. Legyen képes a zenei esemény megvilágítására a tanár rávezető kérdései alapján. Nevezzen meg a tanuló Haydn, Mozart és Beethoven műveiből néhányat és legyen képes ezeket fejből felidézni (dúdolva vagy szolmizálva). A zenehallgatásban a „passzív szórakozás” mellett tudja követni a zenei folyamatot, felismerni a zenei ötletek gazdagságát, az építkezés szervezőségét.

Zenei ismeretek, készségek:

- Kvintkör, hangnemek ismerete 5# 5b-ig.
- Vezetőhang, idegen hang, késleltetés, váltóhang, beugró váltóhang.
- Műfaji, formatani ismeretek.
- Felütés.
- Az ütempár, motívum, periódus, periódusbővülések.
- 2 és 3 tagú forma.
- Triós forma, rondóforma, szonátaforma.
- Szimfónia, vonósnégyes, zongoraverseny, klasszikus opera.
- A szimfonikus zenekar hangszerei, hangszerelés.
- Romantikus dal.
- Dalciklus.
- Magyar népballadák.

Zenei írás-olvasás:

- Egyszerű rövid frázis (tanult ritmusok, ill. diatonikus dallam) éneklése belsőhallással való áttekintés után szolmizálva, szöveggel.
- Egyszerű periódus (tanult ritmusképletek, diatonikus dallam) lejegyzése adott hangnemben, két vagy háromszori meghallgatás után, önállóan-tanári segítséggel.

8. évfolyam (2022-2023. tanév)*Törzsdalok:*

- 5 szabadon választott tréfás népdal.
- 5 szabadon választott táncnóta.
- 5 szabadon választott búcsúzó, bújdosó dal.
- 5 szabadon választott szerelmi dal.
- 5 szabadon választott katonadal.

Zenetörténet:

- Orosz romantika: Muszorgszkij: Egy kiállítás képei
- Olasz romantika: Verdi: Aida
- Magyar romantika: Erkel Ferenc: Bánk bán, Hunyadi László
- Liszt Ferenc: Les Preludes
- XX. század: Kodály Zoltán és Bartók Béla munkássága
- Debussy: A tenger
- Ravel: Bolero

Zeneművek:

- Zenetörténeti részben meghatározott művek.
- Kodály Zoltán: Székelyfonó
- Bartók Béla: A kékszakállú vára, Concerto

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)*Törzsdalok:*

- 5 szabadon választott tréfás népdal.
- 5 szabadon választott táncnóta.
- 5 szabadon választott búcsúzó, bújdosó dal.
- 5 szabadon választott szerelmi dal.
- 5 szabadon választott katonadal.

Zenetörténet:

- Orosz romantika: Muszorgszkij: Egy kiállítás képei
- Olasz romantika: Verdi: Aida
- Magyar romantika: Erkel Ferenc: Bánk bán, Hunyadi László

- Liszt Ferenc: Les Preludes
- XX. század: Kodály Zoltán és Bartók Béla munkássága
- Debussy: A tenger
- Ravel: Bolero

A meghallgatott romantikus és XX. századi műveket ismerje fel jellegzetes témájuk, ill. témakezelésük, zenei szövetük, hangszerelésük, formájuk alapján. Legyen képes a zenei esemény megvilágítására a tanár rávezető kérdései alapján. Nevezzen meg a tanuló Erkel, Kodály, Bartók műveiből néhányat és legyen képes ezeket fejből felidézni (dúdolvva vagy szolmizálva). A zenehallgatásban a „passzív szórakozás” mellett tudja követni a zenei folyamatot, felismerni a zenei ötletek gazdagságát, az építkezés szervezőségét.

Zeneművek:

- Zenetörténeti részben meghatározott művek.
- Kodály Zoltán: Székelyfő
- Bartók Béla: A kékszakállú vára, Concerto

Tudjon a tanuló a meghallgatott hosszabb zenei részlet alapján élményeiről, véleményéről beszámolni (esetleg rövid feljegyzést is készíthet a hallgatás közben) a tanár által megadott szempontok szerint. Tudjon a tanuló tanári irányítással hangszerelésbeli megfigyeléseket tenni, a hangulatok zenei ábrázolását, a színek és fények zenei megjelenését illetően. Alakuljon ki bennük igény az értékes zene iránt.

Zenei ismeretek:

- Zeneirodalmi jártasság:
  - a magyar népzeneben (stílus, dallamtípusok, földrajzi környezet, gyűjtők ismerete stb.)
  - Bartók és Kodály művészetében
  - a kórusművek, opera, és szimfonikus műfaj XX. századi újításában.
- Az impresszionista stílusjegyek (pentaton motívumok, lebegő, harmóniák, a hangszerelés sajátosságai) Debussy zenéjében.

Zenei írás-olvasás:

- Egyszerű rövid frázis (tanult ritmusok, ill. diatonikus dallam) éneklése belsőhallással való áttekintés után szolmizálva, szöveggel.
- Egyszerű periódus (tanult ritmusképletek, diatonikus dallam) lejegyzése adott hangnemben, két vagy háromszori meghallgatás után, önállóan-tanári segítséggel.

9.5.8. Fizika

7. évfolyam

Bevezetés a fizikába:

- A testek mérhető tulajdonságai: a hosszúság, térfogat, tömeg, idő és a hőmérséklet jele, mértékegységei és mérőeszközei, a mértékegységek átváltása.
- A mérés pontosságának becslése, ismételt mérések adatainak átlaga.
- Azonos anyagból készült különböző tömegű testek tömegének és térfogatának kapcsolata. Az anyagra jellemző sűrűség megállapítása.
- Sűrűségadatok használata a tömeg vagy térfogat kiszámolására.

Fogalmak: mérés, hosszúság, térfogat, tömeg, sűrűség, idő, hőmérséklet, a mérés pontossága, a mért adatok átlaga.

Az energia:

- A teljesítmény használata az energiafogyasztás meghatározására.

- A háztartásban használt energiahordozók megismerése: elektromos áram, földgáz, szén, fa.
- Az energiahordozók jellemzése, csoportosítása: fosszilis energia, zöldenergia.
- A rugalmas energia mozgási energiává alakulásának (rugós eszközzel kilőtt golyó), a helyzeti energia mozgási energiává alakulásának (zuhanó test) megfigyelése. A mozgási energia belső energiává alakulásának (összedörzsölt tenyér) megfigyelése.

Fogalmak: energiafogyasztás, teljesítmény, energiahordozók, zöldenergia, fosszilis energia, energiabiztonság, energiatakarékosság, energiamegmaradás, rugalmas energia, helyzeti energia, mozgási energia, belső energia.

Mozgás közlekedés és sportolás közben:

- Az összetartozó hely- és időadatok összekapcsolása Az út és elmozdulás fogalma közötti különbségek. A sebesség, átlagsebesség kiszámítása, a mértékegységek megfelelő használata
- Az egyenletes és nem egyenletes mozgások megkülönböztetése
- Az egyenes vonalú egyenletes mozgást végző test sebességének, a megtett útnak, az út megté- teléhez szükséges időnek a kiszámítása
- Az erő szerepe egy mozgó test megállításában, elindításában, valamilyen külső hatás kompenzálásában
- Megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalomra gyakorolt hatását. (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

Fogalmak: hely, pálya, elmozdulás, út, átlagsebesség, kölcsönhatás, gyorsulás, nehézségi gyorsulás, erő, Newton első és második törvénye

Lendület és egyensúly:

- A lendület kiszámítása, a lendület megmaradásának vizsgálata néhány hétköznapi helyzetben.
- A rakéta mozgásának (rakéta-elv), fizikai magyarázata. Newton harmadik törvénye.
- Körmozgások és lengések (például a hinta lengései) jellemzői. A periódusidőt befolyásoló tényezők.
- A nyugvó testek egyensúlyának feltétele erőhatások szempontjából.

Fogalmak: lendület, a lendület megmaradása, periódusidő, fordulatszám, egyensúly, amplitúdó rezgésszám, rugalmas alakváltozás, Newton harmadik törvénye

Víz és levegő a háztartásban és a környezetünkben:

- Az anyag egyes halmazállapotai, a halmazállapot-változások jellemzői, a halmazállapot-változások és a hőmérséklet alakulásának kapcsolata.
- Termikus kölcsönhatás.
- A folyadékokban való úszás, lebegés és elmerülés jelensége, az erre vonatkozó sűrűségfeltételek.
- A kapilláris jelenségek ismerete, példák a gyakorlatból.

Fogalmak: légnemű, folyékony, szilárd, fagyás, olvadás, párolgás, lecsapódás, forrás; kapilláris csövek, nyomás, hidrosztatikai nyomás, felhajtóerő, úszás, lebegés, sűrűségfeltétel, termikus kölcsönhatás, melegítés, felvett és leadott hő, nyomáskülönbség.

Elektromosság a háztartásban:

- Az elektromos állapot kialakulásának ismerete, magyarázata az anyagban lévő töltött részecskék és a közöttük fellépő erőhatások segítségével.
- Az elektromos áram ismerete, az elektromos vezetők és szigetelők fogalma.
- Az egyszerű áramkör részei: áramforrás, kapcsoló, fogyasztók, vezeték és ezek kapcsolási rajza.
- A feszültség, áramerősség, ellenállás mennyiségekkel egyszerű áramkörök jellemzése.

- Az elektromos (egyen és váltakozó) áram és az egyen és váltakozó áramú eszközök.
- Az emberre veszélyes feszültség és áramerősség értékek. Az áramütés hatása.
- Áramütés-veszélyes helyzetek a lakásban: a rövidzárlat, a biztosíték és a földelés, villámhárító szerepe biztonság érdekében.
- A Földnek mágneses tere van, ismeri ennek legegyszerűbb dipól közelítését. Ismeri az állandó mágnes sajátosságait, az iránytűt.

Fogalmak: atom, elektromos állapot, elektromos áram, feszültség, áramerősség, ellenállás, Ohm törvénye, áramforrás, fogyasztó, áramütés, elektromos energia, teljesítmény, transzformátor

Környezetünk globális problémái:

- Az ózonpajzs elvékonyodásának hatása, a Földet ért ultraibolya sugárzás erősödése, az ózonpajzs védelmében hozott intézkedések.
- Az éghajlatváltozás okai és következményei.
- A tüzelőanyagok elégetésének szerepe az üvegházhatás kialakulásában.

Fogalmak: éghajlatváltozás, üvegházhatás, ökológiai lábnyom, környezettudatosság.

8. évfolyam (2022-2023. tanév)

- A tanuló ismerje a tanult fizikai mennyiségek (feszültség, áramerősség, ellenállás) fizikai jelét, mértékegységét, tudja használni a mérésekre alkalmazható mérőeszközöket, legyen képes a közismert mértékegységek közötti átváltásra.
- Legyen képes mérési adatok táblázatos és grafikus ábrázolására.
- Az elektromos áramról tanult ismereteit tudja alkalmazni a háztartási elektromos készülékek használatakor, legyen tisztában az elektromos készülékek használata során fellépő kockázatokkal, veszélyekkel.
- Tanult ismeretei alapján legyen képes a tananyaghoz tartozó kísérletek, hétköznapi jelenségek magyarázatára.
- Ismerje a hang és a fény jellemzőit, a hallás és látás fizikai hátterét. Ismerje fel a gyakorlati életben tapasztalható fény- és zajszennyezéseket.
- Ismerje az ultrahang gyakorlati jelentőségét.
- Legyenek ismeretei a fényképezőgép és a távcsövek működéséről, az űrkutatás eszközeiről.
- Ismerje a Naprendszer objektumait, legyenek ismeretei az Univerzum felépüléséről.
- Értse a csillagászat és a csillagászat közötti különbséget.
- Legyenek ismeretei az időjárás jelensége, természeti katasztrófák fizikai hátteréről.

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

Világítás, fény, optikai eszközök:

- A fény egyenes vonalú terjedése.
- A síktükörben látható tükörkép kialakulása, a fény szabályos visszaverődése, a fénysugár útjának megrajzolása.
- A fénytörés jelenségei. A gyűjtő- és szórólencse optikai tulajdonságai, fókuszpont, fókusztávolság. A nagyító képalkotása.
- A látás folyamata, a szem hibái és a szemüveg szerepe ezek kijavításában.
- A háztartásban használt fényforrások és az energiahatékonyság.

Fogalmak: fényforrás, szabályos visszaverődés, tükör, fénytörés, gyűjtő és szórólencse, fókusztávolság, fókuszpont

Hullámok:

- A hullámmozgást jellemző legfontosabb mennyiségek: frekvencia, amplitúdó, hullámhossz, terjedési sebesség ismerete.

- Egyes hangszerek esetében felismeri azok működési elvét.
- A hallás folyamatában a levegő hullámzásának szerepe, a hang továbbításában. A halláskárosodáshoz vezető főbb tényezők megnevezése.

Fogalmak: állóhullám, hullámhossz, frekvencia, hullám terjedési sebessége, hangmagasság, hangerő, szivárvány színei, kiegészítő színek.

Környezetünk globális problémái:

- Az emberi tevékenység természetre gyakorolt hatása: az ökológiai lábnyom A szélerőmű, napelemek, napkollektor jelentősége.
- A fényszennyezés, zajszennyezés fogalma.

Fogalmak: éghajlatváltozás, üvegházhatás, ökológiai lábnyom, környezettudatosság, fényszennyezés, zajszennyezés.

Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata:

- A Nap szerepe a Naprendszerben mint gravitációs centrum és mint energiaforrás.
- Csillagok, világűr, fogalma, méretük, nagyságrendjük. Csillagászati időegységek (nap, hónap, év) és azok kapcsolata a Föld és Hold forgásával és keringésével.
- A Naprendszer bolygóinak fontosabb fizikai jellemzői, az űrkutatás aktuális céljai, legérdekesebb eredményei.

Fogalmak: napközéppontú világbkép, földtípusú bolygó, óriásbolygó, holdfázis, fogyatkozások, csillag, galaxis, fekete lyuk, fényév

9.5.9. Földrajz

7. évfolyam

A Kárpát-medence térsége:

- Ismerje az éghajlatváltozás aktuális problémáit és következményeit.
- Tisztában legyen az erdőgazdálkodás fontosságával, a talajpusztulás okaival.
- Idegenforgalom jelentősége.
- Nemzeti kisebbség fogalma.

TOPOGRÁFIAI FOGALMAK

Burgenland (Őrvidék), Csallóköz, Erdély, Felvidék, Kárpátalja, Kárpát-medence, Székelyföld, Vajdaság, Vereckei-hágó.

Városok: Arad, Kassa, Kolozsvár, Marosvásárhely, Munkács, Pozsony, Révkomárom.

Európa földrajza:

- Ismerje a deltatorokolat, a tagolatlan part, tagolt part, tölsértorkolat, a gleccser, jégkorszak kialakulását és jellemzőit.
- Tisztában legyen az Európai Unió történetével és jelentőségével.
- Munkanélküliség, vendégmunkás fogalma.

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK

A földrész részei: Dél-Európa, Észak-Európa, Kelet-Európa, Kelet-Közép-Európa, Közép-Európa, Nyugat-Európa.

Egyéb földrajzi helyszínek: Alpok, Appenninek, Appennini-félsziget, Balkán-félsziget, Balkán-hegység, Brit-szigetek, Cseh-medence, Ciprus, Dalmácia, Dinári-hegység, Etna, Finn-tóvidék, Francia-középhegység, Germán-alföld, Izland, Kárpátok, Kelet-európai-síkság, Kréta, Lengyel-alföld, Lengyel-középhegység, Londoni-medence, Mont Blanc, Morva-medence, Német-középhegység, Párizsi-medence, Pennine-hegység (Pennine), Pireneusi (Ibériai)-félsziget, Pireneusok, Skandináv-félsziget, Skandináv-hegység, Szicília, Szilézia, Urál, Vezúv.

Vízrajz: Adriai-tenger, Balti-tenger, Duna, Elba, Északi-tenger, Fekete-tenger, Földközi-tenger, La Manche, Pó, Rajna, Rhône, Szajna, Temze, Visztula, Volga.

Európa országai, jelentős gazdasági és kulturális központjai.

Az Európán kívüli kontinensek földrajza:

FOGALMAK:

Éhségövezet, népességrobbanás, nyomornegyed, farmgazdaság, nagybirtok, nomád pásztorkodás, oázisgazdálkodás, ültetvényes gazdálkodás.

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK:

Afrika

Atlasz, Kelet-afrikai-magasföld, Kilimandzsáró (Kilimandzsáró-csoport), Kongó-medence, Madagaszkár, Szahara, Száhel (öv).

Vízrajz: Guineai-öböl, Kongó, Nílus, Szuézi-csatorna, Viktória-tó, Vörös-tenger.

Országok: Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, *Városok:* Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó.

Amerika

A földrész részei: Észak-Amerika, Közép-Amerika, Dél-Amerika.

Tájak: Alaszka, Amazonas-medence, Andok, Appalache-hegység (Appalache), Brazíliaföld, Floridai-félsziget (Florida), Grönland, Guyanai-hegyvidék, Hawaii-szigetek, Kaliforniai-félsziget, Kordillerák, Labrador-félsziget (Labrador), Mexikói-fennsík, Mississippi-alföld, Paraná-alföld, préri, Sziklás-hegység.

Vízrajz: Amazonas, Mexikói-öböl, Mississippi, Nagy-tavak, Niagara-vízesés, Panama-csatorna, Szt. Lőrinc-folyó.

Országok: Argentína, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Mexikó

Városok: Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, Washington DC

Ausztrália és Óceánia

Tájak: Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-korallzátony, Nagy-Vízválasztó-hegység, Új-Guinea.

Országok: Ausztrália, Új-Zéland.

Városok: Canberra, Melbourne, Sydney, Wellington.

Ázsia

A földrész meghatározó egységei, jelentős földrajzi helyszínek: Arab-félsziget, Csomolungma (Mt. Everest), Dekkán-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Fudzsi, Fülöp-szigetek, Góbi, Himalája, Indokínai-félsziget, Japán-szigetek, Kaszpi-mélyföld, Kaukázus, Kínai-alföld, Koreai-félsziget, Közép-szibériai-fennsík, Krakatau, Nyugat-szibériai-alföld, Szibéria, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Turáni-alföld.

Vízrajz: Aral-tó, Bajkál-tó, Boszporusz, Indus, Jangce, Japán-tenger, Jeges-tenger, Jenyiszej, Gangesz, Kaszpi-tenger, Ob, Perzsa-öböl (Perzsa (Arab)-öböl), Sárga-folyó, Tigris.

Országok: Dél-Korea (Koreai Köztársaság), India, Izrael, Japán, Kína, Szaúd-Arábia.

Városok: Hongkong, Isztambul, Jeruzsálem, Mekka, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Tokió, Újdelhi.

A földrajzi övezetesség rendszere:

FOGALMAK:

Éghajlat, forró övezet és övei, függőleges övezetesség, hideg övezet és övei, környezetkárosítás, mérsékelt övezet és övei.

Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa:

FOGALMAK:

Családi költségvetés, eladósodás, hitel, munkanélküli, munkavállaló, pénz.

8. évfolyam (2022-2023. tanév)

Követelmények:

- Tudjon tematikus térképet, diagramot olvasni.
- Mutassa meg (jelölje be) a tanult topográfiai fogalmakat. tájékozódjon a vaktérképen.
- Tudja használni a térképet információszerzésre a szemléleti térképolvasás szintjén.
- Tudja a térképen hazánk főbb tájait, nagyobb településeit megmutatni.

Témakörök:

- Európa
- Magyarország
- Hazánk tájai
- Magyarország és az Európai Unió

Fogalmak:

Morena, vándorkő, lagúna, Európai Unió, népsűrűség, GDP, deviza, infrastruktúra, agglomeráció.

Magyarország tájai:

- Alföld természeti viszonyai, gazdasági élete.
- Kisalföld természeti adottságai, gazdasága.
- Alpokalja természeti adottságai, gazdasága.
- A Dunántúli-dombság és a Mecsek.
- A Dunántúli –középhegység.
- Az Északi –középhegység.
- Budapest és környéke.
- Idegenforgalom.

Topográfia:

- Európa országai, fővárosai.
- Alpok, Kárpátok.
- Magyarország nagy tájai, városai, folyói, tavai.

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

Tájékozódás a földrajzi térben:

Földrajzi fókálózat, keresőhálózat használata, fő- és mellékvilágtájak.

Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza:

- A szűkebb lakókörnyezet (település és környezete) földrajzi helyzetének, természeti és kulturális értékeinek bemutatása.
- A lakókörnyezet földrajzi jellemzőiből fakadó előnyeinek és hátrányainak mérlegelése, a lakókörnyezet környezettudatos és fenntartható fejlesztése.

Magyarország földrajza:

- Következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire.
- Erőforrás, falu, folyó vízjárása, kontinentális éghajlat, közigazgatás, medencejelleg, nemzetiség, táj, talaj, tanya, természetes szaporodás és fogyás, város.

Nagytájak: Alföld, Dunántúli-dombvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Kisalföld, Alpokalja térképismerete.

Egyéb földrajzi helyszínek: Aggteleki-karszt, Badacsony, Bakony, Balaton-felvidék, Bányai-dombság, Börzsöny, Budai-hegység, Bükk, Bükk-fennsík, Csepel-sziget, Cserhát, Dráva menti síkság (Dráva-mellék), Duna–Tisza köze, Dunakanyar, Gerecse, Hajdúság, Tokaj-Hegyalja, Hortobágy, Írott-kő, Jászság, Kékes, Kiskunság, Körös–Maros köze, Kőszegi-hegység, Mátra, Mecsek, Mezőföld, Mohácsi-sziget, Móri-árok, Nagykunság, Nyírség, Órség, Pesti-síkság, Pilis, Belső-Somogy, Külső-Somogy, Soproni-hegység, Szigetköz, Szekszárdi-dombság, Szentendrei-sziget, Tapolcai-medence, Tihanyi-félsziget, Tiszántúl, Tolnai-dombság, Velencei-hegység, Vértes, Villányi-hegység, Visegrádi-hegység, Zalai-dombság, Tokaji (Zempléni)-hegység.

Vízrajz: Balaton, Bodrog, Dráva, Duna, Fertő, Hévízi-tó, Kis-Balaton, Körös, Maros, Rába, Sajó, Sió, Szamos, szegedi Fehér-tó, Tisza, Tisza-tó, Velencei-tó, Zagyva, Zala.

Magyarország nemzeti parkjai, megyéi, megyeszékhelyei.

9.5.10. Hon-és népismeret

6. évfolyam

- Rokonok, rokonsági fokok és viszonyok ismerete.
- Elődeink élete a 19. és a 20. század fordulóján.
- Hajlékok, házak.
- Parasztházak a magyar falvakban.
- A falusi emberek élete és szerepe régen.
- A gazdálkodó ember, régen és ma.
- Parasztok és iparosok hétköznapijai.
- Hétköznapi és ünnepi viseletek.
- Paraszti ételek étkezési szokások.
- A karácsonyi ünnepkör (advent és betlehemezés ismerete).
- Farsangi szokások (Vízkereszt, húshagyókedd, hamvazószerda, busójárás).
- Nagyböjti szokások, húsvét.
- Pünkösdi szokások.
- Nyári ünnepek, társas munkák.
- A Dunántúl nagy tájegységei.
- Észak-Magyarország és az Alföld néprajzi emlékei (palóc, matyó viseletek).
- A határon túl élő magyarok (Felvidék, Délvidék, Erdély).
- A magyar nép anyagi és szellemi kultúrája.
- Skanzenek, tájházak és nemzeti parkok Magyarországon.

9.5.11. Idegen nyelv - angol nyelv (emelt szintű ének-zene tanterv szerint haladó osztály)

1. évfolyam

1. félév

- Introduction
- Greeting
- Classroom objects
- Numbers
- Animals
- Family
- Bodyparts

2. félév

- Like/ Dislike
- Have got
- „to be”

2. évfolyam

1. félév

- Animals
- Can/can't
- Classroom objects
- Numbers 1-10

2. félév

- Food and drink
- like/don't like
- Body parts
- Have got

3. évfolyam

1. félév

- Outdoors
- Food
- Small creatures
- Clothes
- The beach

2. félév

- Be
- There is/There are
- My favourite...is...
- Like/don't like
- Prepositions
- My/your

4. évfolyam (2022-2023. tanév)

1. félév

- Be
- There is/There are
- What's the time?
- Plurals
- Prepositions
- Have got

2. félév

- Simple Present
- Present Progressive

4. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

1. félév

- Adjectives
- Family
- Places at home
- Prepositions

2. félév

- Be
- Question words
- Have got
- There is/There are
- Some/any

5. évfolyam

- Family relations
- Home
- Hobbies
- Social relations
- Nature
- Jobs
- Hobbies, entertainment, culture, travelling, national and international tourism
- School, objects
- Languages
- Languages
- The UK
- Games
- Have got
- Is there? Are there?
- Be
- Present Simple
- Present Continuous
- was/were
- Past Simple
- Be going to

6. évfolyam

- Simple Present
- Present Progressive
- Past Simple
- Past Progressive
- will/won't
- some/any
- Free time activities
- Housework
- Geographical features
- Adjectives
- Comparative/Superlative

7. évfolyam

- Food
- Adjectives
- Sports
- Games
- Describing people
- Life events
- Things for holiday
- Weather conditions
- Present simple
- Comparative and Superlative adjectives
- Can/can't
- Present continuous
- Countable/uncountable nouns
- Verb+ing
- There was/There were
- Simple past
- Will and going to

8. évfolyam (2022-2023. tanév)

- Present Simple
- Past Simple
- Present Progressive
- Past Progressive
- Present Perfect
- Passive
- Question tags
- Conditional 1-2
- Future
- Personal adjectives
- Clothes and fashion
- Sights and landmarks
- Words related to camps and courses
- Weather
- Sports
- Environmental problems
- Celebrations
- Types of holiday

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

- Free time activities
- Communication
- Adjectives to describe people and places
- Actions and movement
- Present Simple
- Present Continuous
- Was/were
- There was/There were
- Past Simple
- -Past Continuous

9.5.12. Idegen nyelv - angol nyelv (német nyelvoktató nemzetiségi nevelés-oktatás szerint haladó osztály)**4. évfolyam (2022-2023. tanév)**

- Family
- School
- Home
- food
- Weather
- Celebration
- Preposition
- Plurals
- „can”
- Imperative

4. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

- Adjectives
- Family
- Places at home
- Prepositions
- School
- Free time
- Holiday activities
- Be
- Question words
- Have got
- There is/There are
- Some/any
- Present Simple
- Present Continuous

5. évfolyam

- Introduction
- Greeting
- Family
- Friends
- Rooms and furniture
- Clothes
- Wild animals
- English alphabet
- Time expression
- Prepositions
- Demonstrative pronouns

6. évfolyam

- Family members
- Days, months, seasons
- Jobs
- Vehicle
- Places in town
- Daily routine
- Questions
- Understand
- Feeling
- Adjectives
- Possessive adjectives

7. évfolyam

- Popular interests
- Senses
- Natural features
- Environment
- Uses of get
- School
- Verbs: taking action
- Film and book genres
- Used to
- Past simple and past continuous
- Present perfect
- Question tags
- First conditional
- Will and going to
- Can/could/be able to
- Have to/need to/must/should
- Second conditional

8. évfolyam (2022-2023. tanév)

- Family and friends
- Healthy lifestyle
- Celebrations
- Home
- Bodyparts
- Past simple
- Past continuous

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

- Life stages
- Verbs of movement
- Phrasal verbs
- Adjectives to describe feelings
- Parts of the body
- Illnesses/injuries
- Descriptive adjectives
- Space
- Large numbers/distances/speed
- Film and book genres
- Adjectives with –ed or –ing
- Present Simple
- Present Continuous
- Past Simple
- Past Continuous
- Present Perfect
- Can/could/will be able to
- Have to/had to
- Countable and uncountable nouns
- Comparatives and superlatives
- First Conditional

9.5.13. Idegen nyelv - német nyelv (általános tanterv szerint haladó tanulócsoporthoz számára)**4. évfolyam (2022-2023. tanév)***Írásbeli követelmény:*

- A német ABC ismerete.
- Igeragozás.
- Létige ragozása, helyes használata.
- Kérdőszavak használata.
- A cselekvés/történet kifejezése egyszerű mondatokkal jelen időben.
- Kijelentő mondatok alkotása.
- Kérdő mondatok alkotása.
- Számok 1- 500.

Szóbeli követelmény:

- Idegen nyelvű köszönés – köszöntés.
- Bemutatkozás.
- Család.
- Mondatalkotás.
- A modulok szókincsének ismerete.

- Helyhatározó szavak.
- Színek.
- Birtoklás kifejezése.
- Mennyiségi, minőségi, időbeli viszonyok kifejezése (wie viel?, wie?, wann?).
- Számok 1-1000.

Szóbeli elvárások: az alábbi témakörök 8 összefüggő mondatban való bemutatása:

- Lakás.
- Család.
- barátok/személyek bemutatása.
- Információkérés a kérdőszavak használatával.

4. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

Az alábbi követelmények tartalmi alapját a Wir1 tankönyv és munkafüzet képezi.

1. félév

Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt/A személyhez és a közvetlen környezethez kapcsolódó témák és szituációk

Altémák:

- Familie/család.
- Freunde/barátok.
- Das Zuhause/otthon.
- Einrichtung/berendezés.
- Gegenstände/tárgyak.

Nyelvi elemek:

- Begrüßungsformen/köszönési formák.
- Die Zahlen 1-100/ számok 1-100.
- Ausdruck des Danks + Reaktion formulieren/köszönet kifejezése, reakció megfogalmazása.
- Vorstellung/ bemutatkozás.
- Bezeichnung und kurze Charakterisierung von Gegenständen und Personen / dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése.
- Um auf Personen beziehende Informationen bitten/ személyre vonatkozó információkérés, Informationen geben/információadás.
- Ja/Nein Antworten ausdrücken / igenlő vagy nemleges válasz kifejezése
- Nach dem Wohlbefinden fragen/hogylét iránti érdeklődés.
- Die Entschuldigung ausdrücken, Reaktion formulieren/bocsánatkérés kifejezése, reakció megfogalmazása.
- Ausdruck des seins /létezés kifejezése.
- Ausdruck des Besitztums, das Verb „haben”/ birtoklás kifejezése, „haben” ige.
- Konjugation der regelmäßigen Verben/ szabályos igék ragozása.

2. félév

Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und der Schule/A személyhez, a közvetlen környezethez és az iskolához kapcsolódó témák és szituáció

Altémák:

- Eigene Schule/saját iskola.
- Gegenstände zum Lernen/tanuláshoz használt tárgyak.
- Mitschüler,Schulleben/osztálytársak, iskolai élet.
- Tätigkeiten in der Schule, Schulfächer/tevékenységek az iskolában, tantárgyak.
- Bekleidung in den verschiedenen Jahreszeiten/ Öltözködés a különböző évszakokban.

- Jahreszeiten, Monate/Évszakok, hónapok.
- Tätigkeiten in der Familie/tevékenységek a családban.
- Familienfeste/családi ünnepek.
- Mahlzeiten/étkezés.
- Kleidungsstücke/ruházat, öltözködés.
- Natur, Tiere, Pflanzen/természet, állatok, növények.

Nyelvi elemek:

- Die sprachlichen Elemente von dem ersten Halbjahr/ az első félévben elsajátított nyelvi elemek.

5. évfolyam

Szóbeli és írásbeli követelmény:

- Mondatalkotás.
- A modulok szókincsének ismerete, helyes kiejtése és leírása.
- A személyes területhez és a közvetlen környezethez kapcsolódó témák és szituációk: bemutatkozás, köszönési formák, köszönet kifejezése, reakció megfogalmazása, dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése, személyre vonatkozó információkérés,/információadás.
- Igenlő vagy nemleges válasz kifejezése, hogylét iránti érdeklődés, bocsánatkérés kifejezése, reakció megfogalmazása.
- Az osztályterem témakör témái és szituációi: taneszközök, iskolai programok, iskolai ünnepek, iskolai napirend, tantárgyak.
- Ünnepek és ünnepnapok.
- Háziállatok.
- Óra ismerete, idő kifejezése.

Nyelvtan:

- Cselekvés, történés kifejezése jelen időben.
- A német ABC ismerete.
- Számok 1-1000.
- Igeragozás.
- Létige ragozása, helyes használata.
- Kérdőszavak használata.
- A cselekvés/történés kifejezése egyszerű mondatokkal jelen időben.
- Kijelentő mondatok alkotása.
- Kérdő mondatok alkotása.
- Személyes névmások.
- Eldöntendő kérdések.
- Módbeli segédigék.
- Brauchen+Akk.
- Tárgy eset.
- Birtokviszony kifejezése.
- Birtokos névmás: mein.
- Kérdőszavak.
- Birtokos névmások: unser, euer, Ihr.
- Kötőszavak: nicht, ... sondern.
- Elöljáró szavak: von ... bis.
- A személyes névmás tárgyesete.
- Hivatalos időpont kifejezése.
- Es gibt.
- Elöljárószavak: im Januar.
- Sorszámnevek.
- Dátum.

6. évfolyam

- Ich und meine Familie.
- Mein Wohnort, meine Wohnung.
- Die Jahreszeiten, das Wetter.
- Meine Schule.
- Mein Hobby.
- Mein bester Freund, meine beste Freundin.

Nyelvtan:

- Számok 1-1000.
- Igeragozás, töhangváltós igék ragozása.
- Létige ragozása, helyes használata.
- Kérdőszavak használata.
- A cselekvés/történés kifejezése egyszerű mondatokkal jelen időben.
- Kijelentő mondatok alkotása.
- Kérdő mondatok alkotása.
- Személyes névmások.
- Eldöntendő kérdések.
- Módbeli segédigék.
- Brauchen+Akk.
- Tárgy eset.
- Kérdőszavak.
- A személyes névmás tárgyesete.
- Es gibt.
- Dátum.
- Évszámok.
- Melléknévfokozás.
- Felszólító mód.

7. évfolyam

Az alábbi követelmények tartalmi alapját a Wir3 tankönyv és munkafüzet képezi.

1. félév

Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt/A személyhez és a közvetlen környezethez kapcsolódó témák és szituációk

Altémák:

- Familie, Familienmitglieder, Rollen in der Familie/család, családtagok, szerepek a családban.
- Freunde, soziale Beziehungen/barátok, szociális kapcsolatok.
- Das Zuhause, das Zuhause in Deutschland/otthon, otthon Németországban.
- Einrichtung/berendezés.
- Gegenstände/tárgyak.
- Bekannten/ismerősök.
- Verwandten/rokonok.
- Unmittelbare Umgebung, das Zuhause/Közvetlen környezet, otthon.
- Teile des Hauses, Einrichtung/A ház részei, berendezés.
- Gebrauchsgegenstände/használati tárgyak.
- Feste/ünnepek.
- Natur, Tiere, Pflanzen/természet, állatok, növények.
- Wetter/időjárás.
- Naturschutz/természetvédelem.
- Nachhaltigkeit/fenntarthatóság.

Nyelvi elemek:

- Um auf Personen beziehende Informationen bitten/ személyre vonatkozó információkérés, Informationen geben/információadás.
- Ja/Nein Antworten ausdrücken / igenlő vagy nemleges válasz kifejezése.
- Nach dem Wohlbefinden fragen/hogylét iránti érdeklődés.
- Die Entschuldigung ausdrücken, Reaktion formulieren/ bocsánatkérés kifejezése, reakció megfogalmazása.
- Ausdruck des Handelns und des Geschehens im Präsens,Präteritum, Perfekt, FuturI/cselekvés, történés kifejezése jelen,-múlt,-és jövő időben időben.
- den Besitz ausdrücken/birtoklás kifejezése.
- Imperativ/felszólító mód.
- Steigerung,-und Deklination der Adjektive/ melléknevek fokozása és ragozása.
- Kasus/esetek.
- Konjunktionen/kötőszavak.

2. félév

Themen und Situationen im persönlichen Bereich des öffentlichen Lebens/ Közéleti témák*Altémák:*

- Hobbys, Freizeit, Kultur, Unterhaltung, Dienstleistungen, Tourismus im In- und Ausland/Hobbi, szabadidő, kultúra, szórakozás, szolgáltatások, turizmus bel,-és külföldön.
- Medien, Zeitungen, Fernseher/ médiák,újságok, televízió.
- Schule/iskola.
- Mittel des Lernens/Tanulási eszközök.
- Schulunterricht/ Tanítás.
- Schulprogramme/iskolai programok.
- Nachmittagsprogramme/ délutáni programok.
- Feste,-Traditionen in der Schule/hagyományok, ünnepek az iskolában.
- Sprachkenntnisse/ nyelvismeret.
- Ziele mit dem Sprachenlernen/ nyelvtanulás célja.
- DACH Länder/német nyelvű országok.
- Karriereorientierung/ karrierépítés irányai.

Nyelvi elemek:

- Die sprachlichen Elemente von dem ersten Halbjahr/ az első félévben elsajátított nyelvi elemek.

8. évfolyam (2022-2023. tanév)**Szóbeli és írásbeli követelmény:**

A belső nyelvi vizsga témakörei:

- Ich und meine Familie.
- Mein Wohnort, meine Wohnung.
- Die Jahreszeiten, das Wetter.
- Meine Schule.
- Mein Hobby.
- Mein bester Freund, meine beste Freundin.
- Freizeit.
- Tagesablauf.
- A témakörökre jellemző résztvevőkre, tárgyakra, eseményekre, helyszínekre, fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven, valamint a témakörök életkornak és nyelvi szintnek megfelelő összefüggő kifejtése kb. 20 mondattal.
- Egyszerű releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel német nyelven.
- A tanult témákhoz kapcsolódó német nyelvű egyszerű információ megszerzése.

Nyelvtan:

- Cselekvés, történés kifejezése jelen időben, - jövő és múlt időben.
- Igeragozás, tőhangváltós igék ragozása, elváló igekötős igék.
- Létige ragozása, helyes használata.
- Kérdőszavak használata.
- A cselekvés/történés kifejezése egyszerű mondatokkal jelen időben.
- Kijelentő mondatok alkotása.
- Kérdő mondatok alkotása.
- Személyes névmások.
- Eldöntendő kérdések.
- Módbeli segédigék.
- Brauchen+Akk.
- Tárgy eset, részes eset.
- Birtokviszony kifejezése.
- Birtokos névmások.
- Kérdőszavak.
- Kötőszavak.
- Elöljáró szavak (Akk.,Dat.,Akk/Dat.).
- A személyes névmás tárgyesete, részes esete.
- Hivatalos időpont kifejezése.
- Es gibt.
- Tőszámnevek.
- Sorszámnevek.
- Dátum.
- Évszámok.
- Melléknévfokozás.
- Felszólító mód.

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

Az alábbi követelmények tartalmi alapját a Wir4 tankönyv és munkafüzet képezi.

1. félév

Themenkreis/témakör: Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt/A személyes területhez és a közvetlen környezethez kapcsolódó témák és szituációk

Altémák:

- Bekannte/ismerősök.
- Verwandte/rokonok.
- Familienmitglieder/családtagok.
- Unmittelbare Umgebung/Közvetlen környezet Zuhause/otthon.
- Schule/iskola.
- Teile des Hauses/A ház részei.
- Einrichtung/berendezés.
- Gebrauchsgegenstände/használati tárgyak.
- Feste/ünnepek.
- Soziale Beziehungen/szociális kapcsolatok.
- Tiere/állatok.
- Pflanzen/növények.
- Natur/természet.
- Wetter/időjárás.
- Naturschutz/természetvédelem.
- Nachhaltigkeit/fenntarthatóság.

Nyelvi elemek:

- Um auf Personen beziehende Informationen bitten személyre vonatkozó információkérés, Informationen geben/információadás.
- Ja/Nein Antworten ausdrücken / igenlő vagy nemleges válasz kifejezése.
- Nach dem Wohlbefinden fragen/hogylét iránti érdeklődés.
- Die Entschuldigung ausdrücken, Reaktion formulieren/bocsánatkérés kifejezése, reakció megfogalmazása.
- Ausdruck der Handlung und des Geschehens im Präsens,Präteritum, Perfekt, FuturI/cselekvés, történés kifejezése jelen,-múlt,-és jövő időben időben.
- Den Besitz ausdrücken/birtoklás kifejezése.
- Imperativ/felszólító mód.
- Steigerung,-und Deklination der Adjektive.
- Kasus/esetek.
- Konjunktionen/kötőszavak.
- Modalität.
- Temporale Verhältnisse/időbeni viszonyok.

Themenkreis/témakör: Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens/Közéleti témák és szituációk*Altémák:*

- Hobbys/hobbi.
- Freizeit/szabadidő.
- Kultur/kultúra.
- Unterhaltung/szórakozás.
- Dienstleistungen/szórakozás.
- Tourismus im In- und Ausland/ turizmus bel,-és külföldön.

Nyelvi elemek:

- Bezeichnung und kurze Charakterisierung von Gegenständen und Personen / dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése.
- Um auf Personen beziehende Informationen bitten személyre vonatkozó információkérés, Informationen geben/információadás.
- Ja/Nein Antworten ausdrücken / igenlő vagy nemleges válasz kifejezése.
- Nach dem Wohlbefinden fragen/hogylét iránti érdeklődés.
- Die Entschuldigung ausdrücken, Reaktion formulieren/bocsánatkérés kifejezése, reakció megfogalmazása.
- Ausdruck der Handlung und des Geschehens im Präsens, Präteritum, Perfekt, FuturI/cselekvés, történés kifejezése jelen,-múlt,-és jövő időben időben/cselekvés, történés kifejezése jelen időben.

Themenkreis/témakör: Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums/Osztálytermi nyelvhasználat*Altémák:*

- Schule/iskola.
- Angestellte in der Schule/Iskolai alkalmazottak.
- Mittel des Lernens/Tanulási eszközök.
- Schulunterricht/Tanítás.
- Schulprogramme/iskolai programok.
- Nachmittagsprogramme/délutáni programok.
- Feste,-Traditionen in der Schule/hagyományok, ünnepek az iskolában.
- Sprachkenntnisse/nyelvismeret.
- Ziele mit dem Sprachenlernen/nyelvtanulás célja.
- Karriereorientierung/karrierépítés irányai.

Nyelvi elemek:

- Bisher gelernte Sprachelemente/eddig tanult nyelvi elemek.

Themenkreis/témakör: Fächerübergreifende Themen und Situationen /Tantárgyközi koncentrációk*Altémák:*

- Bisher gelernte Themen/eddig tanult témák.

Nyelvi elemek:

- Bisher gelernte sprachliche Elemente/eddig tanult nyelvi elemek.

2. félév

Themenkreis/témakör: Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen/Célnyelvi és nyelvtanulási vonatkozások*Altémák:*

- Sprachkönnen.
- Sprachkenntnisse.
- Sprachenlernen.
- Sprache.

Nyelvi elemek:

- Bisher gelernte sprachliche Elemente/eddig tanult nyelvi elemek.

Themenkreis/témakör: Interkulturelle und landeskundliche Themen Interkulturális és országismereti témák*Altémák:*

- DACHL-Länder_ német nyelvű országok.
- Zuhause in den DACHL-Ländern/otthon a német nyelvű országokban.
- Alltag in den DACHL-Ländern/mindennapok a német nyelvű országokban.
- Deutsche Schule/német iskola.
- Essgewohnheiten/étkezési szokások.
- Rollen in der Familie/szerepek a családban.
- Feste/ünnepek.
- Urlaubsgewohnheiten/nyaralási szokások.
- Wetter/időjárás.
- Bundesländer, Gebiete, Landschaften/tartományok, területek, tájak.
- Berühmte Orte/híres helyek.

Nyelvi elemek:

- Bisher gelernte sprachliche Elemente/eddig tanult nyelvi elemek.

Themenkreis/témakör: Aktuelle Themen/aktuális témák*Altémák:*

- Medien/média.
- Zeitungen/újságok.
- Fernsehen/Tv.
- Nachrichten/hírek.

Nyelvi elemek:

- Bisher gelernte sprachliche Elemente/eddig tanult nyelvi elemek.

Themenkreis/témakör: Unterhaltung/Szórakozás*Altémák:*

- Deutschsprachige Medien.

Nyelvi elemek:

- Bisher gelernte sprachliche Elemente/eddig tanult nyelvi elemek.

Themenkreis/témakör: Wissenserwerb, Wissensvermittlung/Ismeretszerzés, ismeretközlés*Altémák:*

- Bisher bearbeitete Themen, populärwissenschaftliche Themen/eddig feldolgozott témák ismeretterjesztő témák.

Nyelvi elemek:

- Bisher gelernte sprachliche Elemente/eddig tanult nyelvi elemek.

Themenkreis/témakör: Prüfung/vizsga

- Ich und meine Familie/Én és a családom.
- Meine Schule/Az iskolám.
- Die Jahreszeiten, das Wetter/Időjárás, évszakok.
- Tagesablauf/Napirend.
- Urlaub in Ungarn/Nyaralás Magyarországon.
- Deutschsprachige Länder/Német nyelvű országok.
- Essgewohnheiten/Étkezési szokások.
- Freizeit, Hobby/Szabadidő, hobbi.

Nyelvi elemek:

- Bisher gelernte sprachliche Elemente/eddig tanult nyelvi elemek.

9.5.14. Idegen nyelv - nemzetiségi német nyelv és irodalom**1. évfolyam**

1. félév

Kommunikáció:

- Bemutatkozás, köszönés.

Szókincs:

- Familienglieder benennen/családtagok.
- Schulsachen/iskolai dolgok.
- Farben/színek.
- Die Wohnung/lakás.
- Richtungen/irányok.
- Was kann man essen und trinken?/ételek, italok.
- Monate/hónapok.
- Die Zahlen bis 12/számok 12-ig.
- Die Jahreszeiten/évszakok.
- Wochentage/a hét napjai.

2. félév

Szókincs:

- Haustiere/házi állatok.
- Wildtiere/vadállatok.
- Der Körper/testrészek.
- Kleidungsstücke/ruhadarabok.
- Das Einkaufen/bevásárlás.
- Verkehrsmittel/közlekedési eszközök.

2. évfolyam

1. félév

Wortschatz, Grammatik

- Familienstammbaum/családfa.
- Er, sie, es/ő.
- Mein/e- dein/e/enyém, tiéd.
- Die Schule, Schulsachen/az iskola,iskolai felszerelések.
- Konjugation-Präsens/igeragozás.
- Das Einkaufen/bevásárlás.
- Unbestimmter Artike/határozatlan névelő.
- Verneinung mit "kein/e"/tagadás.
- Das Jahr/az év.
- Was feiern wir im Winter/ im Frühling/ im Sommer/ im Herbst?/Mit ünneplünk télen, tavasszal, nyáron, ősszel?

2. félév

- Lieblingstier/kedvenc állatom.
- Wo? /hol?
- Zahlen bis hundert/számok 100-ig.
- Silbentrennung/szótagolás.
- Beim Arzt/orvosnál.
- Die Uhrzeit/óra.
- Mein Tagesablauf/napirendem.

3. évfolyam

1. félév

Wortschatz, Grammatik:

- Begrüßungen/köszönések.
- Zahlen/számok.
- Familie/család.
- Verbkonjugation/igeragozás.
- W – Frage, ja, nein Frage/kérdések.
- dürfen/szabad.
- möchten/szeret.
- Freundschaft/barátság.
- Meine Klasse/az osztályom.
- Tätigkeiten in der Schule/cselekvések az iskolában.
- Schulsachen/iskolai felszerelések.
- Imperativ/felszólító mód.
- Kleidungsstücke (Was zichst du an?) /ruhadarabok.
- Abteilungen im Kaufhaus/áruházi részlegek.

2. félév

- Freizeitaktivitäten/szabadidős tevékenységek.
- Was kosten die Sachen?/Mennyibe kerülnek a dolgok?
- Wochentage/a hét napjai.
- Uhrzeit/óra.
- Tagesablauf/napirend.
- Beim Arzt (Ich bin krank.)/orvosnál.
- können, müssen, dürfen/tud, kell, szabad.
- Speisen, Getränke/ételek, italok.

- Tiere/állatok.
- Adjektive – Komparation/melléknév-melléknév fokozás.
- Datum/dátum.

4. évfolyam (2022-2023. tanév)

1. félév

Wortschatz, Grammatik:

- Körperteile.
- Adjektive zur Personenbeschreibung.
- Äussere Eigenschaften.
- Innere Eigenschaften.
- Mein bester Freund/Meine beste Freundin.
- Tätigkeiten in der Familie.
- Ich bin krank-tut weh/tun weh.
- Beim Arzt.
- Hygiene,Körperpflege.
- Uhrzeit -Wie spät ist es?
- Wochentage, Am Wochenende.
- Tätigkeiten für die Freizeit.
- Tiere, Der Zirkus kommt.
- Zahlen: 21-100.
- Adjektive-Komparation.
- Einkaufen-Personalpronomen, Dativ.
- Gegenstände für die Freizeit.
- Ordnungszahlen, Geburtstagskalender.
- Datum.
- Zeitangaben.

2. félév

- Vor der Party-Essen, Trinken.
- Einkaufen, Mehr oder weniger.
- Meine Schule.
- Tagesablauf - Wochentage, Uhrzeit-am, um.
- Unterrichtsfächer.
- Mein Stundenplan.
- Uhrzeit-halb, Viertel, Viertel vor/nach.
- Im Unterricht.
- Unterrichtsfächer, Schulsachen.
- Berufe.
- Klassenordnung.
- Faschingsbräuche-Faschingszug.
- Haustiere-Ich möchte.
- Tiere beschreiben.
- Tagesplan, Tätigkeiten ordnen.
- Mimi ist weg - Geschichte erzählen.
- Tiere und ihre Freunde.
- Eine E-Mail vervollständigen.
- Berufe, Personenbeschreibung.
- Das Märchen nach Stichwörtern erzählen.

- Die Jahreszeiten, Wetter, Wetterbericht.
- Verneinung, Genitiv bei Namen, Modalv.
- Imperativ Singular, Personalpronomen im A.
- Unbestimmter Artikel-Akk, Modalverben.

4. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

1. félév

Wortschatz, Grammatik:

- Körperteile/testrészek.
- Äussere Eigenschaften/külső tulajdonságok.
- Innere Eigenschaften/belső tulajdonságok.
- Mein bester Freund/Meine beste Freundin/legjobb barátom, barátnőm.
- Tätigkeiten in der Familie/cselekvések a csalá.
- Ich bin krank-tut weh/tun weh/beteg vagyok, fáj.
- Beim Arzt/orvosnál.
- Uhrzeit -Wie spät ist es? /Hány óra van?
- Wochentage, Am Wochenende/a hét napjai, hétvége.
- Freizeit/szabadidő.
- Tiere, Der Zirkus kommt./állatok, cirkusz.
- Zahlen: 21-100/számok 21-100.
- Adjektive-Komparation/melléknév fokozás.
- Einkaufen-Personalpronomen, Dativ/bevásárlás, személyes névmás részes esete.
- Datum/dátum.
- Zeitangaben/időpontok.

2. félév

- Vor der Party-Essen, Trinken/party előkészületek-ételek, italok.
- Einkaufen, Mehr oder weniger/bevásárlás, több vagy kevesebb.
- Meine Schule/az iskolám.
- Tagesablauf - Wochentage, Uhrzeit-am, um/napirend, a hét napjai, időpontok.
- Unterrichtsfächer/tantárgyak.
- Mein Stundenplan/órarend.
- Uhrzeit-halb, Viertel, Viertel vor/nach/óra fél, negyed, háromnegyed.
- Berufe/foglalkozások.

5. évfolyam

1. félév

Wortschatz, Grammatik:

- Herkunft, Wohnort.
- Freizeitaktivitäten.
- Verbkonjugation.
- Jemanden vorstellen.
- Freizeitaktivitäten.
- Regelmäßige Verben.
- Stundenplan.
- Wochenplan.
- Fernsehprogramm.
- Verben + Akkusativ.
- Zeitangaben am/um.
- Familie.
- Berufe.

- Mein, dein.
- Lebensmittel, Getränke.
- Zahlen bis 100.
- Mögen.

2. félév

- Mahlzeiten, Getränke.
- essen.
- über Hobbys sprechen.
- Imperativ (du – Form).
- Körperteile, Krankheit.
- Präteritum haben, sein.
- zu + Dativ.
- Ihr/Ihre.
- Kleidung, Geschenke.
- Freizeitbeschäftigungen.
- Perfekt mit haben/sein.

6. évfolyam

1. félév

Wortschatz, Grammatik:

- Hobbys.
- Orte in der Stadt.
- Konj. sammeln, basteln.
- Imperativ.
- Präp. in+ Akk.
- Körperteile, Krankheit.
- Personalpron. Dat. Konj. deshalb.
- Adresse und Telefonnummer, Verkehrsmittel.
- Präp mit+ Dat.
- Pers pron. in Akk.

2. félév

- Reisen, Uhrzeit.
- Präposition zu+ Dat.
- Possesivart. Ihr.
- Kleidung, Geschenke.
- Freizeitbeschäftigungen.
- Perfekt mit haben.
- Partizip Perfekt.
- Uhrzeit, Ferienaktivitäten.

7. évfolyam

Az alábbi követelmények tankönyvi tartalmát a Beste Freunde 2 tankönyv és munkafüzet képezi.

1. félév

Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt/A személyhez és a közvetlen környezethez kapcsolódó témák és szituációk

Altémák

- Freunde/Barátok.
- Freizeit, Hobby, Sport/ Szabadidő, hobby, sport.
- Ernährung, gesunde Lebensweise/Étkezés, egészséges életmód.
- Feiertage/Ünnepek.

Nyelvtan

- Konjugation der regelmäßigen Verben/ szabályos igék ragozása.
- Trennbare und untrennbare Verben/Elváló és nem elváló igekötőjű igék.
- Reflexive Verben/Visszaható igék.
- Präsens, Präteritum, Perfekt/Igék jelen -és múlt idejű alakja.
- Modalverben/Módbeli segédigék.
- Rektion der Verben/Vonzatos igék.
- Singular und Plural der Substantive/Főnevek egyes és többes száma.
- Nominativ, Akkusativ, Genitiv, Dativ/ Főnevek alany, tárgy, birtokos és részes esete.
- Präpositionen mit Akkusativ und Dativ/Tárgy és részes esettel álló előljárószavak.
- Wechselpräpositionen/Helyviszonyt kifejező előljárószó.
- Numerale/Számnevek.
- Pronomen/Névmások.
- Konjunktionen/Kötőszavak: und, aber, denn, sondern, oder, weil, dann, dass, als.

2. félév

Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und der Schule/A személyhez, a közvetlen környezethez és az iskolához kapcsolódó témák és szituációk*Altémák:*

- Schule/Iskola.
- Tiere, Tierhaltung/Állatok, állattartás.
- Lesen, Musik hören/Olvasás, zenehallgatás.

Nyelvtan:

- Bestimmte und unbestimmte Artikel/Határozott és határozatlan névelő.
- Artikel im Nominativ, Akkusativ, Dativ und Genitiv/ A névelő alany, tárgy, részes és birtokos esete.
- Steigerung der Adjektive/A melléknév fokozása.
- Vergleich mit „als“ und „so... wie“/ Hasonlítás.

8. évfolyam (2022-2023. tanév)

1. félév

Wortschatz, Grammatik:

- Ich und meine Fam.
- Bildbeschreibung.
- Umweltschutz.
- Der Baum.
- Verkehr.
- Verkehrsmittel.
- Konjunktion so dass.
- Adj. Dekl.
- Komparation.

2. félév

- Unsere Schule.
- Unsere Stadt Dombóvár.

- Einkaufen.
- Sport.
- Bildbeschreibungen.
- Der Imperativ.
- Modalverben.
- Possesivpron.
- Konj. II.

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

Az alábbi követelmények tankönyvi tartalmát a Beste Freunde 2 tankönyv és munkafüzet képezi

1. félév

Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt/A személyhez és a közvetlen környezethez kapcsolódó témák és szituációk

Altémák:

- Zukunftspläne/Jövőbeli tervek.
- Sport und Gesundheit, Extremsport/Sport, egészség, extrém sport.
- Mode, Markenklamotten/Divat, márkás ruházat.
- Feiertage/ Ünnepek.
- Sommerferien, Urlaub machen/Nyári szünet, nyaralás.

Nyelvtan:

- Konjugation der regelmäßigen Verben/ szabályos igék ragozása.
- Trennbare und untrennbare Verben/Elváló és nem elváló igekötőjű igék.
- Reflexive Verben/Visszaható igék.
- Präsens, Präteritum, Perfekt, Futur I/Igék jelen, múlt és jövő idejű alakja.
- Modalverben im Präteritum /Módbeli segédigék múlt idejű alakja.
- Rektion der Verben/Vonzatos igék.
- Singular und Plural der Substantive/Főnevek egyes és többes száma.
- Nominativ, Akkusativ, Genitiv, Dativ/ Főnevek alany, tárgy, birtokos és részes esete.
- Präpositionen mit Akkusativ und Dativ/Tárgy és részes esettel álló előljárószavak.
- Wechselpräpositionen/Helyviszonyt kifejező előljárószó.
- Temporaler Gebrauch der Präpositionen/Időhatározó.
- Numerale/Számnevek.
- Pronomen/Névmások.

2. félév

Altémák:

- Wetter, Jahreszeiten/Időjárás, évszakok.
- Natur, Umwelt/Természet, környezet.
- Umweltschutz/Környezetvédelem.
- Medien/Média.
- Vor- und Nachteile der Internetverwendung/Az internethasználat előnyei és hátrányai.

Nyelvtan:

- Bestimmte und unbestimmte Artikel/Határozott és határozatlan névelő.
- Artikel im Nominativ, Akkusativ, Dativ und Genitiv/ A névelő alany, tárgy, részes és birtokos esete.
- Schwache, starke, gemischte Deklination der Adjektive/A melléknév gyenge, erő, vegyes ragozása.
- Vergleich mit „als“ und „so... wie“/ Hasonlítás.

- Konjunktionen/Kötőszavak: und, aber, denn, sondern, oder, weil, dann, trotzdem, dass, ob, als.

A tantárgyi vizsga szóbeli témakörei:

- Sich vorstellen/Bemutatkozás.
- Meine Familie/A család.
- Mein Wohnort/Lakóhelyem.
- Wetter, Jahreszeiten/ Időjárás, évszakok.
- Tagesablauf/Napirend.
- Unsere Schule/Iskolánk bemutatása.

9.5.15. Idegen nyelv - német népismeret

1. évfolyam

1. félév

- Familienmitglieder und ihre Bekleidung.
- Gegenstände und Tätigkeiten im Alltag der Vorfahren.
- Arbeitsteilung in der Familie.
- Erntedank: Spruch und Lied zum Fest.
- Der Bauernhof.
- Tiere auf dem Bauernhof .
- Was verdanken wir den Nutztieren.
- Christbaumschmuck früher und heute.
- Christbaumschmuck nach alter Tradition.

2. félév

- Räume des Bauernhauses.
- Gebrauchsgegenstände im Bauernhaus.
- Eigenartige Nutztier.

2. évfolyam

1. félév

- Mein Familienstammbaum.
- Gegenstände im Alltag der Familie.
- Anordnung des Bauernhofes.
- Frucht im Gemüsegarten (Hochdeutsch- Mundart- Bezeichnungen).
- Hofstelle: Sträucher, Obstbäume, Futterpflanzen.
- Im Weingarten.

2. félév

- Das Bauernhaus.
- In der Speisekammer.
- Küche.

3. évfolyam

1. félév

- Morgenroutine der Familie.
- So lief es in der Schule.
- Der Nachmittag der Schulkinder.
- Beschäftigungen der Erwachsenen.

- Bekleidung der Säuglinge.
- Werktagstracht der Kleinkinder.

2. félév

- Küchengeräte.
- Pflanzliche und tierische Heilmittel.
- Anwendungsbereiche der Heilmittel.
- Speisen in der Fastenzeit.
- Anordnung der Feste im Kirchenjahr.

4. évfolyam (2022-2023. tanév)

1. félév

- Arbeitsteilung in der Familie.
- Hausordnung der Familien.
- Männerarbeit- Frauenarbeit, Pflichten der Kinder.
- Einrichtungen des ungarndeutschen Dorfes.
- Anordnung der Gebäude.
- Einwohner des Dorfes nach Handwerk, Nationalität, Konfession (Kirche).
- Die Weinlese.
- Bekleidung der Schulkinder.
- Stickereimuster der Kleidungsstücke.
- Pflege der Kleidung und Haare.
- Erstkommunionstracht.
- Die Monate.
- Der Luziatag: biblischer Hintergrund, Brauchtum.
- Weihnachtsspeisen.

2. félév

- Lebensmittel und einfache Gerichte früher.
- Winterabende in der Familie.
- Fasching: Ursprung und Brauchtum.
- Fastenzeit = Vorbereitung auf Ostern.
- Der Leidensweg Jesu Christi.
- Heilmittel und ihre Anwendung.
- Heilmethoden: „Kräuterhexe hat Sprechstunde“.
- Medien der Ungarndeutschen.

4. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

1. félév

- Arbeitsteilung in der Familie.
- Männerarbeit- Frauenarbeit, Pflichten der Kinder.
- Anordnung der Gebäude.
- Die Weinlese.
- Bekleidung der Schulkinder.
- Pflege der Kleidung.
- Weihnachtsspeisen.

2. félév

- Lebensmittel und einfache Gerichte früher.
- Fasching: Brauchtum.
- Fastenzeit = Vorbereitung auf Ostern.

- Heilmittel und ihre Anwendung.

5. évfolyam

1. félév

- Eigener Familienstammbaum.
- Hochzeitsbräuche.
- Schulgebäude, Klassenzimmer und ihre Einrichtung früher, Frakturschrift lesen können.
- Formen des Lobes und Tadels früher und heute.
- Regeln und Rechte im Alltag.
- Handwerk: Traditionelle Berufe.

2. félév

- Dorfformen, Dorfteile.
- Räume eines Bauernhauses.
- Neujahrwünsche.
- Faschingsbräuche.
- Ostern: Fastenverbote und Speisen.
- Volksbräuche des Kirmes.
- Weihnachten.

6. évfolyam

1. félév

- Das Bauernhaus.
- Räume im Wohngebäude.
- Handwerk erlernen.

2. félév

- Heilmethoden.
- Volksheilmethoden.
- Aberglauben.

7. évfolyam

1. félév

- Das Haus/A svábok háza.
- Das Alltagsleben/Hétköznapi élet.
- Das Dorf/A falu.
- Berufe, Arbeit/Munka.
- Werkstatt, Werkzeuge/Műhely, szerszámok.
- Die Einrichtung des Zimmers/A szoba berendezése.
- Küche/Konyha.
- Besiedlungen von Deutschen/A németek betelepítése.
- Karl der 3./3. Károly.
- Maria Teresia /Mária Terézia.
- 2. József (Josef der2.) - Großer Schwabenzug.
- Josef der2. – Großer Schwabenzug/2. József – A svábok betelepülése.

2. félév

- Ungarndeutschen in Tolnau/Német nemzetiség Tolnában.
- Geerbte Handwerke/Örökölt mesterség.

- Aberglauben/Babonák, hiedelmek.
- Volkstracht/Népviselet.
- Haartracht/Hajviselet.
- Alltagstracht/Hétköznapi viselet.
- Rund um das Jahr: Arbeit im Frühling/Tavaszi munkák.
- Arbeit im Sommer/Nyári munkák.
- Arbeit im Herbst/Őszi munkák.
- Arbeit im Winter/Téli munkák.

8. évfolyam (2022-2023. tanév)

1. félév

- Kurze Geschichte der Ungarndeutschen.
- Die Vertreibung der Ungarndeutschen.
- Die deutschsprachigen Länder.
- Deutschland-Geographie:
  - Bundesländer
  - Kultur
  - Berühmte Leute
- Österreich-Geographie:
  - Bezirke
  - Kultur
  - Berühmte Leute

2. félév

- Schweiz-Geographie:
  - Kantone
  - Kultur
  - Berühmte Leute
- Liechtenstein
- Feste-Weihnachten
- Fasching
- Ostern

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

1. félév

- Kurze Geschichte der Ungarndeutschen/A magyarországi németek rövid története.
- Die Vertreibung der Ungarndeutschen/A magyarországi németek kitelepítése.
- Die deutschsprachigen Länder/Német nyelvű országok.
- Deutschland-Geographie/Németország földrajza:
  - Bundesländer/Tartományok
  - Kultur/Kultúrája
  - Berühmte Leute/Híres emberek
- Österreich-Geographie/Ausztria földrajza:
  - Bezirke/Tartományok
  - Kultur/Kultúrája
  - Berühmte Leute/Híres emberek

2. félév

- Schweiz-Geographie/Svájc földrajza:
  - Kantone/Kantonok
  - Kultur/Kultúrája
  - Berühmte Leute/Híres emberek
- Liechtenstein
- Feste-Weihnachten/Ünnepek-karácsony
- Fasching/Farsang
- Ostern/Húsvét

9.5.16. Kémia

7. évfolyam

Atomszerkezet:

- Az atom alkotórészei (atommag, elektronfelhő).
- Elemi részecskék jelölése, relatív töltése, relatív tömege, rendszám, tömegszám.
- Értse az atom semlegességét.
- Alkalmazza az elemi részecskék száma, a rendszám és a tömegszám közti kapcsolatot.
- Az elem fogalma, jelölése (vegyjel).
- Párosítatlan elektron, elektronpár, telített és telítetlen héj, vegyértékelektron, nemesgázszerkezet. A külső elektron és a főcsoport kapcsolata, az elektronhéj és a periódus kapcsolata.
- Az elemek csoportosítása (Mendelejev).
- Alkalmazza a vegyértékelektron-szerkezet és a periódusos rendszerben elfoglalt hely kapcsolatát az s- és p-mezőben.

Az ionok:

- Kation, anion fogalma.
- Értse a kationok és anionok képződését atomokból, elnevezésük (-id).

Kémiai kötések:

- Ionkötés, kovalens kötés, fémes kötés.
- Értse az ionkötés és kovalens kötés kialakulását.
- Tudja a tanult ionokból megszerkeszteni az ionvegyületek tapasztalati képletét.

Molekulák:

- Molekula fogalma, jelölése, kötő és nemkötő elektronpár.
- Elemmolekulák, vegyületmolekulák.
- Egyszeres és többszörös kötés kialakulása.

Anyagi halmazok:

- Anyagi halmaz fogalma, elem, vegyület, keverék.
- Tudja besorolni az anyagi rendszereket.

Halmazállapotok, halmazállapot változások:

- Gázhalmazállapot, folyadék, szilárd halmazállapot.
- A gázok, folyadékok jellemzése.
- Szilárd halmazállapot jellemzése.

Oldatok:

- Az oldatok összetétele.
- Az oldódás feltételei.
- Keverékek, oldatok szétválasztása.
- Az oldatok töménységének kiszámítása.

Kémiai reakciók:

- Fizikai és kémiai változás közti különbség.
- A kémiai reakció fogalma.
- A kémiai reakciók csoportosítása: egyesülés, bomlás.
- Exoterm, endoterm reakciók jellemzése.
- Értse a redoxireakciók során végbemenő változásokat.
- Értse a sav-bázis reakciók során végbemenő változásokat.
- Tudja a pH és a kémhatás közti összefüggést, savas, lúgos, semleges kémhatást.
- Ismerje a lakmuszt, univerzális indikátort, fenolftaleint.
- Értse a közömbösítés lényegét.

8. évfolyam (2022-2023. tanév)*Kémia a természetben:*

- A hidrogén szerkezete, fizikai, kémiai tulajdonságai, felhasználása, kémiai reakcióinak felírása egyenlettel.
- A levegő összetétele, alkotói jellemzése.
- A víz mindhárom halmazállapotának jellemzése, jelentősége.
- Ásványvíz, gyógyvíz, termásvíz jellemzése, összetétele.
- Ásványok, kőzetek, ércek.
- Tudja felírni a cseppkőképződést egyenlettel.
- A szén és oxidjai, szénsav.
- A szén allotróp módosulatai és jellemzése.
- Kudja felírni a szén-dioxid és szén-monoxid kémiai reakcióit egyenlettel.
- karbonátok.

Kémia az iparban:

- A vas fizikai és kémiai tulajdonságai, kémiai reakcióinak felírása egyenlettel.
- Az alumínium fizikai és kémiai tulajdonságai, kémiai reakcióinak felírása egyenlettel.
- Ismerje a vasgyártás folyamatát, írja fel a részfolyamatokat kémiai egyenlettel.
- Ismerje az alumíniumgyártás folyamatát, írja fel a részfolyamatokat kémiai egyenlettel.
- Értelmezze: mészegetés, mészoltás, habarcs megkötése - írja fel kémiai egyenlettel.
- A gipsz képlete, fizikai tulajdonságai, felhasználása.
- A cement és beton gyártása, felhasználása.
- Ismerje a porcelán-, üveg- és papírgyártás folyamatát.
- Ismerje a természetes és mesterséges műanyagok tulajdonságait, felhasználási területeit.
- Tudja csoportosítani és jellemezni az energiaforrásokat- előnyei, hátrányai.

Szerves vegyületek:

- Szerves vegyületek felépítése, csoportosítása.
- A szénhidrogének jellemző tulajdonságai, felhasználása.
- Alkoholok, szerves savak funkciós csoportja.
- A szeszes erjedés egyenlete.
- Az etanol fizikai és kémiai tulajdonságai, felhasználása, élettani hatása.
- Metanol, glikol fizikai tulajdonságai, élettani hatása.
- Ecetsav fizikai és kémiai tulajdonságai, kémiai reakcióinak felírása kémiai egyenlettel.
- Szénhidrátok csoportosítása.
- Szőlőcukor fizikai és kémiai tulajdonságai, felhasználása, élettani hatása.
- Gyümölcscukor és répacukor fizikai és kémiai tulajdonságai, felhasználása, élettani hatása.
- Fehérjék összetétele, felépítése, kicsapódása.
- Az aminosavak felépítése, peptidkötés kialakulása.
- Zsírok, olajok fizikai és kémiai tulajdonságai, felhasználása, élettani hatása.
- Egészséges táplálkozás.
- Szenvedélybetegségek: alkaloidák, tudatmódosító szerek.

Kémia a háztartásban:

- Ismerje a háztartásban használt savak, lúgok, sók tulajdonságait és felhasználási területeit.
- Ismerje a szappan szerkezetét, tisztító hatásának mechanizmusát.
- Ismerje a hulladékkezelés szabályait-szelektív hulladékgyűjtés.
- Ismerje a mezőgazdaságban használt vegyszereket-permetezőszerek, műtrágyák.
- Ismerje a galvánelem, akkumulátor működési elvét.

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)*Kémia a természetben:*

- A hidrogén szerkezete, fizikai, kémiai tulajdonságai, felhasználása.
- A levegő összetétele, alkotói jellemzése.
- A víz mindhárom halmazállapotának jellemzése, jelentősége.
- Ásványvíz, gyógyvíz, termásvíz jellemzése.
- Ásványok, kőzetek, ércek.
- A szén és oxidjai, szénsav.
- A szén allotróp módosulatai.

Kémia az iparban:

- A vas fizikai és kémiai tulajdonságai.
- Az alumínium fizikai és kémiai tulajdonságai.
- Ismerje a vasgyártás folyamatát.
- Ismerje az alumíniumgyártás folyamatát.
- Értelmezze: mészégetés, mészsoltás, habarcs megkötése.
- A gipsz képlete, fizikai tulajdonságai, felhasználása.
- A cement és beton gyártása, felhasználása.
- Ismerje a porcelán-, üveg- és papírgyártás folyamatát.
- Ismerje a természetes és mesterséges műanyagok tulajdonságait, felhasználási területeit.
- Tudja csoportosítani és jellemezni az energiaforrásokat.

Kémia a mindennapokban:

- Szerves vegyületek felépítése.
- A szénhidrogének jellemző tulajdonságai, felhasználása.
- Alkoholok, szerves savak funkciós csoportja.
- Az etanol fizikai és kémiai tulajdonságai, felhasználása, élettani hatása.
- Metanol, glikol fizikai tulajdonságai, élettani hatása.
- Ecetsav fizikai és kémiai tulajdonságai.
- Szénhidrátok csoportosítása.
- Szőlőcukor fizikai és kémiai tulajdonságai, felhasználása, élettani hatása.
- Gyümölcscukor és répacukor fizikai és kémiai tulajdonságai, felhasználása, élettani hatása.
- Fehérjék összetétele, felépítése, kicsapódása.
- Zsírok, olajok fizikai és kémiai tulajdonságai, felhasználása, élettani hatása.
- Egészséges táplálkozás.
- Szenvedélybetegségek: tudatmódosító szerek.

Kémia a háztartásban:

- Ismerje a háztartásban használt savak, lúgok, sók tulajdonságait és felhasználási területeit.
- Ismerje a szappan szerkezetét, tisztító hatásának mechanizmusát.
- Ismerje a hulladékkezelés szabályait-szelektív hulladékgyűjtés.
- Ismerje a mezőgazdaságban használt vegyszereket-permetezőszerek, műtrágyák.
- Ismerje a galvánelem, akkumulátor működési elvét.

9.5.17. Környezetismeret

3. évfolyam

Megfigyelés, mérés:

- Adott szempontok alapján megfigyeléseket, méréseket képes végezni.
- Adott szempontok szerint élőlényeket és élettelen anyagokat összehasonlít, csoportosít.
- Felismeri, megfigyeli és megnevezi az életfeltételeket és életjelenségeket.
- Ismeri és megnevezi az anyagok halmazállapotát.
- Ismeri és megnevezi a növények fő részeit, azok szerepét a növény életében.
- Ismeri és megnevezi a megfigyelt állatok testrészeit.

Az élettelen környezet kölcsönhatásai:

- Képes a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusai szerint megvalósítani.
- Figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (olvadás, forrás,...).
- Ismeri a víz körforgását.

Tájékozódás az időben:

- Meg tudja nevezni a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat.
- Ismeri az évszakok jellemzőit.
- Eligazodik a naptárban.
- Ismeri az emberi életszakaszokat.

Tájékozódás a térben:

- Ismeri a fő- és mellékvilágítójakat.
- Ismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák (síkság, dombság, hegység), vizek (ér, patak, csermely, folyó, tó, tenger).

Testünk, egészségünk:

- Felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit.
- Megnevezi az érzékszerveket.
- Ismeri az egészséges életmód alapelveit, összetevőit.

4. évfolyam (2022-2023. tanév)

- Tudja alkalmazni az egészséges életmód alapvető elemeit az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére.
- Ismerje az életkornak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedést a segítségnyújtást igénylő helyzetekben.
- Ismerje fel a természetvédelem fontosságát.
- Ismerje a hosszúság és idő mérését, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslését.
- Legyen képes adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására.
- Ismerje a fenntartható életmód jelentőségét, és a hagyományok szerepének fontosságát a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében.
- Tudja bemutatni az élőlények szerveződési szintjeit és az életközösségek kapcsolatait.
- Csoportosítsa az élőlényeket tetszőleges és adott szempontsor szerint.
- Legyen képes egy természetes életközösség bemutatására.
- Tudjon egy konkrét gyártási folyamat kapcsán a technológiai folyamatot értelmezni, az ezzel kapcsolatos felelős fogyasztói magatartásról beszélni.
- Magyarország elhelyezése a földrajzi térben, néhány fő kulturális és természeti értékének ismerete.
- Informatikai és kommunikációs eszközök irányított használata az információkeresésben és a problémák megoldásában.

4. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

Az élettelen környezet kölcsönhatásai:

- Képes tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végezni.
- Csoportosítja az éghető és éghetetlen anyagokat.
- Ismeri az égés feltételeit, az égéssel kapcsolatos vészhelyzetek kezelését.

Tájékozódás az időben:

- Felismeri a napszakok, évszakok változásait, valamint a Föld mozgásai közötti összefüggéseket.
- Analóg és digitális óráról leolvassa a pontos időt.

Hazánk Magyarország:

- Megkülönböztet néhány térképajtát: domborzati, közigazgatási, turista.
- Térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit, vizeit.
- Térkép segítségével megnevezi és megmutatja hazánk nagytájakait, szomszédos országait, fővárosát, saját megyénket, megyeszékhelyünket, városunkat.

Életközösségek lakóhelyünk környezetében:

- Megnevezi a megismert életközösségeket.
- Megnevezi a megismert életközösségekre jellemző állatokat, növényeket.
- Konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely-életmód-testfelépítés kapcsolatát.
- A megismert élőlényekből táplálékláncot képes összeállítani.
- Felismeri a természetvédelem jelentőségét.

Testünk, egészségünk:

- Ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait.
- Tisztában van az egészséges életmód alapvető elemeivel, szokásaival.

9.5.18. Magyar nyelv és irodalom

1. évfolyam

- A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket.
- Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit.
- A kérdésekre értelmesen válaszoljon.
- Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit.
- Legyen képes összefüggő mondatok alkotására.
- Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szöveghűen mondja el a rövid memoriterekét.
- Ismerje az írott és nyomtatott kisbetűket.
- Írása legyen rendezett, pontos.
- Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történelmi érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett.
- Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.

2. évfolyam

- A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket.
- Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit.
- A kérdésekre értelmesen válaszoljon.

- Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban.
- Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit.
- Legyen képes összefüggő mondatok alkotására.
- Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szöveghűen mondja el a memoritereket.
- Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő számú szókinccsel.
- Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel.
- Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak lényegét.
- Írása legyen rendezett, pontos.
- Ismerje fel és nevezze meg a tanult nyelvtani fogalmakat, szükség szerint idézze fel és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet szavaiban.
- Jelölje helyesen a j hangot 20 begyakorolt szóban.
- Helyesen válassza el az egyszerű szavakat.
- Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történelmi érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett.
- Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.

3. évfolyam

- Élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikáljon.
- Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján értse meg az új kifejezések jelentését.
- Beszédlégzése és artikulációja legyen megfelelő, fordítson figyelmet a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd helyes ritmusára, hangsúlyára, tempójára, az élethelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra.
- A tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tudja tolmácsolni.
- Képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján értsen meg.
- Ismerje fel és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítsa a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását.
- A mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről tudjon kérdéseket megfogalmazni, véleményt alkotni.
- Tudjon különbséget tenni a mesés és valóságos történetek között.
- Ismerje fel Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című verseinek részleteit.
- Ismerje az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit.
- Biztosan ismerje a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat legyen képes betűrendbe sorolni.
- Tudja megkülönböztetni egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat tudja jelölni.
- Tudjon különbséget tenni az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között.
- A hangjelölés megismert szabályait alkalmazza helyesen a tanult szavakban.
- Biztosan szótagoljon, tudja alkalmazni az elválasztás szabályait.
- Az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon.
- Törekedjen a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre.
- Gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is tudja megfogalmazni.
- A kiejtéstől eltérő helyesírású ismert szavakat megfigyelés és szóelemzés alkalmazásával megfelelően tudja leírni.

- A mondatot nagybetűvel kezdje, alkalmazza a mondat a mondatvégi írásjeleket.
- Szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat tudjon leírni megfigyelés és/vagy diktálás alapján.
- Kérdésre adott válaszában todalékolja helyesen a szavakat.
- Tudja megkülönböztetni a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket.
- Ismerje fel és önállóan vagy segítséggel helyesen tudja leírni a mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait.
- Ismerje fel és önállóan vagy segítséggel helyesen írja le az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat.
- Tudja megkülönböztetni a szavak egyes és többes számát.

4. évfolyam (2022-2023. tanév)

Olvasás-szövegértés-fogalmazás:

- A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket.
- Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban.
- Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit.
- Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez.
- Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel.
- Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg.
- A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el.
- Adott vagy választott témáról 8-10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával.
- Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról.
- Szöveghűen mondja el a memoritereket.

Írás- és nyelvtani ismeretek:

- Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek.
- Írástechnikai hibát ne kövessen el.
- Tudjon percenként kb. 35-40 betűt leírni.
- Ismerje fel és nevezze meg a tanult nyelvtani fogalmakat, szükség szerint idézze fel és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet szavaiban.
- Jelölje helyesen a *j* hangot 40-50 begyakorolt szóban.
- Helyesen alkalmazza az elválasztás szabályait.
- Tudjon 10-12 szót helyesen betűrendbe sorolni.
- Tudja megnevezni a tanult mondatfajtákat.
- Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is.
- Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa.
- Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek.

4. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

- Élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikáljon.
- Egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján értse meg az új kifejezések jelentését.
- Beszédlégzése és artikulációja legyen megfelelő, fordítson figyelmet a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd helyes ritmusára, hangsúlyára, tempójára, az élethelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra.

- A tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tudja tolmácsolni.
- Felkészülés után tagolt szöveget tudjon érthetően felolvasni hangosan.
- Képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján értsen meg.
- Ismerje fel és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítsa a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását.
- A mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről tudjon kérdéseket megfogalmazni, véleményt alkotni.
- Tudjon különbséget tenni a mesés és valószerű történetek között.
- Legyen képes a szöveg megértését igazoló feladatokat megoldani.
- Tudja felidézni Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című verseinek részleteit.
- Ismerje az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit.
- Biztosan ismerje a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat legyen képes betűrendbe sorolni.
- Tudja megkülönböztetni egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat tudja jelölni.
- Tudjon különbséget tenni az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között, valamint időtartamukat tudja jelölni.
- A hangjelölés megismert szabályait alkalmazza helyesen a tanult szavakban.
- Biztosan szótagoljon, tudja alkalmazni az elválasztás szabályait.
- Az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon.
- Törekedjen a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre.
- Gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is tudja megfogalmazni.
- A kiejtéstől eltérő helyesírású, ismert szavakat megfigyelés és szóelemzés alkalmazásával megfelelően tudja leírni.
- A mondatot nagybetűvel kezdje, alkalmazza a mondat a mondatvégi írásjeleket.
- Szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat tudjon leírni megfigyelés és/vagy diktálás alapján.
- Kérdésre adott válaszában toldalékolja helyesen a szavakat.
- Tudja megkülönböztetni a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket.
- Ismerje fel és jelentésük alapján csoportosítsa és önállóan vagy segítséggel írja le az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét.
- Tudja megkülönböztetni a szavak egyes és többes számát.
- A személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.
- Ismerje fel és önállóan vagy segítséggel helyesen írja le a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait.
- Ismerje fel és önállóan vagy segítséggel helyesen tudja leírni a mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait.

5. évfolyam

Magyar nyelv

Tollbamondás

Nyelvtani ismeretek:

- Kommunikációs alapismeretek.
- A beszédhangok csoportosítása.
- A mássalhangzók és a magánhangzók.
- A magyar ábécé.
- A betűrendbe sorolás szabályai.
- Az elválasztás szabályai.
- A keletkezés szabályai.
- A helyesírási alapelvek:
  - A kiejtés szerinti írásmód.
  - A szóelemzés szerinti írásmód.
  - A hagyományos írásmód.
  - Az egyszerűsítő írásmód.
- Hangalak és jelentés.
- Állandósult szókapcsolatok.
- Szövegértés

Irodalom

Témakörök, művek:

- A mesék:
  - A mesék jellemzői, fajtái
  - Tündérszép Ilona és Árgyélus
  - A holló és a róka
- Petőfi Sándor: János vitéz
- Szülőföld, táj, család:
  - Petőfi Sándor: Egy estém otthon
  - Arany János: Családi kör
  - Petőfi Sándor: Az Alföld
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

Memoriterek:

- Részletek a János vitézből
- Arany János: Családi kör / Petőfi Sándor: Az Alföld

Irodalomelméleti fogalmak:

- Szóképek (megszemélyesítés, hasonlat, metafora)
- Mese (népmese, műmese)
- Monda
- Elbeszélő költemény

6. évfolyam

Magyar nyelv

- A szófajok:
  - A főnév csoportosítása: köznevek és tulajdonnevek.
  - A tulajdonnevek fajtái és helyesírásuk.
  - A melléknév (fokozás, ragok).

- A számnév fajtái és helyesírásuk.
- A névmások típusai.
- Az igenevek fajtái, képzésük (főnévi, melléknévi, határozói).
- A határozószó.
- A viszonyszók (igekötő, névelő, névutó, kötőszó).
- Szövegértés – szövegalkotás - könyvtárhasználat

Irodalom

- A mondák fajtái.
- Arany János: Toldi (cselekmény, szerkezet)
- Balladák:
  - Kőmíves Kelemen
  - Arany János: A walesi bárdok
- Arany János: Mátyás anyja
- Fazekas Mihály: Lúdas Matyi
- Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
- Hazaszeretet, szerelem - válogatott költemények
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Daniel Defoe: Robinson Crusoe
- Irodalomelméleti fogalmak: monda, verses levél, elbeszélő költemény, konfliktus, előhang, mottó, dal, ballada, elégia.
- Memoriter:
  - Arany János: Toldi – Előhang; 1. ének: 1-4. vsz.
  - Arany János: A walesi bárdok
  - Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem

7. évfolyam

Magyar nyelv

Nyelvtani ismeretek:

- Kommunikáció, digitális írásbeliség
- Mondat a szövegben
  - Egyszerű mondat részei:
    - Az állítmány.
    - Az alany.
    - A tárgy.
    - Határozók (Hely-, idő-, állapot- és módhatározó, eszköz-, társ-, részes-, ok-, cél-és állandó határozó).
    - A jelzők (Minőség-, mennyiség-, birtokos és értelmező jelző).
  - Alá- és mellérendelő szószerkezetek.
  - Szösszetételek.
- A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai.
- Szövegértés

Irodalom

Témakörök, művek:

- Középkor:
  - Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe?
- Reneszánsz, humanizmus, reformáció:
  - Janus Pannonius: Pannonia dicsérete
  - Balassi Bálint: Egy katonaének

- Irodalmunk a 17-18. században:
  - Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak)
  - Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)
- Klasszicizmus és romantika:
  - Csokonai Vitéz Mihály
  - Berzsenyi Dániel
  - Kölcsey Ferenc
  - Vörösmarty Mihály
  - Petőfi Sándor
  - Arany János
  - Jókai Mór
  - Mikszáth Kálmán
- Magyar ifjúsági regény (Csukás István: Vakáció a halott utcában)

Memoriterek:

- Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
- Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg
- Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
- Petőfi Sándor: Szeptember végén

Irodalomelméleti fogalmak: életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia), levél, emlékirat, romantika, óda, elégia, himnusz, kispika, anekdota, novella, elbeszélés, történet, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás.

8. évfolyam (2022-2023. tanév)

Magyar nyelv

- Ismerje fel a mondatokat a beszélő szándéka szerint, az írásjeleket helyesen alkalmazza a mondatok végén.
- Tudja megkülönböztetni az egyszerű és az összetett mondatokat.
- Tudja elmondani az alárendelő összetett mondatok ismérveit, fajtáit, egyszerűbb összetett mondatot tudjon ábrázolni.
- Ismerje a mellérendelő összetett mondatok fajtáit, jeleit, néhány kötőszót, és tudjon elemezni egyszerűbb mellérendelő összetett mondatot.
- Az alapvető tulajdonneveket írja helyesen (saját adatai).
- Tudjon önéletrajzot írni tanári segítséggel.
- Rendelkezzen minimális nyelvtörténeti ismerettel: tudja felsorolni nyelvrokonainkat, tudja jellemezni a magyar nyelv természetét.
- Legyen fogalma a nyelvjárásokról, a nyelvváltozatokról.

Irodalom

- A tanuló legyen képes a szöveg értő olvasását biztosító olvasásra, az olvasott szöveg tartalmának elmondására.
- Tudja elmondani, hogy mit tanultunk irodalomból 8. osztályban, vagyis felsorolni az írók költők nevét, tudjon említeni 8.-ban tanult irodalmi alkotásokat.
- Tudja az irodalmi műfajokat műnemek szerint elrendezni.
- Ismerje a következő fogalmakat: líra, epika, dráma, dal, elégia, epigramma, regény, novella, óda, szonett, szimbolizmus, szimbólum.
- Ismerje a következő költők életét vázlatosan, a tankönyvben lévő szöveg alapján: Ady Endre, Móricz Zsigmond, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, Tóth Árpád, Juhász Gyula, József Attila, Radnóti Miklós.

- Tudjon 3 idén tanult költeményt. (szabadon választható)
- Tudja elmondani Móricz Zsigmond: Hét krajcár című novellájának tartalmát.
- Ismerje Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig c. regényének tartalmát, ismerje a szereplők nevét.
- Tudjon az idén tanult irodalmi alkotásokról 2-3 mondatot mondani.

Művek: Ady Endre: A föl-földobott kő, Lédával a bálban, Őrizem a szemed. Móricz Zsigmond: Hét krajcár, Légy jó mindhalálig, Babits Mihály: Hazám, Kosztolányi Dezső: A szegény kisgyermek panaszai, Tóth Árpád: Körúti hajnal, Juhász Gyula: Milyen volt ..., József Attila: Tiszta szívvel, Születésnapomra, Levegőt!, Mikor az uccán..., Radnóti Miklós: Tétova óda, Nem tudhatom, Razglednicák, Tamási Áron: Ábel

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

Magyar nyelv

Nyelvtani ismeretek:

- Összetett mondat a szövegben:
  - A mellérendelő összetett mondat.
  - Az alárendelő összetett mondatok.
  - A sajátos jelentés tartalmú mellékmondat.
  - Az összetett mondat helyesírása.
  - Az idézés.
- Nyelvtörténet, nyelvrokonság:
  - A nyelvek osztályozása nyelvtípusok szerint.
  - Nyelvünk eredete, rokonsága.
  - Nyelvtörténet, nyelvemlékek.
  - Nyelvújítás.
- Szövegértés

Irodalom

Témakörök, művek:

- Líra a 20. század első felének magyar irodalmában (Ady Endre, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, Juhász Gyula, József Attila, Radnóti Miklós).
- Epika a 20. század első felének magyar irodalmában (Karinthy Frigyes, Móricz Zsigmond, Tamási Áron).
- Líra a 20. század második felének magyar irodalmában (Szabó Lőrinc, Nagy László, Weöres Sándor, Kányádi Sándor).
- Epika a 20. század második felének magyar irodalmában (Tamási Áron, Örkény István).

Memoriterek:

- Ady Endre: Őrizem a szemed
- József Attila: Születésnapomra
- József Attila: Mama
- Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)

Irodalomelméleti fogalmak: metonímia, szimbólum, anafora, kispika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény, népies regény, humor, paródia, aforizma, egyperces, groteszk, dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház, a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus.

9.5.19. Matematika

1. évfolyam

Gondolkodási és megismerési módszerek:

- Tudjon halmazokat összehasonlítani az elemek száma szerint, halmazokat alkotni.
- Ismerje az egyszerű matematikai kifejezéseket, jelöléseket.
- Helyesen tudja használni a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát.
- Tudjon néhány elemet sorba rendezni próbálgatással.

Számтан, algebra:

- Ismerje fel a számok helyét a számegyenesen.
- Értse a számszomszédokat.
- Legyen biztos számfogalma 20-as számkörben.
- Tudjon összeadni, kivonni 20-as számkörben.
- Ismerje és helyesen használja a matematikai jeleket +, -, =, >, <
- Tudja megkülönböztetni a páros és páratlan számokat.

Összefüggések, függvények, sorozatok:

- Tudjon növekvő és csökkenő számsorozatokot folytatni.
- Ismerje fel a számpárok közötti kapcsolatokat.
- Rendezzen sorba tárgyakat szín-, méret-, forma szerint.
- Tudjon kifejezni egyszerű függvénykapcsolatokat matematikai jelekkel.
- Értelmezze a szöveges feladatokat.

Geometria

- Ismerje fel a különböző vonalakat (egyenes, görbe).
- Tudjon különbséget tenni test és síkidom között.
- Legyen képes összehasonlításokra: rövidebb, hosszabb, magasabb, alacsonyabb...
- Tudjon tájékozódni irányok szerint.

Mérés

- Ismerje fel a szabvány mértékegységeket: dm, m, dl, l, kg, óra, hónap, év.
- Ismerje fel a mennyiségek közötti összefüggéseket.
- Tudja a mérőeszközöket használni tanítói segítséggel.

2. évfolyam

Gondolkodási és megismerési módszerek:

- Képes halmazokat összehasonlítani az elemek száma szerint, halmazt alkotni.
- Halmazok elemeit összehasonlítja, azonosítja, megkülönbözteti, a közös tulajdonságokat felismeri, megnevezi.
- A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát helyesen használja.
- Néhány elemet sorba rendez.

Számтан, algebra:

- A kétjegyű számokat leírja, olvassa.
- Tudjon tájékozódni a számegyenesen, találja meg a számok helyét.
- Meghatározza az egyes, tízes számszomszédokat.
- Képes természetes számok nagyság szerinti összehasonlítására.
- Meg tudja különböztetni a páros és páratlan számokat.
- Tud kétjegyű számokat képezni, helyi érték szerint bontani.
- A matematikai jeleket +, -, •, :, =, <, >, ( ) helyesen használja.
- Képes összeadni, kivonni, szorozni, osztani 100-as számkörben.
- Ismeri a szorzótáblát és bennfoglaló táblát.

Összefüggések, függvények, sorozatok:

- Ismerje fel a növekvő és csökkenő számsorozatok szabályát, eszköz segítségével tudja folytatni.
- Képes szöveges feladatot értelmezésére, megjelenítésére rajz segítségével, leírására művelettel.

Geometria

- Képes tájékozódni, ismeri az irányokat.
- Ismerje fel a különböző vonalakat (egyenes, görbe).
- Tudjon különbséget tenni test és síkidom között.

Mérés

- Képes a hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérésére.
- Ismerje a szabvány mértékegységeket: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év.

3. évfolyam*Gondolkodási és megismerési módszerek:*

- Felismeri és megnevezi egy halmazba tartozó elemek közös tulajdonságait.
- Adott tulajdonságú elemeket képes halmazba rendezni.
- Az összes eset megtalálása (próbálgatással).

Számтан, algebra:

- Tudjon tájékozódni a számegyenesen, találja meg a számok helyét.
- Ismerje a számok egyes, tízes, százszomszédjait, tízesekre, százszorosokra kerekített értékét.
- Helyesen írja, olvassa a számokat, bontsa azokat helyi érték szerint.
- Ismerje fel a negatív számokat a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).
- Tudjon számokat nagyság szerint összehasonlítani, sorba rendezni.
- Ismeri a kerekítés szabályait, becslésnél tudja alkalmazni.
- Ismeri a szorzótáblát és bennfoglaló táblát, tudjon szorozni, osztani 10-zel, 100-zal.
- Ismeri a tanult matematikai fogalmakat: összeg, különbség, szorzat, hányados.
- Egyszerű feladatokban felismeri és alkalmazza a műveleti sorrendet.
- Képes négyjegyű számokat írásban összeadni, kivonni, egyjegyű számmal szorozni, osztani.
- Tudjon megoldani egyszerű szöveges feladatot a megoldási algoritmus alkalmazásával.

Összefüggések, függvények, sorozatok:

- Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése.
- Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.
- A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása.

Geometria:

- Ismerje fel az egyszerű geometriai alakzatokat: háromszög, négyzet, téglalap, sokszög. Tudja létrehozni egyszerű módszerekkel és ismerje jellemzőiket.
- Ismerje fel a kockát és a téglateetet.
- Ismerje a szabvány mértékegységeket: mm, cm, m, km; ml, cl, l, hl; g, dkg, kg, t; másodperc, perc, óra, nap.
- Tudjon megoldani egyszerű szám és szöveges feladatokat a tanult mértékegységekkel.

Valószínűség, statisztika:

- Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. Táblázat adatainak értelmezése.
- Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása.
- Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.

Informatikai ismeretek:

- Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata.
- Együttműködés interaktív tábla használatánál.

4. évfolyam (2022-2023. tanév)*Gondolkodási és megismerési módszerek:*

- Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.
- Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.
- Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.
- A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben.
- Az összes eset megtalálása (próbálgatással).

Számtan, algebra:

- Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok értése.
- Számok írása, olvasása (10 000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 10 000-es számkörben.
- Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).
- A 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 10 000-es számkörben.
- Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.
- Becslés és a kerekítés alkalmazása.
- Fejben számolás száz-as számkörben.
- A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben.
- Fejben számolás 10 000-ig nullákra végződő egyszerű esetekben.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete. Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása. Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása.
- Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás egy- és kétjegyű, osztás egyjegyű számmal írásban.
- Műveletek ellenőrzése.
- Római számok írása, olvasása I, V, X, L, C, D, M jelekkel.
- Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.
- Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.

Összefüggések, függvények, sorozatok:

- Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése.
- Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.
- A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása.

Geometria:

- Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek.
- A szabvány mértékegységek ismerete: mm, cm, m, km; ml, cl, l, hl; g, dkg, kg, t; másodperc, perc, óra, nap. Átváltások szomszédos mértékegységek között.
- Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).
- Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.
- Kör fogalmának tapasztalati ismerete.
- A test és a síkidom közötti különbség megértése.
- Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői.
- Gömb felismerése.
- Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállításuk hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.

- Négyzet, téglalap kerülete.
- Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.

Valószínűség, statisztika:

- Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. Táblázat adatainak értelmezése.
- Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása.
- Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.

Informatikai ismeretek:

- Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata.
- Egy rajzoló program ismerte; egyszerű ábrák elkészítése, színezése.

4. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

Gondolkodási és megismerési módszerek:

- Ismerje fel és nevezze meg a halmazba tartozó elemek közös tulajdonságait.
- Adott tulajdonságú elemeket tudjon halmazba rendezni.
- Tudja eldönteni, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.
- Az összes eset megtalálása (próbálgatással).

Számтан, algebra:

- Tudjon tájékozódni a számegyenesen, találja meg a számok helyét.
- Ismerje a számok egyes, tízes, százasként, tízesekre, százasként kerekített értékét.
- Tudja a számokat írni, olvasni 10 000-es számkörben.
- Ismerje fel a negatív számokat a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).
- Tudja összehasonlítani nagyság szerint a természetes számokat 10 000-es számkörben.
- Tudja a számokat kerekíteni, ezekkel becsülni.
- Fejben számolás kerek százasként 10 000-es számkörben.
- A szorzó és bennfoglaló tábla biztos ismerete 100-as számkörben.
- Ismerje az összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmát.
- Tudja alkalmazni a műveletek tulajdonságait, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségét.
- Ismerje fel a műveletek sorrendjét, és alkalmazza.
- Tudjon írásban négyjegyű számokat összeadni, kivonni, szorozni egy- és kétjegyű szorzóval, osztani egyjegyű számmal.
- Tudja a különböző műveleteket ellenőrizni.
- Ismerje a római számok írását, olvasását I, V, X, L, C, D, M jelekkel.
- Tudjon megoldani egyszerű szöveges feladatot a megoldási algoritmus alkalmazásával

Összefüggések, függvények, sorozatok:

- Szabályfelismerés, szabálykövetés.
- Ismerje fel és folytassa a növekvő és csökkenő számsorozatokat.
- Vegye észre az összefüggéseket az egyszerű sorozatok elemei között.
- Tudjon egyszerű formában szabályt megfogalmazni a hiányzó elemek pótlására.

Geometria:

- Ismerje fel az egyenesek kölcsönös helyzetét: metsző és párhuzamos egyenesek.
- Ismerje a szabvány mértékegységeket: mm, cm, m, km; ml, cl, l, hl; g, dkg, kg, t; másodperc, perc, óra, nap.
- Tudjon átváltani szomszédos mértékegységek között.
- Ismerje fel és tudjon létrehozni különböző sokszögeket egyszerű módszerekkel.
- Ismerje fel a test és a síkidom közötti különbségeket.
- Ismerje fel a kockát és a téglalapot és nevezze meg jellemzőit.
- Tudjon tükrös és tengelyesen szimmetrikus alakzatokat előállítani hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Tudja kiszámolni a négyzet, téglalap területét.

Valószínűség, statisztika:

- Tudja a tapasztalati adatokat lejegyezni, táblázatba rendezni, táblázat adatait értelmezni.
- Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása.
- Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.

Informatikai ismeretek:

- Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata.
- Egy rajzoló program ismerte; egyszerű ábrák elkészítése, színezése.

5. évfolyam***Gondolkodási módszerek – halmazok, matematikai logika****TANULÁSI EREDMÉNYEK*

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Elemek elrendezése, rendszerezése adott szempont(ok) szerint.
- Részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol.
- Véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben;
- Számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegegyenesen ábrázol.

FOGALMAK

- Halmaz, elem, halmazábra, részhalmaz, közös rész, egyesítés, számegegyenes.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Konkrét esetekben halmazokat felismer és ábrázol.

Gondolkodási módszerek – kombinatorika, gráfok*TANULÁSI EREDMÉNYEK*

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Igaz és hamis állításokat fogalmaz meg.
- Tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít.
- A logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére.
- Összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket.

FOGALMAK

- „Igaz”, „hamis”; nyitott mondat, igazsághalmaz; „és”, „vagy”; „legalább”, „legfeljebb”; lehetőségek, összes lehetőség, rendszerező áttekintés, ágrajz.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja.

Aritmetika, algebra - természetes számok halmaza, számelmélet, egész számok, racionális számok, törtek*TANULÁSI EREDMÉNYEK*

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját nagy számok esetén.
- Ismeri a római számjelek közül az L, C, D, M jeleket, felismeri az ezekkel képzett számokat a hétköznapi helyzetekben.
- Írásban összead, kivon és szoroz.
- Ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében.
- A műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt ésszerűen kerekíti.

- Ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényező felbontását 1000-es számkörben.
- Meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét.
- Ismeri az egész számokat.
- Ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat.
- Érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén.
- Összeadás, kivonás az egészek és a törtek körében.
- Szorzás, osztás az egészek és a törtek körében (tört szorzása, osztása egész számmal, 0 szerepe a szorzásban, osztásban).
- Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai.
- Műveleti tulajdonságok, a helyes műveleti sorrend.
- Műveletek eredményeinek előzetes becslése, ellenőrzése, kerekítése.

FOGALMAK

- Helyi érték, alaki érték, valódi érték, osztó, közös osztó, többszörös, közös többszörös.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

Egész számok; alapműveletek egész számokkal:

- Gyakorlati feladatok megoldása során legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.
- Meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét.
- Ismeri az egész számokat.

Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok:

- Ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat.
- Érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén.
- Megfelelteti egymásnak a racionális számok közönséges tört és tizedes tört alakját.

Alapműveletek közönséges törtekkel:

- Elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében.
- Ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat.

Alapműveletek tizedes törtekkel:

- Gyakorlati feladatok megoldása során tizedes törtet legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.
- Megoldását ellenőrzi.

Aritmetika, algebra - arányosság, százalékszámítás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Arányos következtetések.
- A mindennapi életben felmerülő, egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel.
- Egyenes arányosság.

FOGALMAK

- Összeadandók, az összeg tagjai, kisebbítendő, kivonandó, különbség, szorzandó, szorzó, szorzat, a szorzat tényezői, felcserélhetőség, osztandó, osztó, hányados, maradék, zárójel, kerekítés, becslés, ellenőrzés.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben.
- Ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén.
- Az idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.

Aritmetika; algebra - betűs kifejezések, egyenletek**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Szöveges feladatok megoldása.
- Egyszerű matematikai problémát tartalmazó rövidebb és hosszabb szövegek feldolgozása.

FOGALMAK

- Kerekítés, hosszúság, őrztartalom, idő szabványmértékegységei, becslés, ellenőrzés.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Nincs.

Függvények és sorozatok**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Táblázat hiányzó elemeinek pótlása ismert vagy felismert szabály alapján, ábrázolásuk grafikonon.
- Egyszerű grafikonok értelmezése.
- Változó mennyiségek közötti kapcsolatok, ábrázolásuk derékszögű koordináta-rendszerben.
- Sorozat megadása a képzés szabályával, illetve néhány elemével.
- Sorozatok folytatása adott szabály szerint.

FOGALMAK

- Sorozat, számsorozat, szabály, egyenes arányosság, koordináta-rendszer, táblázat, grafikon.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Tájékozódik a koordináta-rendszerben: koordinátaival adott pontot ábrázol, megadott pont koordinátáit leolvassa.
- Sorozatokat adott szabály alapján folytat.
- Néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt.

Geometria - síkgeometria**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Sokszögek kerülete.
- Téglalap, négyzet kerülete, területe.
- Síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.
- A tér elemei: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány.
- Párhuzamosság, merőlegesség, konvexitás.
- Síkidomok, sokszögek (háromszögek, négyszögek) szemléletes fogalma.
- A távolság szemléletes fogalma, adott tulajdonságú pontok keresése.
- Két pont, pont és egyenes távolsága.
- Két egyenes távolsága.
- Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok
- Kör, gömb szemléletes fogalma.
- Sugár, átmérő, húr, szelő, érintő.
- Két ponttól egyenlő távolságra levő pontok.
- Szakaszfelező merőleges
- A szög fogalma, mérése. Szögfajták.
- A szög jelölése, betűzése.
- Adott egyenesre merőleges szerkesztése.
- Adott egyenessel párhuzamos szerkesztése.

- Téglalap, négyzet szerkesztése.

FOGALMAK

- Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík, merőlegesség, párhuzamosság, szögfajták.
- Távolság, szakaszfelező merőleges, szögfelező.
- Síkidom, sokszög, kör, test, csúcs, él, lap, szög, gömb.
- Szögfajták, kerület, terület, űrtartalom és mértékegységei,
- Kerület, terület, felszín, testek hálója, térfogat.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén.
- Síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.
- Csoportosítja a háromszögeket szögeik és oldalaik szerint.
- Felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat.
- A szerkesztéshez tervet, előzetes ábrát készít.
- Ismeri az alapszerkesztéseket: szakaszfelező merőlegest, szögfelezőt, merőleges és párhuzamos egyeneseket szerkeszt, szöveget másol.

Geometria- térgeometria

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Kocka, téglatest tulajdonságai, hálója.

FOGALMAK

- Kerület, terület, felszín, testek hálója, térfogat.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján.
- Ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma.

Statisztika és valószínűség

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése.
- Egyszerű diagramok, értelmezése, táblázatok olvasása, készítése.
- Megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg.
- Átlagszámítás néhány adat esetén (számtani közép).
- Valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is.
- Valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ.

FOGALMAK

- Adat, diagram, átlag, valószínűségi kísérlet, biztos esemény, lehetetlen esemény.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ.

6. évfolyam

Gondolkodási módszerek – halmazok, matematikai logika

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére

- Elemeket halmazba rendez több szempont alapján.
- Részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol.
- Véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben.
- Számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol.
- Fogalmak.
- Halmaz, elem, részhalmaz, egyesítés, közös rész, egyesítés, számegyenes.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Konkrét esetekben halmazokat felismer és ábrázol.

Gondolkodási módszerek – kombinatorika, gráfok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Igaz és hamis állításokat fogalmaz meg.
- Tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít.
- A logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére.
- Összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket.
- Változatos tartalmú szövegek értelmezése.
- Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata (pl. egyenlő; kisebb; nagyobb; több; kevesebb; nem; és; vagy; minden; van olyan, legalább, legfeljebb).

FOGALMAK

- „Igaz”, „hamis”; nyitott mondat, igazsághalmaz; „és”, „vagy”; „legalább”, „legfeljebb”; lehetőségek, összes lehetőség, rendszerező áttekintés, ágrajz.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja.

Aritmetika, algebra - természetes számok halmaza, számelmélet, egész számok, racionális számok, törtek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényező felbontását 1000-es számkörben.
- Meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét.
- Egyszerű oszthatósági szabályok (2-vel, 3-mal, 5-tel, 9-cel, 10-zel, 100-zal).
- Két szám közös osztói, közös többszörösei.
- Írásban összead, kivon és szoroz.
- Ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelzésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében.
- A műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti.
- A gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít.

- A fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.
- Ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében.
- A műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti.
- A gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít.
- A fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.
- Ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre.
- Elvégzi az alpműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével.
- Ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében.
- A műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti.
- Elvégzi az alpműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével.
- Írásban összead, kivon és szoroz.
- Ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében.
- A műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti.
- A gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít.
- A fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.

FOGALMAK

- Helyi érték, alaki érték, valódi érték, osztó, közös osztó, többszörös, közös többszörös, összeadandók, az összeg tagjai, kisebbitendő, kivonandó, különbség, szorzandó, szorzó, szorzat, a szorzat tényezői, felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság, osztandó, osztó, hányados, maradék, zárójel. Közös osztó, közös többszörös. Kerekítés, becslés, ellenőrzés.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját nagy számok esetén.
- Ismeri a római számjelek közül az L, C, D, M jeleket, felismeri az ezekkel képzett számokat a hétköznapi helyzetekben.
- Ismeri és alkalmazza a 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatóság szabályait.
- A természetes számokat osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint csoportosítja.
- Gyakorlati feladatok megoldása során legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.
- Meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét.
- Ismeri az egész számokat.
- Ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat.
- Érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén.
- Megfelelteti egymásnak a racionális számok közönséges tört és tizedes tört alakját.
- Meghatározza konkrét számok reciprokát.
- Gyakorlati feladatok megoldása során tizedes törtet legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.
- Megoldását ellenőrzi.

Aritmetika, algebra - arányosság, százalékszámítás**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Arányos következtetések.
- A mindennapi életben felmerülő, egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel.
- Egyenes arányosság.

FOGALMAK

- Arány, egyenes arányosság. Százalék, százalékérték, alap, százalékláb. Negatív szám, előjel, ellentett, abszolút érték. Közönséges tört, számláló, nevező, törtvonal, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés, közös nevező, reciprokok, tizedestört, tizedesvessző, helyi értékes írásmód, racionális szám, számegyenes, kerekítés, arány, egyenes arányosság, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységei, becslés, ellenőrzés.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben.
- Ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén.
- Az idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.

Aritmetika; algebra - betűs kifejezések, egyenletek**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvéssel megold.
- Különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít.
- Matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold.
- Gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold.
- Gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.

FOGALMAK

- Kerekítés, hosszúság, űrtartalom, idő szabványmértékegységei, becslés, ellenőrzés.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Nincs.

Függvények és sorozatok**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre.
- Felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben.
- Felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.
- Sorozatokat adott szabály alapján folytat.
- Néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt.

FOGALMAK

- Sorozat, egyenes arányosság, koordináta-rendszer, táblázat, grafikon.

MINIMUMKÖVETELMÉNY:

- Tájékozódik a koordináta-rendszerben: koordinátaival adott pontot ábrázol, megadott pont koordinátáit leolvassa.
- Sorozatokat adott szabály alapján folytat.
- Néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt.

Geometria - síkgeometria**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét.
- Ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén.
- Egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti.
- Ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget.
- Ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma.
- Ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet.
- Ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat.
- A háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.
- Ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között.
- Ismeri a háromszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség.
- Megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükröképét.
- Geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát.
- Ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget.
- Felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben.
- Ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.

FOGALMAK

- Szög és mértékegységei (fok, szögperc), szögfajták, kerület, terület, űrtartalom és mértékegységei, felszín, térfogat és mértékegységei, síkidom, sokszög, belső szög, külső szög; hegyesszögű, derékszögű, tompaszögű, egyenlő szárú és szabályos háromszög; téglalap, négyzet, szimmetriatengely, tengelyes szimmetria, merőlegesség, párhuzamosság, szakaszfelező merőleges, szögfelező félegyenes.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.
- Csoportosítja a háromszögeket szögeik és oldalaik szerint.
- Felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat.
- Tapasztalatot szerez a síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben.
- Felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat.
- A szerkesztéshez tervet, előzetes ábrát készít.
- Ismeri az alapszerkesztéseket: szakaszfelező merőleget, szögfelezőt, merőleges és párhuzamos egyeneseket szerkeszt, szöget másol.

Geometria- térgeometria**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti.
- Testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján.
- Ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló.

- Ismeri a gömb tulajdonságait.
- A kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.

FOGALMAK

- Test, kocka, téglatest, lap, él, csúcs, lapátló, testátló, alaprajz, háló, nézet.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.
- Csoportosítja a háromszögeket szögek és oldalai szerint.
- Felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat.
- Tapasztalatot szerez a síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben.
- Felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat.
- A szerkesztéshez tervet, előzetes ábrát készít.
- Ismeri az alapszerkesztéseket: szakaszfelező merőlegest, szögfelezőt, merőleges és párhuzamos egyeneseket szerkeszt, szöveget másol.

Statisztika és valószínűség**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti.
- Adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is.
- Különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak.
- Megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg.
- Konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.
- Valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is.
- Valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ.
- Ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.

FOGALMAK

- Adat, diagram, átlag, valószínűségi kísérlet, „biztos” esemény; „lehetséges, de nem biztos” esemény; „lehetetlen” esemény.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ.
- Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.

7. évfolyam**Halmazok, számhalmazok****TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére

- Elemeket halmazba rendez több szempont alapján.
- Részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol.

- Véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben.
- Ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre.

FOGALMAK

- Kiegészítő halmaz (komplementer), metszet, unió, természetes szám, egész szám, racionális szám, véges, végtelen szakaszos tizedes tört.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Konkrét elemek válogatása több adott tulajdonság szerint.
- Véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben, 2 halmaz esetén;
- Felismeri, megnevezi a tanult számhalmazokat.

Matematika logika, kombinatorika, gráfok**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Igaz és hamis állításokat fogalmaz meg.
- A logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére.
- Összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket.
- Konkrét szituációkat szemléltet gráfok segítségével.

FOGALMAK

- „Minden”, „van olyan”, gráf.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Az összes eset összeszámlálása során rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus felsorolás.
- Lehetséges útvonalak összeszámlálása.

Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényező felbontását 1000-es számkörben.
- Meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét.
- Pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványát kiszámolja.

FOGALMAK

- Prímszám, összetett szám, prímtényező felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös, hatvány, hatványalap, hatványkitevő, hatványérték, négyzetszám.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Eratoszthenészi szita alkalmazása prímek keresésére.
- Prímtényező felbontás algoritmusának alkalmazása.
- Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása prímtényezővel.

Aritmetika, algebra - arányosság, százalékszámítás**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások estén.
- Felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben.

- Ismeri a százalék fogalmát, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold.
- Idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat, és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.

FOGALMAK

- Fordított arányosság, százalék, terület, térfogat, űrtartalom, szabványmértékegységei.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben, egyszerű feladatokat megold.
- A mindennapi életből vett százalékszámításhoz kapcsolódó feladatok megoldása.
- Az idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján.

Aritmetika; algebra – szöveges feladatok**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Egyszerű betűs kifejezésekkel összeadást, kivonást végez, és helyettesítési értéket számol.
- Egy vagy kétagú betűs kifejezést számmal szoroz, két tagból közös számtényezőt kiemel.
- Egyismeretlenes elsőfokú egyenletet mérlegelvével megold.
- Gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold.

FOGALMAK

- Változó, együttható, helyettesítési érték, egytagú kifejezés, kétagú kifejezés, egynemű kifejezés, kiemelés, egyenlet, mérlegelv, ellenőrzés.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Egyenletek megoldása mérlegelvével.
- Szöveges feladatok megoldása csoportmunkában.
- Függvények és sorozatok.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben.
- Felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.
- Értéktáblázatok adatait grafikusán ábrázolja.
- Egyszerű grafikonokat jellemez.
- Sorozatokat adott szabály alapján folytat.
- Néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt.

FOGALMAK

- Megfeleltetés, sorozat, egyenes arányosság, értelmezési tartomány, értékkészlet, grafikon, növekedés, csökkenés.

MINIMUMKÖVETELMÉNY:

- Egyenes arányosság, mint speciális megfeleltetés bemutatása, az összetartozó értékpárok grafikus ábrázolása.
- Sorozatokat adott szabály alapján folytat.

Geometria – síkgeometria**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét.

- Ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma.
- Ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet.
- Ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait.
- A háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.
- Meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét.
- Ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között.

FOGALMAK

- Négyszög, konvex, konkáv, átló, trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, húrtrapéz, körvonal, körlap, középpont, sugár, húr, átmérő, szelő, érintő, körcikk.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Gyakorlati kerület-, területszámítási feladatok.

Geometria – Transzformációk, szerkesztések**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükörképét.
- Geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát.
- Felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben.

FOGALMAK

- Szimmetria-középpont, középpontos szimmetria.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Középpontos szimmetria felismerése a környezetünkben.
- Alakzatok tengelyes és középpontos tükörképének megszerkesztése.

Geometria- térgeometria**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A kocka, a téglatest, az egyenes hasáb hálóját elkészíti.
- Testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján.
- Ismeri a kocka, a téglatest, az egyenes hasáb következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló.
- A kocka, a téglatest, a hasáb, tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.
- Ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén.

FOGALMAK

- Hasáb, alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testmagasság.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Egyenes hasáb tulajdonságai.
- Egyenes hasáb alakú testek felszínének, térfogatának számítása.

Statisztika és valószínűség**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti.
- Adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is.

- Különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak.
- Megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg.
- Konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.
- Valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja.

FOGALMAK

- Oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram.
- Esély, gyakoriság, relatív gyakoriság.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Konkrét diagramról adatok leolvasása.
- Konkrét valószínűségi játékok (dobókockával, pénzérmével) eseményeinek lejegyzése, elemzése.

8. évfolyam (2022-2023. tanév)***Gondolkodási és megismerési módszerek***

- Halmazokkal kapcsolatos alapfogalmak ismerete, halmazok szemléltetése, halmazműveletek ismerete; számhalmazok (természetes, egész, racionális) ismerete.
- A nyelv logikai elemeinek tudatos szerepeltetése a feladatok megoldása során. Egyszerű állítások igazságtartalmának eldöntése, állítások tagadása.
- Egyszerű sorbarendezési, leszámllási feladatok megoldása, a megoldás gondolatmenetének elmondása, leírása.

Minimumkövetelmény:

- Szabatos, pontos írásbeli és szóbeli fogalmazás.
- Szövegértelmezés egyszerű esetekben.
- A tanult halmazműveletek felismerése két egyszerű, konkrét halmaz esetén.
- Sorba rendezés, kiválasztás legfeljebb 4-5 elem esetén, az összes eset felsorolása.

Számтан, algebra

- A számhalmazok (természetes, egész, racionális számok) ismerete. Biztos számolási ismeretek a racionális számkörben. A műveleti sorrendre, zárójelzésre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása. Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére.
- A természetes szám kitevőjű hatványozás fogalma, hatványértékek kiszámítása számológép használatával. Műveletek természetes szám kitevőjű hatványokkal, a hatványozás azonosságainak felismerése, alkalmazása.
- Alapszinten is feltétlen javasolt kiegészítő követelmény: Az 1-nél nagyobb számok normálalakjának értelmezése. Számolás normálalakkal egyszerűbb esetekben
- Javasolt kiegészítő követelmény: A 10 egész kitevőjű hatványainak értelmezése, 0-nál nagyobb, 1-nél kisebb számok normálalakja. Számolás normálalakkal, számológép segítségével.
- Az oszthatósággal kapcsolatos definíciók, tételek, számolási eljárások ismerete, alkalmazása egyszerű oszthatósági feladatok megoldásában, törtek egyszerűsítésében, törtekkel végzett műveletek végrehajtásában.
- A négyzetgyökvonás fogalmának ismerete, pozitív számok négyzetgyökének (közelítő) meghatározása számológép segítségével. A négyzetgyökvonás biztos alkalmazása a matematika különböző témaköreiben.
- Az arány fogalmának ismerete, alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban, geometriai számításokban. Arányos osztás végrehajtása. Az egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása matematikai és hétköznapi feladatokban. A

mindennapjainkhoz kapcsolódó százalékszámítási feladatok megoldása. Kamatos kamat kiszámítása.

- Algebrai egész kifejezések helyettesítési értékének meghatározása. Algebrai egész kifejezések összevonása, szorzása egytagú kifejezéssel. A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában. A geometriában és a természettudományos tárgyakban előforduló képletek értelmezése, alkalmazása, az ismeretlen változó kifejezése a képletből.
- Az egyenlet, egyenlőtlenség, azonosság, azonos egyenlőtlenség fogalmának ismerete. Gyakorlottság az egyenletek, egyenlőtlenségek megoldásában, a mérlegelv alkalmazásában, a kapott eredmény ellenőrzésében. Egyenlőtlenség megoldáshalmazának ábrázolása számegegyesen.
- Az egyenletmegoldás különböző módszereinek sikeres alkalmazása a matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldására. (Szöveges feladatok értelmezése, összefüggések lefordítása a matematika nyelvére, a számítások végrehajtása, az eredmény ellenőrzése a szöveg alapján.)

Minimumkövetelmény:

- Alapműveletek helyes sorrendű elvégzése egyszerű esetekben a racionális számkörben.
- Egyszerű algebrai egész kifejezések helyettesítési értékének kiszámítása.
- Elsőfokú egyenletek megoldása.
  - Egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlettel.
  - Összefüggések, függvények, sorozatok
  - Az a x+b függvény és ábrázolása konkrét racionális együtthatók esetén.

Geometria

- Ismeri a geometria alapvető fogalmait és a hozzájuk kapcsolódó elnevezéseket. Felismeri a térelemek kölcsönös helyzetét, továbbá az adott tulajdonságú pontthalmazokat. Képes értelmezni és meghatározni a térelemek távolságát. Szögek értelmezése, mérése, a szögfajták, valamint a szögpárok ismerete. Az alapvető szerkesztések (szakaszfelezés, szögmásolás, szögfelezés, stb.) végrehajtása. Ismeri a vektor fogalmát. Ezeket az ismereteket képes alkalmazni sokszögek, testek, geometriai transzformációk tulajdonságainak vizsgálatában, feladatok megoldásában. Helyesen használja a szaknyelvet.
- A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni, képes térbeli alakzatok axonometrikus képét felvázolni, és ennek segítségével sikeresen old meg problémákat.
- Ismeri a háromszög tulajdonságait (háromszög-egyenlőtlenség, háromszög szögei és oldalai közötti összefüggések, háromszög belső és külső szögeire vonatkozó összefüggések), háromszögek csoportosítása szögeik és oldalaik szerint. Háromszög-szerkesztések lépéseinek leírása, a szerkesztések elvégzése. Háromszögek nevezetes vonalainak, pontjainak, köreinek meghatározása, megszerkesztése.
- A Pitagorasz-tétel kimondása és alkalmazása számítási feladatokban.
- A Thalész-tétel ismerete, egyszerű alkalmazásai.
- Ismeri a nevezetes négyszögek fogalmát, e fogalmak közti kapcsolatrendszerét. Ismeri a négyszög (speciálisan a nevezetes négyszögek) belső és külső szögeire vonatkozó összefüggéseket, továbbá a nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságait. Tudását képes alkalmazni feladatok megoldásában.
- Ismeri a terület szemléletes fogalmát, szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. Kiszámítja a háromszög, a nevezetes négyszögek és a kör területét, területét. A területszámításról tanultakat képes alkalmazni térgeometriai számításokban, illetve a mindennapi gyakorlattal kapcsolatos feladatok megoldásában.

- Ismeri az egyenes hasáb, az egyenes körhenger és a gúla fogalmát, tulajdonságait. Képes felvázolni a tanult testek hálóját, kiszámítani a felszínüket. Felismeri a körkúpot és a gömböt.
- Ismeri a térfogat szemléletes fogalmát, mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. A térfogatképletek ismeretében kiszámítja a tanult testek térfogatát, képes a tanultak gyakorlati alkalmazására.
- Az egybevágó alakzatok felismerése. Tengelyes és középpontos tükörkép, eltolt alakzat képeinek megszerkesztése. A tanult egybevágósági transzformációk vizsgálata, tulajdonságaik felsorolása. A tengelyesen szimmetrikus és a középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése, e fogalmak alkalmazása geometriai vizsgálatokban.
- Kicsinyítés és nagyítás felismerése, a hasonlóság alkalmazása hétköznapi helyzetekben (szerkesztés nélkül). A középpontos hasonlóság felismerése, tulajdonságainak ismerete.

Minimumkövetelmény:

- Háromszög és négyszög alapú egyenes hasábok felszíne és térfogata.
- Adott pont eltolása adott vektorral.
- Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi szituációkban.
- Pitagorasz-tétel ismerete (bizonyítás nélkül).

Összefüggések, függvények, sorozatok

- A hozzárendelés (reláció) megadása diagrammal, táblázattal, grafikonnal, szabállyal. Alaphalmaz, képhalmaz fogalmának ismerete.
- Egyértelmű hozzárendelés, függvény fogalmának, valamint az értelmezési tartomány, értékkészlet fogalmának ismerete, konkrét függvény értelmezési tartományának, értékkészletének meghatározása.
- Mennyiségek közti kapcsolatok ábrázolása grafikonnal. Valós (szám-szám) függvény grafikonjának ábrázolása, elemzése, a függvény alaptulajdonságainak (adott helyen felvett függvényérték, adott függvényértékhez tartozó független változók, növekedés, csökkenés, legnagyobb érték, legkisebb érték) grafikonról való leolvasása.
- Az egyenes arányosság, mint szám-szám függvény tulajdonságainak ismerete. Adott egyenes arányosság grafikonjának ábrázolása. A grafikon meredekségének vizsgálata.
- A lineáris függvénnyel kapcsolatos fogalomrendszer ismerete, konkrét lineáris függvény grafikonjának megrajzolása. A lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is.
- A fordított arányosság függvényének ismerete (tulajdonságok, grafikon).
- [Javasolt kiegészítő követelmény: Az abszolútérték függvény, a másodfokú függvény, a fordított arányosság függvényének ismerete (tulajdonságok, grafikon). Egylépéses függvénytranszformációk végrehajtása.]
- Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint. Sorozatok néhány jellemzőjének vizsgálata. A számtani sorozat felismerése.

Minimumkövetelmény:

- Az a x+b függvény és ábrázolása konkrét racionális együtthatók esetén.
- Egylépéses függvénytranszformációk végrehajtása (eltolás, tükrözés az x tengelyre.).
- Sorozatok folytatása adott szabály szerint. Sorozatok néhány jellemzőjének vizsgálata.
- A számtani sorozat felismerése.

Valószínűség, statisztika

- A véletlen jelenségek tudatos megfigyelése, az eredmények lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása. A tapasztalatok levonása, ezek alapján a valószínűségi szemlélet fejlődése. Konkrét feladatok kapcsán a tanuló érti az esély, a valószínűség fogalmát, felismeri a biztos és a lehetetlen eseményt. Események valószínűségének kiszámítása a klasszikus valószínűségi modell alkalmazásával egyszerűbb esetekben.

- Adathalmaz rendezése megadott szempontok szerint, táblázatok készítése. Adat gyakoriságának és relatív gyakoriságának kiszámítása. A középértékek (középső érték, átlag, leggyakoribb érték) és a terjedelem meghatározása. Diagramok (vonal-, oszlop-, szalag-, kördiagram) olvasása, készítése.
- Zsebszámológép célszerű használata statisztikai számításokban.

Minimumkövetelmény:

- Relatív gyakoriság.
- Leggyakoribb és középső adat meghatározása kisszámú konkrét adathalmazban.
- Grafikonok készítése, olvasása egyszerű esetekben.

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

Halmazok, számhalmazok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére

- Elemeket halmazba rendez több szempont alapján.
- Részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol.
- Számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol.
- Véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben.
- Számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol.
- Ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre.

FOGALMAK

- Kiegészítő halmaz (komplementer), metszet, unió, természetes szám, egész szám, racionális szám, véges, végtelen szakaszos és végtelen nem szakaszos tizedes tört.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Konkrét elemek válogatása több adott tulajdonság szerint.
- Felismeri, megnevezi a tanult számhalmazokat.

Matematika logika, kombinatorika, gráfok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Igaz és hamis állításokat fogalmaz meg.
- Tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít.
- A logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére.
- Összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket.
- Konkrét szituációkat szemléltet gráfok segítségével.

FOGALMAK

- „Minden”, „van olyan”, gráf, gráf csúcsa, gráf éle.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Az összes eset összeszámlálása során rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus felsorolás.
- Az osztályteremben néhány tanuló feltételekkel vagy anélkül való elhelyezkedési lehetőségeinek lejátszása, összeszámlálása kör mentén, fal mellett.
- Lehetséges útvonalak összeszámlálása.

Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök*TANULÁSI EREDMÉNYEK*

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényező felbontását 1000-es számkörben.
- Meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét.
- Pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványát kiszámolja.
- Négyzetszámok négyzetgyökét meghatározza.

FOGALMAK

- Prímszám, összetett szám, prímtényező felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös, hatvány, hatványalap, hatványkitevő, hatványérték, négyzetszám, négyzetszámok négyzetgyöke.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Eratoszthenészi szita alkalmazása prímek keresésére.
- Prímtényező felbontás algoritmusának alkalmazása.
- Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása prímtényezővel.

Aritmetika, algebra - arányosság, százalékszámítás*TANULÁSI EREDMÉNYEK*

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások estén.
- Felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben.
- Felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.
- Ismeri a százalék fogalmát, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold.
- Idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat, és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.

FOGALMAK

- Fordított arányosság, százalék, terület, térfogat, űrtartalom, szabványmértékegységei.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben, egyszerű feladatokat megold.
- A mindennapi életből vett százalékszámításhoz kapcsolódó feladatok megoldása.
- Az idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.

Aritmetika; algebra – szöveges feladatok*TANULÁSI EREDMÉNYEK*

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít.
- Egyszerű betűs kifejezésekkel összeadást, kivonást végez, és helyettesítési értéket számol.
- Egy vagy kétagú betűs kifejezést számmal szoroz, két tagból közös számtényezőt kiemel.
- Egyismeretlenes elsőfokú egyenletet mérlegelvével megold.
- Matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold.
- Gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold.
- Gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.

FOGALMAK

- Változó, együttható, helyettesítési érték, egytagú kifejezés, kéttagú kifejezés, egynemű kifejezés, kiemelés, egyenlet, mérlegelv, ellenőrzés.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Egyenletek megoldása mérlegelvel.
- Szöveges feladatok megoldása csoportmunkában.
- Pénzügyi tudatosság területét érintő egyszerű példák (háztartások bevételei és kiadásai: munkabér, bruttó bér, nettó bér) megoldása.

Függvények és sorozatok**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben.
- Felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.
- Konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre.
- Értéktáblázatok adatait grafikusán ábrázolja.
- Egyszerű grafikonokat jellemez.
- Sorozatokat adott szabály alapján folytat.
- Néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt.

FOGALMAK

- Megfeleltetés, sorozat, egyenes és fordított arányosság, grafikon.

MINIMUMKÖVETELMÉNY:

- Egyenes és fordított arányosság, mint speciális megfeleltetés bemutatása, az összetartozó értékpárok grafikus ábrázolása.
- Sorozatokat adott szabály alapján folytat.

Geometria – síkgeometria**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét.
- Ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma.
- Ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet.
- Ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat.
- A háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.
- Meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét.
- Ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban.
- Ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között.

FOGALMAK

- Négyszög, konvex, konkáv, átló, trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, húrtrapéz, körvonal, körlap, középpont, sugár, húr, átmérő, szelő, érintő, körcikk.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Gyakorlati kerület-, területszámítási feladatok.
- Derékszögű háromszög átfogójának kiszámítása a befogók ismeretében.

Geometria – Transzformációk, szerkesztések**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükröképét.

- Megszerkeszti alakzatok eltolását adott vektorral.
- Geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát.
- Felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben.
- Ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.

FOGALMAK

- Szimmetria-középpont, középpontos szimmetria, kicsinyítés, nagyítás.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Középpontos szimmetria felismerése a környezetünkben.
- Alakzatok tengelyes és középpontos tükrképének megszerkesztése.
- Eltolás megszerkesztése.

Geometria- térgeometria

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti.
- Testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján.
- Ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló.
- Ismeri a gömb tulajdonságait.
- A kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.
- Ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén.

FOGALMAK

- Hasáb, gúla, gömb, alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testmagasság.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Hasáb és gúla tulajdonságai.
- Egyenes hasáb alakú testek felszínének, térfogatának számítása.

Statisztika és valószínűség

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti.
- Adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is.
- Különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak.
- Megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg.
- Konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.
- Valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is.
- Valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteket, játékában stratégiát követ.
- Ismeri a gyakoriság, és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.

FOGALMAK

- Oszlopdiaagram, kördiaagram, vonaldiaagram, pontdiaagram.
- Esély, gyakoriság, relatív gyakoriság.

MINIMUMKÖVETELMÉNY

- Konkrét diagramról adatok leolvasása.
- Konkrét valószínűségi játékok (dobókockával, pénzérmével) eseményeinek lejegyzése, elemzése.

9.5.20. Technika és tervezés**1. évfolyam**

- A hétköznapi és tanult anyagokat felismeri. Tulajdonságukról megállapításokat fogalmaz meg az érzékszervi megfigyelés alapján.
- A célszerű takarékosági ismereteket alkalmazza.
- A munkaterület tisztántartására törekszik.
- Az eszközöket biztonságosan, balesetmentesen használja.
- Képlékeny anyagból tárgyakat tud készíteni.

2. évfolyam

- Adott szempontok alapján legyen képes egyszerűbb tárgyakat önállóan tervezni, készíteni, alkalmazni a tanult munkafolyamatokat.
- Alkotótevékenysége során előkészítő, alakító műveleteket végez el.
- Saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli.
- Rendet tart a környezetében.
- Törekszik a takarékos anyagfelhasználásra.
- Szelektíven gyűjti a hulladékot.
- Rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel.
- Otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetait felismeri, és ismeri megelőzésük módját.
- Az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet.
- Társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során.
- Kitartó a munkavégzésben, szükség esetén segítséget kér, segítséget ad.
- Alkotó tevékenysége során megéli, megismeri a jeles napokat, ünnepeket, hagyományokat, mint értékeket.

3. évfolyam

- Ismeri a tanult és használt anyagok érzékszervekkel megfigyelhető tulajdonságait és felhasználási lehetőségeit.
- Képes egyszerű tárgyakat sablon és képi utasítások alapján önállóan elkészíteni.
- Papírból, fából és fonalból képes térbeli tárgyakat, dekorációt készíteni.
- Munkavégzés során törekszik a takarékos anyagfelhasználásra, a környezet tisztaságának megőrzésére és betartja a balesetmegelőzés szabályait.
- Képes a megbízható önálló munkavégzésre és a kooperatív munkára is társaival.
- Ismeri a családellátási tevékenységeket, megtalálja benne a saját szerepét és felismeri annak hasznosságát.
- Figyel az ünnepi szokások és hagyományok megőrzésére.
- Ismeri a főbb közlekedési táblákat és alkalmazni tudja a gyalogos közlekedés szabályait.

Technika, életvitel és gyakorlat

4. évfolyam (2022-2023. tanév)

- Önállóan tervezi és készíti el a munkadarabokat.
- Takarékosan és a tisztán dolgozik.
- A munkaeszközöket biztonságosan és célszerűen használja.
- Képes egyszerű képi és rajzos utasításokat követve munkadarabot elkészíteni.
- Ismeri a fa tulajdonságait és felhasználási lehetőségeit.
- Bábokat, kabalafigurákat készít gombvarrással.
- Ruházatát életkorának és az alkalomnak megfelelően választja meg.
- A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait betartja.

Technika és tervezés

4. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

- Ismeri a természetes és mesterséges anyagok tapasztalati úton megfigyelt tulajdonságait és felhasználhatóságukat.
- Adott szempontok alapján önállóan tervez és készít munkadarabokat.
- Papírral, fával, fonallal és textíliával dolgozva használja a felületkezelési technikákat, gombvarrással bábokat készít.
- Társaival együtt tud dolgozni, megismeri a munkamegosztás fontosságát, képes reálisan értékelni saját és társai munkáját.
- A családi feladatmegoldásban tevékenyen és felelősséggel vesz részt. Ismeri az asztalterítés szabályait, figyel az energia-és víztakarékosságra és a szelektív hulladékgyűjtésre.
- Munkavégzése során figyelembe veszi az anyagok tulajdonságait, tiszta és esztétikus munkára törekszik, betartja a takarékosági és balesetmegelőzési szabályokat.
- A családi és társadalmi ünnepeket, hagyományokat ismeri és megfelelő ajándékot, dekorációt készít.
- Ismeri a fontos közlekedési táblákat, jeleket és helyesen alkalmazza a fontos szabályokat a gyalogos és a kerékpáros közlekedésben is.

5. évfolyam

Ételkészítés:

- Az ételkészítés alapjai, élelmiszerek.
- Ételek készítése.
- Élelmiszerek, ételek tárolása.
- Konyhai eszközök.
- Az ételek készítésével kapcsolatos utómunkálatok.
- Környezettudatosság.

Étel, étkezés, élelmiszer, egészséges táplálkozás, éhezés, családi étkezés, főtt étel (meleg étel), hideg étel, tálalás, mosogatás, maradék étel, ételtárolás, hulladék, fogyaszthatóság, szelektív hulladékgyűjtés.

Gazdálkodás, munkamegosztás:

- Saját és család erőforrásai.
- Családellátó tevékenységek.
- Takarékosági lehetőségek.

Család, háztartás, gazdálkodás, bevételek, kiadások.

Otthon a lakásban:

- Műszaki rajzok értelmezése, olvasása.
- Saját lakóház leírása

Épület, telek, alaprajz, vonalfajták, mérekszámok, méret, mérés, méretarány.

Textiltechnika:

- Textilkészítési eljárások.
- Alapanyagok.

Textil alapanyagok, textilkészítési eljárások, kézi varrás, hímzés.

6. évfolyam*Gazdálkodás, munkamegosztás*

- Saját és család erőforrásai.
- Bevételek és kiadások típusai.
- Takarékos vásárlás.
- Munkamegosztás.
- Munka értéke.
- Bruttó és nettó fizetés.

Otthon a lakásban:

- Műszaki rajzok értelmezése, olvasása.
- Az épületek rajzai.
- Az épületek főbb szerkezeti elemei, anyaga.
- Az épületek rajzai.
- Helyiségek funkciói, térkapcsolatai, tájolása.
- Helyiségek kialakításának, berendezésének szempontjai.
- A tanórai tevékenységekhez kötődő szakmák, foglalkozások, tanulási utak.

Textiltechnika:

- Textil alapanyagok és félkész termékek.
- Textiliák díszítése.
- A foltvarrás alapjai.
- Anyagok biztonságos megmunkálása.
- Textilanyagok díszítésének technológiai és eszközei (hímzőöltések és csoportosításuk, hímzőeszközök).

Táplálkozás, ételkészítés:

- Konyhatechnikai eljárások.
- Élelmiszerek, ételek, tápanyagok.
- Az ételkészítés folyamata.
- Témához kötődő szakmák, foglalkozások, tanulási utak.
- Menütervezés.
- A terítés, tálalás eszközei.
- A magyar konyha hagyományai.

7. évfolyam*Gazdálkodás, munkamegosztás:*

- A háztartási költségvetés feladata.
- Készítésének formái.
- Takarékosági formák.
- Vagyonleltár.
- Értékek védelme.
- Környezetterhelés.

Otthon a lakásban:

- A világítás (fény, fényerősség, fényforrások, lakás világítása).
- A színek.
- Az anyagok és minták.
- A tárgyak és a díszek szerepének értelmezése, alkalmazása a lakberendezésben.
- Életterek, otthonok.
- Lakberendezési tervek, rajzok, makettek.
- A konyha mint munkahely (bútorai, konyhai gépek elhelyezése) kialakításának higiéniai, munkaszervezési, ergonómiai szempontjai.

Textiltechnika:

- Textilkészítés során a gépi varrás biztonságos alkalmazása (gép üzembe helyezése, használata).
- A tanuló saját képességeinek és érdeklődésének azonosítása a témához kötődően
- Textilfélék (alapanyagok, késztermékek) környezetünkben.
- Textilfélék tisztítása, gondozása, javítása.
- A háztartási szabás-varrás eszközei.
- Lakástextilek kivitelezése.

Táplálkozás, ételkészítés:

- Táplálkozás és egészség.
- Élelmiszer-beszerezés, -tárolás módok, -tartósítási eljárások.
- Ételkészítési folyamat tervezése, kivitelezése.
- Konyhai gépek és alkalmazásuk.
- Ételcsoportok, menüelemek.

Szabadalkotás:

- A kerékpár biztonságos használata, karbantartása.
- Tervezői gondolkodás lépéseinek alkalmazása.
- Kulturális örökségünk.

Technika, életvitel és gyakorlat**8. évfolyam (2022-2023. tanév)***Az ember átalakítja a környezetét:*

- Víz útja.
- Háztartási hulladék kezelése.
- Energia előállítás és hasznosítás.
- Információtechnikai eszközök.

Víz körforgása, közművek, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés, energiaforrás, erőművek, navigációs rendszer.

Korszerű rendszerek:

- Számítógép a lakásban.
- Csúcstechnika a konyhában.

Önműködő technikai rendszerek, konyhatechnikai gépek.

Élet a településeken:

- Környezet hatása az egészségre.
- Közlekedés és környezete.
- Útitervek összeállítása.

Egészségmegőrzés, védekezési módok, betegségek megelőzése, közlekedési szabályok, útitervek, menetrendek.

Megjelenés, higiénia:

- Kozmetikumok használata.
- Ruhatervek.

9.5.21. Természettudomány

5. évfolyam

Biológia

Fogalmak:

- Csonthéjas termés, almatermés, bogyótermés,
- egynyári, kétnyári, évelő növény, raktározó főgyökér, hagyma,
- teljes átalakulás, rovar, bogár, lepke,
- gyökérgümő, pillangós virág, hüvelytermés,
- gyűrűsféreg, bõrizomtömlő,
- légyszárú növény, fás szárú növény, fő-, és mellékgyökérzet,
- szalmaszár,
- gerinces, emlős, párosujjú patás, szarv, kérődzés,
- növényevő, redős zápfog,
- hiányos és teljes fogazat, mindenevő, gumós zápfog,
- madár, kapirgáló láb, magevő csőr, fészekhagyó fiókák,
- összetett szem, nyaló-szívó szájszerv,
- ragadozó, tarajos zápfog, behúzható karmok,
- metszőfog, szemfog, zápfog, veszettség,
- begy, zúzógyomor,
- rágszáló fogazat, egészséges táplálkozás, légzőszervrendszer-, vérkeringés-, kiválasztás egészségvédelme, fertőzés és a járvány, elsősegélynyújtás alapismeretei.

Földrajz

Fogalmak

A tanuló ismerje és használja helyesen a következő fogalmakat:

- Vonalas mérték, magassági szám,
- alföld, dombság, hegység, középhegység, magashegység,
- főfolyó, mellékfolyó, csatorna, folyásirány, mocsár, tó,
- fagyáspont, forráspont, olvadáspont,
- fagyás, olvadás, párolgás, lecsapódás,
- időjárás, éghajlat, középhőmérséklet, hőingás, szél,
- fennsík.

A tanuló tudja felsorolni:

- A fő-és mellékvilágtájakat,
- a folyóvizek fajtáit,
- az időjárás és az éghajlat elemeit,
- néhány csapadék fajtát,
- a Duna országait,
- a víz felhasználási lehetőségeit,
- a tavak keletkezésének módjait.

A tanuló tudja megmutatni a térképen:

- Magyarország nagytájakait,
- Magyarország megyéit megyeszékhelyükkel,
- Magyarország középhegységeit,
- a Kárpátokat és az Alpokat,
- a Dunát eredési helyétől a torkolatáig és az országokat, amelyeken áthalad,

- a Tiszát eredésétől a torkolatáig.

6. évfolyam

A Föld belső és külső felépítése:

- A gyűrődés és a vetődés folyamata.
- A gyúrt és a röghegységek alapvető formakincse.
- Néhány jellegzetes hazai kőzet.
- A mészkőhegységek és formakincse.
- Távoli vidékek jellemző formakincse
- Belső és külső erők hatásai.
- A földfelszín változásai.

Az energia:

- Energiahordozók csoportosítása.
- Megújuló és nem megújuló energiaforrások összehasonlítása.
- A bányászat környezeti hatásai.
- Légszennyező anyagok és hatásaik.

Környezetünk vizsgálata:

- Folyamatos megfigyelés, vizsgálódás több kiválasztott szempont szerint. Az anyagok tulajdonságainak összehasonlítása.
- Alapfogalmak helyes használata a tapasztalatok értékeléséhez, alapmérések (távolság és hosszúság, terület, térfogat, tömeg, sűrűség, hőmérséklet és idő), a mértékegységek pontos használata.
- Egyszerű kísérlet megtervezése, beállítása, elvégzése, a tapasztalatok önálló rögzítése és értelmezése.
- Balesetvédelem, tűzbiztonság, a tűzoltás szabályai.
- Alapfokú, biztonságos tájékozódás a térben, térképen és földgömbön, tájékozódás az időben a folyamatok lezajlása alapján.
- Információszerzés természetismereti kiadványok, térképek, földgömb, film, könyvtár, bemutatóhelyek, elektronikus média és a valóságos környezet által.

Tájékozódás a térképen és a földgömbön:

- Elemi tájékozódás a fókálózat alapján.
- Tájékozódás Magyarország térképén, hely, irány és távolság meghatározása.
- Hazánk helye a Kárpát-medencében, Európában, és a Földön.
- Kontinensek és óceánok elhelyezkedése, földrajzi helyzete.

Hazai tájakon:

- A Kárpát-medence.
- Magyarország nagytájainak kialakulása, jellemző felszínformái.
- Nagytájaink leíró jellemzése (a táj arculata, éghajlati sajátosságai, természetes vizei, környezeti értékei, települési jellemzői, társadalmi életképe).
- A szűkebb lakókörnyezet, illetve Budapest természeti és társadalmi jellemzői.

Hazai tájaink életközösségei:

- A különféle hazai erdők kialakulásának környezeti feltételei.
- Az erdők legjellemzőbb élőlényeinek élete.
- Az erdők jelentősége, pusztulásuk okai.
- A folyók, tavak legjellemzőbb élőlényeinek élete.
- A szennyezés hatása a vízi életközösségekre.
- A vizek öntisztulása.
- A hazai vízparti élőhelyek környezeti adottságai.
- Élőlények a vizek partján.
- A vízi és vízparti élőlények kapcsolata.
- A hazai füves területek kialakulásának környezeti feltételei.

- A hazai füves területek legjellemzőbb élőlényeinek élete.
- A füves területek jelentősége, pusztulásuk okai.
- Nemzeti parkjaink.
- A lakóhely és környékének védett, és védelem alatt nem álló természeti értékei.
- A hazai élővilág legkiválóbb kutatóinak munkássága

9.5.22. Testnevelés

1. évfolyam

- Mozgásformák összefüggő cselekvéssorokban történő kivitelezése.
- Törekedjen a sporttevékenysége során a szabályok betartására.
- Rendelkezzen megfelelő motoros képességszinttel az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- Legyen képes végrehajtani az alapvető mozgásformákat jól koordináltan, külsőleg meghatározott ritmushoz igazított sebességgel és dinamikával.
- Családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végezzen testmozgást.
- Az öltözködés és a higiéniai szokások terén tudjon különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

2. évfolyam

- Alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása.
- A testrészek megnevezése.
- A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése.
- Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben, a medence középhelyzete beállítása.
- Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a célszerű eszközhasználat.
- Az alapvető hely- és helyzetváltató mozgások folyamatos végrehajtása
- A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása.
- Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában.
- A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűsége, biztonságra törekvés.
- Fesztes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása.
- Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön.
- Próbálkozás a zenei ritmus követésére.
- A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete.
- Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete.
- A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete.
- A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete.
- Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés okainak ismerete.

3. évfolyam

- Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is.
- Önálló pulzuszámolás.
- Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása.
- A megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének ismerete.
- Az alapvető hely- és helyzetváltató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
- A bonyolultabb játékszabályok alkalmazása.

- A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
- A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése.
- A pontosság, célszerűség és biztonság igényévé válása.
- Részben önállóan tervezett 3-4 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is.
- A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás.
- Gurulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet.
- A tempóváltozások érzékelése és követése.
- A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között.
- A 3 lépéses dobóritmus ismerete.
- Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.
- A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.
- Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során.
- Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése.
- A tolások, húzások, emelések és hordások erő kifejtésének optimalizálódása.
- Az önvédelmi feladatok céljának megértése.
- Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete.
- A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása.
- A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.

Testnevelés és sport

4. évfolyam (2022-2023. tanév)

- Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is.
- Önálló pulzusmérés.
- A levezetés helyének és preventív szerepének megértése.
- A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete.
- Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása.
- A megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása.
- Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
- A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása.
- A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
- A pontosság, célszerűség és biztonság igényévé válása.
- Részben önállóan tervezett 3-6 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is.
- A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás.
- Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet.
- A tempóváltozások érzékelése és követése.
- A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között.
- A 3 lépéses dobóritmus ismerete.
- Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.
- A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.
- Az önvédelmi feladatok céljának megértése.

- A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása.

Testnevelés

4. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

- Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is.
- Önálló pulzuszámolás.
- A levezetés helyének és preventív szerepének megértése.
- A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete.
- Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása.
- A megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megismerése.
- Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
- A bonyolultabb játékeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása.
- A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
- A pontosság, célszerűség és biztonság igényévé válása.
- Részben önállóan tervezett 3-6 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is.
- A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás.
- Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet.
- A tempóváltozások érzékelése és követése.
- A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizitásra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között.
- A 3 lépéses dobóritmus ismerete.
- Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.
- A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.
- Az önvédelmi feladatok céljának megértése.
- A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása.

5. évfolyam

Gimnasztika:

- Megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat.
- A mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat.
- A helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

Atlétika:

- Futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben.
- Magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.

Labdajátékok:

- A sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket.
- A testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat.
- A tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

Torna:

- Segítségadással képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.

Testnevelés és népi játékok:

- A sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket.
- A tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

Önvédelmi és küzdősportok:

- A küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket.
- A tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, ütéseket, rúgásokat, védéseket és ellentámadásokat.

Alternatív környezetben űzhető mozgásformák:

- Ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben.
- A szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

Úszás:

- Az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik.
- Rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat.
- Tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik.

6. évfolyam*Gimnasztika:*

- Megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat.
- A mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat.
- A helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

Atlétika:

- Futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben.
- Magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.

Labdajátékok:

- A sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket.
- A testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat.
- A tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

Torna:

- Segítségadással képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.

Testnevelés és népi játékok:

- A sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket.
- A tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

Önvédelmi és küzdősportok:

- A küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket.
- A tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, ütéseket, rúgásokat, védéseket és ellentámadásokat.

Alternatív környezetben űzhető mozgásformák:

- Ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben.
- A szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

Úszás:

- Az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik.
- Rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat.
- Tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik.

7. évfolyam*Gimnasztika:*

- Megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat.
- A mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat.
- A helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

Atlétika:

- Futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben.
- Magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.
- 2000 m futás, 800 m futás, 60 m futás.

Labdajátékok:

- A sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket.
- A testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat.
- A tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.
- Kosárlabda, kézilabda, labdarúgás vagy röplabda szabályok.

Torna:

- Segítségadással képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.

Önvédelmi és küzdősportok:

- A küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket.

- A tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, ütéseket, rúgásokat, védéseket és ellentámadásokat.

Alternatív környezetben üzhető mozgásformák:

- Ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben.
- A szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

Testnevelés és sport

8. évfolyam (2022-2023. tanév)

Gimnasztika:

- Képes legyen 64 ütemű gimnasztikai gyakorlatsor bemutatására.

Atlétika:

- 2000 m futás, 800 m futás, 100 m futás.

Labdajátékok:

- Kosárlabda, kézilabda, labdarúgás vagy röplabda szabályok.

Torna:

- Kötélmászás.
- Összefüggő talajgyakorlat bemutatása.
- Szekrényugrás.
- Kislabdahajítás, távolugrás.
- Magasugrás, súlylökés.

Testnevelés

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

Gimnasztika:

- Megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat.
- A mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat.
- A helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

Atlétika:

- Futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben.
- Magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.
- 2000 m futás, 800 m futás, 60 m futás.

Labdajátékok:

- A sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket.
- A testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat.
- A tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.
- Kosárlabda, kézilabda, labdarúgás vagy röplabda szabályok.

Torna:

- Segítségadással képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.

Önvédelmi és küzdősportok:

- A küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket.
- A tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, ütéseket, rúgásokat, védekeket és ellentámadásokat.

Alternatív környezetben üzhető mozgásformák:

- Ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben.
- A szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

9.5.23. Történelem**5. évfolyam***Személyes történelem:*

- A történelem korszakai.
- A történelem forrásai.
- Címer, zászló, pecsét.
- Az idő mérése.

Fejezetek az ókor történetéből:

- Az ókori Egyiptom gazdasága, társadalma és kultúrája.
- Az ókori Hellasz: poliszok, vallás, istenvilág és olimpiák.
- Az ókori Róma: a város alapítása, hétköznapiak és ünnepek.
- Római emlékek Pannóniában.
- A görög- római hadviselés.
- A Római Birodalom kettészakadása, népvándorlás és a Nyugat- Római Birodalom bukása.

A kereszténység:

- Az Ószövetség népe: a zsidóság története az ókorban.
- Jézus élete és tanításai.
- A kereszténység elterjedése.
- A keresztény szertartások és jelképek.

A középkor világa:

- Az uradalom.
- Kolostorok és szerzetesek.
- A középkori városok kialakulása.
- Élet a középkori városban.
- Keresztes lovagok - keresztes hadjáratok.

Képek és portrék az Árpád – kor történetéből:

- A magyarok eredete: mondák és valóság.
- A honfoglalás és a kalandozó hadjáratok.
- Szent István és az államalapítás.
- Szent László és Kálmán uralkodása.
- II. András és IV. Béla uralkodása.
- Az Árpád- ház szentjei.

- A koronázási jelvények.

6. évfolyam

Képek és portrék a középkori magyar állam virágkorából

A tanuló ismerje:

- Az erős királyi hatalom kiépítését célzó intézkedéseket Károly Róbert és Nagy Lajos uralkodása alatt.
- Hunyadi János török ellenes harcait.
- Mátyás király uralkodásának főbb jellemzőit.

Fogalmak: banderiális sereg, bányabér, kapuadó, harmincadvám, pallosjog, úri szék, kilenced, ősiség törvénye, kormányzó, végvár, zsoldos, füstadó, fekete sereg, rendkívüli hadiadó.

Évszámok: 1308-1342, 1335, 1342-1382, 1351, 1456, 1458-1490.

Személyek: I. Károly, Nagy Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás

Topográfia: Lengyelország, Oszmán Birodalom, Csehország, Visegrád, Nándorfehérvár

Új látóhatárok

A tanuló ismerje:

- A fontosabb földrajzi felfedezéseket.
- A felfedezések hatásait: a manufaktúrák kialakulása, gyarmatosítás, világkereskedelem.
- A reformáció irányzatait, a katolikus megújulás célját, ismerje fel az oktatásra és az anyanyelvi kultúrára gyakorolt hatásukat.
- Felvilágosodás eszméjének főbb gondolatait.

Fogalmak: manufaktúra, gyarmat, tőkés, bérmunkás, bank, tőzsde, részvény, felvilágosodás, reformáció, református, evangélikus, ellenreformáció és katolikus megújulás, jezsuiták, vallási türelem.

Évszámok: 1492, 1517.

Személyek: Kolumbusz Kristóf, Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár, Pázmány Péter, Kopernikusz

Topográfia: Spanyolország, India, Kína, London, Sárospatak

Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből

A tanuló ismerje:

- A mohácsi csata előzményeit és eseményeit.
- A fontosabb török hadjáratokat és végvári harcokat (Kőszeg, Eger, Szigetvár).
- A török- és Habsburg-ellenes harcok eseményeit és hőseit.
- A török kiűzését Magyarországról, valamint a karlócai béke tartalmát.
- A Rákóczi- szabadságharc előzményeit, fontosabb eseményeit, és a szatmári béke tartalmát.
- Mária Terézia uralkodásának főbb jellemvonásait.

Fogalmak: szultán, janicsár, török hódoltság, kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás.

Évszámok: 1526, 1541, 1552, 1686, 1703–1711, 1740-1780.

Személyek: I. Szulejmán, II. Lajos, Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós, II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia

Topográfia: Mohács, Eger, Erdélyi Fejedelemség, Pozsony, Bécs

Élet a kora újkori Magyarországon

A tanuló ismerje:

- A kora újkori életmód jellegzetességeit, a török kori mezővárosok mindennapjait.
- A török uralom hatását Magyarország fejlődésére.
- A 18. század végi magyarországi etnikai viszonyokat.

Fogalmak: nemzetiség, ortodox, barokk.

Topográfia: Debrecen, Temesvár

A forradalmak kora

A tanuló ismerje:

- Az ipari forradalom találmányait, a technikai fejlődés előnyeit és hátrányait.
- A társadalom átalakulását az ipari forradalom hatására.
- A francia forradalom okait és következményeit.
- Napóleon történelmi szerepét, kül-és belpolitikájának legfontosabb eseményeit.

Fogalmak: ipari forradalom, gyár, szabad verseny, tömegtermelés, munkanélküliség, forradalom, diktatúra.

Évszámok: 1789-1799, 1804, 1812, 1813, 1815.

Személyek: James Watt, Edison, Bonaparte Napóleon

Topográfia: Nagy-Britannia, Párizs, Habsburg Birodalom, Oroszország, Borogyino, Lipcse, Waterloo.

A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora

A tanuló ismerje:

- Magyarország helyzetét a XVIII. századi Habsburg birodalomban.
- A reformkor fő célkitűzéseit.
- Széchenyi István és Kossuth Lajos politikai programját, valamint gyakorlati tevékenységüket.
- Az 1848. március 15-i forradalom főbb eseményeit és szereplőit.
- Az utolsó rendi gyűlés döntéseit, és az áprilisi törvények következményeit.
- A nemzetiségek és a forradalom egymáshoz való viszonyát.
- A szabadságharc menetét meghatározó eseményeket.
- A szabadságharcot követő megtorlást.
- A kiegyezés okait, megkötését és tartalmát.

Fogalmak: országgyűlés, köztelhivatal, jobbagyfelszabadítás, sajtószabadság, cenzúra, miniszterelnök, honvédség, kiegyezés, dualista állam, közös ügyek.

Évszámok: 1830–1848, 1848. március 15, 1848. szeptember 29, 1849. április 14, 1849. október 6, 1849. augusztus 13, 1867.

Személyek: Széchenyi István, Kossuth Lajos, Deák Ferenc: Batthyány Lajos, Bem József, Görgei Artúr, Klapka György, Ferenc József

Topográfia: Pest, Pákozd, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad, Osztrák–Magyar Monarchia

7. évfolyam

A modern kor születése

- Nemzetállamok kialakulása (német és olasz egység).
- Gyarmatbirodalmak.
- Nagyhatalmi ellentétek a századfordulón.

Fogalmak, adatok: nacionalizmus, liberalizmus, kommunizmus, gyarmat, gyarmatosítás, kisémet egység, nagyémet egység, Cavour, Bismarck, Marx.

A dualizmus kora: felzárkózás Európához

- Magyarország modernizálása.
- A Millennium.

Fogalmak, adatok: közös ügyek, dualizmus, MÁV, Millennium, urbanizáció, Andrássy Gyula.

Az első világháború és következményei

- A háború kirobbanása, szembenálló felek, haditervek.
- Magyarország az első világháborúban.
- A versailles-i békerendszer.

Fogalmak, adatok: antant, központi hatalmak, Schlieffen-terv, állóháború, bolsevikok, tanácsköztársaság, Trianon, Tisza István, Lenin, Károlyi Mihály, Horthy Miklós. 1914-1918, 1917, 1919, 1920.

Totális diktatúrák

- A kommunista Szovjetunió.
- Németország a két világháború között.

Fogalmak, adatok: személyi kultusz, GULAG, tervgazdaság, nemzetiszocializmus, antiszemitizmus, fasizmus, Anschluss, Sztálin, Hitler

A Horthy-korszak

- Horthy Miklós hatalomra kerülése.
- Bethlen István miniszterelnöksége.

Fogalmak, adatok: fehérterror, revízió, numerus clausus, pengő, Horthy Miklós, Bethlen István, 1920–1944.

A második világháború

- A Molotov- Ribbentrop paktum: Európa felosztása.
- Hadviselő felek, frontok, kezdeti német sikerek.
- Fordulat a háború menetében, a szövetségesek győzelme.
- Magyarország a második világháborúban.

Fogalmak, adatok: tengelyhatalmak, szövetségesek, bécsi döntések, nyilasok, holokauszt, gettó, deportálás, koncentrációs tábor, zsidótörvények, Franklin D. Roosevel, Churchill, Teleki Pál, Szálasi Ferenc, 1939–1945., Sztálingrád, Normandia, Hirosima, Don-kanyar, Auschwitz.

A megosztott világ

- A kétpólusú világ kialakulása.
- Fegyverkezési verseny, hidegháborús konfliktusok.
- A nyugati demokrácia és piacgazdaság.

Fogalmak, adatok: ENSZ, hidegháború, vasfüggöny, berlini fal, szuperhatalom, NATO, Varsói Szerződés, piacgazdaság, Hruscsov, Kennedy

Magyarország szovjetizálása

- Magyarország 1945 és 1947 között.
- A Rákosi – korszak.

Fogalmak, adatok: malenkij robot, államosítás, tervgazdaság, ÁVH, termelőszövetkezet, kulák, személyi kultusz, egypártrendszer, koncepció per, Rákosi Mátyás, Mindszenty József, 1948–1956.

8. évfolyam (2022-2023. tanév)***A szuperhatalmak szembenállása***

- A második világháború utáni rendezés.
- A kétpólusú világ kialakulása.
- A kettéosztott Európa.
- Az Európán kívüli világ.
- Válsággócok és fegyveres konfliktusok a hidegháború korában.
- A gazdaság két útja: piacgazdaság és tervgazdaság.

Magyarország története 1945-től az 1956-os forradalom leveréséig

- Magyarország 1945 és 1947 között.
- A határon túli magyarság a második világháború után.
- A Rákosi- korszak.
- Reformkísérlettől a forradalomig.
- Az 1956-os forradalom és szabadságharc.

Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése

- A nyugati integráció. Az enyhülés kezdetei.
- A Szovjetunió felbomlása.
- A rendszerváltó Kelet- Közép- Európa. Németország egyesülése.
- Az Európai Unió létrejötte és működése.
- A közelmúlt válsággócjai és háborúi.
- A globális világ sajátosságai, a globalizáció előnyei és hátrányai.

A Kádár- korszak

- Az 1956 utáni megtorlás időszaka.
- A Kádár- rendszer megszilárdulása.
- A „puha diktatúra” időszaka.
- A Kádár- korszak ellenzéke.
- A pártállam csődje.

A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon

- A rendszerváltás folyamata.
- A demokratikus jogállam működése.
- Magyarország külpolitikai törekvései 1990 és 2004 között.
- Gazdasági élet az 1990 utáni Magyarországon.
- A határon túli magyarság helyzete a rendszerváltás után.

Társadalmi és állampolgári ismeretek, médiaismeret

- Az alkotmány és a törvényalkotás.
- Jogok és kötelességek együtt járnak.
- A parlamentáris demokrácia.
- A gazdaság legfontosabb szereplői.
- A pénz szerepe a gazdaságban.
- Média és politika.
- Pénzügyintézetek és tevékenységük.

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)***A forradalomtól az ezredfordulóig***

- Az 1956-os forradalom és szabadságharc.
- A Kádár-rendszer.
- A rendszerváltás előzményei, folyamata.
- A demokratikus viszonyok kiépítése.

Fogalmak, adatok: munkásörtség, MSZMP, KISZ, úttörő, termelészövetkezet, gulyáskommunizmus, rendszerváltoztatás, privatizáció, jogállam, többpártrendszer, Nagy Imre, Kádár János, Antall József, Göncz Árpád, Horn Gyula, Orbán Viktor, 1956. október 23., 1956. november 4., 1956–1989.

Együttélés a Kárpát-medencében

- A határon túli magyarok.
- A magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig.

Fogalmak, adatok: kitelepítés, asszimiláció, migráció, revízió.

Népesedés és társadalom

- A hagyományos/ agrártársadalmak.
- A modern/ipari társadalmak.

Fogalmak, adatok: házasítás, pestisjárvány, népességrobbanás, multikulturalizmus, terrorizmus, globalizáció.

A demokratikus állam

- A modern demokrácia gyökerei.
- A modern magyar állam.

Fogalmak, adatok: népgyűlés, hatalmi ágak, alkotmány, elnök, általános választójog, Periklész, George Washington, Kr. e. 5. század, az athéni demokrácia fénykora, 1776, az amerikai Függetlenségi nyilatkozat.

Régiók története

- Az Európai Unió létrejötte és működése.
- Magyarország az Európai Unióban.
- Közép- Európa jellemző vonásai.
- Az Amerikai Egyesült Államok: angol gyarmatból világhatalom.

Fogalmak, adatok: integráció, euró, Európai Unió, visegrádi együttműködés, polgárháború.

9.5.24. Vizuális kultúra

1. évfolyam

- 4-5 munkadarab bemutatása (festés, ragasztás).
- A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása.

2. évfolyam

- Az életkornak megfelelő, felismerhető munkadarabok készítése.
- Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak figyelembevételével.
- A közvetlen környezet megfigyelése és értelmezése.
- Téralkotó feladatok során a személyes térbeli szükségletek felismerése.

3. évfolyam

- Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció, képregény készítése színes ceruzával vagy pasztellkrétával.
- Egyszerű tárgyak (álarc, bababútor, makett, asztal- vagy falidísz) készítése dobozokból, termésekből az életkornak megfelelően.
- Az újként megismert eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos használata (háromágú fonás, batikolás, különböző anyagok szakszerű összeépítése).

- Csendélet készítése modell alapján választott technikával, ceruzarajz, akvarell vagy tempera használatával.
- A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok alkalmazása, természeti formák egyszerűsítésével sor- és területi minta tervezése, készítése.

4. évfolyam (2022-2023. tanév)

- Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák rendeltetésszerű használata.
- Az életkornak megfelelő, fejlesztő, kreatív tevékenységek megismerése.
- Műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány, felismerése.

4. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

- Az újként megismert eszközök, technikák (nemezelés vagy négy-ötágú fonás, egyszerű öltésekkel készülő hímzés, fotózás) rendeltetésszerű használata, ezek alapján munkadarabok készítése megadott szempont alapján.
- Az életkornak megfelelő, fejlesztő, kreatív tevékenységek megismerése, agyagedény vagy plakett készítése korong nélkül, díszítése karcos technikával.
- A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok alkalmazása, népművészeti motívumok felhasználásával sor-és területi minta tervezése, készítése.
- Portré készítése választott technikával: ceruzarajz, vízfesték vagy tempera használatával.
- Műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány, felismerése.

5. évfolyam

- A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján.
- Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban.
- Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése.
- A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása.
- Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során.
- Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása.

6. évfolyam

- Néhány rajzi és tárgykészítési technika megfelelő használata az alkotótevékenység során.
- Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel.
- A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása.
- Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása.
- Fontosabb szimbolikus és kultúrális üzenet közvetítő tárgyak felismerése.
- A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.
- Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

7. évfolyam

- Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása.
- A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében.
- Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében.
- Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megfelelő értelmezése, és következtetések megfogalmazása.
- Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése.
- Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása.
- Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

8. évfolyam (2022-2023. tanév)

- Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgókép, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során.
- A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán.
- A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése.
- Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint.
- Társművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése.
- A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése.
- Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása.
- A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.
- Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

8. évfolyam (2023-2024. tanévtől)

- Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgókép, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során.
- A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán.
- A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése.
- Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint.
- Társművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése.
- A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése.
- Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása.
- A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.
- Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

10. Záró rendelkezések

10.1. A pedagógiai programmal kapcsolatos intézkedések

A pedagógiai program személyi és területi hatálya kiterjed az egész intézményre (általános iskola, alapfokú művészeti iskola) valamennyi vezetőjére, alkalmazottjára, az intézménybe járó diákokra, szüleikre és mindenkire, aki az intézménnyel kapcsolatba kerül, igénybe veszi szolgáltatásait.

10.1.1. Érvényesség

Az *Nkt. 26. § (1) bekezdése* értelmében a pedagógiai programot az intézmény *nevelőtestülete* fogadja el és az *intézményvezető* hagyja jóvá. A *szülői szervezet, az intézményi tanács* és az iskolai *diákönkormányzat* a pedagógiai program elfogadáskor véleményezési jogot gyakorol.

A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből *a fenntartóra*, a működtetőre többletkötelezettség hárul, a fenntartó, a működtető egyetértése szükséges.

A pedagógiai program 2022. szeptember 1-jén lép hatályba.

Az érvényesség addig tart, amíg a törvényi változások és a partnerek igényeinek a változása az átdolgozást szükségessé nem teszik.

10.1.2. Felülvizsgálat

A felülvizsgálatra az alábbi okokból kerülhet sor:

- Jogszabályváltozásokból következő felülvizsgálat
- Fenntartói döntésből eredően
- Intézményi kezdeményezésre történő felülvizsgálat

10.1.3. Nyilvánosság

Az intézmény pedagógiai programja nyilvános. A nyilvánosságra hozatal célja, hogy az iskola partnerei tájékozottak lehessenek az intézményben folyó szakmai munka tartalmáról. A pedagógiai program az intézmény honlapján elérhető.

A pedagógiai program egy-egy kinyomtatott példánya a következő helyeken tekinthető meg:

- az intézmény fenntartójánál
- a székhelyintézmény irattárában
- az intézmény/tagintézmény vezetőinél

11. Legitimációs záradék

A Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola pedagógiai program módosítását az intézmény **nevelőtestülete** megismerte, véleményezte és **elfogadta**.

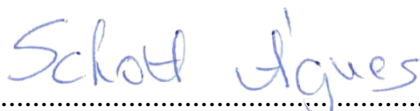
Dombóvár, 2022. augusztus 30.

.....
a nevelőtestület képviselőjében

A Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola pedagógiai program módosítását az intézmény **szülői szervezete** megismerte, véleményezte és **elfogadásra javasolta**.

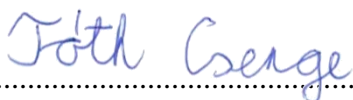
Dombóvár, 2022. szeptember 14.

.....
a szülői szervezet vezetője

A Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola pedagógiai program módosítását az intézmény **diákönkormányzata** megismerte, véleményezte és **elfogadásra javasolta**.

Dombóvár, 2022. szeptember 9.

.....
a diákönkormányzat elnöke

A Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola pedagógiai programját a **Magyarországi Evangélikus Egyház** megismerte, véleményezte és **az abban foglaltakkal egyetért**.

Dombóvár, 2022. ....

.....
fenntartó képviselője